

<https://doi.org/10.48261/ARPL211910/>

Jarosław Piotr Ptak

<https://orcid.org/0000-0002-9824-7428>

Instytut Pamięci Narodowej, Oddział w Krakowie

STRUKTURY I OBSADA PERSONALNA PIONÓW ZWALCZAJĄCYCH POLSKIE PODZIEMIE NIEPODLEGŁOŚCIOWE WYDZIAŁU BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO NA WOJEWÓDZTWO I MIASTO WOJEWÓDZKIEGO URZĘDU BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO I WOJEWÓDZKIEGO URZĘDU DS. BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO W LUBLINIE W LATACH 1944–1956*

Rozpracowywanie i zwalczanie polskiego podziemia niepodległościowego działającego zarówno w okresie wojny, jak i w okresie powojennym należało do najważniejszych zadań, jakie realizował Wojewódzki Urząd Bezpieczeństwa Publicznego (WUBP) w Lublinie¹. Celem niniejszego opracowania jest prześledzenie zmian strukturalnych oraz zestawienie obsady personalnej pionów powołanych do realizacji tychże zadań. Stwierdzenie to jest oczywiście ogólne, a wybór pionów w jakiejś mierze pozostaje arbitralny. Konspiracja niepodle-

* W tym miejscu składam serdeczne podziękowania za pomoc pp. Arkadiuszowi Babiowski, Pawłowi Chojnie, Marlenie Ciesielskiej, Anecie Kołtun, Gabrieli Lalak, Wojciechowi Marcowi, Joannie Markowskiej, Danielowi Piekarusiowi, Annie Sadownik, Małgorzacie Skowronek, Izabeli Słowickiej, Ninie Śliwińskiej-Lipie z Oddziałowego Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w Lublinie.

¹ Na temat działalności pionów do walki z polskim podziemiem niepodległościowym WUBP Lublin zob. J. Dudek, *Działalność struktur WUBP w Lublinie odpowiedzialnych za walkę z podziemiem niepodległościowym w latach 1944–1954. Zarys problemu* [w:] *Pion walki z podziemiem niepodległościowym RBP/MBP 1944–1954*, red. T. Ruziński, Warszawa 2016, s. 367–382.

głościowa miała charakter zarówno wojskowy (zbrojny), jak i cywilny (polityczny)². Jako „obiekt” była w różnych okresach przedmiotem rozpracowania prowadzonego przez Sekcję II Kontrwywiadu, Sekcję II Wydziału Kontrwywiadu, Sekcję II Wydziału I, Wydział Walki z Bandytyzmem, Wydział III lub niektóre jego sekcje, Wydział do Walki z Bandytyzmem. Natomiast osoby wywodzące się z konspiracji wojennej i/lub działające w konspiracji powojennej z powodu miejsca pracy, członkostwa w jawnych organizacjach, partiach i stronnictwach politycznych albo przynależności do grupy wiekowej (młodzież) mogły znaleźć się w zainteresowaniu pionów operacyjnych, których nie zalicza się do pionów zwalczających podziemie. Wspomnieć wreszcie należy, że w działalność przeciwko podziemiu niepodległościowemu zaangażowane były piony śledczy oraz obserwacji i wywiadu, a w operacjach zbrojnych mogła uczestniczyć m.in. ochrona gmachu.

W opracowaniu uwzględniono te struktury aparatu represji, których zadaniem było rozpracowanie i likwidacja formacji i osób zaliczanych do organizacji sanacyjnych i endeckich oraz podziemia zbrojnego. Tworzą go dwie zasadnicze, przeplatające się części. W formie opisowej przedstawiono genezę i przemiany pionów odpowiedzialnych za działania przeciwko polskiemu podziemiu niepodległościowemu w latach 1944–1956. Natomiast w formie tabelarycznej – ich obsadę personalną³. W tabelach wypełniano cztery rubryki: „Imię i nazwisko”, „Stopień”, „Stanowisko”, „Czas piastowania [stanowiska]”. Dopełnienie opracowania stanowi aneks, w którym do przebiegu służby (ograniczonego do przydziału do pionów będących tematem niniejszego opracowania) zestawionych w porządku alfabetycznym funkcjonariuszy dodano podstawowe dane osobowe (imię ojca lub matki oraz datę urodzenia). W przypadku niezgodności między faktycznym a formalnym przebiegiem służby uzasadnienie dla podanych w niniejszym opracowaniu odstępstw od formalnego przebiegu służby (w kwestii przydziału, zajmowanego stanowiska, dat pełnienia funkcji) zawarto w przypisach do aneksu, ograniczając w tym względzie (w celu eliminacji zbędnych powtórzeń) objaśnienia do tabel jedynie do odno-

² Zob. *Atlas polskiego podziemia niepodległościowego 1944–1956*, red. R. Wnuk, S. Polepszak, A. Jaczyńska, M. Śladecka, Warszawa–Lublin 2007, s. 114–159.

³ Kadre kierowniczą zestawiano już wcześniej w publikacjach: *Rok pierwszy. Powstanie i działalność aparatu bezpieczeństwa publicznego na Lubelszczyźnie (lipiec 1944 – czerwiec 1945)*, wybór i oprac. L. Pietrzak, S. Polepszak, R. Wnuk, M. Zajączkowski, Warszawa 2004, s. 408–409, 413; *Aparat bezpieczeństwa w Polsce. Kadra kierownicza, t. 1: 1944–1956*, red. nauk. K. Szwaagrzyk, Warszawa 2005, s. 267–269; *Twarze lubelskiej bezpieki*, oprac. M. Choma-Jusińska, M. Durakiewicz, S. Polepszak, R. Surmacz, Lublin 2007, s. 39–43.

towania formalnego przebiegu służby. Zastosowane w tabelach i aneksie formy zapisu i ich znaczenie przedstawiają poniższe zestawienia:

Stopień

Zapis	Znaczenie
–	zgodnie z etatem, funkcjonariuszowi jako zatrudnionemu na stanowisku cywilnym, nie przysługiwał stopień (zastosowano tylko w przypadku tych funkcjonariuszy zatrudnionych na etacie cywilnym, dla których nie ustalono nadania stopnia w czasie służby w UB)
b.s.	brak stopnia: funkcjonariusz był zatrudniony na etacie wojskowym, lecz nie posiadał stopnia
b.d.	brak danych: funkcjonariusz był zatrudniony na etacie wojskowym, lecz przebadana dokumentacja nie zawiera informacji na temat ewentualnego posiadanego przez niego stopnia
(kpr.) ^a	ostatni znany stopień uzyskany przed wstąpieniem do aparatu represji (np. w wyniku służby wojskowej); przebadana dokumentacja nie zawiera informacji, czy funkcjonariusz posługiwał się nim w bezpieczeństwie

Stanowisko

Zapis	Znaczenie
referent ^{*b}	przydział do komórki organizacyjnej wątpliwy, wymaga potwierdzenia (wyjaśnienie znajduje się w przypisie w aneksie)

Czas piastowania stanowiska

Zapis	Znaczenie
(2) 5 IV ^c (30 I) 1 II ^c	dokumenty o zbliżonej wartości zawierają różne daty przyjęcia/przeniesienia/mianowania/zwolnienia
rozkaz z 1 III 1945 ^c	rozkaz dot. przyjęcia/przeniesienia nie zawiera daty tegoż [nie dotyczy rozkazu z 22 sierpnia 1944 r.]
[II 1945] ^d	funkcjonariusz został przeniesiony w czasie reorganizacji WUBP przeprowadzonej na podstawie etatu z lutego 1945 r. (formalnego przeniesienia dokonywano najczęściej z dniem 28 lutego 1945 r. lub niezawierającymi dat przeniesienia rozkazami z 13 lutego i 1 marca)
[3 dekada I 1946] ^d	funkcjonariusz został przydzielony do Wydziału VII po jego utworzeniu (formalnego przeniesienia dokonano z dniem 1 stycznia 1946 r.)

^a Przykładowy stopień.

^b Przykładowe stanowisko.

^c Przykładowe daty.

^d Tylko dokładnie taki zapis (w aneksie może być ze skrótem „r.”).

Zapis	Znaczenie
[I 1946] ^d	funkcjonariusz został przeniesiony w czasie reorganizacji WUBP przeprowadzonej w styczniu 1946 r.
[VI 1950] ^d	funkcjonariusz został przeniesiony w czasie reorganizacji Wydziału III WUBP przeprowadzonej w czerwcu 1950 r. (formalnego przeniesienia – o ile je przeprowadzono – dokonano z dniem 1 sierpnia 1950 r.)
przed 10 X 1945 ^c	należy rozumieć jako: „nie później niż”
po 4 X 1945 ^c	należy rozumieć jako: „nie krócej niż”
b.d. (przed 21 V 1945) ^c	należy rozumieć jako: w dniu wymienionym w nawiasie pełnił już nową funkcję; przeniesienie na opisywane stanowisko dokonało się w nieustalonym czasie przed tą datą
b.d. (po 15 VIII 1945) ^c	należy rozumieć jako: w dniu wymienionym w nawiasie pełnił jeszcze poprzednią funkcję; przeniesienie na opisywane stanowisko dokonało się w nieustalonym czasie po tej dacie
– b.d. (przed 7 IV 1945) – ^d	należy rozumieć jako: dokument, w którym mowa o pełnieniu funkcji, jest niedatowany; został sporządzony przed datą wymienioną w nawiasie
– b.d. (po 7 IX 1946) – ^{bd}	lub po niej

W wyniku przemian struktury aparatu wojewódzkiego zadanie zwalczania podziemia realizowały w różnych okresach albo samodzielne jednostki organizacyjne (np. Wydział Walki z Bandytyzmem w 1945 r., Wydział VII/III w latach 1946–1948, Wydział do Walki z Bandytyzmem w latach 1954–1955), albo też komórki (sekcje) wchodzące w skład jednostek posiadających znacznie szerszy profil zainteresowań (takich jak: Kontrwywiad/Wydział Kontrwywiadu w latach 1944–1945, Wydział I w 1945 r., Wydział III powstały w 1954 r. z połączenia Wydziałów III i V). W tym drugim przypadku w opracowaniu uwzględniono również kierownictwo i sekretariat (bądź stanowiska wydzielone) tych samodzielnych jednostek organizacyjnych. Sekcje wchodzące w skład Kontrwywiadu, Wydziałów Kontrwywiadu i I (mowa o Wydziale I zorganizowanym na podstawie etatu z lutego 1945 r.), które skupiały całość pracy operacyjnej WUBP, były jak gdyby odpowiednikami późniejszych samodzielnych wydziałów operacyjnych. Dlatego też w celu wyróżnienia tychże ich numerację zapisywano cyframi rzymskimi.

Bazę źródłową niniejszej pracy stanowią materiały archiwalne przechowywane w Instytucie Pamięci Narodowej:

- rozkazy organizacyjne, organizacyjno-etatowe Resortu Bezpieczeństwa Publicznego (RBP) / Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego (MBP) / Komitetu ds. Bezpieczeństwa Publicznego (KdsBP) i wprowadzone nimi etaty;

- rozkazy personalne RBP/MBP/KdsBP;
- rozkazy personalne WUBP/Wojewódzkiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Publicznego (WUdsBP) w Lublinie;
- akta osobowe funkcjonariuszy⁴;
- karty ewidencyjne z kartotek funkcjonariuszy;
- niedatowane spisy funkcjonariuszy WUBP Lublin: lista pracowników (zapewne z przełomu października i listopada 1944 r.; w artykule będzie cytowana jako Wykaz nr 1)⁵; wykaz pracowników (najprawdopodobniej z grudnia 1944 r.; w artykule będzie cytowany jako Wykaz nr 2)⁶; wykaz pracowników (sporządzony między lutym a początkiem kwietnia 1945 r.; w artykule będzie cytowany jako Wykaz nr 3)⁷.

I. Piony zwalczające polskie podziemie niepodległościowe Wydziału Bezpieczeństwa Publicznego na województwo i miasto/Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Lublinie (1944–1954)

I.1. Geneza aparatu bezpieczeństwa publicznego województwa lubelskiego. Pion do walki z podziemiem niepodległościowym (do połowy listopada 1944 r.): Sekcja II Kontrwywiadu

Wiosną 1944 r. w ośrodku szkoleniowym NKWD w Kujbyszewie rozpoczął się kurs, którego celem było przygotowanie kadr dla przyszłego polskiego aparatu bezpieczeństwa. Przeszkoleniem objęto

⁴ Większość analizowanych akt osobowych funkcjonariuszy pionów zwalczających podziemie niepodległościowe WUBP/WUdsBP w Lublinie została w znacznym stopniu wybrakowana – przeważnie niszczone wnioski o przeniesienie na stanowiska oraz charakterystyki, co utrudnia odtworzenie rzeczywistego przebiegu służby.

⁵ Oddziałowe Archiwum IPN w Lublinie (dalej AIPN Lu), 029/2, Etaty WUBP i PUBP oraz wyciągi z rozkazów i listy pracowników zatwierdzonych Wydziału Personalnego WUBP w Lublinie z 1944 r., Lista pracowników zatwierdzonych [i niezatwierdzonych] WUBP Lublin, b.d. [po 28 X 1944 r.], rkps, k. 4–6v. Dokument ten został najprawdopodobniej sporządzony nie później niż na początku listopada 1944 r., ponieważ w wykazie widnieje jako niezatwierdzony m.in. Klemens Chądzyński, którego kierownik RBP zatwierdził rozkazem z 2 XI 1944 r.

⁶ AIPN Lu, 029/2, Wykaz pracowników WUBP Lublin, b.d. [grudzień 1944 r. (?)], k. 2–3. Dokument ten najprawdopodobniej powstał w grudniu 1944 r. ponieważ część z wymienionych w nim funkcjonariuszy Sekcji II została dopiero wówczas przyjeta do służby. W dokumencie nie wymieniono z nazwiska (tylko podano liczbę) 21 pracowników biurowych i 33 pracowników Wydziału Gospodarczego.

⁷ AIPN Lu, 029/2, Etat Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego, b.d. [przed 7 IV 1945 r.], k. 7–27. Na dokumencie uzupełniono odręcznie informacje na temat obsady poszczególnych stanowisk, co pozwala datować go na okres między lutym a początkiem kwietnia 1945 r. (wskazują na to m.in.: wymazanie Henryka Palki

prawdopodobnie 217 kursantów. Zakończyło się ono pod koniec lipca⁸. W grupie „kujbyszewiaków” znajdowali się m.in. przyszli funkcjonariusze pionów do walki z podziemiem niepodległościowym WUBP Lublin: szer. Aleksander Daniel, chor. Władysław Dziadosz, st. sierż. Bronisław Januszewski, plut. Mikołaj Klimkiewicz, chor. Henryk Konopko, plut. Mikołaj Lachowski, ppor. Henryk Palka (kierownik KW), plut. Jan Pawliszewski, sierż. Michał Węgrzynowski, st. strz. Jan Wierzbiński, chor. Borys Wróblewski⁹.

Latem, 25 lipca 1944 r., w zajętych trzy dni wcześniej przez Armię Czerwoną Chełmie rozpoczęto formowanie Resortu Bezpieczeństwa Publicznego – jednego z 13 resortów wchodzących w skład Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego. Kilka dni później RBP przeniósł się do Lublina¹⁰. Według Henryka Dominiczaka w lipcu 1944 r. centrala resortu składała się z wydziałów kontrwywiadu (na czele z Władysławem Dominikiem) i zaopatrzenia technicznego (na czele z kpt. Stanisławem

---

i wpisanie na jego miejsce Borysa Wróblewskiego jako kierownika Wydziału I; wykazanie por. Antoniego Kulbanowskiego jako kierownika Sekcji I – zginął 7 IV 1945 r.).

⁸ Na temat kursów NKWD w Kujbyszewie zob. Z. Nawrocki, *Zamiast wolności. UB na Rzeszowszczyźnie 1944–1949*, Rzeszów 1998, s. 24–26; M. Korcuć, „Kujbyszewiaczy” – awangarda UB, „Arcana” 2002, nr 4–5(46–47), s. 77–80; K. Czubara, *Bezpieka. Urząd Bezpieczeństwa na Zamojszczyźnie 1944–1947*, Zamość 2003, s. 26–29; *Aparat bezpieczeństwa...*, t. 1, s. 53.

⁹ M. Korcuć, „Kujbyszewiaczy”..., s. 92; S. Poleszak, *Narodziny bezpieki. Powstanie powiatowych Urzędów Bezpieczeństwa Publicznego na Lubelszczyźnie od sierpnia 1944 do czerwca 1945 roku* [w:] „Zwyczajny” resort. *Studia o aparacie bezpieczeństwa publicznego 1944–1956*, red. K. Krajewski, T. Łabuszewski, Warszawa 2005, s. 35; AIPN Lu, 028/708, Akta osobowe Bronisława Januszewskiego, Charakterystyka kursanta, 31 VII 1944 r., k. 11 (w j. rosyjskim); *ibidem*, 028/797, Akta osobowe Mikołaja Klimkiewicza, Ankieta specjalna, Lublin, 30 IV 1947 r., k. 6. W aktach osobowych Henryka Palki brak informacji o przeszkoleniu w Kujbyszewie.

¹⁰ Henryk Dominiczak podaje, że grupa założycielska RBP przybyła do Chełma już 22 lipca. Na jej czele stał kpt. Kazimierz Sidor, a w jej skład wchodził kpt. A. Paczkowski, ppor. Henryk Palka, chor. A. Szubert, por. Jankowski. Kolejne grupy przybyły 25 (Stanisław Radkiewicz, doradca ds. organizacji resortu ppłk NKWD Bielajew oraz ppłk NKWD Szklarenko, który miał być łącznikiem między Radkiewiczem a siłami NKWD w Polsce) i 26 tego miesiąca (kpt. Roman Romkowski, Mikołaj Orechwa, Teodor Duda, Eleonora Kępa, Władysław Dominik, kpt. Julian Konar). Według tego autora, RBP przeniósł się do Lublina na początku sierpnia 1944 r. Według Stanisława Biernackiego, RBP przeniósł się do Lublina 27 lipca. Zbigniew Nawrocki podaje za Tadeuszem Zencykowskim, że PKWN został przywieziony do Chełma 27 lipca, natomiast kierownik RBP Radkiewicz przybył tego dnia bezpośrednio do Lublina (H. Dominiczak, *Organy bezpieczeństwa PRL 1944–1990. Rozwój i działalność w świetle dokumentów MSW*, Warszawa 1997, s. 17–18; S. Biernacki, *Początki kształtowania się aparatu bezpieczeństwa w Polsce*, „Biuletyn Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Instytutu Pamięci Narodowej” 1992, t. 34, s. 60; Z. Nawrocki, *Zamiast wolności...*, s. 27).

Sobczakiem) oraz samodzielnej Sekcji Kadrowej (którą początkowo kierował S. Krzykała, a następnie Mikołaj Orechwa)¹¹.

Pierwszy rozkaz personalny zatwierdzający kadre bezpieczeństwa kierownik RBP Stanisław Radkiewicz podpisał 8 sierpnia. Mianowania dotyczyły 12 funkcjonariuszy, m.in. z dniem 1 sierpnia mianowani zostali: kpt. Roman Romkowski – kierownikiem Kontrwywiadu RBP, kpt. Stefan Sobczuk (później podpisywał się jako Sobczak) – p.o. kierownikiem Wydziału Śledczego RBP (od połowy trzeciej dekady sierpnia 1944 r. w rozkazach personalnych używano nazwy Sekcja Śledcza), Mikołaj Orechwa – kierownikiem Wydziału Personalnego RBP¹², ppor. Henryk Palka – kierownikiem Wydziału Bezpieczeństwa Publicznego na województwo i miasto (WBP na woj. i m.) Lublin; z dniem 3 sierpnia: kpt. Julian Konar – kierownikiem Sekretariatu RBP; z dniem 5 sierpnia por. Mikołaj Demczuk został skierowany na stanowisko kierownika Wydziału Bezpieczeństwa Publicznego (WBP) w pow. lubartowskim; z dniem 8 sierpnia Stanisław Krzykała został skierowany do dyspozycji kierownika WBP w Lublinie jako stały pracownik¹³.

Według Dominiczaka 30 lipca 1944 r. na inauguracyjnym posiedzeniu Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Lublinie powołano Wydział Bezpieczeństwa. Jego kierownikiem został ppłk AL Grzegorz Korczyński (jednocześnie komendant Komendy Wojewódzkiej MO). 8 sierpnia został zastąpiony przez ppor. Henryka Palkę (formalnie, jak wyżej wspomniano,

¹¹ H. Dominiczak, *Organy bezpieczeństwa...*, s. 21. Autor ten nie podaje imienia Krzykały – najprawdopodobniej chodzi o Stanisława Krzykałę.

¹² Zdaniem autora, przyjmowanie dat mianowania kierowników jednostek organizacyjnych RBP za daty powstania tych jednostek, jak czynią to Anna Bilińska-Gut i Zbigniew Nawrocki, jest obciążone zbyt dużym ryzykiem popełnienia błędu. Wszak mogły one zostać zorganizowane jeszcze przed formalnym mianowaniem ich kadry kierowniczej (która mogła zostać zatwierdzona z datą późniejszą niż data faktycznego rozpoczęcia służby). Ponieważ autor nie prowadził badań nad genezą RBP, nie przedstawi tu pogłębionej argumentacji w tym zakresie, a jedynie wskaże dwa przypadki uzasadniające konieczność zachowania ostrożności. Sam Nawrocki zauważa, że Wydział Wywiadu, którego p.o. kierownikiem został 28 XII 1944 r. Stefan Antosiewicz, był organizowany już od sierpnia 1945 r. Oboje piszący podają, że Wydział Finansowy zorganizowano 20 XII 1944 r., kiedy to jego kierownikiem mianowano Edwarda Kaleckiego. Tymczasem 12 VIII 1944 r. na stanowisko buchaltera RBP został przyjęty Tadeusz Szczęśniak – można więc przyjąć, że już w tym czasie organizowano pion finansowy resortu (A. Bilińska-Gut, *Struktura i organizacja Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego w latach 1944–1954*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2001, nr 15, s. 91–92, 119; *Aparat bezpieczeństwa...*, t. 1, s. 26; Archiwum IPN w Warszawie [dalej AIPN], 0990/1, t. 1, Rozkazy personalne MBP z 1944 r., Rozkaz nr 3 z 15 VIII 1944 r., k. 9; *ibidem*, Rozkaz personalny nr 45 z 18 XII 1944 r., k. 130; *ibidem*, Rozkaz personalny nr 53 z 28 XII 1944 r., k. 136).

¹³ AIPN, 0990/1, t. 1, Rozkaz nr 1 z 8 VIII 1944 r., k. 7. H. Dominiczak podaje błędnie, że kpt. Romkowski stanął na czele Kontrwywiadu dopiero we wrześniu 1944 r.: *idem*, *Organy bezpieczeństwa...*, s. 21.

mianowanego z dniem 1 sierpnia). Z koncepcji takiego usytuowania terenowej bezpieki rychło się wycofano, powołując Wojewódzkie i Powiatowe Urzędy Bezpieczeństwa Publicznego (PUBP)¹⁴.

W myśl instrukcji z 1944 r. przyjmowanie i zwalnianie pracowników zarezerwowane było dla kierownika RBP. Dokonywał on również przeniesień służbowych kierowników PUBP i MUBP oraz kierowników wydziałów i sekcji WUBP. Przeniesienia pozostałych funkcjonariuszy zostały natomiast scedowane na WUBP. WUBP po rozpatrzeniu akt osobowych przysyłał je do RBP z wnioskiem o zatwierdzenie oraz przyjmował kandydata, wydając mu tymczasowe zaświadczenie ważne przez jeden miesiąc; po otrzymaniu rozkazu kierownika RBP, WUBP wydawał zatwierdzonemu funkcjonariuszowi stałą legitymację¹⁵.

Niemal wszyscy funkcjonariusze, którzy początkowo zostali zatwierdzeni dla Lubelszczyzny rozkazami personalnymi, przydzielani byli do urzędu wojewódzkiego – przyjmowano ich „w charakterze stałych pracowników” (bądź współpracowników) WBP na woj. i m. Lublin (od połowy sierpnia 1944 r. WUBP) „do dyspozycji ppor. Palki” (kierownika tego urzędu¹⁶) bez

¹⁴ Według Dominiczaka Wydziały Bezpieczeństwa przy Wojewódzkich i Powiatowych Radach Narodowych zostały wyodrębnione i przekształcone w WUBP i PUBP na początku września 1944 r. Niemniej w rozkazach personalnych nazwa WUBP używana jest już od połowy sierpnia. Inną kwestią jest oczywiście to, jak owa „podległość” radom narodowym wyglądała w praktyce (H. Dominiczak, *Organy bezpieczeństwa...*, s. 18–19; AIPN, 0990/1, t. 1, Rozkaz nr 3..., k. 9. Zob. też: W. Frazik, *Struktura organizacyjna Urzędu Bezpieczeństwa w województwie krakowskim w latach 1945–1956 w świetle aktów normatywnych* [w:] *Strażnicy sowieckiego imperium. Urząd Bezpieczeństwa i Służba Bezpieczeństwa w Małopolsce 1945–1990*, red. F. Musiał, M. Wenklar, Kraków 2009, s. 10).

¹⁵ *Instrukcja kierownika Wydziału Personalnego Resortu Bezpieczeństwa Publicznego PKWN w sprawie organizacji wydziałów personalnych* [w:] *Rok pierwszy...*, s. 99–101. Przypuszczać można, że to o niestosowaniu się do tej instrukcji mowa w rozkazy kierownika RBP z 14 XI 1944 r., co pozwalałoby datować jej powstanie na okres przed tą datą. Zob. AIPN, 1576/6, Rozkazy kierownika Resortu Bezpieczeństwa Publicznego z 1944 r., Rozkaz nr 28 z 14 XI 1944 r., k. 23.

¹⁶ Brak podstaw, by za prawidłową uznać postawioną przez Leszka Piłata hipotezę, jakoby WBP na woj. i m. Lublin „mógł być wyłącznie załączkiem pionu kontrwywiadu na szczeblu województwa i miasta wojewódzkiego”. Na poparcie wysuwa on dwa wątpliwe argumenty. Pierwszym ma być obserwacja, że „analizując wyciągi z rozkazów personalnych, można wyłowić pewną prawidłowość, polegającą na zatrudnianiu w okresie funkcjonowania WBP przede wszystkim pracowników operacyjnych”. Zatrudnianie w pierwszym okresie przede wszystkim pracowników operacyjnych wydaje się oczywiście – wszak aby aparat represji mógł realizować stawiane przed nim zadania, musiał najpierw zatrudnić i przeszkolić ludzi do pracy operacyjnej. Należy też zauważyć, że w pierwszych latach istnienia bezpieki funkcjonariusze przystępowali do pracy jeszcze przed formalnym zatwierdzeniem rozkazem personalnym (kwestia ta zostanie szerzej omówiona w dalszej części artykułu) – dlatego rozkazy personalne nie oddają w pełni stanu zatrudnienia (już w listopadzie 1944 r.

wyznaczania przydziału służbowego¹⁷. Mimo to w kartotekach funkcjonariuszy (m.in. AIPN Lu, 028/2547, „Kartoteka funkcjonariuszy MO, UB, SB, więziennictwa, pracowników cywilnych WUSW w Lublinie”, AIPN, 2460/1, „Kartoteka osobowa funkcjonariuszy i pracowników resortu spraw wewnętrznych”) odnajdujemy zapisy, że rozkazy te zawierają taką informację. Zapisy te, ewidentnie nieprawdziwe w warstwie treści rozkazów

kierownik RBP zwracał uwagę, że do pracy przyjmowani są ludzie niesprawdzeni, akta osobowe przygotowywane są „niechlujnie”, życiorysom kandydatów „daje się wiarę na słowo”, a konsekwencją tego jest „wiele wypadków, kiedy niezatwierdzeni przeze mnie [kierownika RBP Radkiewicza] ludzie pracują po miesiącu i dłużej na odpowiedzialnych stanowiskach, po czym nie ulegają zatwierdzeniu” [*ibidem*]). Na marginesie dodajmy, że również w RBP w pierwszym okresie zatwierdzano przeważnie pracowników operacyjnych. Piłat powołuje się na wyciągi z rozkazów personalnych, ale ignoruje formułkę użytą w rozkazie nr 1 z 8 VIII 1944 r., gdzie mowa o podporządkowanym kierownikowi WBP kierownikowi urzędu szczebla powiatowego: „Z dniem 5 sierpnia 1944 r. skieruję por. Demczuka Mikołaja do dyspozycji Kierownika Wydziału Bezpieczeństwa Publicznego na województwo i m. Lublin na stanowisko Kierownika Wydziału Bezp[ieczeństwa] Publ[icznego] w pow. Lubartowskim”. Wydaje się mało prawdopodobne, by kierownik Wydziału WUBP (nawet tak szczególnego, jak skupiający całość pracy operacyjnej Kontrwywiad) był zwierzchnikiem urzędu powiatowego. Drugim argumentem ma być przeniesienie Henryka Palki – po mianowaniu Teodora Dudy kierownikiem WUBP Lublin – na stanowisko kierownika Kontrwywiadu WUBP (a później na stanowisko kierownika MUBP Lublin). Owo przeniesienie zostało przeprowadzone rozkazem nr 8 z 30 VIII 1944 r.: „Z dniem 31 sierpnia 1944 r. mianuję kpt. Dudę Teodora na stanowisko Kierownika Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Lublinie. Dotychczasowego Kierownika wyżej wymienionego Urzędu ppor. Pałkę przenoszę na stanowisko Kierownika Kontr. Wywiadu, Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Lublinie”. W dokumencie Palka jest jednoznacznie określany jako kierownik WUBP Lublin. Jakkolwiek stanowisko, na które został przeniesiony, było niższe w hierarchii, sytuacja ta w tamtym okresie nie musiała być wyjątkowa. Wskazać tu można przypadki Władysława Dominika (wg Henryka Dominiczaka w lipcu 1944 r. stał na czele Wydziału Kontrwywiadu RBP, a z dn. 5 sierpnia został przydzielony jako pracownik do Wydziału Śledczego RBP) czy też Stanisława Krzykały (który wg Dominiczaka był pierwszym kierownikiem samodzielnej Sekcji kadrowej RBP, a następnie został przeniesiony do WUBP Lublin, gdzie został kierownikiem Wydziału Personalnego). Wreszcie wg charakterystyki z 2 VI 1945 r., Henryk Palka był organizatorem i kierownikiem WUBP Lublin (L. Piłat, *Struktura organizacyjna i działalność WUBP w Lublinie 1944–1945*, „Studia Rzeszowskie” 1999, t. 6, s. 77–78; AIPN, 0990/1, t. 1, Rozkaz nr 1..., k. 7; *ibidem*, Rozkaz nr 8 z 30 VIII 1944 r., k. 19; *ibidem*, 0218/83, Akta osobowe Henryka Palki, Charakterystyka z pracy, wystawiona przez kierownika WUBP w Lublinie mjr. Faustyna Grzybowskiego, Lublin, 2 VI 1945 r., k. 81 [ze względu na brak numeracji ciągłej numer karty wg kopii cyfrowej akt]).

¹⁷ A dokładniej, w pierwszym okresie używano formułki o przyjęciu „w charakterze stałych pracowników Resortu Bezpieczeństwa Publicznego do dyspozycji Kierownika Wydziału Bezpieczeństwa Publicznego na Województwo i m. Lublin” (AIPN, 0990/1, t. 1, Rozkaz nr 2 z 10 VIII 1944 r., k. 8; *ibidem*, Rozkaz nr 3..., k. 9; *ibidem*, Rozkaz nr 4 z 16 VIII 1944 r., k. 10; *ibidem*, Rozkaz nr 5 z 22 VIII 1944 r., k. 14; *ibidem*, Rozkaz nr 6 z 23 VIII 1944 r., k. 17).

zatwierdzających, odzwierciedlają rzeczywisty przydział służbowy¹⁸ – znajdują potwierdzenie w wykazach pracowników WUBP Lublin z 1944 r.¹⁹, niekiedy innych dokumentach, a także w rozkazach odwoływających z zajmowanych stanowisk.

Według rozkazu wydanego przez kierownika Kontrwywiadu RBP kpt. Romana Romkowskiego 31 sierpnia kierownikowi BP na woj. białostockie por. Faustynowi Grzybowskiemu, przed aparatem represji stały w tym okresie dwa podstawowe zadania – przeciwdziałanie uchylaniu się przed poborem do wojska oraz zwalczanie propagandy „antyrządowej”. W dokumencie czytamy:

Główny wasz wysiłek pracy w tej chwili musi być skierowany przeciwko wszelkiego rodzaju przejawom, zrywania mobilizacji obecnie przeprowadzonej do wojska polskiego. [...] Dla orientacji podaję wam niektóre fakty mogące się ujawnić i na waszym terenie mianowicie: 1) niszczenie spisu ludności, 2) wydawanie fałszywych dokumentów w tej chwili jeszcze obowiązującej t. zw. „Kennkarty” w której zmieniają pod fałszywym nazwiskiem datę ur[odzenia] w ten sposób, ażeby rocznik nie podlegał obecnie przeprowadzonej mobilizacji. Wyżej wskazany dokument otrzymują, przede wszystkim oficerowie i komendanci oddziałów A.K.

W ostatnim okresie daje się zauważyć pewne ożywienie w dziedzinie wydawnictw nielegalnych, jak odezwy, ulotki i różnego rodzaju biuletynów antyrządowych. Zwaszej strony nic nie zrobiono do tej chwili w kierunku likwidacji nielegalnej antyrz[ądowej] kampanii wydawniczej A.K. Musicie zmierzać w kierunku likwidacji drukarni, radiostacji, wydawnictw, (nielegalnych), a przede wszystkim wydawców wyżej wymienionej literatury.

Co istotniejsze, rozkaz ten opisuje strukturę bezpieczeństwa w terenie:

Struktura organizacyjna wydz[iału] wojew[ódzkiego] powinna wyglądać w następujący sposób!

1. Sekcja do walki z ugrupowaniami antyrządowymi i agentami Londynu.
2. Sekcja do walki z szpiegostwem.
3. Sekcja społeczno polityczna.

¹⁸ Sytuację tę spotykamy aż do początku listopada 1944 r. (przy czym przez ostatnie półtora miesiąca współwystępuje z przydziałem funkcjonariuszy do komórek organizacyjnych). Oczywiście, w przypisach do przebiegu służby odnotowano faktyczną treść rozkazów personalnych.

¹⁹ Wykaz nr 1, k. 4–6v; Wykaz nr 2, k. 2–3.

4. Zewnętrzna obserwacja i poszukiwania ważnych przestępców politycznych i szpiegów.
5. Sekcja śledcza.
6. Sekcja operacyjnej techniki.^e
7. Ewidencja, rejestracja i kartoteka ogólna.

Wten sposób powinien być przez was zorganizowany cały Wojew[ódzki] aparat. Na czele każdej Sekcji powinien być uczciwy, skontrolowany przez was pracownik (O doborze personalnym oddzielnie). W powiatowych wydziałach powinniście postawić w tej chwili grupę ludzi na czele z kierownikami i jako załączek naszej org[anizacji] powiatowej, dając im konkretne zadania pracy²⁰.

Z powyższego wynika, że na szczeblu wojewódzkim przewidywano siedem sekcji operacyjnych – nie jest jasne, czy w nazewnictwie stosować miano numerację, czy też miały być to wyłącznie nazwy opisowe. Mimo że w cytowanym dokumencie nazwa ta nie pada, wchodziły one w skład Kontrwywiadu (pierwszym zatwierdzonym formalnie – rozkazem personalnym z 30 sierpnia z dniem 31 sierpnia – na stanowisku kierownika Kontrwywiadu WUBP w Lublinie był dotychczasowy kierownik tego urzędu ppor. Henryk Palka). Struktura ta, o ile w ogóle zaczęto ją wprowadzać, obowiązywała nie dłużej niż miesiąc.

25 września 1944 r. kierownik Wydziału Personalnego RBP Mikołaj Orechwa rozesłał do WUBP etat i „szematy” struktury organizacyjnej wojewódzkiego, miejskiego i powiatowego UB²¹. Zgodnie z „szematem” w skład struktury WUBP wchodził m.in. kierownik KW (Kontrwywiadu) będący jednocześnie zastępcą kierownika urzędu, Sekcje I (*szpionaz* [wywiad] niemiecki), II (anty rządowe partie i organizacje), III (anty rządowa działalność duchowieństwa), IV (obserwacja zewnętrzna, w jej składzie IV A – aresztowania), V (poszukiwania), VI (technika operacyjna), VII (śledcza), VIII (ewidencja i kartoteka)²². Samego etatu nie odnaleziono.

^e *Odręcznie dopisano*: niema.

²⁰ Oddziałowe Archiwum IPN w Białymstoku (dalej AIPN Bi), 045/729, Zarządzenia i okólniki kierownika Resortu Bezpieczeństwa Publicznego w Lublinie za rok 1944, Rozkaz kpt. Romkowskiego do kierownika BP na woj. białostockie por. Grzybowski, Lublin, 31 VIII 1944 r., k. 4, 6 (w cytatach zachowano oryginalną pisownię).

²¹ AIPN Lu, 055/3, Pismo przewodnie do etatu i szematu [*sic*] struktury organizacyjnej wojewódzkiego, miejskiego i powiatowego UB, Lublin, 25 IX 1944 r., k. 59.

²² AIPN Lu, 055/3, Szemat [*sic*] struktury organizacyjnej Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego, [25 IX 1944 r.], k. 60 (w objaśnieniach do schematu znajduje się uwaga: „SEKCJE 5, 6 NARAZIE W URZĘDACH MIEJSKICH [*sic*] NIE TWORZY SIĘ”).

Po raz pierwszy nazwy struktur organizacyjnych WUBP (poza samym Kontrwywiadem) pojawiają się w rozkazach personalnych pod koniec pierwszej połowy września 1944 r. (nie oznacza to oczywiście, że same struktury nie zostały zorganizowane wcześniej). W przypadku WUBP Lublin były to Sekcja Śledcza i Sekcja II²³. Do końca października w rozkazach odnajdujemy nazwy kolejnych komórek organizacyjnych WUBP Lublin: Wydział Personalny, Sekretariat, Sekcje I, IV, VII, VIII, Dział (następnie Wydział) Gospodarczy, Ochrona²⁴. Ponadto w zapisach kartotecznych wymieniana jest jeszcze Sekcja VI i Grupa Specjalna (komórki te mogą być ze sobą tożsame)²⁵.

Rozkazem kierownika RBP nr 5 z 22 sierpnia z dniem 21 sierpnia do dyspozycji WUBP w Lublinie skierowano 18 funkcjonariuszy, absolwentów szkoły NKWD w Kujbyszewie²⁶. W grupie tej znajdowało się pięć osób, które według zapisów kartotecznych trafiły do Sekcji II. Byli to: chor. Borys Wróblewski – kierownik²⁷ (najprawdopodobniej pierwszy piastujący to stanowisko); chor. Władysław Dziadosz – pracownik (zastępca kierownika); plut. Jan Pawliszewski – starszy wywiadowca oraz pracownicy: szer. Aleksander Daniel, chor. Henryk Konopko, plut. Mikołaj Lachowski. Funkcjonariusze ci nie zostali formalnie zatwierdzeni na etat Sekcji II. Pierwszym zatwierdzonym rozkazem personalnym w charakterze jej pracownika był Mieczysław Rywka (z dniem 14 września). Pamiętać oczywiście należy, że w odniesieniu do lat 1944–1945 błędem jest zakładanie, że w urzędzie służyli tylko funkcjonariusze zatwierdzeni rozkazami personalnymi²⁸. Dobrze odzwierciedlają rzeczywistość informacje

---

Wszystkie schematy zostały opublikowane w opracowaniu L. Piłata, *Struktura...*, s. 90–91 (przy WUBP błędnie Wydział Gospodarczy – w dokumencie jest Dział Gospodarczy).

²³ AIPN, 0990/1, t. 1, Rozkaz nr 13 z 12 IX 1944 r., k. 30; *ibidem*, Rozkaz nr 14 z 14 IX 1944 r., k. 31–33 (w tym samym czasie dla WUBP Białostok zatwierdzono funkcjonariuszy Wydziału Personalnego, Sekcji I, IV, Śledczej, VIII, działu gospodarskiego).

²⁴ Analiza kart 35–64 z akt AIPN, 0990/1, t. 1.

²⁵ Karty ewidencyjne współpracowników RBP dotyczące Romana Ciechocińskiego, Piotra Kamińskiego, Marcina Sochy, Aleksandra Suszczyńskiego, Stanisława Szuligowskiego z kartoteki AIPN Lu 028/2547; Mieczysława Kondrata (s. Jana) z kartoteki AIPN 2460/1.

²⁶ AIPN, 0990/1, t. 1, Rozkaz nr 5..., k. 14; S. Poleszak, *Narodziny bezpieczeństwa...*, s. 35.

²⁷ Funkcję tę miał pełnić od 22 VIII 1944 r. Formalnie na to stanowisko nie został zatwierdzony; mimo to w rozkazach odwołujących widnieje jako z niego przeniesiony (AIPN, 0193/6138, Akta osobowe Bronisława (Borysa) Wróblewskiego, Wniosek o udzielenie pochwały i nagrody pieniężnej dla kpt. Borysa Wróblewskiego, kierownika Wydziału I i zastępcy kierownika WUBP Lublin, Lublin, 13 VII [19]45 r., k. 111 [ze względu na brak numeracji ciągłej numer karty wg kopii cyfrowej akt]).

²⁸ Formalności regulowano, jednak następowało to czasami po długim okresie, przez co niekiedy funkcjonariusze, którzy zostali zwolnieni (lub z innych powodów

o stanie zatrudnienia przekazane przez kierowników PUBP woj. lubelskiego na odprawie z 6 stycznia 1945 r. W poszczególnych urzędach sytuacja przedstawiała się następująco: Biała Podlaska – 34 pracowników, w tym 18 zatwierdzonych (co stanowiło 52,94 proc. ogółu funkcjonariuszy); Biłgoraj – 22 pracowników, w tym 7 zatwierdzonych (31,82 proc.); Chełm – 59 pracowników, w tym 11 zatwierdzonych (18,64 proc.); Hrubieszów – 33 pracowników, w tym 3 zatwierdzonych (9,09 proc.); Krasnystaw – 38 pracowników, w tym 22 zatwierdzonych (57,89 proc.); Kraśnik – 57 pracowników, w tym 15 zatwierdzonych (26,32 proc.); Lubartów – 38 pracowników, w tym 20 zatwierdzonych (52,63 proc.); Lublin powiat – 38 pracowników, w tym 27 zatwierdzonych (71,05 proc.); Łuków – 29 pracowników, brak zatwierdzonych (0 proc.; „Kierownik Urzędu dopiero dzisiaj przywiózł ze sobą akta personalne 6 pracowników”); Puławy – 56 pracowników, brak danych na temat uregulowania stosunku służbowego; Radzyń – 26 pracowników, w tym 7 zatwierdzonych (26,92 proc.); Siedlce – 65 pracowników, zatwierdzony tylko kierownik (1,54 proc.); Tomaszów Lubelski – 22 pracowników, w tym 1 zatwierdzony (4,55 proc.); Włodawa – 51 pracowników, w tym 20 zatwierdzonych (39,22 proc.; akta personalne pracowników „znajdują się już w WUBP”); Zamość – 50 pracowników, w tym 7 zatwierdzonych (14,00 proc.; akta personalne wszystkich pracowników „znajdują się obecnie w WUBP”)²⁹. Sytuacja ta dotyczyła oczywiście nie tylko PUBP – pracowników niezatwierdzonych miał także WUBP Lublin. Według zestawienia z 13 XI 1944 r. zatrudniał 145 pracowników, w tym 96 zatwierdzonych (66,21 proc.)³⁰.

---

zakończyli służbę w UB) zanim przystąpiono do sformalizowania ich stosunku służbowego, w ogóle nie zostali umieszczeni w rozkazach personalnych. Przykładowo dla PUBP Nowy Targ ustalono aż 33 funkcjonariuszy pracujących w 1945 r., których nie umieszczono w rozkazach personalnych (tylko dwóch z nich ma zachowane w zasobie archiwalnym IPN akta osobowe). Ponadto stosunkowo często (przynajmniej w woj. krakowskim) w przypadku funkcjonariuszy, których służba była sformalizowana, dochodziło do sytuacji, że zmiana w przydziale służbowym nie została przeprowadzona formalnie (nawet w przypadku stanowisk kierowniczych).

²⁹ AIPN Lu, 055/6, Protokoły z kontroli wycinkowej Kierownictwa WUBP w Lublinie oraz protokoły z odpraw WUBP i PUBP z 1945 r., Protokół z drugiej odprawy powiatowych kierowników Urzędów Bezpieczeństwa w WUBP w Lublinie 6 I 1945 r., k. 56–60.

³⁰ AIPN Lu, 029/2, Lista pracowników Cenzury, Wojewódzkiego, Miejskiego i Powiatowych Urzędów Bezpieczeństwa Publicznego zatwierdzonych i do zatwierdzenia, Lublin, 13 XI 1944 r., k. 45. Wiosną 1945 r. aż dziesięciu wartowników Komendantury WUBP Lublin pozostawało formalnie na etatach PUBP (Wykaz nr 3, k. 21).

Tabela 1. Obsada personalna stanowiska kierownika Kontrwywiadu WBP na woj. i m. / WUBP Lublin oraz Sekcji II tegoż (sierpień-wrzesień – połowa listopada 1944 r.)

Imię i nazwisko	Stopień	Stanowisko	Czas piastowania
Kontrwywiad			
Henryk Palka	ppor./por.	kierownik KW	31 VIII 1944 – ^f
Stefan Mikita	b.d.	sekretarz	przed 28 X 1944 – ^f
Sekcja II			
Borys Wróblewski	chor. ^b	kierownik	22 VIII 1944 – ^f
Władysław Dziadosz	chor./ppor.	pracownik (zastępca kierownika)	22 VIII 1944 – ^f
Jan Pawliszewski	plut./[?]/ chor.	starszy wywiadowca	rozkaz z 22 VIII 1944 – ^f
Kazimierz Fryda	b.s.	wywiadowca	rozkaz z 10 VIII 1944 – ^f
Mieczysław Korzeniowski	b.d.	wywiadowca	1 IX – 12 XI 1944
Mieczysław Rywka	b.s.	wywiadowca	14 IX 1944 – ^f
Stefan Iwaszczuk	b.s.	wywiadowca	15 IX 1944 – ^f
Piotr Saniewski (właśc. Hieronim Jaszuk)	b.d.	wywiadowca	przed 18 IX 1944 – ^f
Jan Skoczylas	sierż.	wywiadowca	19 IX 1944 – ^f
Antoni Maciak	szer.	wywiadowca	25 IX – 12 XI 1944
Stanisław Maiński	st. ułan	wywiadowca	25 IX – 14 XI 1944
Jan Rudzki	b.d.	wywiadowca	26 IX – 12 XI 1944
Aleksandra Serafin	b.d.	wywiadowca	(IX) 6 X 1944 – ^f
Władysław Popiołek	b.d.	wywiadowca	1 X – 12 XI 1944
Tadeusz Sandecki	b.d.	wywiadowca	3 X [?] – po 28 X 1944
Jan Podstawka	plut.	wywiadowca	4 X 1944 – ^f
Klemens Chądzyński	b.d.	wywiadowca	5 X 1944 – ^f
Lucyna Baca	b.d.	wywiadowca	7 X 1944 – ^f
Jan Wierzbicki	st. strz.	wywiadowca	12 X [?] 1944 – ^f

^f Odwołanie zob. tabela 2.^g W 1944 r. awansowany do stopnia podporucznika – daty awansu nie ustalono.

Imię i nazwisko	Stopień	Stanowisko	Czas piastowania
Feliks Frydman	b.d.	wywiadowca	1 – 11 XI 1944
Bronisław Januszewski	st. sierż.	wywiadowca	3 – 16 XI 1944
Jan Jurkowski	strz.	wywiadowca	przed XI 1944 – ^f
Mikołaj Lachowski	plut.	funkcjonariusz	rozkaz z 22 VIII 1944 – ^f
Mieczysław Pikuła	b.d.	funkcjonariusz	b.d. – 30 IX 1944
Aleksander Daniel	szer./chor.	pracownik	rozkaz z 22 VIII – po 28 X 1944
Henryk Konopko (Konopka)	chor. ^g	pracownik	rozkaz z 22 VIII – 13 IX 1944
Ignacy Wójcik	szer.	pracownik	12 IX 1944 – ^f
Zdzisław Radzikowski	b.s.	sekretarz	(26) 28 VIII – 24 X 1944
Władysław Skoczylas	b.d.	pracownik biurowy	14 IX 1944 – b.d.
Jadwiga Abramek	b.d.	pracownik biurowy	15 IX 1944 – ^f

Objaśnienia: **Abramek J.**: formalnie sekretarz Sekcji II od 26 IX 1944 r. **Chądzyński K.**: formalnie przyjęty z dn. 1 XI 1944 r. **Daniel A.**: formalnie rozkazem z 22 VIII 1944 r. skierowany z dn. 21 sierpnia do dyspozycji WUBP Lublin, rozkazem z 12 I 1945 r. przeniesiony ze stanowiska wywiadowcy Sekcji III WUBP Lublin na stanowisko kierownika grupy operacyjnej Opoczno Powiat woj. kieleckie. **Dziadosz W.**: formalnie rozkazem z 22 VIII 1944 r. skierowany do dyspozycji WUBP Lublin. **Fryda K.**: formalnie rozkazem z 10 VIII 1944 r. przyjęty na stałego pracownika RBP do dyspozycji kierownika WBP na woj. i m. Lublin. **Frydman F.**: formalnie wywiadowca Sekcji IV od 1 XI 1944 r. **Januszewski B.**: formalnie z dn. 3 XI 1944 r. przeniesiony do dyspozycji WUBP Lublin; zabit w czasie akcji przez nieporozumienie; w dokumentach z XI 1944 r. ze stopniem ppor. lub por.; pośmiertnie awansowany ze stopnia st. sierż. do stopnia chor. **Jurkowski J.**: formalnie rozkazem z 7 III 1945 r. przyjęty na stanowisko wywiadowcy Sekcji II PUBP Zamość z dn. 22 X 1944 r., faktycznie od 5 IX 1944 r. pracownik (bądź tajny współpracownik) PUBP Kraśnik, a następnie wywiadowca Sekcji II WUBP Lublin. **Konopko H.**: formalnie skierowany do dyspozycji WUBP Lublin rozkazem z 22 VIII 1944 r. z dn. 21 sierpnia. **Korzeniowski M.**: formalnie z dn. 1 IX 1944 r. przyjęty w charakterze stałego pracownika do dyspozycji kpt. Dudy; z dn. 12 XI 1944 r. zwolniony jako „nieodpowiadający do pracy w służbie bezpieczeństwa z odkomenderowaniem do RKU w Lublinie”. **Lachowski M.**: formalnie rozkazem z 22 VIII 1944 r. skierowany z dn. 21 sierpnia do dyspozycji WUBP Lublin. **Maiński S.**: formalnie wywiadowca Sekcji II PUBP Lublin (25 IX 1944 – 31 III 1945 r.). **Pawliszewski J.**: formalnie rozkazem z 22 VIII 1944 r. skierowany z dn. 21 sierpnia do dyspozycji WUBP Lublin; nie ustalono, czy do stopnia chorążego został mianowany ze stopnia plutonowego, czy też był jeszcze w tym czasie awansowany. **Pikuła M.**: formalnie przyjęty z dn. 10 VIII 1944 r. w charakterze stałego pracownika RBP do dyspozycji kierownika WBP na woj. i m. Lublin, rozkazem wewnętrznym przeniesiony z Sekcji II na stanowisko kierownika Wydziału Gospodarczego WUBP Lublin z dn. 1 X 1944 r. **Popiołek W.**: formalnie zatwierdzony z dn. 1 X 1944 r. – brak informacji o przydziale służbowym.

Radzikowski Z.: formalnie z dn. 28 VIII 1944 r. przyjęty w charakterze stałego współpracownika WUBP Lublin do dyspozycji ppor. Palki. **Rudzi J.:** z dn. 12 XI 1944 r. zwolniony rozkazem WUBP – wbrew obowiązującym przepisom; umieszczony w rozkazie MBP z 10 I 1945 r. jako zwolniony (rozkaz nie zawiera daty zwolnienia). **Rywka M.:** formalnie pracownik Sekcji nr 2 od 14 IX 1944 r.; w rozkazie odwołującym widnieje jako przeniesiony ze stanowiska wywiadowcy. **Sandecki T.:** formalnie kancelista Sekcji VII (3 X 1944 – 1 II 1945 r.). **Saniewski P.:** formalnie od 22 IX 1944 r. **Serafin A.:** formalnie od 6 X 1944 r. **Skoczyła J.:** formalnie z dn. 19 IX 1944 r. zatwierdzony na wywiadowcę WUBP Lublin. **Skoczyła W.:** formalnie zatwierdzony w charakterze stałego pracownika WUBP Lublin z dn. 14 IX 1944 r., zwolniony ze stanowiska wywiadowcy Sekcji II. **Wierzbicki J.:** formalnie z dn. 12 X 1944 r. przeniesiony do dyspozycji UBP m. Lublin. **Wójcik I.:** formalnie funkcjonariusz Sekcji II od 22 IX 1944 r. **Wróblewski B.:** formalnie z dn. 21 VIII 1944 r. skierowany do dyspozycji WUBP Lublin.

I.2. Pion do walki z podziemiem niepodległościowym (połowa listopada 1944 – luty 1945 r.): Sekcja II Wydziału KW (Kontrywiadu)

Rozkazem nr 29 z 14 listopada 1944 r. kierownik RBP Stanisław Radkiewicz zatwierdził 308-osobowy etat dla WUBP³¹. Pracę operacyjną skupiono w Wydziale KW, dla którego przewidywano 192-osobową obsadę. Na strukturę Wydziału składały się: Kierownictwo, Sekcje I–IV, IV „A”, VI–VIII³². Według Leszka Piłata zadania sekcji operacyjnych pozostały bez zmian (w stosunku do tych znanych z „szematu” z 25 IX 1944 r.); Wojciech Frazik dodaje do zadań stojących przed Sekcją I rozpracowywanie volksdeutschów³³.

W skład Kierownictwa Wydziału Kontrywiadu miało wchodzić pięć osób: kierownik będący jednocześnie zastępcą kierownika WUBP (stopień etatowy: ppłk), zastępca (mjr), sekretarz (ppor.), maszynistka (bez stopnia), szofer (st. sierż.).

Rozpracowaniem konspiracji niepodległościowej zajmowała się 34-osobowa Sekcja II. Jej obsadę personalną mieli stanowić: kierownik (mjr), zastępca (kpt.), 5 referentów (kpt.), 3 instruktorów (por. – kpt.), 5 starszych wywiadowców (ppor.), 15 wywiadowców (st. sierż.), sekretarz (ppor.), maszynistka (bez stopnia), 2 szoferów (plut.)³⁴.

Następstwem przekształcenia 31 grudnia 1944 r. PKWN w Rząd Tymczasowy było zastąpienie RBP przez Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego.

³¹ AIPN, 1576/28, Etaty WUBP, PUBP, GUBP oraz Wojewódzkiego, Powiatowego Oddziału Cenzury Wojennej – rozkaz kierownika RBP, Rozkaz nr 29, 14 XI 1944 r., k. 1.

³² AIPN, 1576/24, Etaty Resortu Bezpieczeństwa Publicznego: centrali oraz urzędów terenowych i jednostek podległych z 1944 r., Etat 308 WUBP, XI 1944 r., [odpis], k. 18–20. Por. dane na temat obsady PUBP na dzień 13 XI 1944 r., L. Piłat, *Struktura...*, s. 81.

³³ L. Piłat, *Struktura...*, s. 78; W. Frazik, *Struktura...*, s. 11.

³⁴ AIPN, 1576/24, Etat 308 WUBP..., k. 18.

Tabela 2. Obsada personalna Kierownictwa i Sekcji II Wydziału K.W. (Kontrwywiadu) WUBP Lublin (połowa listopada 1944 – luty 1945 r.)

Imię i nazwisko	Stopień	Stanowisko	Czas piastowania
Wydział K.W. (Kontrwywiadu)			
Kierownictwo			
Henryk Palka	por./kpt.	kierownik KW	^h – rozkaz z 13 II 1945
Stefan Mikita	b.d.	sekretarz	^h – rozkaz z 13 II 1945
Henryka Zalewska	–	maszynistka	15 XI 1944 – 28 II 1945
Sekcja II			
Borys Wróblewski	ppor./por.	kierownik	^h – 15 I 1945
Władysław Dziadosz	ppor.	zastępca kierownika	^h – 15 I 1945
Sroil (Sroił) Złotkowski	st. szer.	referent	15 I – rozkaz z 1 III 1945
Aleksander Daniel	szer.	instruktor	przed XII 1944 – b.d.
Jan Pawliszewski	chor.	starszy wywiadowca	^h – rozkaz z 13 II 1945
Andrzej Chłoń	ppor.	starszy wywiadowca	19 (20) XII 1944 – rozkaz z 1 III 1945
Lucyna Baca	b.d.	wywiadowca	^h – 28 II 1945
Klemens Chądzyński	b.d.	wywiadowca	^h – 28 II 1945
Kazimierz Fryda	b.s.	wywiadowca	^h – rozkaz z 13 II 1945
Stefan Iwaszczuk	b.s.	wywiadowca	^h – 17 XII 1944
Jan Jurkowski	strz.	wywiadowca	^h – (18) 19 XII 1944
Jan Podstawka	plut.	wywiadowca	^h – 9 XII 1944
Mieczysław Rywka	b.s.	wywiadowca	^h – [II 1945]
Piotr Saniewski (właśc. Hieronim Jaszuk)	b.d.	wywiadowca	^h – rozkaz z 10 I 1945
Aleksandra Serafin	b.d.	wywiadowca	^h – 28 II 1945

^h Mianowanie zob. tabela 1.

Jarosław Piotr Ptak

Imię i nazwisko	Stopień	Stanowisko	Czas piastowania
Jan Skoczylas	sierż.	wywiadowca	^h – rozkaz z 1 III 1945
Jan Wierzbicki	st. strz./kpr.	wywiadowca	^h – b.d. (przed 21 XII 1944)
Marian Szyplkowski (Szypałkowski)	b.d.	wywiadowca	[X] 17 XI 1944 – rozkaz z 13 II 1945
Stanisław Kuźma	plut.	wywiadowca	22 XI 1944 – rozkaz z 1 III 1945
Antoni Wawrzonek	b.d.	wywiadowca	10 (15) XII 1944 – 28 II 1945
Edward Iskra	b.d.	wywiadowca	11 XII 1944 – b.d.
Hieronim Biernat	b.d.	wywiadowca	(10) 15 XII 1944 – 28 II 1945
Albin Bownik	b.d.	wywiadowca	(10) 15 XII 1944 – b.d.
Antoni Kamiński	kpr.	wywiadowca	15 XII 1944 – 6 II 1945
Stanisław Kuciapa	b.d.	wywiadowca	15 XII 1944 – 15 I 1945
Stefan Łojek	szer.	wywiadowca	15 XII 1944 – 15 I 1945
Władysław Niewiadomski	st. sierż.	wywiadowca	15 XII 1944 – rozkaz z 1 III 1945
Władysław Przybycień	b.d.	wywiadowca	15 XII 1944 – 28 II 1945
Józef Tęcza	bombardier	wywiadowca	15 XII 1944 – [II 1945]
Władysław Rzepka	b.d.	wywiadowca	18 XII 1944 – b.d.
Helena Kukuryk	b.d.	wywiadowca	– [XII 1944 (?)] –
Władysław Skoczylas	b.d.	wywiadowca	b.d. – 27 XII 1944
Bronisław Cieślik	b.d.	wywiadowca	1 I 1945 – rozkaz z 12 V 1945
Franciszek Ołaś	b.s.	wywiadowca	b.d. – 15 I 1945

Imię i nazwisko	Stopień	Stanowisko	Czas piastowania
Majer Mitelman	kpr.	wywiadowca*	25 I 1945 – b.d.
Mikołaj Lachowski	plut.	funkcjonariusz	^h – 17 XII 1944
Ignacy Wójcik	szer.	pracownik	^h – 20 XI 1944
Stanisław Piotrowski	st. sierż.	pracownik	1 I 1945 – [II 1945]
Helena Kukuryk	–	maszynistka	23 XI 1944 – 28 II 1945
Jadwiga Abramek	b.d.	pracownica biurowa	^h – 24 XI 1944

Objaśnienia: **Abramek J.**: formalnie sekretarz Sekcji II. **Biernat H.**: formalnie przyjęty z dn. 15 XII 1944 r. **Bownik A.**: formalnie przyjęty na wywiadowcę Sekcji IV rozkazem z 7 II 1945 r., następnie przeniesiony ze stanowiska wywiadowcy Sekcji IV „A” na kuriera poczty specjalnej Wydziału III z dn. 1 III 1945 r., rozkazem z 19 I 1962 r. sprostowano datę przyjęcia na 15 XII 1944 r. **Daniel A.**: zob. objaśnienia do tabeli 1. **Dziadosz W.**: zob. objaśnienia do tabeli 1. **Fryda K.**: zob. objaśnienia do tabeli 1. **Iskra E.**: wnioskowany i formalnie przyjęty na stanowisko wywiadowcy Sekcji II z dn. 15 XII 1944 r.; jednak w rozkazy odwołującym z 12 I 1945 r. dot. sformowania grup operacyjnych dla woj. kieleckiego figuruje jako przeniesiony ze stanowiska wywiadowcy Sekcji IV „A”. **Jurkowski J.**: zob. objaśnienia do tabeli 1. **Kamiński A.**: zabity przez żandarmów WP. **Kukuryk H.**: formalnie maszynistka Sekcji II (23 XI 1944 – 28 II 1945 r.). **Mikita S.**: formalnie przyjęty z dn. 10 VIII 1944 r. w charakterze stałego pracownika RBP do dyspozycji kierownika WBP na woj. i m. Lublin. **Mitelman M.**: formalnie przyjęty na wywiadowcę (w rozkazy poprawiono numer Sekcji z I na II lub odwrotnie, według kartoteki do Sekcji II) z dn. 25 I 1945 r., w związku z wprowadzeniem nowego etatu rozkazem z 1 III 1945 r. przeniesiony na stanowisko młodszego referenta Sekcji I Wydziału I (figuruje w nim jako przenoszony ze stanowiska wywiadowcy Sekcji I). **Olaś F.**: formalnie przyjęty na stanowisko wywiadowcy Sekcji IV „A” z dn. 15 XII 1944 r., jednakże w rozkazy z 12 I 1945 r. dot. przekazania w charakterze wywiadowcy do grupy operacyjnej na pow. Częstochowa figuruje jako przeniesiony ze stanowiska wywiadowcy Sekcji II. **Piotrowski S.**: formalnie przyjęty na stanowisko młodszego referenta Sekcji II Wydziału I z dn. 1 I 1945 r. **Podstawka J.**: z dn. 9 XII 1944 r. zwolniony rozkazem WUBP (wbrew obowiązującym przepisom); umieszczony w rozkazy MBP z 10 I 1945 r. jako zwolniony (rozkaz nie zawiera daty zwolnienia). **Rzepka W.**: formalnie szofer Sekcji IV „A” od 18 XII 1944 r., skreślony z ewidencji jako zbieg z dn. 1 VII 1945 r. **Skoczylas J.**: zob. objaśnienia do tabeli 1. **Skoczylas W.**: zob. objaśnienia do tabeli 1; 27 XII 1944 r. zwolniony jako nienadający się do pracy w UB rozkazem WUBP (wbrew obowiązującym przepisom); umieszczony w rozkazy MBP z 10 I 1945 r. jako zwolniony (rozkaz nie zawiera daty zwolnienia). **Szypałkowski M.**: formalnie od 17 XI 1944 r. **Tęcza J.**: formalnie przyjęty na stanowisko młodszego referenta Sekcji II Wydziału I. **Wawrzonek A.**: formalnie przyjęty do WUBP Lublin z dn. 7 II 1945 r.; w 1965 r. sprostowano datę przyjęcia na 15 XII 1944 r. **Wójcik I.**: zwolniony, aresztowany, skierowany do więzienia. **Wróblewski B.**: formalnie rozkazem personalnym MBP z 12 I 1945 r. przeniesiony ze stanowiska kierownika Sekcji II WUBP Lublin na stanowisko zastępcy kierownika WUBP Kielce (przeniesienie nie doszło do skutku), rozkazem personalnym WUBP z 16 I 1945 r. z dniem rozkazu przeniesiony ze stanowiska kierownika Sekcji II WUBP Lublin na stanowisko kierownika MUBP Lublin (wbrew obowiązującym przepisom) – formułę o przeniesieniu umieszczono w rozkazy personalnym MBP z 7 II 1945 r. (rozkaz nie zawiera daty przeniesienia). **Złotkowski S.**: formalnie przyjęty na stanowisko referenta Sekcji II z dn. 15 I 1945 r.

I.3. Piony do walki z podziemiem niepodległościowym (luty 1945 – styczeń 1946 r.): Sekcja II Wydziału I, Wydział Walki z Bandytyzmem

Na podstawie rozkazu nr 079 z 13 lutego 1945 r. przeprowadzono reorganizację struktur WUBP³⁵. Zgodnie z nowym etatem obsada urzędu miała wynosić 462 osoby. Pracę operacyjną skupiono w Wydziale I, który zastąpił dotychczasowy Wydział KW. Jego łączną obsadę stanowić miały 162 osoby³⁶. Składały się nań stanowiska wydzielone oraz:

³⁵ W. Frazik, *Struktura...*, s. 11–12.

³⁶ *Nieznany etat Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego z lutego 1945 r.*, oprac. J.P. Ptak, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2014, nr 39, s. 249–251. Publikując niedatowany „Etat Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego”, zidentyfikowany jako etat zatwierdzony rozkazem nr 079 ministra bezpieczeństwa publicznego z 13 II 1945 r., autor nie przedstawił szerszej argumentacji przemawiającej za słusznością identyfikacji, poprzestając na ogólnikowym stwierdzeniu o zgodności treści ww. etatu z „Wyjaśnieniem do Wojewódzkiego Etatu”. Uzupełniając ów brak, przyjrzyjmy się dokładniej źródłom, poczynając od zawartości samego etatu (w publikacji błędnie podałem liczbę gońców w Sekretariacie – dwóch; w etacie jest jeden). Według dokumentu struktura WUBP przedstawiała się następująco: Kierownictwo (7), Sekretariat (7), Wydział Personalny (14), Wydział I (18 + Sekcja 1: 14, Sekcja 2: 18, Sekcja 3: 15, Sekcja 4: 14, Sekcja 5: 14, Sekcja 6: 14, Sekcja 7: 32, Sekcja 8: 23), Wydział II (9 + Sekcja 1: 11, Grupa szyfrowa: 3, Grupa radiowa: 3, Laboratorium daktyloskopijno-fotograficzne: 1 + Cenzura Wojenna: 65 + Biuro Kontroli Prasy: 11), Wydział III (8 + Komendantura: 55, Poczta Specjalna: 19, Sekcja Finansowa: 8, Sekcja Gospodarcza: 25, Sekcja transportowa: 8, Centrala telefoniczna: 5, Ambulatorium: 7), Wydział Więzień i Obozów (17), Wydział walki z bandytyzmem (17). Na „Etacie...” przekreślono części dotyczące Wydziału Personalnego oraz Biura Kontroli Prasy. Ponadto znajduje się na nim niedatowana adnotacja sporządzona przez nieustalonego z nazwiska funkcjonariusza (przypuszczalnie z Wydziału Finansowego MBP) o treści: „Tabela zaszeregowania N[umer] 1 od 3 września 45 r.”. Etat ten był więc podstawą dla przygotowania tabeli zaszeregowania obowiązującej od 3 IX 1945 r. Nie oznacza to jednak, że odzwierciedlał w pełni strukturę WUBP na ów dzień. Z pewnością nieaktualny był w stosunku do trzech jednostek organizacyjnych: Wydziału Personalnego, Biura Kontroli Prasy i Wydziału Walki z Bandytyzmem. Przy przekreślonym wykazie stanowisk etatowych Wydziału Personalnego znajduje się adnotacja w języku rosyjskim: „Przewrócić na następną stronę”, a na przedostatniej stronie „Etatu...” – w języku polskim o treści: „person ++” [oba plusy w kółku]. Są to odwołania do znajdującego się w tej samej jednostce archiwalnej (między kartami omawianego etatu, k. 4) etatu Wydziału Personalnego WUBP (na którym zaznaczono również dwa plusy w kółku), zatwierdzonego 14 V 1945 r. Od tamtej pory Wydział Personalny miał przewidziane 20 stanowisk etatowych. Oryginał tego etatu znajduje się w aktach o sygn. AIPN 1572/2655 (k. 41). Publikując „Etat...” postawiłem błędną hipotezę, że jego część dotycząca Wydziału Walki z Bandytyzmem mogła zostać wprowadzona w kwietniu 1945 r. Natomiast w rzeczywistości 28 IV 1945 r. Stanisław Radkiewicz zatwierdził trzy etaty dla tego wydziału, zróżnicowane w zależności od oceny stopnia zagrożenia poszczególnych województw – miały one liczyć po 45, 35 lub 21 stanowisk etatowych (AIPN, 1572/2655, Etaty poszczególnych Wojewódzkich Urzędów Bezpieczeństwa Publicznego. Zestawienie liczbowe, strukturalne 1946–1953, Etat 45-osobowego Wydziału Walki z Bandytyzmem dla województw zagrożonych, k. 75 – otrzymały

Sekcja I (Antyniemiecka), Sekcja II (Ekspozytura Londyńczyków), Sekcja III (Społeczno-polityczna), Sekcja IV (Przemysłowa), Sekcja V

go WUBP Lublin, Rzeszów i Warszawa; *ibidem*, Etat 35-osobowego Wydziału Walki z Bandytyzmem WUBP, k. 76 – otrzymały go: WUBP Białystok, Kielce i Kraków; *ibidem*, Etat 21-osobowego Wydziału Walki z Bandytyzmem WUBP, k. 77 – otrzymały go: WUBP Łódź, Śląsk, Pomorze, Gdańsk, Pomorze Zachodnie, Śląsk Dolny, Warmia-Mazury *alias* Prusy Wschodnie, Poznań). Z kolei nowy etat Biura Kontroli Prasy pozostaje nieznany. Jak wspomniano, dwie z jednostek organizacyjnych, w stosunku do których „Etat...” był już we wrześniu 1945 r. nieaktualny (Wydział Personalny, Biuro Kontroli Prasy) zostały wykreślone, trzecia natomiast (Wydział Walki z Bandytyzmem) – nie, najprawdopodobniej dlatego, że mimo zmiany w strukturze i liczebności w stosunku do planowanych w lutym same stanowiska w kwietniowych etatach Wydziału Walki z Bandytyzmem się nie zmieniły, więc dla przygotowywanej tabeli uposażenia zmiana etatu nie miała znaczenia. Podsumowując dotychczasowe rozważania, możemy stwierdzić, że „Etat...” służący za brudnopis dla przygotowania tabeli płac odzwierciedlał strukturę WUBP sprzed 28 IV 1945 r. (czyli sprzed wprowadzenia nowych etatów dla Wydziału Walki z Bandytyzmem). Kolejnym krokiem jest przesłanie raz jeszcze zgodności „Etatu...” ze sporządzonym przez Mikołaja Orechwę „Wyjaśnieniem do Wojewódzkiego Etatu”. Zanim przejdziemy do analizy, odnotujmy dla porządku, że w rozkazie z 15 II 1945 r., przesłanym przez kierownika Wydziału Personalnego MBP do kierowników WUBP, czytamy: „Wyjaśnienie co do stopni wojskowych dla poszczególnych funkcji przewidzianych w etacie, jak również i wysokość płac – będzie nadesłane dodatkowo”. W „Etacie...” brak informacji o stopniach wojskowych; sam odnaleziony egzemplarz posłużył za brudnopis dla przygotowywania tabeli uposażenia (informacje o zaszeregowaniu zostały naniesione odręcznie). W akapitach drugim i trzecim „Wyjaśnienia...” mjr Orechwa informuje o zmianie podstawowego stanowiska w aparacie bezpieczeństwa: „punkt ciężkości przesunięty został w nowych etatach z wywiadowcy na referenta. Referent jest podstawową figurą w aparacie organów bezpieczeństwa”. Treść „Etatu...” odnosząca się do komórek operacyjnych jest zgodna z tym punktem (oczywisty wyjątek stanowią Sekcja VII – obserwacji i wywiadu oraz Sekcja VIII – aresztowań i śledcza). W „Wyjaśnieniu...” omówiono zadania stojące przed kierownikiem urzędu i jego zastępcą, sekretarzem Kierownictwa Urzędu, Wydziałem Personalnym, Wydziałem I (kierownikiem wydziału, jego zastępcą, sekretariatem, Sekcjami I–VIII), Wydziałem II (kierownikiem wydziału, jego zastępcą, Sekcją 1, Grupą szyfrową, Grupą łączności radiowej), Wydziałem III (kierownikiem wydziału, jego zastępcą, Komendanturą, Poczta Specjalną, Sekcją Finansową, Sekcją Gospodarczą), Wydziałem Walki z Bandytyzmem oraz Wydziałem Więzień i Obozów. Nie omówiono natomiast ujętych w „Etacie...”: Sekretariatu (WUBP); Laboratorium daktyloskopijno-fotograficznego Wydziału II oraz wliczanych do stanu etatowego tego Wydziału Cenzury Wojennej i Biura Kontroli Prasy; z Wydziału III – Sekcji Transportowej, Centrali telefonicznej i Ambulatorium. Nie dowodzi to, że takie komórki nie były przewidziane etatem – ów brak mógł wynikać z uznania zadań stojących przed nimi za na tyle oczywiste, że niewymagające dodatkowego wyjaśnienia. Natomiast pominięcie omówienia zadań realizowanych przez Cenzurę Wojenną i Biuro Kontroli Prasy mogło być skutkiem specyficznego charakteru relacji między nimi a WUBP (zob. regulacje dotyczące Oddziału Cenzury Wojennej: AIPN, 0990/1, t. 1, Rozkaz personalny nr 27 z 5 XI 1944 r., k. 77; *ibidem*, 0990/2, t. 1, Rozkaz personalny nr 1 z 2 I 1945 r., k. 10; AIPN Bi, 045/718, Zarządzenia i rozkazy Resortu Bezpieczeństwa Publicznego/Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego za lata 1944–1945, Pismo przewodnie do „Instrukcji o pracy Oddziałów Cenzury Wojennej” oraz

(Rolna), Sekcja VI (Łączność i transport), Sekcja VII (Wywiad i obser-

wzorów używanych w pracy CW, Warszawa-Praga, 11 III 1945 r., k. 44; *ibidem*, Instrukcja o pracy Oddziału Cenzury Wojennej, [11 III 1945 r.], k. 45; *Zarządzenie nr 4 kierownika Resortu Bezpieczeństwa Publicznego PKWN o zorganizowaniu oddziału cenzury wojennej przy Wojewódzkim Urzędzie Bezpieczeństwa Publicznego w Lublinie*, [Lublin], 9 X 1944 r. [w:] *Księga bezprawia. Akta normatywne kierownictwa Resortu Bezpieczeństwa Publicznego (1944–1956)*, wybór i oprac. B. Kopka, Warszawa 2011, s. 51 – faktycznie zarządzenie to zostało skierowane nie tylko do kierownika WUBP Lublin, zob. akta o sygn. IPN Bi 045/729, k. 10; *ibidem*, Rozporządzenie w sprawie zorganizowania Oddziału Cenzury Wojennej przy WUBP, 19 X 1944 r., [uwierzytelniony odpis], k. 19) i Wojewódzkiego Biura Kontroli Prasy (AIPN Bi, 045/718, Rozkaz nr 5, Lublin, 27 II 1945 r., [uwierzytelniony odpis], k. 39. Zob. też: AIPN, 01225/26, Rozkazy ministra bezpieczeństwa publicznego z 1945 r., Rozkaz nr 2, Lublin, 19 I 1945 r., k. 13). Podobnie, odrębne potraktowanie w „Wyjaśnieniu...” sekretariatu Kierownictwa Urzędu (wg „Etatu...” w nieposiadającym wewnętrznych podziałów Kierownictwie miało być dwóch sekretarzy) oraz sekretariatu Wydziału I (wg „Etatu...” wśród stanowisk nieprzyporządkowanych do żadnej z Sekcji Wydziału I byli: starszy sekretarz, sekretarz, 2 pomoce biurowe, 5 maszynistek, referent ewidencji agentury), podyktowane zapewne tymi samymi względami jak odrębne omawianie zadań stojących przed kierownikami WUBP i Wydziałów oraz ich zastępcami, nie powinno być traktowane jako uzasadnienie niespójności obu dokumentów. Ponadto odnotowujemy drobną różnicę w nazwie – etatowa Grupa radiowa zwana jest w „Wyjaśnieniu...” Grupą łączności radiowej. Także samo porównanie zadań, jakie miały wg wyjaśnienia realizować poszczególne komórki z treścią „Etatu...”, widoczne najwyraźniej w przypadku Sekcji I Wydziału II i Komendantury Wydziału III, wskazuje na zgodność obu dokumentów (wg „Wyjaśnienia” zadaniem Sekcji I Wydziału II było zorganizowanie kartoteki i archiwum, natomiast Komendantura Wydziału III odpowiadała za ochronę budynku, areszt wewnętrzny, biuro przepustek, wydawanie i przyjmowanie broni oraz zezwoleń na nią, wykonywanie zarządzeń dotyczących ukarania pracowników; w etacie Sekcji I Wydziału II znajdujemy pracowników kartoteki i archiwum, z kolei w etacie Komendantury takie stanowiska jak: oficer broni, referent ds. wydania zezwolenia na broń, pracownicy biura przepustek, magazynier broni-słuszarz, wartownicy, naczelnik aresztu wewnętrznego, oddziałowi). W wyniku kwerendy przeprowadzonej na potrzeby prezentowanego artykułu zapoznano się z jeszcze dwoma dokumentami, które ostatecznie, zdaniem autora, przesadzają o prawidłowości identyfikacji „Etatu...”. W rozkazy z 15 II 1945 r., przesłanym przez mjr. Orechwę do kierowników WUBP, wymieniany jest jako jeden z załączników „Schemat struktury organizacyjnej Woj. U.B.P.” W aktach IPN Lu 029/4 odnajdujemy odrębnie sporządzony niedatowany „Schemat [sic] struktury organizacyjnej WUBP” (k. 10). Rozrysowana na nim wraz z podaną przy poszczególnych komórkach liczbą stanowisk etatowych struktura WUBP jest zgodna z treścią „Etatu...” (jedynie w przypadku Wydziału Więzień i Obozów nie podano liczby etatów; ponadto przy Wydziałach I–III ujęto Kierownictwo oraz pojawiają się dodatkowe określenia charakteryzujące te pion, a więc: „Wydział I. KW”, „Wydział II. Specjalny”, „Wydział III. Ogólny”). W pełni zgodny z opublikowanym „Etatem...” jest drugi z dokumentów – znajdujący się w aktach IPN Lu 029/2 (k. 7–27) niedatowany „Etat Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego”. W tym przypadku zgodne są nazwy komórek organizacyjnych i ich liczebność oraz nazwy stanowisk (a nawet przypisane im numery porządkowe) i ich liczebność (jedynie w Sekcji I błędnie odnotowano w poz. 35 i 36 starszych referentów – faktycznie w poz. 36 powinni być referenci – zapewne błąd powstał przy przepisywaniu oraz w Komendanturze poprawiono odrębnie liczbę wartowników

wacja), Sekcja VIII (Aresztowania i śledztwo)³⁷. Jeszcze tego samego dnia wiceminister bezpieczeństwa publicznego Mieczysław Mietkowski zatwierdził dla WUBP w Lublinie obsadę personalną większości stanowisk kierowniczych według nowego etatu, w tym kierowników: Wydziału I (kpt. Henryka Palkę), sześciu (z ośmiu) sekcji tegoż Wydziału (w tym Jana Pawliszewskiego na stanowisku kierownika Sekcji II) oraz Wydziału Walki z Bandytyzmem (Antoniego Zarembiuka, przy czym funkcjonariusz ten nie objął stanowiska)³⁸.

a) Sekcja II Wydziału I (luty 1945 – styczeń 1946 r.)

Zgodnie z etatem w skład Wydziału I wchodziło 18 stanowisk wydzielonych (kierownik wydziału, zastępca kierownika, starszy sekretarz,

---

z 30 na 40). Jak już wspomniano, uzupełnione odręcznie na dokumencie informacje na temat obsady poszczególnych stanowisk pozwalają datować go na okres między lutym a początkiem kwietnia 1945 r. Na koniec dodajmy, nawiązując już do etatów zatwierdzonych tego samego dnia dla PUBP (omówionych w: *Struktury terenowych jednostek aparatu bezpieczeństwa województwa krakowskiego [1945–1956]*, „Zeszyty Historyczne WiN-u”, 2015, nr 41, s. 144), że kwerenda w lubelskich materiałach pozwoliła na ustalenie, iż nazwy Sekcja Miejska KW i Sekcja Powiatowa KW były powszechnie używane w rozkazach personalnych WUBP Lublin; można je znaleźć również w materiałach wytworzonych przez same PUBP. Zob. np. AIPN Lu, 04/760, Rozkazy personalne kierownika WUBP Lublin wydane za okres 24 IV – 13 VIII 1945 r., Rozkaz personalny nr 60 z 16 V 1945 r., k. 20; *ibidem*, Rozkaz personalny nr 94 z 9 VIII 1945 r., k. 89 (przeniesienia do Sekcji Powiatowej KW i Sekcji Miejskiej KW PUBP Włodawa z dn. 1 VIII 1945 r.); *ibidem*, 04/761, Rozkazy personalne kierownika WUBP Lublin wydane za okres 14 VIII – 31 XII 1945 r., Rozkaz personalny nr 147 z 14 XII 1945 r., k. 85 (przeniesienie kierownika Sekcji Miejskiej KW PUBP Zamość na stanowisko kierownika Sekcji Powiatowej KW PUBP Biała Podlaska z dn. 1 XII 1945 r.); *ibidem*, 028/308, Akta osobowe Kazimierza Trojanowskiego, Opinia i charakterystyka z pracy, wystawiona przez kierownika PUBP Biała Podlaska Franciszka Filipiuka, 29 XII 1945 r., k. 19 (opiniowany zajmował stanowisko młodszego referenta Sekcji Miejskiej KW).

³⁷ AIPN Lu, 029/4, Schemat struktury organizacyjnej WUBP, kopie rozkazów personalnych i sprawozdania o stanie zatrudnienia Wydziału Kadr WUBP w Lublinie z 1945 r., Schemat [sic] struktury organizacyjnej WUBP, b.d., rkps, k. 10. Szerzej na temat zadań poszczególnych sekcji zob. *Rozkaz kierownika Wydziału Personalnego MBP do kierownika Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Lublinie w sprawie reorganizacji struktur UBP*, [Warszawa], 15 II 1945 r. [w:] *Rok pierwszy...*, s. 107–108. Zob. też: W. Frazik, *Struktura...*, s. 11.

³⁸ W rozkazie zamieszczono formułkę: „PRZENIESIENI: WUBP w Lublinie: W związku z wprowadzaniem nowego etatu przenoszę następujących pracowników na nowe stanowiska: [...]”. AIPN, 0990/2, t. 1, Rozkaz personalny nr 35 z 13 II 1945 r., k. 93–94. 10 IV 1945 r. (na pieczęci data 14 kwietnia) kierownik WUBP Lublin mjr Faustyn Grzybowski i kierownik Wydziału Personalnego tego urzędu Antoni Kudliński zwrócili się do Wydziału Personalnego MBP z wnioskiem o przeniesienie Zarembiuka na stanowisko starszego oficera śledczego Sekcji VIII Wydziału I, zaznaczając, że „dotychczas nie objął stanowiska Kierownika [Wydziału Walki z Bandytyzmem], lecz pełnił funkcję st. oficera śledczego” (*ibidem*, 0193/8450, Akta osobowe Antoniego Zarembiuka, Wniosek o przeniesienie Henryka Deresiewicza i Antoniego Zarembiuka, Lublin, 10 IV 1945 r., k. 64).

sekretarz, 2 pomoce biurowe, 5 maszynistek, referent ewidencji agentury, 2 tłumaczy, 2 szoferów, 2 gońców).

Zwalczaniem podziemia niepodległościowego zajmowała się Sekcja II (Ekspozytura Londyńczyków). Jej obsadę miało stanowić 18 funkcjonariuszy: kierownik sekcji, zastępca kierownika, 4 starszych referentów, 8 referentów, 4 młodszych referentów³⁹. W „Wyjaśnieniu do Wojewódzkiego Etatu” mjr Mikołaj Orechwa następująco scharakteryzował stawiane przed nią zadania: „Organizuje pracę przeciwko wszystkim antypaństwowym elementom znajdującym się w różnych nielegalnych partiach, organizacjach, jak sanacja, endecja, antypaństwowe elementy chłopskie, i w mniejszościach narodowych. Werbuje, wychowuje i utrzymuje łączność z agenturą w celu rozpracowania tego elementu. Kieruje pracami miejskich i powiatowych urzędów po linii tego elementu”⁴⁰.

Tabela 3. Obsada personalna stanowisk wydzielonych oraz Sekcji II Wydziału I WUBP Lublin (luty 1945 – styczeń 1946 r.)

Imię i nazwisko	Stopień	Stanowisko	Czas piastowania
Wydział I			
[Stanowiska wydzielone]			
Henryk Palka	kpt.	kierownik	rozkaz z 13 II – rozkaz z 10 III 1945
Borys Wróblewski	por./kpt.	kierownik	10 III – rozkaz z 9 VIII 1945
Franciszek Marszałek	ppor./por.	p.o. kierownik	rozkaz z 13 IX – 30 XI 1945
Jan Pawliszewski	por.	p.o. kierownik	przed 20 XII 1945 – 15 I 1946
Aleksander Pietraszkiewicz	mjr	zastępca kierownika	1 – po 24 V 1945
Wanda Humer	b.s./chor.	starszy sekretarz	rozkaz z 1 III 1945 – [I 1946]
Stefan Mikita	b.d./plut. pchor./chor.	sekretarz	rozkaz z 13 II – 31 VIII 1945
Józefa Radosz	b.d.	sekretarz	1 IX – 31 XII 1945
Józefa Radosz	b.d.	pomoc biurowa	16 III – 31 VIII 1945
Wanda Kozak	b.s.	pomoc biurowa	10 IV – 31 XII 1945
Halina Szeliga	b.d.	pomoc biurowa	20 IV – 31 XII 1945

³⁹ *Nieznany etat...*, s. 249.

⁴⁰ *Rozkaz kierownika...*, s. 107.

Imię i nazwisko	Stopień	Stanowisko	Czas piastowania
Emilia Klimczuk	b.s.	pomoc biurowa	(5 IX) 17 X 1945 – [I 1946]
Helena Kukuryk	b.d.	maszynistka	1 III – 12 VI 1945
Henryka Zalewska	b.d.	maszynistka	1 III 1945 – 1 I 1946
Mieczysława Karaś (z d. Rej)	b.d.	maszynistka	(15) 22 III 1945 – [I 1946]
Janina Piskorska	b.d.	maszynistka	IV – 31 XII 1945
Danuta Wiśniewska	b.d.	maszynistka	18 VI 1945 – [I 1946]
Krystyna Knap	b.d.	maszynistka	23 VI – 21 VIII 1945
Klara Cieszyńska	b.d.	maszynistka	1 VII 1945 – [I 1946]
Kazimierz Adamczyk	b.d.	goniec	rozkaz z 21 II 1945 – [I 1946]
Czesław Przydatek	szer.	goniec	16 X – 31 XII 1945

Sekcja II

Jan Pawliszewski	chor./ppor./ por.	kierownik	rozkaz z 13 II – po 20 XII 1945
Piotr Cecerski	por.	kierownik	przed 30 XII 1945 – [3 dekada I 1946]
Piotr Cecerski	por.	starszy referent	1 XII – b.d. (przed 30 XII 1945)
Piotr Cecerski	ppor./por.	referent	rozkaz z 1 III – 30 XI 1945
Andrzej Chłoń	ppor.	referent	rozkaz z 1 III – 11 XII 1945
Zdzisław Grzelak	szer.	referent	rozkaz z 1 III – 29 VIII 1945
Marian Świeca	chor./ppor.	referent	rozkaz z 1 III – 10 IX 1945
Jan Wójcik	b.d.	referent	rozkaz z 1 III – 10 V 1945
	st. sierż. pchor.	(młodszy) referent	1 IX – 12 X 1945
Jan Rybicki	b.d.	referent	– b.d. (przed 7 IV 1945) –
Wacław Pielesiek	st. sierż. pchor.	referent	4 VI – 31 XII 1945
Jan Smyczek	st. sierż. pchor.	referent	4 VI – 30 XI 1945
Kazimierz Wachulec	st. sierż. pchor.	referent	4 VI – 15 VII 1945
Tadeusz Chachaj	chor.	referent	25 IX 1945 – [3 dekada I 1946]

Jarosław Piotr Ptak

Imię i nazwisko	Stopień	Stanowisko	Czas piastowania
Antoni Łaszcz	chor.	referent	25 IX 1945 – [3 dekada I 1946]
Leopold Andrzejewski	kpr.	referent	4 X – 31 XII 1945
Henryk Kowalski	ppor.	referent*	18 X 1945 – b.d.
Mieczysław Rywka	b.s.	referent	1 XII 1945 – [3 dekada I 1946]
Stanisław Piotrowski	st. sierż.	młodszy referent	[II 1945] – 22 V 1945
Józef Tęcza	bombardier	młodszy referent	[II 1945] – 25 IV 1945
Władysław Niewiadomski	st. sierż.	młodszy referent	rozkaz z 1 III – 9 VI 1945
Edward Tudruj	ppor. (?)	młodszy referent	rozkaz z 1 III – 14 VI 1945
Mieczysław Rywka	b.s.	młodszy referent	[II 1945] – 30 XI 1945
Władysław Mazur	chor.	młodszy referent	przed 7 IV 1945 – b.d.
Wiktor Jaroszuk	chor.	młodszy referent	7 IV 1945 – [3 dekada I 1946]
Maria Maciejewska	b.s.	młodszy referent	11 VI 1945 – [3 dekada I 1946]
Mieczysław Borowski	b.d.	młodszy referent	1 VII – 4 VIII 1945
Wiktor Wilk	b.d.	młodszy referent	1 VII – 4 VIII 1945
Edmund Gadomski	b.s.	młodszy referent	8 IX 1945 – [3 dekada I 1946]
Aleksander Drozd	b.d.	młodszy referent	1 – 31 XII 1945
Mieczysław Najduk	b.d.	młodszy referent	b.d. – [3 dekada I 1946]
Marian Szewczyk	plut.	wywiadowca*	b.d. – 31 III 1945

Objaśnienia: **Adamczyk K.**: formalnie do 31 V 1946 r. **Cieszyńska K.**: formalnie do 14 II 1946 r. **Humer W.**: formalnie przeniesiona rozkazem personalnym MBP z 1 III 1945 r. ze stanowiska kierownika Działu Personalnego PUBP Tomaszów Lubelski na stanowisko sekretarki kierownika Wydziału I WUBP Lublin; następnie rozkazem WUBP Lublin z 26 VI 1945 r. przeniesiona ze stanowiska sekretarza Wydziału I na stanowisko

Struktury i obsada personalna pionów zwalczających polskie podziemie niepodległościowe

starszego sekretarza Wydziału I z dn. 1 III 1945 r. **Jaroszuk W.**: 24 V 1945 r. upozorował dezercję z organów BP w celu przyłączenia się do oddziału Józefa Wojtunika ps. „Sęk” i jego rozbicia; po zrealizowaniu zadania powrócił do UB. **Karaś M.**: formalnie 22 III – 31 XII 1945 r. **Klimczuk E.**: formalnie 17 X 1945 – 14 V 1947 r. **Kowalski H.**: formalnie 6 X 1945 – 31 III 1946 r. **Kozak W.**: formalnie przyjęta z dn. 12 IV 1945 r. **Mazur W.**: formalnie referent ds. wydawania zezwoleń na broń Komendantury (12 III 1945 – 14 VII 1946 r.). **Mikita S.**: nie ustalono daty awansu do stopnia plutonowego podchorążego (z którego z dn. 3 V 1945 r. został awansowany do stopnia chorążego). **Najduk M.**: formalnie młodszy referent Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem od 1 VIII 1945 r., jednak w rozkazy dot. przeniesienia na stanowisko referenta Sekcji 2 Wydziału VII z dn. 1 I 1946 r. widnieje jako przenoszony ze stanowiska młodszego referenta Sekcji II Wydziału I. **Palka H.**: w rozkazy z 10 III 1945 r. figuruje błędnie jako przeniesiony ze stanowiska kierownika KW. **Pawliszewski J.**: formalnie kierownik Sekcji II (rozkaz z 13 II 1945 – 15 I 1946 r.). **Pielesiek W.**: w dokumentach także Pielesiak. **Pietraszkiewicz A.**: formalnie przeniesiony ze stanowiska rozkazem z 2 XI 1945 r.; faktycznie po śmierci Henryka Deresiewicza objął stanowisko kierownika Wydziału Walki z Bandytyzmem. **Piskorska J.**: formalnie rozkazem z 12 IV 1945 r. przeniesiona ze stanowiska maszynistki Wydziału Walki z Bandytyzmem na stanowisko maszynistki Wydziału I, następnie rozkazem z 24 IV 1945 r. ponownie przeniesiona ze stanowiska maszynistki Wydziału Walki z Bandytyzmem na stanowisko maszynistki Wydziału I z dn. 20 kwietnia. **Przydatek Cz.**: według raportu z 15 XII 1945 r. był gońcem Sekcji I Wydziału I. **Rybicki J.**: stanowisko za Wykazem nr 3; formalnego przebiegu służby nie ustalono. **Rywka M.**: formalnie wywiadowca Sekcji II (14 IX 1944 – 31 III 1945 r.), młodszy referent Sekcji II Wydziału I (1 IV – 30 XI 1945 r.). **Szewczyk M.**: przydział wymaga potwierdzenia; formalnie przyjęty rozkazem z 7 II 1945 r. na stanowisko wywiadowcy Sekcji IV (wbrew treści rozkazu w kartotece odnotowano, że przyjęty został do Sekcji II), jednakże w rozkazach odwołujących widnieje jako przeniesiony ze stanowiska wywiadowcy Sekcji II; na niedatowanym wykazie sporządzonym przed 7 IV 1945 r. figuruje jako młodszy wywiadowca Sekcji VII. **Świeca M.**: zwolniony z powodu nadużycia władzy. **Wachulec K.**: zmarł w wyniku postrzału spowodowanego przez nieumiejętne obchodzenie się z bronią. **Wiśniewska D.**: formalnie 27 VI 1945 – 1 V 1947 r. **Wróblewski B.**: jednocześnie p.o. zastępca kierownika WUBP; formalnie rozkazem z 9 VIII 1945 r. przeniesiony do dyspozycji kierownika Wydziału Personalnego MBP, rozkazem z 22 sierpnia pozostawiony na stanowisku zastępcy kierownika WUBP Lublin.

b) Wydział Walki z Bandytyzmem (13 lutego – / kwiecień 1945 – styczeń 1946 r.)

Rozkaz nr 079 nakazywał również powołanie Wydziału Walki z Bandytyzmem. Miał on nie posiadać wewnętrznych podziałów, a jego etatową obsadę miało stanowić 17 osób: kierownik wydziału, zastępca kierownika, sekretarz, maszynistka, trzech starszych referentów, sześciu referentów, trzech młodszych referentów, szofer⁴¹. Stojące przed nim zadania scharakteryzowano następująco: „Prowadzi śledztwo w sprawach wielkich bandyckich napadów, przeprowadza przy pomocy agentury rozpracowanie band na terenie całego województwa i prowadzi ich likwidację”⁴².

⁴¹ *Nieznany etat...*, s. 255–256. Jak już wyjaśniono w przyp. 36, publikując dokument, autor postawił błędną hipotezę, że zawarty w nim etat Wydziału Walki z Bandytyzmem został najprawdopodobniej wprowadzony w kwietniu 1945 r.

⁴² *Rozkaz kierownika...*, s. 109.

Uważa się, że nie doszło do utworzenia Wydziału Walki z Bandytyzmem na podstawie etatu z lutego 1945 r. Dla porządku należy jednak odnotować, że w przypadku MBP⁴³ oraz trzech WUBP (kolejno: Lublin, Łódź⁴⁴ i Kraków⁴⁵) obsadę personalną tego pionu zaczęto kompletować.

Tabela 4. Obsada personalna Wydziału Walki z Bandytyzmem WUBP Lublin (13 II 1945 r.)

Imię i nazwisko	Stopień	Stanowisko	Czas piastowania
Wydział Walki z Bandytyzmemⁱ			
Helena Stesłowicz (Fryderyka Schreiber)	b.d.	sekretarz	rozkaz z 21 II 1945 – ^j
Janina Piskorska	b.d.	maszynistka	rozkaz z 21 II – IV 1945
Wacław Olbryk	chor.	młodszy referent	14 IV 1945 – ^j
Ludwik Twardzisz	chor.	młodszy referent	15 IV 1945 – ^j

Objaśnienia: **Piskorska J.**: zob. objaśnienia do tabeli 3.

28 kwietnia 1945 r. minister bezpieczeństwa publicznego wydał rozkaz nr 16 w sprawie utworzenia „wydziałów i Sekcji do walki z bandytyzmem przy I Departamencie Ministerstwa, wojewódzkich, powiatowych

ⁱ Rozkazem MBP z 13 II 1945 r. kierownikiem Wydziału został mianowany Antoni Zarembiuk, lecz faktycznie stanowiska tego nie objął, pracując jako starszy oficer śledczy.

^j Odwołanie zob. tabela 5.

⁴³ Rozkazem z 14 IV 1945 r. Radkiewicz przeniósł na stanowisko kierownika Wydziału Walki z Bandytyzmem MBP Ludwika Sielickiego, natomiast zastępcą kierownika od 5 kwietnia był Stanisław Szot (AIPN, 0990/2, t. 1, Rozkaz personalny nr 73 z 14 IV 1945 r., k. 165; *Aparat bezpieczeństwa...*, t. 1, s. 79).

⁴⁴ Rozkazem Mikołaja Orechwy na referentów Wydziału Walki z Bandytyzmem WUBP Łódź przyjęci zostali Zygmunt Włodarski (z dn. 10 II 1945 r.) i Mieczysław Zontak (z dn. 10 III 1945 r.) (AIPN, 0990/2, t. 1, Rozkaz personalny nr 49 z 22 III 1945 r., k. 125).

⁴⁵ W województwie krakowskim kierownik WUBP mjr Jan Bielecki przydzielił rozkazami personalnymi do Wydziału Walki z Bandytyzmem (zwanego także Wydziałem V) trzech funkcjonariuszy: Leona Podworskiego (11 kwietnia mianowany p.o. kierownikiem), Mariana Wołowskiego (16 kwietnia mianowany referentem) i Jana Kurczyńkę (17 kwietnia mianowany referentem). Ponadto od 12 kwietnia kierownikiem (niezatwierdzonym) Sekcji Walki z Dezercją tego Wydziału był Władysław Słysz (Oddziałowe Archiwum IPN w Krakowie, AIPN Kr, 140/23, Rozkazy personalne WUBP w Krakowie z 1945 r., Rozkaz personalny nr 16 z 11 IV 1945 r., k. 23; *ibidem*, Rozkaz personalny nr 17 z 16 IV 1945 r., k. 25; *ibidem*, Rozkaz personalny nr 18 z 17 IV 1945 r., k. 27; *ibidem*, 048/508, Akta osobowe Władysława Słysza, Charakterystyka, wystawiona w zastępstwie kierownika Wydziału V WUBP Kraków przez Sylwestra Wojstarowicza, Kraków, 2 VI 1945 r., k. 8).

Struktury i obsada personalna pionów zwalczających polskie podziemie niepodległościowe

urzędach bezpieczeństwa publicznego”. Zgodnie z rozkazem ich obsadę etatową miano skompletować do 15 maja⁴⁶.

Wydział Walki z Bandytyzmem składał się z Sekcji „do walki z bandytyzmem i terrorystami” (zwanej Sekcją Walki z Bandytyzmem) i Sekcji „do walki z dezerterami i uchylającymi się od służby wojskowej” (zwanej Sekcją Walki z Dezercją).

Podstawą działania Wydziału była zatwierdzona rozkazem nr 16 Instrukcja nr 4 opracowana przez dyrektora Departamentu I MBP ppłk. Romana Romkowskiego. Zakres zainteresowań Wydziału uległ rozszerzeniu w stosunku do planowanego w lutym. Miał on bowiem „prowadzić i organizować walkę z bandami terrorystycznymi, bandytami pojedynczymi o politycznym zabarwieniu, nieprzyjacielskimi spadochroniarzami, dezerterami i uchylającymi się od służby wojskowej oraz ścigać osoby współpracujące z bandytami i dezerterami”. Zadania te miał realizować poprzez: organizowanie sieci wywiadowczej, prowadzenie „ściślej ewidencji grup terrorystycznych, bandytów pojedynczych, terrorystów i dezerterów”, wykrywanie i konfiskowanie broni i materiałów wybuchowych, opracowywanie planów „ogólnowojskowych operacji” i organizowanie na ich podstawie „likwidacji grup terrorystycznych i dezerterów”, „kontrolę terenów, w których drogą wywiadu [...] ustalono istnienie i zbieranie się band terrorystycznych” (przy czym miał korzystać z pomocy KBW, Milicji Obywatelskiej i „najbardziej oddanej sprawie demokracji ludności miejscowej”), prowadzenie „pierwotnego śledztwa” przeciwko aresztowanym członkom oddziałów zbrojnych⁴⁷.

Etaty nowej struktury zostały zróżnicowane w zależności od oceny stopnia zagrożenia województw – na najbardziej zagrożone, za które w ministerstwie uznano lubelskie, rzeszowskie i warszawskie, przydzielono po 45 stanowisk etatowych.

W Wydziale Walki z Bandytyzmem WUBP Lublin miało zostać obsadzone 9 stanowisk wydzielonych: kierownik oddziału (mjr), zastępca kierownika (kpt.), sekretarz (st. sierż.), 2 maszynistki (pracownice cywilne), 4 szoferów (plut.). W skład 21-osobowej Sekcji Walki z Bandytyzmem wchodzić mieli: kierownik Sekcji (kpt.), zastępca kierownika (por.), sekretarz (chor.), 4 starszych referentów (por.), 12 referentów (ppor.),

⁴⁶ Rozkaz nr 16 ministra bezpieczeństwa publicznego o powołaniu wydziałów i Sekcji do walki z bandytyzmem przy Departamencie I MBP, Warszawa, 28 IV 1945 r. [w:] *Księga bezprawia...*, s. 88–90.

⁴⁷ Instrukcja nr 4 dyrektora Departamentu I MBP o Wydziale Walki z Bandytyzmem Departamentu I, oddziałach wojewódzkich i sekcjach powiatowych urzędów BP do rozkazu nr 16 ministra bezpieczeństwa publicznego, Warszawa, 28 IV 1945 r. [w:] *Księga bezprawia...*, s. 91–93.

3 młodszych referentów (chor.). 15-osobowa Sekcja Walki z Dezercją miała się składać z: kierownika Sekcji (kpt.), zastępcy kierownika (por.), 2 starszych referentów (por.), 8 referentów (ppor.), 3 młodszych referentów (chor.)⁴⁸. W WUBP Lublin Wydział Walki z Bandytyzmem zwano także Wydziałem „W”⁴⁹.

⁴⁸ AIPN, 1572/2655, Etat 45-osobowego Wydziału Walki z Bandytyzmem..., k. 75.

⁴⁹ Oddziałowe Archiwum IPN w Szczecinie (dalej AIPN Sz), 0019/4472, Akta osobowe Jana Wiechnika, Przebieg służby, k. 87; por. AIPN Lu, 04/760, Rozkaz personalny nr 71 z 23 VI 1945 r., k. 48. Oznaczeń literowych używano w WUBP Lublin również w stosunku do innych jednostek organizacyjnych: w 1946 r. Wydział V zwany był też Wydziałem „P”, natomiast Wydział ds. Funkcjonariuszy – Wydziałem „Y”. Zob. np. AIPN Lu, 055/12, Protokoły zdawczo-odbiorcze jednostek BP woj. lubelskiego z 1946 r., Raport zdawczo-odbiorczy Wydziału „P” WUBP Lublin do dnia 16 kwietnia, Lublin, 17 IV [19]46 r., k. 12–14 (tu pełna obsada wydziału); *ibidem*, 028/309, Akta osobowe Edwarda Tudruja, Opinia służbowa, wystawiona przez kierownika Wydziału „P” WUBP Lublin por. Włodzimierza Kaliszczuka i kierownika Sekcji 1 tego Wydziału Kwaśniewskiego, Lublin, 12 III [19]46 r., k. 21; AIPN, 765/94, Akta w sprawie Jana Skubija, Pismo naczelnika Wydziału „Y” WUBP Lublin do szefa PUBP Siedlce, Lublin, 15 IV 1946 r., k. 12; AIPN Sz, 0019/3292, Akta osobowe Edwarda Słowika, Wniosek o zdjęcie ze stanowiska szefa PUBP Siedlce, Lublin, 26 IV 1946 r., k. 39 („Naczelnik Wydziału »Y« WUBP w Lublinie oświadczył, że jest w posiadaniu kompromitujących materiałów na ob. Słowika Edwarda”). W katalogu wystawy *Twarze lubelskiej bezpieki* potraktowano błędnie owe oznaczane literami wydziały jako odrębne jednostki organizacyjne (zob. zapisy dotyczące Włodzimierza Kaliszczuka i Antoniego Zarembiuka, s. 40, 43). Korekty wymaga okres pełnienia funkcji naczelnika Wydziału V przez Włodzimierza Kaliszczuka. Według *Aparatu bezpieczeństwa...* (t. 1, s. 270) stanowisko to zajmował od kwietnia 1946 do stycznia 1947 r., natomiast wg *Twarzy...* – od października 1946 do stycznia 1947 r. (s. 40). Cytowana powyżej opinia dowodzi, że stanowisko to objął nie później niż 12 III 1946 r. Z pisma szefa WUBP Lublin i naczelnika Wydziału Personalnego tego urzędu z 4 I 1947 r. wiadomo, że nowym naczelnikiem Wydziału V został Jan Leluch (w obu cytowanych publikacjach podano formalną datę objęcia przez niego stanowiska – 17 V 1947 r.). W aktach IPN Lu 055/12 znajdują się protokoły zdawczo-odbiorcze kilku komórek Wydziału V, które pozwalają datować zmianę na stanowisku naczelnika na dzień 24 X 1946 r. W przywołanym piśmie z 4 I 1947 r. znajdujemy również informację dowodzącą, że Kaliszczuk objął stanowisko szefa puławskiej bezpieki nie później niż w grudniu 1946 r. (w obu publikacjach data formalna – 4 I 1947 r., *Aparat bezpieczeństwa...*, t. 1, s. 285; *Twarze lubelskiej bezpieki...*, s. 53). Czytamy w nim bowiem: „Przed paru tygodniami skierowałem w/w na stanowisko Szefa PUBP w Puławach [...]” (AIPN Lu, 055/12, Akt zdawczo-odbiorczy Sekcji 5 [Wydziału V], 24 X [19]46 r., k. 24–24v; *ibidem*, Akt zdawczo-odbiorczy Sekretariatu Wydziału V, Lublin, 24 X [19]46 r., k. 25, 29; *ibidem*, Akt zdawczo-odbiorczy Sekcji 4 Wydziału V, Lublin, 24 X 1946 r., k. 26–26v; *ibidem*, Akt zdawczo-odbiorczy Sekcji 1 Wydziału V wg stanu na dzień 24 X 1946 r., b.d., k. 30–30v; AIPN, 0218/607, Akta osobowe Włodzimierza Kaliszczuka, Pismo do naczelnika Wydziału I Biura Personalnego MBP, Lublin, 4 I 1947 r., k. 99 [ze względu na brak numeracji ciągłej karty wg kopii cyfrowej akt]). Zob. też: *ibidem*, Charakterystyka, wystawiona przez p.o. kierownika WUBP Lublin Franciszka Marszałka, Lublin, 25 III 1946 r., k. 97.

Tabela 5. Obsada personalna Wydziału Walki z Bandytyzmem (Wydziału „W”) WUBP Lublin (kwiecień 1945 – styczeń 1946 r.)

Imię i nazwisko	Stopień	Stanowisko	Czas piastowania
Wydział Walki z Bandytyzmem			
[Stanowiska wydzielone]			
Henryk Deresiewicz	por./kpt.	kierownik	28 IV – 24 V 1945
Aleksander Pietraszkiewicz	mjr	kierownik	b.d. (po 24 V 1945) – b.d. (przed 22 I 1946)
Wacław Zając	por./kpt.	zastępca kierownika	1 V 1945 – [3 dekada I 1946]
Helena Stesłowicz (Fryderyka Schreiber)	b.d.	sekretarz	^k – 15 V 1945
Stanisław Grzybek	chor.	sekretarz	16 V – 10 VI 1945
Maria Weizenhofer (Weisenhofer)	b.s.	sekretarz	(5) 11 VI – 31 X 1945
Genowefa Ostrowska	b.d.	sekretarz	przed 18 X – 24 XI 1945
Janina Tarka	–	maszynistka	16 V – 12 XII 1945
Genowefa Ostrowska	–	maszynistka	11 (17) VII – b.d. (przed 18 X 1945)
Stanisława Bojarczuk	–	maszynistka	1 I – [3 dekada I 1946]
Sekcja Walki z Bandytyzmem			
Mikołaj Klimkiewicz	chor.	kierownik	10 IX 1945 – [3 dekada I 1946]
Józef Koftuniuk	b.d.	starszy referent	20 IX 1945 – [3 dekada I 1946]
Henryk Nowakowski	chor.	starszy referent	5 X 1945 – [3 dekada I 1946]
Henryk Borkowski	strz.	referent	3 VI 1945 – [3 dekada I 1946]
Władysław Rogoża	st. sierż. pchor.	referent	4 VI – 1 X 1945
Stanisław Grzybek	chor.	referent	11 VI – 26 VIII 1945
Chaim Hirszman	plut.	(starszy) referent	15 VI 1945 – [3 dekada I 1946]
Edward Tudruj	ppor.	referent	15 VI – 1 X 1945
Włodzimierz Bojko	sierż.	referent	12 – 19 X 1945

^k Mianowanie zob. tabela 4.

Jarosław Piotr Ptak

Imię i nazwisko	Stopień	Stanowisko	Czas piastowania
Edward Jaskowski	chor.	referent	6 XI – 14 XII 1945
Wacław Olbryk	chor.	młodszy referent	^k – [3 dekada I 1946]
Ludwik Twardzisz	chor.	młodszy referent	^k – [3 dekada I 1946]
Stefan Iwaszczuk	b.s.	młodszy referent	15 V 1945 – [3 dekada I 1946]
Kazimierz Bartkowicz (Bartkiewicz)	b.d.	młodszy referent	11 VI – 1 X 1945
Teodor Gol	b.d.	młodszy referent	11 VI 1945 – [3 dekada I 1946]
Stanisław Stadnik	szer.	młodszy referent	11 VI 1945 – [3 dekada I 1946]
Edward Woźniak	szer.	młodszy referent	11 VI 1945 – [3 dekada I 1946]
Piotr Wtorek	b.s.	młodszy referent	12 VI 1945 – [3 dekada I 1946]
Mieczysław Najduk	b.d.	młodszy referent	1 VIII 1945 – b.d.
Mieczysław Borowski	b.d.	młodszy referent	5 VIII – 7 IX 1945
Kazimierz Trojanowski	kanonier	młodszy referent	1 IX – 30 XI 1945
Leon Najduk	b.d.	młodszy referent	18 IX 1945 – [3 dekada I 1946]
Jan Szabat	b.s.	młodszy referent	3 X 1945 – [3 dekada I 1946]
Eugeniusz Janusz	szer.	młodszy referent*	1 XII 1945 – [3 dekada I 1946]
Bronisław Mańka	kpr.	młodszy referent	1 XII 1945 – [3 dekada I 1946]
Zbigniew Budzyński	b.s.	młodszy referent	– [3 dekada I 1946]

Sekcja Walki z Dezercją

Jan Jabłoński (s. Stanisława)	ppor.	kierownik	przed 11 VI 1945 – [3 dekada I 1946]
Zygmunt Karlicki	ppor. AL	zastępca kierownika	4 VI – 1 X 1945
Marian Skiba	ppor.	referent	13 VI 1945 – b.d.
Tadeusz Szafranek	st. sierż. pchor.	młodszy referent	4 VI 1945 – [3 dekada I 1946]
Jan Wiechnik	chor.	młodszy referent	4 VI 1945 – [3 dekada I 1946]

Imię i nazwisko	Stopień	Stanowisko	Czas piastowania
Władysław Niewiadomski	st. sierż.	młodszy referent	10 VI 1945 – 1 II 1946
Zdzisław Duczmalewski	chor.	młodszy referent	20 VI 1945 – 16 I 1946
Kazimierz Gomuła	st. sierż. pchor.	młodszy referent	20 VII – 1 X 1945
Zbigniew Budzyński	b.s.	młodszy referent	24 VII 1945 –
Wiktor Wilk	b.d.	młodszy referent	5 VIII 1945 – [3 dekada I 1946]

Objaśnienia: **Bojarczuk S.**: formalnie rozkazem z 5 I 1946 r. przeniesiona na stanowisko maszynistki Wydziału Walki z Bandytyzmem z dn. 1 stycznia, a następnie rozkazem z 28 lutego przeniesiona na stanowisko maszynistki Wydziału VII także z dn. 1 stycznia. **Bojko W.**: formalnie przyjęty z dn. 12 X 1945 r., a następnie zwolniony z dn. 13 października. **Borowski M.**: formalnie przeniesiony z dn. 5 VIII 1945 r. do Sekcji Walki z Dezercją, zwolniony z Sekcji Walki z Bandytyzmem. **Budzyński Z.**: formalnie w Sekcji Walki z Dezercją od 24 VII 1945 r.; w rozkazie odwołującym figuruje jednak jako przeniesiony ze stanowiska młodszego referenta Sekcji Walki z Bandytyzmem. **Deresiewicz H.**: zabity w czasie ucieczki z miejsca walki z oddziałem mjr. Mariana Bernaciaka „Orlika” w Lesie Stockim (mimo to pośmiertnie odznaczony Krzyżem Walecznych za walkę „po bohatersku do ostatniej chwili”). **Duczmalewski Z.**: formalnie rozkazem MBP jako absolwent Centralnej Szkoły BP przeniesiony na stanowisko referenta Wydziału Walki z Bandytyzmem z dn. 20 VI 1945 r., rozkazem WUBP Lublin przyjęty [sic] w charakterze młodszego referenta Sekcji Walki z Dezercją Wydziału Walki z Bandytyzmem z dniem rozkazu, tj. 11 VII 1945 r., z zaliczeniem pracy od 24 czerwca, przeniesiony do dyspozycji kierownika WUBP Łódź z dn. 21 I 1946 r. **Gol T.**: oddany pod sąd wojskowy. **Grzybek S.**: formalnie sekretarz Wydziału Walki z Bandytyzmem (16 V – 10 VI 1945 r.), referent Sekcji Walki z Bandytyzmem tego Wydziału (11 VI – 31 XII 1945 r.); 26 VIII 1945 r. został ranny, w szpitalu przebywał do 27 II 1946 r. **Hirszman Ch.**: formalnie referent Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem (15 VI 1945 – 1 III 1946 r.). **Jabłoński J.**: formalnie przyjęty z dn. 18 VIII 1944 r. do dyspozycji Henryka Palki, przeniesiony ze stanowiska zastępcy kierownika PUBP Lubartów na stanowisko kierownika Sekcji Walki z Dezercją Wydziału Walki z Bandytyzmem z dn. 15 VI 1945 r., zastępca kierownika Sekcji 2 Wydziału VII (1 I – 10 VIII 1946 r.). **Janusz E.**: formalnie młodszy referent Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem (1–31 XII 1945 r.), młodszy referent Sekcji 2 Wydziału VII/III (1 I – 1 VIII 1946 r.). **Karlicki Z.**: formalnie zastępca kierownika Sekcji Walki z Bandytyzmem. **Klimkiewicz M.**: formalnie referent Wydziału Walki z Bandytyzmem (10 IX – 31 XII 1945 r.), starszy referent Sekcji 1 Wydziału VII/III (1 I – 30 XI 1946 r.). **Najduk L.**: formalnie młodszy referent Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem (18 IX – 31 XII 1945 r.), referent Sekcji 1 Wydziału VII/III (1 I – 22 VIII 1946 r.). **Najduk M.**: zob. objaśnienia do tabeli 3. **Nowakowski H.**: stopień nadany rozkazem z 16 XI 1945 r. ze starszeństwem od 22 VII 1945 r. **Ostrowska G.**: formalnie maszynistka Wydziału Walki z Bandytyzmem (11 VII – 24 XI 1945 r.); zwolniona za zatajenie informacji o przynależności do BCh. **Pietraszkiewicz A.**: formalnie zastępca kierownika Wydziału I (1 V – rozkaz z 2 XI 1945 r.), kierownik Wydziału Walki z Bandytyzmem (rozkaz z 2 XI 1945 – 31 III 1946 r.); faktycznie obowiązki kierownika Wydziału Walki z Bandytyzmem objął na polecenie kierownika WUBP

po śmierci Henryka Deresiewicza. **Skiba M.**: formalnie 4 VI 1945 – 31 VII 1946 r. **Stadnik S.**: formalnie bez przydziału do sekcji. **Wtorek P.**: formalnie bez przydziału do sekcji. **Zajac W.**: formalnie do 15 III 1946 r.; faktycznie od stycznia 1946 r. w Wydziale VII.

I.4. Pion do walki z podziemiem niepodległościowym (styczeń 1946 – 31 maja 1948 r.): Wydział VII / Wydział III

Kolejna reorganizacja, zapoczątkowana rozkazem nr 51 z 6 września 1945 r., doprowadziła do całościowego przekształcenia struktury organizacyjnej MBP i podległego mu aparatu terenowego. Najważniejszym jej efektem było utworzenie samodzielnych departamentów operacyjnych (i ich odpowiedników niższych szczebli), powstałych w wyniku reorganizacji dotychczasowego Departamentu I⁵⁰.

Podstawą dla wprowadzanych w WUBP zmian był rozkaz nr 76 ministra bezpieczeństwa publicznego z 27 listopada 1945 r. Nowy etat dla WUBP w Lublinie (nr W18/316) został zatwierdzony 18 grudnia. Zgodnie z nim w skład 24-osobowego Wydziału Walki z Bandytyzmem wchodzić mieli: kierownik (mjr), zastępca kierownika (kpt.), 4 starszych referentów (ppor.), 9 referentów (chor.), 3 młodszych referentów (st. sierż.), sekretarz (chor.), maszynistka (pracownica cywilna), kancelista (pracownik cywilny), 3 szoferów (plut.). Ta część etatu została jednak wykreślona, przy czym nie odnotowano podstawy tego wykreślenia⁵¹. Z analizy etatów kilku innych WUBP wynika, że spowodowane to było sformowaniem na jego bazie Wydziału VII⁵². Przypuszczać możemy, że wykreślona część etatu nie weszła nigdy w życie (z przeanalizowanej dokumentacji wynika, iż WUBP Lublin funkcjonował w oparciu o nową strukturę dopiero od stycznia 1946 r., wskutek czego nastąpiła zbieżność w czasie z uregulowanymi formalnie później zmianami w organizacji pionu do walki z podziemiem, w tym z wprowadzeniem nowego etatu – o czym będzie mowa poniżej).

⁵⁰ Rozkaz nr 51 z dn. 6 IX 1945 r. [w:] *Aparat bezpieczeństwa w latach 1944–1956. Taktyka, strategia, metody*, cz. 1: *Lata 1945–1947*, oprac. A. Paczkowski, Warszawa 1994, s. 12–15.

⁵¹ AIPN, 1572/2663, Etaty Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Lublinie z lat 1945, 1947–1954. Zestawienia liczbowe, strukturalne, Etat nr W18/316 WUBP w Lublinie, k. 1, 11.

⁵² AIPN, 1572/2664, Etaty Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Łodzi z lat 1945–1954. Zestawienia liczbowe, strukturalne, Etat nr W18/284 WUBP w Łodzi, k. 12; *ibidem*, 1572/2665, Etaty Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Olsztynie z lat 1945, 1947–1954. Zestawienia liczbowe, strukturalne, Etat nr W18/332 WUBP w Olsztynie, k. 6; *ibidem*, 1572/2667, Etaty Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Poznaniu z lat 1945–1954. Zestawienia liczbowe, strukturalne, Etat nr W18/200 WUBP w Poznaniu, k. 10v (tu informacja o włączeniu do Wydziału III).

W województwie lubelskim przeniesień na nowy etat dokonywano – w przypadku aparatu wojewódzkiego – rozkazami personalnymi wydawanymi począwszy od 22 stycznia 1946 r. (z dniem 1 stycznia)⁵³.

Rozkaz ministra nr 76 nie wspominał natomiast o losie „starej” Sekcji II Wydziału I⁵⁴. W WUBP Lublin funkcjonowała ona nadal. Między 20 a 30 grudnia 1945 r. nastąpiła zmiana na stanowisku jej kierownika – dotychczasowy, Jan Pawliszewski, został p.o. kierownikiem Wydziału I, a jego miejsce zajął Piotr Cecerski⁵⁵.

Kwestię pionu przeznaczanego do zwalczania podziemia niepodległościowego uregulowano dopiero w połowie stycznia 1946 r. 15 stycznia minister bezpieczeństwa publicznego nakazał utworzenie „operacyjnego Departamentu Walki z Reakcyjnym Podziemiem”, zwanego tymczasowo Departamentem VII. Nowa struktura składać się miała z trzech komórek organizacyjnych: Wydziału I (Walki z Bandytyzmem); Wydziału II (Walki z podziemnymi organizacjami sanacyjnymi i pokrewnymi) oraz Wydziału III (Walki z podziemnymi organizacjami endecji i pokrewnymi)⁵⁶. Dwa dni później kierownik Wydziału Personalnego MBP ppłk Mikołaj Orechwa i dyrektor Departamentu VII ppłk Józef Czaplicki polecili zorganizować w wojewódzkich urzędach Wydział VII, na bazie „byłego” Wydziału Walki z Bandytyzmem i „byłej” Sekcji II Wydziału I. Do instrukcji dołączono etat i statut nowej jednostki⁵⁷.

⁵³ AIPN Lu, 04/762, Rozkazy personalne kierownika WUBP Lublin wydane za okres 4 I–6 IV 1946 r., Rozkaz personalny nr 13 z 22 I 1946 r., k. 22–23; *ibidem*, Rozkaz personalny nr 14 z 22 I 1946 r., k. 24–25; *ibidem*, Rozkaz personalny nr 15 z 23 I 1946 r., odpis, k. 26–27; *ibidem*, Rozkaz personalny nr 16 z 24 I 1946 r., k. 28–29; *ibidem*, Rozkaz personalny nr 21 z 6 II 1946 r., k. 38–39; *ibidem*, Rozkaz personalny nr 23 z 11 II 1946 r., k. 42–43. Natomiast aparat powiatowy był przenoszony na nowy etat z dn. 1 I 1946 r. rozkazami personalnymi wydanymi w okresie od lutego do czerwca 1946 r., zob. np. *ibidem*, Rozkaz personalny nr 25 z 20 II 1946 r., k. 46–47; *ibidem*, 04/763, Rozkazy personalne szefa WUBP Lublin wydane za okres 10 IV – 7 VIII 1946 r., Rozkaz personalny nr 90 z 6 VI 1946 r., k. 62–63.

⁵⁴ W. Frazik, *Struktura...*, s. 24, przyp. 89.

⁵⁵ AIPN Lu, 035/9, Sprawozdania dekadowe z pracy Sekcji I–VIII Wydziału I WUBP w Lublinie sporządzone za okres 1 I – 31 XII 1945 r., Przegląd problemów podlegających sprawozdaniu w dziesięciodniowych raportach o rezultatach pracy agenturalno-operatywnej Sekcji 2 Wydziału I WUBP w Lublinie za okres sprawozdawczy od 10 do 20 grudnia, Lublin, 20 XII [19]45 r., k. 80 (tu Pawliszewski podpisany jako kierownik Sekcji II oraz p.o. kierownik Wydziału I); *ibidem*, 035/8, Sprawozdania dekadowe z pracy Sekcji I–VI Wydziału I WUBP w Lublinie sporządzone za okres 10 VI – 31 XII 1945 r., Sprawozdanie o agenturalnej pracy w Sekcji 2 WUBP w Lublinie za okres od 20 do 30 grudnia, Lublin, 30 XII 1945 r., k. 144 (tu Cecerski podpisany jako kierownik Sekcji II).

⁵⁶ *Rozkaz nr 6 ministra bezpieczeństwa publicznego o utworzeniu Departamentu VII MBP (Departamentu Walki z Reakcyjnym Podziemiem)*, Warszawa, 15 I 1946 r. [w:] *Księga bezprawia...*, s. 142–143.

⁵⁷ AIPN, 1572/2595, Instrukcja do etatu VII Wydziału WUBP, Warszawa, 17 I [19]46 r., k. 13 (na dokumencie poprawiono numer Wydziału z VII na III). Odnaleziono etaty dla dwóch WUBP, statutu natomiast nie odnaleziono.

Nowy etat został zatwierdzony jeszcze 15 stycznia. Jak się wydaje, nie był on zróżnicowany w zależności od oceny stopnia zagrożenia danego województwa⁵⁸. Egzemplarza, który otrzymał WUBP w Lublinie, nie odnaleziono; zachowały się natomiast etaty Wydziału VII (na dokumentach poprawiono oznaczenie Wydziału – na III) WUBP w Poznaniu i w Wrocławiu. Zgodnie z nimi 46-osobowy Wydział VII składać się miał z Kierownictwa oraz Sekcji 1–3. Zważywszy, iż – jak wiadomo z aktu zdawczo-odbiorczego – 18 kwietnia 1946 r. Wydział III WUBP w Lublinie liczył 33 pracowników, a wakowało 13 stanowisk⁵⁹, można przyjąć, że etat ten obowiązywał również w urzędzie lubelskim. Ponadto, biorąc pod uwagę pionową strukturę MBP, przyjąć możemy, że zakres zainteresowań poszczególnych Sekcji pokrywał się z zagadnieniami, jakie przydzielono wydziałom stanowiącym ich liczbowe odpowiedniki na szczeblu centralnym.

Z materiałów sprawozdawczych wynika, że w styczniu 1946 r. w WUBP Lublin istniały równolegle „stara” Sekcja II Wydziału I (której kierownikiem był por. Piotr Cecerski) oraz „nowa” Sekcja 2 Wydziału I (której kierownikiem był chor. Stefan Mikita; jej zadaniem było zwalczanie szpiegostwa „na kierunku angielskim”)⁶⁰.

⁵⁸ Już w przypadku Wydziałów Walki z Bandytyzmem ujętych w etatach zatwierdzonych 18 XII 1945 r. zróżnicowanie było niemal symboliczne – 22 (WUBP w Gdańsku), 24 (WUBP w Białymstoku, Bydgoszczy, Katowicach, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Olsztynie, Rzeszowie, UBP na Okręg Pomorze Zachodnie w Koszalinie, UBP na Okręg Śląsk Dolny we Wrocławiu) lub 26 stanowisk etatowych (WUBP w Kielcach, Poznaniu, Warszawie). Analiza etatów WUBP zatwierdzonych 18 XII 1945 r. z akt AIPN 1572/2656–1572/2660, 1572/2662–1572/2665, 1572/2667–1572/2671. Na etacie nr W18/368 WUBP w Warszawie w części dotyczącej Wydziału Walki z Bandytyzmem dopisano jako łączną liczbę stanowisk 46, co niewątpliwie należy wiązać z etatem Wydziału VII.

⁵⁹ AIPN Lu, 055/12, Akt zdawczo-odbiorczy Wydziału III WUBP w Lublinie, Lublin, 18 IV [19]46 r., k. 16.

⁶⁰ Sprawozdania dekadowe opisowe „starej” Sekcji II Wydziału I dotyczące przebiegu walki z podziemiem datowane są 11 i 20 I 1946 r. (kolejne, datowane 2 II 1946 r. jest już sprawozdaniem Sekcji 2 Wydziału VII). Sprawozdania liczbowe „nowej” Sekcji 2 Wydziału I za kolejne dekady stycznia 1946 r. obrazują pracę poszczególnych pracowników z agenturą, prowadzone przez nich sprawy oraz przeprowadzone aresztowania (AIPN Lu, 035/12, Sprawozdania dekadowe i meldunki sytuacyjno-sprawozdawcze Sekcji 1–4 Wydziału I WUBP w Lublinie sporządzone w okresie 1 I – 31 XII 1946 r., Przegląd problemów podlegających sprawozdaniu w dziesięciodniowych raportach o rezultatach pracy agenturalno-operacyjnej Sekcji II Wydziału I za okres od 1 do 10 stycznia, Lublin, 11 I 1946 r., k. 117; *ibidem*, Przegląd problemów podlegających sprawozdaniu w dziesięciodniowych raportach o rezultatach pracy agenturalno-operacyjnej Sekcji II Wydziału I za okres od 10 do 20 stycznia, Lublin, 20 I 1946 r., k. 125 (na obu dokumentach odnotowano nazwisko kierownika Wydziału I por. Pawliszewskiego); *ibidem*, Sprawozdanie z agenturalno-operatywnej pracy w Sekcji 2 Wydziału I za okres od 1 do 10 I 1946 r., b.d., k. 145; *ibidem*, Sprawozdanie z agenturalno-operatywnej pracy w Sekcji 2 Wydziału I za okres od 10 do 20 I 1946 r., b.d., k. 118v;

Rozkazami personalnymi z 22 stycznia 1946 r. p.o. kierownik WUBP w Lublinie por. Franciszek Marszałek przeniósł (z dniem 1 stycznia) większość obsady personalnej „starej” Sekcji II Wydziału I (poza Cecerskim i Marią Maciejewską). Funkcjonariusze niemal w komplecie trafili na etat „nowego” Wydziału I (do Sekcji 2 przydzielony został Wacław Pieleśiek⁶¹; do Sekcji 3 – Tadeusz Chachaj, Wiktor Jaroszuk, Antoni Łaszcz; do Sekcji 4 – Edmund Gadomski, Mieczysław Rywka), a ponadto do Sekretariatu Ogólnego (Leopold Andrzejewski) i Wydziału II (Aleksander Drozd, do Sekcji 1)⁶². Nie wiadomo, dlaczego dokonano owych przeniesień, skoro w tym czasie utworzono w WUBP Lublin nowy pion do walki z podziemiem, na którego etat przeniesiono w końcu większość wymienionych (zob. niżej). Ze sprawozdawczości wiemy, że Piotr Cecerski w styczniu 1946 r. chwilowo łączył stanowiska kierownika Sekcji II i Sekcji Pierwszej Wydziału I⁶³.

Wydział VII w WUBP Lublin został utworzony w trzeciej dekadzie stycznia 1946 r., prawdopodobnie około 22–23 stycznia⁶⁴.

---

ibidem, Sprawozdanie z agenturalno-operatywnej pracy w Sekcji 2 Wydziału I za okres od 20 do 31 I 1946 r., b.d., k. 146. Podobnie zjawisko, ale we wcześniejszym okresie, zaobserwował Wojciech Frazik w WUBP Kraków. Według jego ustaleń, w tamtejszym urzędzie zmiany zaczęto wprowadzać jeszcze na początku listopada 1945 r., a „w ostatnich tygodniach 1945 r. istniały obok siebie równoległe struktury »starego« i »nowego« etatu o tych samych oznaczeniach, a niektórzy funkcjonariusze zajmowali stanowiska w dwóch komórkach” (W. Frazik, *Struktura...*, s. 14).

⁶¹ Jest on wymieniany jako jej pracownik już w sprawozdaniu liczbowym za pierwszą dekadę stycznia 1946 r.

⁶² AIPN Lu, 04/762, Rozkaz personalny nr 13..., s. 22; *ibidem*, Rozkaz personalny nr 14..., s. 24. Rozkazów tych nie odnotowywano w przypisach w aneksie.

⁶³ Zakres zainteresowań „nowej” Sekcji I Wydziału I pozostał bez zmian w stosunku do zadań stawianych „starej” Sekcji I Wydziału I. W dalszym ciągu stosowano również ten sam formularz sprawozdawczy. Z tych powodów oraz z powodu braku dokumentów, które jednoznacznie określałyby datę reorganizacji WUBP Lublin, nie jest możliwa odpowiedź na pytanie, czy była to jeszcze „stara” Sekcja I, czy już „nowa” Sekcja I. Na stanowisku kierownika Sekcji Pierwszej Wydziału I zastąpił chor. Stefana Mikitę, z kolei jego następcą (początkowo jako p.o.) został ppor. Adam Górka (AIPN Lu, 035/9, Sprawozdanie z przebiegu pracy w Sekcji I Wydziału I za okres od 20 do 31 grudnia, Lublin, 2 I 1946 r., k. 82 [Mikita]; *ibidem*, 035/12, Sprawozdanie z przebiegu pracy w Sekcji Pierwszej Wydziału I za okres od 1 do 10 stycznia, Lublin, 14 I 1946 r., k. 2 [Cecerski]; *ibidem*, Sprawozdanie z przebiegu pracy w Sekcji Pierwszej Wydziału I za okres od 10 do 20 stycznia, Lublin, 22 I 1946 r., k. 4 [Cecerski]; *ibidem*, Sprawozdanie z przebiegu pracy Sekcji I Wydziału I za okres od 20 do 31 stycznia, Lublin, 4 II 1946 r., k. 6 [Górka]; *ibidem*, Sprawozdanie z przebiegu pracy Sekcji I Wydziału I za okres od 20 do 31 stycznia, Lublin, 4 II 1946 r., k. 10 [Górka]; W. Frazik, *Struktura...*, s. 16).

⁶⁴ 22 I 1946 r. mjr Pietraszkiewicz, podpisując się jako kierownik Wydziału VII WUBP Lublin, wystawił charakterystykę Chaimowi Hirszmanowi. W materiałach sprawozdawczych chronologicznie pierwszym odnalezionym dokumentem Wydziału VII jest sprawozdanie za ostatnią dekadę stycznia, datowane 2 II 1946 r. Według akt osobowych Stanisława Grzybka został on przeniesiony do Wydziału VII

Formalnych przeniesień funkcjonariuszy p.o. kierownik WUBP Marszałek dokonał jednak dopiero rozkazem personalnym z 28 lutego 1946 r. (z dniem 1 stycznia – w przypadku większości funkcjonariuszy „starej” Sekcji II Wydziału I było to ponowne przeniesienie z tą datą⁶⁵). Do nowego Wydziału trafiła obsada personalna „byłego” Wydziału Walki z Bandytyzmem, a ze „starej” Sekcji II – Cecerski, Chachaj, Gadomski, Jaroszuk, Łaszcz, Maciejewska i Rywka⁶⁶.

Zgodnie z etatem Wydziału VII w skład 7-osobowego Kierownictwa mieli wchodzić: kierownik Wydziału (mjr), zastępca kierownika Wydziału (kpt.), sekretarz (chor.), 2 maszynistki (etaty cywilne), pomoc biurowa (etat cywilny), szofer (sierż.). W skład każdej z trzech 13-osobowych Sekcji wchodzić mieli: kierownik Sekcji (kpt.), zastępca kierownika Sekcji (por.), 3 starszych referentów (por.), 6 referentów (ppor.) i 2 młodszych referentów (chor.)⁶⁷.

Rozkazem z 18 marca 1946 r. wiceminister bezpieczeństwa publicznego nakazał ujednoczenie nazw stanowisk kierowniczych – m.in. w WUBP kierownicy wydziałów zostali przemianowani na naczelników wydziałów⁶⁸. Rozkazem z 25 marca 1946 r. minister bezpieczeństwa publicznego nakazał zmianę nazwy Departamentu z VII na III i analogiczną w przypadku WUBP⁶⁹.

---

23 stycznia, choć faktycznie wciąż jeszcze przebywał wtedy w szpitalu (AIPN Lu, 028/672, Akta osobowe Chaima Hirszman, Służbowa charakterystyka, wystawiona przez kierownika Wydziału VII mjr. Pietraszkiewicza, Lublin, 22 I [19]46 r., k. 11 [w dokumencie: Chirszman]; *ibidem*, 043/6, Sprawozdania półroczne, miesięczne i dekadowe Wydziału VII WUBP Lublin za rok 1946, Przegląd problemów podlegających sprawozdaniu w dziesięciodniowych raportach o rezultatach pracy agenturalno-operacyjnej Sekcji 2 Wydziału VII za okres od 20 do 30 stycznia, Lublin, 2 II 1946 r., k. 41; *ibidem*, 028/651, Akta osobowe Stanisława Grzybka, Charakterystyka służbowa, wystawiona przez kierownika Wydziału VII mjr. Pietraszkiewicza i kierownika Sekcji 3 tegoż Wydziału Nowakowskiego, Lublin, 25 III [19]46 r., k. 24).

⁶⁵ Nie odnaleziono dokumentów, które pozwoliłyby wyjaśnić, czy poprzednie przeniesienie przeprowadzone rozkazami personalnymi z 22 I 1946 r. miało charakter tylko czysto formalny, czy też funkcjonariusze rzeczywiście podjęli pracę w nowych komórkach. Wiadomo jedynie, że Wacław Pielesiek pracował od pierwszej dekady stycznia w „nowej” Sekcji 2 Wydziału I, ale on pozostał w niej po utworzeniu Wydziału VII.

⁶⁶ AIPN Lu, 04/762, Rozkaz personalny nr 33 z 28 II 1946 r., k. 58–59.

⁶⁷ AIPN, 1572/2667, Etat nr W18/200 Wydziału VII WUBP w Poznaniu, k. 14–14v; *ibidem*, 1572/2671, Etaty Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego we Wrocławiu z lat 1945–1954. Zestawienia liczbowe, strukturalne, Etat nr W18/161 Wydziału VII WUBP we Wrocławiu, k. 21–22. W obu przypadkach etaty Wydziału VII otrzymały takie same numery jak etaty dla całego WUBP zatwierdzone 18 XII 1945 r.

⁶⁸ AIPN, 01258/129, Rozkazy Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego wydane w 1946 r., Rozkaz nr 19 z 18 III 1946 r., k. 62.

⁶⁹ *Ibidem*, Rozkaz nr 22 z 25 III 1946 r., k. 69.

Tabela 6. Obsada personalna Wydziału VII/III WUBP Lublin (styczeń 1946 – 31 maja 1948 r.)

Imię i nazwisko	Stopień	Stanowisko	Czas piastowania
Wydział VII/III			
Kierownictwo			
Aleksander Pietraszkiewicz	mjr	(p.o.) kierownik/ naczelnik	przed 22 I – 31 III 1946
Wacław Zając	kpt.	naczelnik	przed 18 IV – po 28 V 1946
Mikołaj Lachowski	por./kpt.	naczelnik	przed 18 VI 1946 – ¹
Wacław Zając	kpt.	zastępca kierownika	[3 dekada I 1946] – b.d. (przed 18 IV 1946)
		zastępca naczelnika	b.d. (po 28 V 1946) – 14 V 1947
Józef Chmielewski	chor.	zastępca naczelnika	15 II 1948 – ¹
Zbigniew Budzyński	b.s.	sekretarz	[3 dekada I 1946] – 31 VIII 1946
Bolesław Janicki	b.s.	sekretarz	19 VIII 1946 – 30 XI 1947
Weronika Korkosz	b.d.	sekretarz	6 II – 31 V 1948
Stanisława Bojarczuk	–	maszynistka	[3 dekada I 1946] – 20 IX 1946
Janina Kuś	–	maszynistka	5 VI 1946 – 14 IV 1947
Olga Kuresza	–	maszynistka	10 VIII 1946 – 30 IX 1947
Aleksandra Jedut	–	maszynistka	17 IX – 31 XII 1946
Mieczysława Karaś	–	maszynistka*	1 VII 1947 – b.d.
Zofia Pawluczuk	–	maszynistka	1 VIII 1947 – 15 III 1948
Wacława Siepsiak	–	maszynistka	1 X 1947 – 31 V 1948
Barbara Olejarz	–	maszynistka	17 IV – 31 V 1948
Zofia Markowska	–	pomoc biurowa	17 VI 1946 – 31 V 1948
Mieczysław Hawrył	b.d.	szofer	1 VIII 1946 – 31 V 1948
Sekcja 1			
Stefan Iwaszczuk	b.s.	p.o. kierownik	[3 dekada I 1946] – b.d. (przed 16 IV 1947 r.)

¹ Odwołanie zob. tabela 7.¹ Odwołanie zob. tabela 10.

Jarosław Piotr Ptak

Imię i nazwisko	Stopień	Stanowisko	Czas piastowania
Marian Skiba	ppor.	kierownik	– III 1946 [?] –
Stanisław Wtorkiewicz	st. sierż. pchor.	kierownik	– 21 IX 1946 –
Jan Kardasz	sierż./chor.	kierownik	1 XII 1946 – 30 XI 1947
Jan Niemczuk	ppor.	p.o. kierownik	– 3 II 1948 –
Józef Kołtuniuk	b.d./plut.	zastępca kierownika	[3 dekada I 1946] – 28 X 1947
Stanisław Wtorkiewicz	st. sierż. pchor.	zastępca kierownika	– b.d. [po 7 IX 1946] –
Mikołaj Klimkiewicz	chor.	starszy referent	[3 dekada I 1946] – b.d. (przed 12 XII 1946)
Wacław Olbryk	chor.	starszy referent	[3 dekada I 1946] – 30 XI 1946
Piotr Wtorek	b.s./chor.	starszy referent	[3 dekada I 1946] – b.d. („dłuższy czas” przed 5 XII 1946)
	chor.	starszy referent*	przed 10 VI – 14 X 1947 b.d. (po 19 XI 1947) – 31 V 1948
Jan Niemczuk	ppor.	starszy referent	1 VI 1947 – ¹
Tadeusz Chachaj	ppor.	starszy referent	b.d. (po 19 XI 1947) – 31 V 1948
Henryk Borkowski	strz.	referent	[3 dekada I 1946] – 1 V 1946
Leon Najduk	b.d.	referent	[3 dekada I 1946] – 22 VIII 1946
Zygmunt Schechter	szer.	referent	[3 dekada I 1946] – 15 VI 1946
Stanisław Stadnik	szer.	referent	[3 dekada I 1946] – 31 VII 1947
Jan Wiechnik	chor.	referent	[3 dekada I 1946] – 26 IV 1946
Wiktor Wilk	b.d.	referent	[3 dekada I 1946] – 19 VI 1946
Ryszard Laskowski	b.d.	referent*	1 V – 30 IX 1946
Stanisław Wtorkiewicz	st. sierż. pchor.	referent	1 VI 1946 – 30 IV 1947
Mieczysław Najduk	b.d.	referent	przed 25 VII 1946 – 30 IV 1947
Adam Wójcik	b.d.	referent	26 IX – 20 XI 1946
Stefan Płaskociński	b.d.	referent	1 XII 1946 – 3 III 1947

Imię i nazwisko	Stopień	Stanowisko	Czas piastowania
Aleksander Suszczyński	ppor.	referent	25 III 1947 – 31 V 1948
Stanisław Banaś	ppor.	referent	1 XI 1947 – 31 V 1948
Tadeusz Szafranek	st. sierż. pchor./chor.	referent	1 XI 1947 – 31 V 1948
Bronisław Mańka	kpr.	młodszy referent	[3 dekada I 1946] – 26 VI 1946
Jan Szabat	b.s.	młodszy referent	[3 dekada I 1946] – 20 IX 1946
Ludwik Twardzisz	chor.	młodszy referent	[3 dekada I 1946] – 20 IX 1946
Edward Woźniak	szer.	młodszy referent	[3 dekada I 1946] – b.d.
Jan Szyszkowski	b.d.	młodszy referent	b.d. (po 5 VIII) – 16 IX 1946
Stefan Kowalski	b.s.	młodszy referent	26 VIII – 28 IX 1946
Stanisław Banaś	ppor.	młodszy referent	(6 VIII) 6 IX 1946 – 31 X 1947
Wacław Królikowski	bombardier/ kpr.	młodszy referent	(22) 25 IX 1946 – 31 V 1948
Stefan Suszczyński	b.d.	młodszy referent	b.d. (po 13 XII 1946) – b.d.
Bazyli Jozczuk	ppor.	młodszy referent	– 10 VI 1947 –
Stefan Maszkiewicz	szer.	młodszy referent	31 VII 1947 – 31 V 1948
Tadeusz Szafranek	st. sierż. pchor.	młodszy referent	przed 16 – 30 X 1947
Jan Gontarek	b.d.	młodszy referent	17 X 1947 – 31 V 1948
Bronisław Pogada (Pogado)	plut.	młodszy referent	15 XI 1947 – 31 V 1948

Sekcja 2

Mikołaj Klimkiewicz	chor.	(p.o.) kierownik	przed 12 XII 1946 – po 27 II 1947
Franciszek Potyka	mjr	kierownik	6 II – 20 III 1947
Józef Kijko	chor.	starszy referent p.o. kierownik	15 IV – 31 VIII 1947
		kierownik	1 IX 1947 – 31 V 1948
Jan Jabłoński (s. Stanisława)	ppor.	zastępca kierownika	[3 dekada I 1946] – 10 VIII 1946
Stanisław Wtykło	por.	zastępca kierownika	1 VIII 1947 – 31 III 1948

Jarosław Piotr Ptak

Imię i nazwisko	Stopień	Stanowisko	Czas piastowania
Piotr Cecerski	por.	starszy referent	[3 dekada I 1946] – 30 XI 1946
Edward Słowik	chor.	starszy referent	11 III – 26 VI 1946
Michał Węgrzynowski	por.	starszy referent	1 VI – 12 X 1946
Jan Kardasz	sierż.	starszy referent	1 VIII – 30 XI 1946
Mieczysław Smaga	ppor.	starszy referent	1 VIII 1946 – 31 V 1948
Piotr Wtorek	chor.	starszy referent	„dłuższy czas” przed 5 XII 1946 – b.d. (przed 10 VI 1947)
Wacław Olbryk	chor.	starszy referent	1 XII 1946 – 29 II 1948
Mikołaj Klimkiewicz	chor.	starszy referent	przed 10 IV – 31 V 1947
Edward Zaręba	chor.	starszy referent	15 III – 31 V 1948
Tadeusz Chachaj	chor./ppor.	referent	[3 dekada I 1946] – 14 X 1947
Edmund Gadomski	b.s.	referent	[3 dekada I 1946] – 30 XI 1946
Teodor Gol	b.d.	referent	[3 dekada I 1946] – 2 IV 1946
Maria Maciejewska	b.s.	referent	[3 dekada I 1946] – 15 X 1947
Mieczysław Najduk	b.d.	referent	[3 dekada I 1946] – b.d. [przed 25 VII 1946]
Stanisław Kuźma	plut.	referent	19 VIII 1946 – 2 VI 1947
Kazimierz Urbański	b.s. (szer.)	referent	13 IX 1946 – 4 IV 1947
Władysław Mazur	ppor.	referent	24 IX – 1 XII 1947
Mieczysław Stępień	b.d./plut.	referent	6 X 1947 – 31 V 1948
Franciszek Skubik	b.d.	referent	1 XI 1947 – 31 V 1948
Tadeusz Ścierzyński	chor.	referent	1 IV – 31 V 1948
Wacław Kulpa	kpr.	młodszy referent	22 III – 22 VII 1946
Jan Szyszkowski	b.d.	młodszy referent	10 IV – po 5 VIII 1946
Franciszek Skubik	b.d.	młodszy referent	1 IX 1946 – 31 X 1947
Stefan Suszczyński	b.d.	młodszy referent	10 IX – po 13 XII 1946
Paweł Kierdaszuk	b.d.	młodszy referent	8 VIII 1947 – 5 III 1948

Imię i nazwisko	Stopień	Stanowisko	Czas piastowania
Sekcja 3			
Henryk Nowakowski	chor./ppor.	(p.o.) kierownik	[3 dekada I 1946] – 14 XI 1947
Jan Kardasz	chor.	kierownik	1 XII 1947 – 31 V 1948
Stefan Iwaszczuk	b.s./chor.	zastępca kierownika	przed 16 IV – 31 XII 1947
Wiktor Jaroszuk	chor.	starszy referent	[3 dekada I 1946] – 3 VI 1946
Mieczysław Rywka	b.s./chor.	starszy referent	[3 dekada I 1946] – 31 V 1948
Stanisław Grzybek	chor.	starszy referent	b.d. (po 27 II) – 31 X 1946
Aleksander Kwietniewski	st. sierż./chor.	starszy referent	20 VIII 1946 – 7 XII 1947
Piotr Cecerski	por.	starszy referent	1 XII 1946 – 30 XI 1947
Władysław Olik	chor.	starszy referent	1 IX 1947 – 31 V 1948
Zygmunt Martela	chor.	starszy referent	1 XII 1947 – 31 V 1948
Antoni Łaszcz	chor.	referent	[3 dekada I 1946] – 27 IX 1946
Henryk Skulimowski	b.d.	referent	23 V – 16 VI 1946
Jan Brzozowski	kpr./chor.	referent	27 V 1946 – 31 V 1948
Ryszard Laskowski	b.d.	referent	– 25 VII 1946 –
Alfred Wątróbka	szer.	referent	17 VIII 1946 – 20 VII 1947
Edmund Gadomski	b.s.	referent	1 XII 1946 – 14 XI 1947
Lucjan Skawski	chor.	referent	29 XII 1947 – 31 V 1948
Eugeniusz Janusz	szer.	młodszy referent	[3 dekada I 1946] – 19 VII 1946
Tadeusz Szafranek	st. sierż. pchor.	młodszy referent	[3 dekada I 1946] – b.d. (przed 16 X 1947)
Czesław Przydatek	szer.	młodszy referent	24 V – 9 VI 1946
Władysław Czubacki	plut.	młodszy referent	15 VI – 31 XII 1946
Edward Woźniak	szer.	młodszy referent*	b.d. – 23 IX 1946
Marian Prokopiuk	chor.	młodszy referent	9 XI 1946 – 31 V 1948
Bazyli Juszczuk	ppor.	młodszy referent	28 XI 1946 – 16 I 1948

Imię i nazwisko	Stopień	Stanowisko	Czas piastowania
Stefan Suszczyński	b.d.	młodszy referent	b.d. – 31 III 1947
Kazimierz Trojanowski	chor.	młodszy referent	15 XI – 1 XII 1947
[brak danych]			
Chaim Hirszman	plut.	(starszy) referent	[3 dekada I 1946] – 1 III 1946
Marian Skiba	ppor.	funkcjonariusz	b.d. (po 23 V) – b.d. (przed 15 VII 1946 r.)

Objaśnienia: **Banaś S.**: formalnie w UB od 6 IX 1946 r. **Bojarczuk S.**: formalnie zwolniona z dn. 16 IX 1946 r.; zob. objaśnienia do tabeli 5. **Borkowski H.**: zdezerterował. **Chachaj T.**: formalnie referent Sekcji 2 Wydziału III do 31 X 1947 r., a następnie starszy referent Sekcji 1 Wydziału III (1 XI 1947 – 31 V 1948 r.; w tym czasie słuchacz miesięcznego kursu aktywu WUBP w Centrum Wyszkozenia MBP 15 X – rozkaz z 19 XI 1947 r.). **Gol T.**: oddany pod sąd wojskowy. **Grzybek S.**: formalnie 1 I – 31 X 1946 r.; do 27 lutego przebywał w szpitalu; zwolniony z powodu skierowania sprawy na drogę sądową. **Hirszman Ch.**: formalnie referent Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem (15 VI 1945 – 1 III 1946 r.). **Iwaszczuk S.**: formalnie zastępca kierownika Sekcji 3 Wydziału VII (1 I 1946 – 31 XII 1947 r.; w tym czasie na Kursie Kierowniczym w Centrum Wyszkozenia MBP przeniesiony rozkazem z 28 IV 1947 r.; w rozkazu z 24 XI 1947 r. dotyczącym przeniesienia absolwentów kursu do dyspozycji szefów WUBP został wykreślony, jednakże niedatowana karta egzaminacyjna słuchacza Centralnej Szkoły MBP potwierdza ukończenie szkoły. **Jabłoński J.**: formalnie 1 I – 10 VIII 1946 r. **Janusz E.**: formalnie młodszy referent Sekcji 2 Wydziału VII/III (1 I – 1 VIII 1946 r.). **Jaroszek W.**: samowolnie wyjechał do ZSRS – skreślony z ewidencji jako dezerters z dn. 3 VI 1946 r. **Joszczuk B.**: formalnie młodszy referent Sekcji 3 Wydziału III (28 XI 1946 – 24 I 1948 r.); z WUBP Lublin został przeniesiony w ramach akcji „U”. **Karaś M.**: formalnie do 30 VIII 1947 r. **Kardasz J.**: formalnie starszy referent Sekcji 1 Wydziału III (1 XII 1946 – 14 III 1947 r.), kierownik Sekcji 1 Wydziału III (15 III – 30 XI 1947 r.). **Kierdaszuk P.**: aresztowany; formalnie zwolniony z dn. 1 IV 1948 r. z powodu skierowania sprawy na drogę sądową; faktycznie przebywał w areszcie do 31 III 1949 r., kiedy to podprokurator Wojskowej Prokuratury Rejonowej (WPR) w Lublinie wydał postanowienie o umorzeniu dochodzenia. **Klimkiewicz M.**: formalnie starszy referent Sekcji 1 Wydziału VII/III (1 I – 30 XI 1946 r.), starszy referent Sekcji 2 Wydziału III (1 XII 1946 – 31 V 1947 r.; zwolniony jako skierowany do ZSRS). **Królikowski W.**: formalnie od 25 IX 1946 r.; w tym czasie ukończył dwumiesięczny III Kurs Szkoły Specjalnej (b.d. – rozkaz z dn. 14 V 1947 r.). **Kulpa W.**: według prośby z dn. 26 IV 1983 r. pracował w Sekcji 3 Wydziału III. **Kuś J.**: formalnie przyjęta z dn. 26 VI 1946 r. **Kuźma S.**: zginął w walce. **Lachowski M.**: formalnie kierownik/szef PUBP Zamość (9 VI 1945 – 30 VI 1946 r.), naczelnik Wydziału III (1 VII 1946 – 21 II 1949 r.). **Laskowski R.**: formalnie referent Sekcji 1 Wydziału III (1 V – 30 IX 1946 r.); 14 września zatrzymany przez Wydział ds. Funkcjonariuszy WUBP Lublin, zwolniony z miesięczną odprawą na podstawie orzeczenia dyscyplinarnego. **Najduk L.**: formalnie referent Sekcji 1 Wydziału VII (1 I – 22 VIII 1946 r.); aresztowany, sprawę przekazano do prokuratury sądu wojskowego. **Najduk M.**: formalnie referent Sekcji 2 Wydziału VII/III (1 I – 30 XI 1946 r.), referent Sekcji 1 Wydziału III (1 XII 1946 – 30 IV 1947 r.; zwolniony z powodu skierowania sprawy do WPR w Lublinie). **Niemczuk J.**: formalnie starszy referent Sekcji 1 Wydziału III (1 VI 1947 – 31 V 1948 r.). **Nowakowski H.**: formalnie do 15 III 1946 r. starszy referent Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem, a następnie kierownik Sekcji 3 Wydziału III. **Pawluczuk Z.**: zwolniona jako „politycznie niepewna”.

Pietraszkiewicz A.: formalnie kierownik Wydziału Walki z Bandytyzmem (rozkaz z 2 XI 1945 – 31 III 1946 r.). **Płaskociński S.:** aresztowany za zabójstwo; formalnie zwolniony z dn. 3 II 1947 r. **Potyka F.:** zwolniony jako „politycznie niepewny”; według akt sprawy sądowej kierownik „Lotnej Komisji Ujawnienia” w Lublinie. **Przydatek Cz.:** zabity. **Schechter Z.:** aresztowany; formalnie zwolniony z dn. 17 VI 1946 r. z powodu aresztowania i oddania sprawy do sądu wojskowego. **Skawski L.:** formalnie od 15 XII 1947 r. **Skiba M.:** formalnie referent Sekcji Walki z Dezercją Wydziału Walki z Bandytyzmem (4 VI 1945 – 31 VII 1946 r.). **Skulimowski H.:** zlikwidowany przez podziemie. **Stadnik S.:** ranny w wypadku samochodowym 7 VI 1946 r. – w szpitalu przebywał co najmniej do 22 sierpnia; przeniesiony w stan spoczynku. **Suszczyński S.:** właśc. Suszczyński Szczepan; formalnie młodszy referent Sekcji 2 Wydziału III (10 IX – 30 XI 1946 r.), młodszy referent Sekcji 1 Wydziału III od 1 XII 1946 r., w rozkazy odwołującym jednak figuruje jako przeniesiony z dn. 1 IV 1947 r. do Wydziału „A” ze stanowiska młodszego referenta Sekcji 3 Wydziału III. **Szabat J.:** formalnie młodszy referent Sekcji 2 Wydziału VII/III (1 I – 20 IX 1946 r.); od b.d. aresztowany, miał zostać wydalony z resortu, po zwolnieniu z aresztu jednak nie dopełnił formalności zwolnienia i dlatego skreślono go z ewidencji jako dezertera. **Szafrańek T.:** formalnie przeniesiony ze stanowiska młodszego referenta Sekcji 3 Wydziału III na stanowisko referenta Sekcji 1 tego Wydziału z dn. 1 XI 1947 r. **Szyszkowski J.:** formalnie młodszy referent Sekcji 2 Wydziału III (10 IV – 16 IX 1946 r.). **Trojanowski K.:** aresztowany; formalnie zwolniony z dn. 31 XII 1947 r. jako „element niepewny politycznie”; sprawę przeciwko niemu skierowano na drogę sądową. **Twardzisz L.:** skreślono go z ewidencji jako dezertera z powodu niedopełnienia formalności zwolnienia. **Urbański K.:** aresztowany; formalnie od 26 IX 1946 do 30 IV 1947 r.; rozkazem z dn. 25 VI 1973 r. stwierdzono „dla celów ewidencyjnych” okres pełnienia służby od 29 IX 1946 do 31 I 1948 r. **Wątróbka A.:** zwolniony z uwagi na „niepewność polityczną” („antyżydowskie zachowanie”). **Wilk W.:** zdezerterował. **Woźniak E.:** formalnie młodszy referent Sekcji 3 Wydziału III (1 I – 23 IX 1946 r.); zlikwidowany przez podziemie. **Wtorek P.:** formalnie starszy referent Sekcji 1 Wydziału VII/III (1 I – 30 XI 1946 r.); rozkazem z 18 VI 1946 r. stwierdzono ukończenie V Kursu KW przy Centralnej Szkole MBP, starszy referent Sekcji 2 Wydziału III (1 XII 1946 – 31 V 1948 r.; w tym czasie słuchacz Kursu Aktywu Wojewódzkiego w Centrum Wyszkozenia MBP 15 X – rozkaz z 19 XI 1947 r.). **Wtorkiewicz S.:** formalnie referent Sekcji 1 Wydziału III (1 VI 1946 – 30 IV 1947 r.); zwolniony z dn. 30 IV 1947 r. z powodu skierowania sprawy do WPR w Lublinie. **Zajac W.:** formalnie zastępca kierownika Wydziału Walki z Bandytyzmem (1 V 1945 – 15 III 1946 r.), zastępca kierownika/naczelnika Wydziału III (16 III 1946 – 14 V 1947 r.).

1.5. Piony do walki z podziemiem niepodległościowym (1 czerwca 1948 – 31 maja 1950 r.): Wydział III, Referat 3 Wydziału Miejskiego

Kolejna reorganizacja WUBP została przeprowadzona z dniem 1 czerwca 1948 r. na podstawie rozkazu organizacyjnego nr 045/Org. z 13 maja⁷⁰. Zgodnie z nowym etatem zwalczaniem podziemia niepodległościowego zajmowały się Wydział III oraz Referat 3 nowo utworzonego Wydziału Miejskiego.

⁷⁰ AIPN, 1572/2586, Organizacja i etaty resortu. Rozkazy organizacyjne ministra bezpieczeństwa publicznego z 1948 r., Rozkaz organizacyjny nr 045/Org. z 13 V 1948 r., k. 109–111.

a) Wydział III (1 czerwca 1948 – 31 maja 1950 r.)

Według etatu nr 167/5 Wydział III (walki z podziemiem politycznym i bandytyzmem) WUBP w Lublinie składał się z trzech komórek: Kierownictwa, Sekcji 1 i Sekcji 2, które łącznie miały liczyć 28 funkcjonariuszy⁷¹. Etat ten obowiązywał z niewielką zmianą (włączenie Referatu Miejskiego z dniem 1 września 1949 r.) do 31 maja 1950 r.

Pięciosobowe Kierownictwo tworzyć mieli: naczelnik Wydziału (mjr), zastępca naczelnika Wydziału (kpt.), sekretarz (pracownik cywilny), 2 maszynistki (pracownice cywilne)⁷². Na podstawie rozkazu nr 09/Org. z 15 stycznia 1949 r. ustalono dla etatu sekretarza stopień wojskowy (ppor.)⁷³.

Sekcja 1 (Walki z Bandytyzmem) miała składać się z 8 funkcjonariuszy: kierownika Sekcji (kpt.), 2 starszych referentów (por.), 4 referentów (por.), młodszego referenta (chor.).

Sekcja 2 (Walki z podziemiem politycznym) liczyć miała 15 osób. Poza kierownikiem Sekcji (kpt.) i starszym referentem (por.) pozostali funkcjonariusze zostali przydzieleni do Referatów: „ND” (rozpracowującego organizacje tzw. endeckie), „Sanacji” (rozpracowującego organizacje tzw. sanacyjne) i Terenowego (sprawującego nadzór nad aparatem terenowym). W skład Referatu „ND” wchodziło 4 funkcjonariuszy: 2 starszych referentów (por.), 2 referentów (ppor.)⁷⁴. Wiadomo, że w WUBP Lublin określano tę komórkę mianem Referatu „A”⁷⁵. Obsadę Referatu „Sanacji” tworzyć miało 4 funkcjonariuszy: 2 starszych referentów (por.) oraz 2 referentów (ppor.). W Referacie Terenowym zatrudnionych miało być 5 funkcjonariuszy: 2 starszych referentów (por.) i 3 referentów (ppor.)⁷⁶.

⁷¹ AIPN, 1572/2663, Etat nr 167/5 Wydziału III (walki z podziemiem politycznym i bandytyzmem) WUBP w Lublinie, k. 46.

⁷² *Ibidem*, k. 47.

⁷³ AIPN, 1572/2587, Organizacja i etaty resortu. Rozkazy organizacyjne ministra bezpieczeństwa publicznego z 1949 r., Rozkaz organizacyjny nr 09/Org., 15 I 1949 r., k. 21.

⁷⁴ AIPN, 1572/2663, Etat nr 167/5 Wydziału III..., k. 47–48.

⁷⁵ AIPN Lu, 028/1176, Akta osobowe Mariana Prokopiuka, Wniosek o przeniesienie na stanowisko referenta Sekcji 2 Wydziału III, 3 VI 1948 r., k. 54 (tu adnotacja referenta personalnego – podpis nieczytelny – „Zgodnie z Rozkazem Organizacyjnym Nr 045 proponuję mianować chor. Prokopiuk Marian m[łodsze]go refer[enta] Sek[cji] 3 Wydz[iału] III. na referenta Referatu »A« tegoż Wydz[iału] z dniem 1 czerwca 48 r.”, a poniżej sporządzona przez niego formułka do rozkazu o tej samej treści; w samym rozkazy personalnym umieszczono Referat „ND”, stąd wniosek w kwestii nazewnictwa).

⁷⁶ AIPN, 1572/2663, Etat nr 167/5 Wydziału III..., k. 48.

Tabela 7. Obsada personalna Wydziału III WUBP Lublin (1 VI 1948 – 31 V 1950 r.)

Imię i nazwisko	Stopień	Stanowisko	Czas piastowania
Wydział III			
Kierownictwo			
Mikołaj Lachowski	kpt.	naczelnik	^m – 21 II 1949
Stanisław Majewski	kpt.	naczelnik	1 II – 30 IV 1949
Włodzimierz Kaliszczuk	kpt.	naczelnik	1 V 1949 – ⁿ
Józef Chmielewski	chor./ ppor./ por.	zastępca naczelnika	^m – ⁿ
Weronika Korkosz	–	sekretarz	1 VI – 30 IX 1948 r.
Maria Troć	b.d.	sekretarz	4 X 1948 – XI 1949
Jadwiga Bagińska	b.s.	sekretarka	24 V – 31 VII 1949
Zofia Biernat	b.d.	sekretarz	1 II 1950 – ⁿ
Zofia Biernat (z d. Markowska)	–	maszynistka	1 VI 1948 – 31 I 1950
Wacława Siepiak	–	maszynistka	1 VI – 14 XII 1948
Teodozja Podolak	–	maszynistka	15 XII 1948 – 30 IV 1949
Alina Fiuto	–	maszynistka	1 V 1949 – przed VI 1950
Sekcja 1			
Jan Niemczuk	ppor.	kierownik	b.d. (po 7 VI 1948) – po 25 IV 1949
Mieczysław Smaga	ppor.	kierownik	1 IV 1949 – [VI 1950]
Jan Niemczuk	ppor.	starszy referent	^m – po 7 VI 1948
Mieczysław Rywka	chor.	starszy referent	1 VI – 11 X 1948
Mieczysław Smaga	ppor.	starszy referent	1 VI 1948 – 31 III 1949
Jan Pawliszewski	kpt.	starszy referent	1 IV – [VI 1950]
Marian Prokopiuk	ppor.	starszy referent	1 V – [VI 1950]

^m Mianowanie zob. tabela 6.ⁿ Odwołanie zob. tabela 10.

Jarosław Piotr Ptak

Imię i nazwisko	Stopień	Stanowisko	Czas piastowania
Stanisław Banaś	ppor.	referent	1 VI 1948 – [VI 1950]
Wacław Królikowski	kpr.	referent	1 VI 1948 – 31 V 1949
Stefan Maszkiewicz	szer.	referent	1 VI 1948 – [VI 1950]
Lucjan Skawski	chor.	referent	1 VI 1948 – 31 III 1949
Józef Małysz	b.d.	referent	15 III – [VI 1950]
Bronisław Pogada (Pogado)	plut.	młodszy referent	1 VI – 5 XI 1948
Franciszek Czencyk	b.d./kpr.	młodszy referent	16 V 1949 – [VI 1950]
Józef Sapko	st. sierż.	młodszy referent	15 VI 1949 – [VI 1950]
Czesław Mielniczuk	b.d.	młodszy referent	1 VIII 1949 – 5 II 1950
Kazimierz Jurak	b.d.	młodszy referent	10 XI 1949 – [VI 1950]
Julian Filipowicz	(kpr.)	młodszy referent	19 XII 1949 – 15 I 1950

Sekcja 2

Jan Kardasz	chor.	kierownik	1 VI – 14 X 1948
Jan Niemczuk	ppor.	kierownik	przed 9 V 1949 – 1949/50
Aleksander Suszczyński	ppor.	kierownik	pocz. I – [VI 1950]
Teodor Gogol	por.	referent	1 III – [VI 1950]
Jan Jabłoński (s. Michała)	chor.	referent	1 III – [VI 1950]
Kazimierz Piechowicz	st. strz.	młodszy referent	4 II – 31 VII 1949
Stefan Szychewicz	b.d.	młodszy referent	25 II – [VI 1950]

Referat „ND”

Władysław Olić	chor./ ppor.	starszy referent	1 VI 1948 – 7 I 1950
Aleksander Suszczyński	ppor.	starszy referent	1 VI 1948 – b.d. (przed 4 II 1950)
Jan Brzozowski	chor./ ppor.	referent	1 VI 1948 – [VI 1950]
Marian Prokopiuk	chor./ ppor.	referent	1 VI 1948 – 30 IV 1950
Antoni Żychman	ppor.	referent	15 XII 1949 – [VI 1950]

Imię i nazwisko	Stopień	Stanowisko	Czas piastowania
Referat „Sanacji”			
Piotr Wtorek	chor.	starszy referent	1 VI 1948 – 31 XII 1949
Edward Zaręba	chor.	starszy referent	1 VI 1948 – 3 IV 1949
Franciszek Skubik	b.d./chor.	referent	1 VI 1948 – [VI 1950]
Tadeusz Ścierzyński	chor.	referent	1 VI 1948 – [VI 1950]
Referat Terenowy			
Tadeusz Chachaj	ppor./por.	starszy referent	1 VI 1948 – 25 VIII 1949
Zygmunt Martela	chor./ ppor.	starszy referent	1 VI 1948 – [VI 1950]
Mieczysław Stępień	ppor.	starszy referent	1 V – [VI 1950]
Mieczysław Stępień	plut./ chor./ ppor.	referent	1 VI 1948 – 30 IV 1950
Tadeusz Szafranek	chor.	referent	1 VI 1948 – 25 I 1950
Wacław Królikowski	kpr.	referent	b.d. – [VI 1950]
Edward Walczyna	st. strz.	młodszy referent	4 VII 1949 – [VI 1950]
Henryk Tyszkiewicz	kpr.	młodszy referent	15 VII 1949 – 30 VI 1950
Leszek (Lech) Kosior	(st. strz.)	młodszy referent	27 VII 1949 – [VI 1950]

Obsadę personalną Referatu 3 Wydziału III zestawiono w osobnej tabeli.

Objaśnienia: **Bagińska J.**: zwolniona jako „element politycznie niepewny”. **Chachaj T.**: formanie przeniesiony na etat słuchacza Rocznej Szkoły Oficerskiej Centrum Wyszkożenia MBP z dn. 1 IX 1949 r. **Czenczyk F.**: w tym czasie słuchacz czteromiesięcznego kursu Szkoły Podstawowej (b.d. – 1 XII 1949 r.). **Fiuto A.**: formalnie do 31 XII 1950 r. **Gogol T.**: formalnie do 31 VIII 1950 r., następnie przeniesiony do dyspozycji szefa WUBP Koszalin. **Jabłoński J.**: formalnie referent Sekcji 2 Wydziału III (1 III – 19 IX 1950 r.); nie ustalono, do jakiej Sekcji został przydzielony po reorganizacji. **Kosior L.**: formalnie młodszy referent Sekcji 2 Wydziału III od 27 VII 1949 r., lecz w rozkazie odwołującym figuruje jako przeniesiony ze stanowiska młodszego referenta Referatu Terenowego tego wydziału. **Królikowski W.**: formalnie referent Referatu Miejskiego Wydziału III od 1 IX 1949 r., lecz w rozkazie odwołującym widnieje jako przeniesiony ze stanowiska referenta Referatu Terenowego tego wydziału. **Malysz J.**: jako referent Referatu III PUBP Tomaszów Lubelski za torturowanie aresztowanych rozkazem z 14 XII 1949 r. zwolniony dyscyplinarnie z dn. 30 listopada ze skierowaniem sprawy na drogę sądową; sprawa została jednak umorzona przez Wojskową Prokuraturę Rejonową w Lublinie, wobec czego 16 II 1950 r. Wydział ds. Funkcjonariuszy WUBP w Lublinie złożył wniosek o powtórne przyjęcie go do pracy w organach BP z dn. 1 marca z przeniesieniem na inny teren (w areszcie przebywał od 28 XI 1949 do 15 II 1950 r.); 17 lutego mjr Jan Gorliński polecił przesłać wniosek do decyzji Biura Personalnego MBP (faktycznie od lipca 1949 r. jednostka ta nosiła nazwę „Departament Kadry”); po otrzymaniu zgody tegoż rozkazem z 13 IV 1950 r. anulowano

poprzedni rozkaz, przenosząc Małysza na stanowisko referenta Sekcji 1 Wydziału III WUBP Lublin z dn. 15 marca z wypłaceniem mu połowy poborów za okres od 30 XI 1949 do 15 III 1950 r. **Mielniczuk Cz.:** formalnie młodszy referent Sekcji 1 Wydziału III (1 VIII 1949 – 31 I 1951 r.); od 6 II do 17 VI 1950 r. słuchacz IV Kursu Szkoły Podstawowej WUBP Lublin. **Niemczuk J.:** formalnie kierownik Sekcji 1 Wydziału III (1 VI 1948 – 31 III 1949 r.), kierownik Sekcji 2 Wydziału III (1 IV 1949 – 15 VII 1950 r.); po zawieszeniu go w czynnościach służbowych (brak danych, jak długo pozostawał zawieszony), kierownikiem Sekcji 2 Wydziału III został w pierwszych dniach stycznia 1950 r. Aleksander Suszczyński. **Olik W.:** formalnie zwolniony pierwotnie z dn. 31 XII 1949 r., następnie zmieniono datę zwolnienia na 31 I 1950 r. w celu wypłaty poborów (faktycznie pracował do 7 stycznia). **Pawliszewski J.:** według niedatowanej charakterystyki sporządzonej przez naczelnika Wydziału III kpt. Zabawę; w maju–sierpniu 1950 r. zastępował kierownika Sekcji 1 Wydziału III, a następnie został delegowany w teren celem rozpracowania „byłej bandy »Żelaznego«” jako kierownik grupy operacyjnej w pow. włodawskim i chełmskim. **Piechowicz K.:** wnioskowany na młodszego referenta, lecz z braku etatu zatwierdzony na stanowisko referenta; zwolniony dyscyplinarnie. **Podolak T.:** zwolniona jako „politycznie niepewna”. **Rywka M.:** 11 X 1948 r. samowolnie opuścił pracę, aresztowany 21 października, wydany z resortu z dn. 30 XI 1948 r. **Skubik F.:** formalnie referent Referatu „Sanacji” Wydziału III (1 VI 1948 – 31 VIII 1950 r.); brak danych na temat przydziału po reorganizacji Wydziału III (formalnie z dn. 1 IX 1950 r. został przeniesiony na stanowisko administratora domów Sekcji Administracyjno-Gospodarczej Kwatermistrzostwa). **Suszczyński A.:** formalnie starszy referent Referatu „ND” Wydziału III (1 VI 1948 – 31 VIII 1950 r.). **Szafranek T.:** aresztowany; z dn. 31 I 1950 r. zwolniony dyscyplinarnie ze skierowaniem sprawy na drogę sądową. **Troć M.:** formalnie do 1 III 1950 r. **Walczyna E.:** formalnie młodszy referent Sekcji 2 Wydziału III od 4 VII 1949 r., z dn. 1 X 1950 r. [sic] przeniesiony na młodszego referenta Referatu III PUBP Włodawa, rozkazem z 30 X 1950 r. zwolniony dyscyplinarnie z dn. 30 września; przydział do Referatu Terenowego za rozkazem odwołującym ze stanowiska; aresztowany od 2 IX 1950 r.; brak danych na temat przydziału do Sekcji po reorganizacji Wydziału III. **Zaręba E.:** formalnie starszy referent Sekcji 2 Wydziału III; zmarł z ran odniesionych w Łuszczowie 2/3 IV 1949 r. w czasie akcji przeciwko oddziałowi Zdzisława Brońskiego „Uskoka”.

Po likwidacji Wydziału Miejskiego jego Referat 3 włączono z dniem 1 września 1949 r. jako Referat Miejski do Wydziału III – stało się to na podstawie rozkazu nr 077/Org. z 18 sierpnia⁷⁷. Referat Miejski miał liczyć 4 funkcjonariuszy: 2 starszych referentów (por.), 2 referentów (ppor.)⁷⁸.

Tabela 8. Obsada personalna Referatu Miejskiego Wydziału III WUBP Lublin (1 IX 1949 – 31 V 1950 r.)

Imię i nazwisko	Stopień	Stanowisko	Czas piastowania
Wydział III			
Referat Miejski			
Wacław Królikowski	kpr.	referent	1 IX 1949 – b.d.

Objaśnienia: **Królikowski W.:** zob. objaśnienia do tabeli 7.

⁷⁷ AIPN, 1572/2587, Rozkaz organizacyjny nr 077/Org., Warszawa, 18 VIII 1949 r., k. 202.

⁷⁸ AIPN, 1572/2663, [Etat Referatu Miejskiego włączony na podstawie rozkazu z 18 VIII 1949 r.], k. 49.

b) Referat 3 Wydziału Miejskiego (1 czerwca 1948 – 1 września 1949 r.)

Zgodnie z etatem nr 167/8 utworzony z dniem 1 czerwca 1948 r. Wydział Miejski miał składać się z: Kierownictwa, Referatu 1 (walka ze szpiegostwem), Referatu 3 (walka z podziemiem politycznym i bandytyzmem), Referatu 4 (ekonomicznego), Referatu 5 (politycznego). 7-osobowe Kierownictwo Wydziału tworzyć mieli: naczelnik Wydziału (mjr), zastępca naczelnika (kpt.), starszy referent (por.), sekretarz (pracownik cywilny), 2 maszynistki (pracownice cywilne), kancelistka (pracownica cywilna)⁷⁹. Na podstawie rozkazu nr 09/Org. z 15 stycznia 1949 r. ustalono dla etatu sekretarza stopień wojskowy (ppor.)⁸⁰. Obsadę personalną Referatu 3 miało stanowić 4 funkcjonariuszy: 2 starszych referentów (por.) i 2 referentów (ppor.)⁸¹.

Minister bezpieczeństwa publicznego rozkazem organizacyjnym nr 077/Org. 18 sierpnia 1949 r. nakazał rozformowanie z dniem 1 września Wydziałów Miejskich WUBP (co tłumaczono „trudnościami skoordynowania pracy Wydziałów Miejskich WUBP z odnośnymi Wydziałami operatywnymi”) oraz włączenie poszczególnych referatów, powiązane ze zmianą nazwy, do Wydziałów I, III, IV i V. Dotychczasowy Referat 3 Wydziału Miejskiego został – jak już wspomniano – włączony jako Referat Miejski do Wydziału III.

Tabela 9. Obsada personalna Kierownictwa i Referatu 3 Wydziału Miejskiego WUBP Lublin (1 VI 1948 – 1 IX 1949 r.)

Imię i nazwisko	Stopień	Stanowisko	Czas piastowania
Wydział Miejski			
Kierownictwo			
Lidia Szarapka	b.d.	sekretarz	1 I – 31 VIII 1949
Irena Skorża	b.d.	sekretarz	1 III – 31 VIII 1949
Referat 3			
Wacław Królikowski	kpr.	referent	1 VI – 31 VIII 1949

⁷⁹ AIPN, 1572/2663, Etat nr 167/8 Wydziału Miejskiego WUBP w Lublinie, k. 64–65.

⁸⁰ AIPN, 1572/2587, Rozkaz organizacyjny nr 09/Org. ..., k. 21.

⁸¹ AIPN, 1572/2663, Etat nr 167/8 Wydziału Miejskiego..., k. 65.

I.6. Komórki do walki z podziemiem niepodległościowym (1 czerwca 1950 – 14 lipca 1954 r.): Sekcje 1, 3–4 Wydziału III

Na podstawie rozkazu nr 037/Org. z 19 maja 1950 r. została przeprowadzona reorganizacja Wydziału III. W WUBP Lublin przeprowadzono ją w czerwcu (rozkaz wyznaczał datę 1 czerwca), jednakże formalnych przeniesień funkcjonariuszy dokonano z dniem 1 sierpnia⁸². Zakres zainteresowań nowego pionu został poszerzony o problematykę zwalczania konspiracji mniejszości narodowych (głównie ukraińskiej) i rozpracowywania „białej emigracji”, które to zagadnienia przeniesiono z Wydziału I⁸³.

Nowy Wydział III (Walki z podziemiem politycznym i bandytyzmem) zorganizowany został w oparciu o 33-osobowy etat nr 03/14. Tworzyło go pięć komórek: Kierownictwo, Sekcja 1 (Walka z Bandytyzmem), Referat 2 (Biała emigracja), Sekcja 3 (Sanacja), Sekcja 4 (Endecja)⁸⁴. Etat ten został unieważniony rozkazem nr 054/Org. z 6 lipca 1954 r. z dniem 15 lipca.

W skład 6-osobowego Kierownictwa wchodzić mieli: naczelnik Wydziału (mjr), zastępca naczelnika (kpt.), starszy referent ewidencji i statystyki (por.), sekretarz (ppor.), 2 maszynistki (pracownice cywilne). 9-osobowa Sekcja 1 (Walki z Bandytyzmem) składać się miała z: kierownika Sekcji (kpt.), 3 starszych referentów (por.), 5 referentów (ppor.), młodszego referenta (chorąży). Obsadę 8-osobowej Sekcji 3 (Sanacji) stanowić mieli: kierownik Sekcji (kpt.), 3 starszych referentów (por.), 4 referentów (ppor.). 7-osobową Sekcję 4 (Endecji) tworzyć mieli: kierownik Sekcji (kpt.), 3 starszych referentów (por.), 3 referentów (podporucznicy)⁸⁵.

⁸² Wniosek ten jest efektem analizy materiałów sprawozdawczych. 5 VI 1950 r. sporządzono sprawozdanie Sekcji 2 jeszcze „starego” Wydziału III za miesiąc maj; 6 lipca natomiast Sekcji 2 już „nowego” Wydziału III za miesiąc czerwiec (AIPN Lu, 043/22, Wykaz napadów i zabójstw na terenie woj. lubelskiego, wykaz oficerów organizacji BCh oraz sprawozdania miesięczne Sekcji I, II, III i IV Wydziału III WUBP Lublin za okres 6 I – 7 XII 1950 r., Sprawozdanie po linii Sekcji 2 Wydziału III odnośnie do pionu endeckiego za okres od 30 kwietnia do 31 maja, Lublin, 5 VI [19]50 r., k. 161–164; *ibidem*, Sprawozdanie po linii Sekcji 2 Wydziału III odnośnie do pionu sanacyjnego za okres od 1 do 31 maja, Lublin, 5 VI [19]50 r., k. 165–170; *ibidem*, Sprawozdanie po linii Sekcji 3 Wydziału III odnośnie do pionu sanacyjnego za okres od 1 do 30 czerwca, Lublin, 6 VII [19]50 r., k. 172–185 [w dokumencie poprawiono numer Sekcji z 2 na 3]; *ibidem*, 04/775, Rozkazy personalne szefa WUBP Lublin wydane za okres 4 V – 23 IX 1950 r., Rozkaz personalny nr 98 z 23 VIII 1950 r., k. 102–103).

⁸³ AIPN, 1572/2588, Organizacja i etaty resortu. Rozkazy organizacyjne Ministra Bezpieczeństwa Publicznego z 1950 r., Rozkaz organizacyjny nr 037/Org., Warszawa, 19 V 1950 r., k. 107–108; W. Frazik, *Struktura...*, s. 25.

⁸⁴ AIPN, 1572/2663, Etat nr 03/14 Wydziału III (walki z podziemiem politycznym i bandytyzmem) WUBP w Lublinie, k. 123.

⁸⁵ *Ibidem*, k. 124–125.

Struktury i obsada personalna pionów zwalczających polskie podziemie niepodległościowe

Na podstawie rozkazu nr 094/Org. z 30 lipca 1951 r. z dniem 5 sierpnia etat nr 03/14 Wydziału III został uzupełniony „na okres przejściowy” poprzez włączenie do:

- a) Kierownictwa – stanowisk zastępcy naczelnika (kpt.) i maszynistki (pracownica cywilna);
- b) Sekcji 1 i Sekcji 3 – po 2 starszych referentów (por.) i 1 referencie (ppor.);
- c) Sekcji 4 – starszego referenta (por.) i referenta (ppor.)⁸⁶.

Tabela 10. Obsada personalna Kierownictwa oraz Sekcji 1, 3 i 4 Wydziału III WUBP Lublin (1 VI 1950 – 15 VII 1954 r.)

Imię i nazwisko	Stopień	Stanowisko	Czas piastowania
Wydział III			
Kierownictwo			
Włodzimierz Kaliszczuk	kpt.	naczelnik	^o – 1 VII 1950
Józef Chmielewski	por.	naczelnik	1 IX 1950 – 14 II 1951
Jan Wołkow	mjr	naczelnik	5 II 1951 – II 1952
Zdzisław Zabawa	kpt.	naczelnik	II 1952 – 14 I 1954
Bronisław Świta	por./kpt.	p.o. naczelnik	IX 1953 – [14 VII 1954?]
Józef Chmielewski	por.	zastępca naczelnika	^p – 31 VIII 1950
Tadeusz Chachaj	por.	zastępca naczelnika	1 IX 1950 – 30 VI [?] 1951
Bronisław Świta	por.	zastępca naczelnika	1 IX 1951 – IX 1953
Karol Pawłowicz	ppor./por.	zastępca naczelnika	15 II – 24 XI 1952
Mieczysław Stępień	por.	zastępca naczelnika	b.d. (po 12 IV) – 30 IX 1953
Antoni Zychman	ppor.	starszy referent statystyki i sprawozdawczości	[VI 1950] – 4 XI 1950
Stefan Golec	(st. strz.)	referent sprawozdawczy	– 1950 –

^o Mianowanie zob. tabela 7.

^p Mianowanie zob. tabela 6.

⁸⁶ AIPN, 1572/2589, Organizacja i etaty resortu. Rozkazy organizacyjne ministra bezpieczeństwa publicznego z 1951 r., Rozkaz organizacyjny nr 094/Org., Warszawa, 30 VII 1951 r., k. 429. Dodatkowe stanowiska włączono wówczas również do Referatu 2.

Jarosław Piotr Ptak

Imię i nazwisko	Stopień	Stanowisko	Czas piastowania
Stanisław Banaś	ppor.	starszy referent sprawozdawczy	b.d. – 1 X 1951
Jan Tolak	st. sierż.	starszy referent ewidencji i statystyki	1 XI 1952 – 31 III 1953
Zofia Biernat	st. sierż.	starszy referent ewidencji i statystyki	1 IV 1953 – 14 VII 1954
Jan Tolak	sierż./st. sierż.	referent ewidencji	przed 11 II – 31 X 1952
Barbara Florek	plut.	referent ewidencji i statystyki	1 IV – 19 V 1952
Leokadia Gryta	plut.	referent ewidencji i statystyki	15 V – 30 IX 1952
Zofia Biernat	b.d./plut./sierż./st. sierż.	sekretarz	° – 31 III 1953
Emilia Macieszko	b.d./plut./sierż.	sekretarz	23 X 1952 – 14 VII 1954
Leokadia Lower (z d. Gryta)	plut./st. sierż.	sekretarz	1 IV – 31 XII 1953
Irena Białokowska	sierż.	sekretarz	1 I – 14 VII 1954
Zofia Kudła	sierż.	sekretarz	1 I 1954 – ⁹
Lucyna Złotkiewicz	–	maszynistka	1 VIII 1950 – 14 XII 1951
Irena Bereza	–	maszynistka	1 IV – 31 VIII 1951
Władysława Puzowska	–	maszynistka	(1) 4 V 1951 – II 1953
Janina Haponiuk (z d. Szymczyk)	–	maszynistka	8 VIII 1951 – 14 VIII 1952
Mieczysława Gaik	–	maszynistka	przed 25 III 1952 – 14 VII 1954
Leokadia Gryta	plut.	maszynistka	1 X 1952 – 31 III 1953
Aurelia Siwek	–	maszynistka	15 IV 1953 – 31 III 1954
Danuta Sobstyl	–	maszynistka	1 VI – 31 VII 1953

⁹ Odwołanie zob. tabela 12.

Imię i nazwisko	Stopień	Stanowisko	Czas piastowania
Sekcja 1			
Mieczysław Smaga	ppor.	kierownik	[VI 1950] – 31 VIII 1950
Bronisław Świta	por.	kierownik	1 IX 1950 – 31 VIII 1951
Karol Pawłowicz	ppor.	kierownik	1 X 1951 – 14 II 1952
Mieczysław Stępień	ppor./por.	kierownik	1 V 1952 – 28 II 1953
Henryk Osiński	por.	kierownik	1 IX – po 13 X 1953
Bronisław Mazurek	por.	kierownik	1 IV – 14 VII 1954
Marian Prokopiuk	ppor.	starszy referent	[VI 1950] – 30 VIII 1950
Karol Pawłowicz	kpr./plut./ chor./ppor.	starszy referent	1 VIII 1950 – 30 IX 1951
Jan Pawliszewski	kpt.	starszy referent	[VI 1950] – 15 VIII 1952
Jan Gruszecki	plut./sierż.	starszy referent	15 XII 1950 – 14 IX 1951
Stanisław Gorczyca	por.	starszy referent	14 IX 1951 – 29 III 1952
Jan Kłapeć	chor./ppor.	starszy referent	1 I 1952 – 14 VII 1954
Kazimierz Jurak	plut./st. sierż.	starszy referent	1 II 1952 – 25 III 1953
Marian Buczak	chor./ppor.	starszy referent	1 V – 9 IX 1952
Alfred Goncerz	chor.	starszy referent	15 X 1952 – 14 VII 1954
Edmund Gadomski	ppor.	starszy referent	1 IV 1953 – 14 VII 1954
Henryk Osiński	por.	starszy referent	b.d. (po 13 X 1953) – 14 VII 1954
Mieczysław Stępień	por.	starszy referent*	15 XII 1953 – 14 VII 1954
Józef Małysz	b.d.	referent	[VI 1950] – 31 VIII 1950
Stefan Maszkiewicz	szer.	referent	[VI 1950] – 1 VIII 1950
Karol Pawłowicz	kpr.	referent	1 – 31 VII 1950
Kazimierz Jurak	b.d./plut.	referent	[VI 1950] – 31 I 1952
Leszek (Lech) Kosior	b.d.	referent	[VI 1950] – 31 V 1951
	plut.		1 XI 1951 – 19 IV 1952

Jarosław Piotr Ptak

Imię i nazwisko	Stopień	Stanowisko	Czas piastowania
Wacław Królikowski	kpr./sierż.	referent	[VI 1950] – 30 XI 1951
Jan Kłapeć	sierż./chor.	referent	1 IX 1950 – 31 XII 1951
Marian Kusak	(st. strz.)	referent	8 XI 1950 – 31 VII 1951
Zdzisław Kania	st. sierż.	referent	10 VI 1951 – 31 XII 1952
Józef Kołacz	st. sierż.	referent	10 VI 1951 – 31 V 1952
Henryk Majnowski	chor.	referent	5 VIII 1951 – pocz. VII 1952
Jerzy Urbański	chor.	referent	5 VIII 1951 – 14 X 1952
Stefan Golec	(st. strz.)	referent	przed 9 VIII – 14 IX 1951
Edward Witkowski	st. sierż.	referent	przed 24 III 1952 – 31 III 1954
Józef Surmacz	sierż./st. sierż.	referent	15 IV 1952 – 31 III 1954
Bolesław Barwiński (właśc. Bąk)	sierż./st. sierż.	referent	15 VII 1952 – 14 VII 1954
Józef Łoza	chor.	referent	26 VII 1952 – II 1953
Edward Oleszczuk	chor.	referent	26 VII 1952 – 31 III 1954
Czesław Mielniczuk	b.d./kpr.	młodszy referent	18 VI 1950 – 31 I 1951
Bolesław Bąk	sierż.	młodszy referent	1 XI 1951 – 14 VII 1952

Sekcja 3

Zygmunt Martela	ppor./por.	p.o. kierownik	IX 1950 – 4 IV 1952
Jan Haponiuk	chor./ppor./por.	kierownik	b.d. (po 30 XI 1950) – 30 VIII 1954
Zygmunt Martela	ppor.	starszy referent	[VI 1950] – IX 1950
Mieczysław Stępień	ppor.	starszy referent	[VI 1950] – 1 V 1952
Tadeusz Piechocki	chor.	starszy referent	1 XII 1950 – 1 IX 1951
Jan Wiemann	ppor.	starszy referent	IV 1951 – 29 II 1952

Imię i nazwisko	Stopień	Stanowisko	Czas piastowania
Henryk Michalski	chor./ppor.	starszy referent	20 VIII 1951 – 15 XII 1952
Józef Stefanek	ppor.	starszy referent	1 V 1952 – IV 1953
Wacław Dubaj	chor.	starszy referent	8 VIII 1952 – 31 VIII 1953
Franciszek Czencyk	st. sierż.	starszy referent	1 XI 1952 – 30 VI 1953
Aleksander Nowosad	chor.	starszy referent	1 XI 1952 – 14 VII 1954
Edward Szyszowski	st. sierż.	starszy referent	1 IV 1953 – 14 VII 1954
Stanisław Banaś	ppor.	referent	[VI 1950] – b.d.
Jan Brzozowski	ppor.	referent	[VI 1950] – VI 1951
Franciszek Czencyk	kpr./sierż./ st. sierż.	referent	[VI 1950] – 31 X 1952
Romuald Krawiec	kpr./plut./ sierż.	referent	1 VIII 1950 – 25 III 1953
Aleksander Kwietniewski	chor.	referent	10 X 1950 – 31 VII 1951
Bronisław Kościow	st. sierż.	referent	5 VIII 1951 – 31 III 1952
Józef Nowijalis	chor.	referent	5 VIII 1951 – 5 IX 1952
Aleksander Nowosad	chor.	referent	5 VIII 1951 – 31 X 1952
Zbigniew Bobrowski	sierż.	referent	1 V – 30 VI 1952
Tadeusz Engiel	chor.	referent	1 V – 6 IX 1952
Józef Jazłowiecki	chor.	referent	26 VII 1952 – 14 VII 1954
Stefan Ligeza	chor.	referent	26 VII 1952 – 14 VII 1954
Stefan Golec	st. sierż.	referent	31 VII [?] 1952 – 28 II 1954
Robert Kaźmierak	plut./st. sierż.	referent	15 IV – 14 IX 1953
Sekcja 4			
Aleksander Suszczyński	ppor.	kierownik	[VI 1950] – kon. VIII 1950
Jan Haponiuk	chor.	kierownik	kon. VIII – po 30 XI 1950

Jarosław Piotr Ptak

Imię i nazwisko	Stopień	Stanowisko	Czas piastowania
Jan Gruszecki	chor.	starszy referent p.o. kierownik	8 VIII 1952 – 19 IV 1953
Józef Stefanek	ppor.	kierownik	IV 1953 – 30 IV 1954
Henryk Deryło	chor./ppor.	starszy referent	15 XI 1950 – 31 I 1952
Wacław Kubiniec	ppor./por.	starszy referent	1 XII 1950 – 1 X 1951
Józef Pawluk	ppor.	starszy referent	1 V 1952 – 14 VII 1954
Józef Stefanek	ppor.	starszy referent	1 V – 14 VII 1954
Stanisław Jagiełło	chor.	starszy referent	1 XI 1952 – II 1953
Jerzy Nowaczek	st. sierż.	starszy referent	15 IV 1953 – 30 III 1954
Jan Major	ppor.	starszy referent	1 – 14 VII 1954
Józef Sikora	sierż.	referent	15 II – 31 V 1951
Józef Sapko	st. sierż./ chor.	referent	1 VIII 1950 – 31 III 1953
Stefan Szychewicz	b.d./plut./ sierż.	referent	[VI 1950] – 14 IX 1951
Tadeusz Ścierzyński	chor./ppor.	referent	[VI 1950] – 5 XI 1951
Stefan Kwiatkowski	sierż./ st. sierż.	referent	10 VI 1951 – 14 VII 1954
Edward Witkowski	st. sierż.	referent	10 VI 1951 – b.d. (przed 24 III 1952)
Stanisław Jagiełło	chor.	referent	5 VIII 1951 – 30 X 1952
Antoni Maryniowski	sierż./ st. sierż.	referent	15 VII 1952 – 10 IV 1954
Henryk Kałdunek	b.d.	młodszy referent	1 – 30 XI 1950
Antoni Maryniowski	sierż.	młodszy referent	1 XI 1951 – 14 VII 1952

Objaśnienia: **Banaś S.**: formalnie referent Sekcji 3 Wydziału III (1 VIII 1950 – 31 X 1951 r.; zwolniony dyscyplinarnie; karę zatarto w 1956 r.). **Barwiński B.**: zob. Bąk B. **Bąk B.**: z dn. 24 VI 1954 r. zmienił nazwisko na Barwiński. **Białokowska I.**: umieszczona na wolnym etacie referenta Sekcji 3 Wydziału III. **Bobrowski Z.**: formalnie referent Sekcji 4 Wydziału III (1 V – 30 VI 1952 r.); zwolniony dyscyplinarnie ze skierowaniem sprawy na drogę sądową. **Brzozowski J.**: formalnie zwolniony dyscyplinarnie z dn. 15 VII 1951 r. **Buczak M.**: według rozkazu odwołującego referent. **Chachaj T.**: z dn. 5 VII 1951 r. przeniesiony formalnie na stanowisko zastępcy naczelnika Wydziału III WUBP Kraków – faktyczne pełnienie tej funkcji wymaga potwierdzenia; według Artura Piekarczyka wkrótce po tym mianowaniu został

przydzielony do GO „Włodawa” powołanej dla rozpracowania oddziału Edwarda Taraszkiewicza „Żelaznego”; 6 X 1951 r. zabity przez oddział „Żelaznego”; wg cytowanej przez Grzegorza Makusa niedatowanej notatki urzędowej sporządzonej przez kierownika Sekcji 1 Wydziału III WUBP Lublin ppor. Karola Pawłowicza był zastępcą naczelnika Wydziału III WUBP Lublin. **Czencyk F.**: formalnie młodszy referent Sekcji 1 Wydziału III (16 V 1949 – 31 VII 1950 r.), referent Sekcji 3 Wydziału III (1 VIII 1950 – 31 X 1952 r.). **Engiel T.**: zwolniony dyscyplinarnie. **Gaik M.**: formalnie od 10 XII 1951 r. **Golec S.**: formalnie młodszy referent Sekcji 1 (na wolnym etacie referenta tej sekcji) Wydziału III (1 XI 1950 – 14 IX 1951 r.), po ukończeniu przeszkolenia w Krajowym Ośrodku Szkolenia BP w Gdańsku skierowany do dyspozycji WUBP z dn. 31 VII 1952 r., przeniesiony na referenta Sekcji 1 Wydziału III z dn. 1 VII 1952 r.; zwolniony dyscyplinarnie 28 II 1954 r. **Gorczyca S.**: tymczasowo aresztowany; zwolniony dyscyplinarnie z dn. 31 III 1952 r. ze skierowaniem sprawy na drogę sądową. **Gruszecki J.**: formalnie starszy referent Sekcji 4 Wydziału III (8 VIII 1952 – 19 IV 1953 r.). **Gryta L.**: formalnie referent ewidencji i statystyki od 20 V 1952 r.; 16 XI 1953 r. zmieniła nazwisko na Lower. **Haponiuk J.**: formalnie kierownik Sekcji 3 Wydziału III (1 IX 1950 – 30 VIII 1954 r.). **Jagiełło S.**: w dokumentach także Jagieło; formalnie starszy referent Sekcji 4 Wydziału III do 14 I 1953 r. **Jurak K.**: zwolniony dyscyplinarnie z zaliczeniem do rezerwy MON; w składanych w latach osiemdziesiątych dokumentach twierdził, że w 1953 r. został awansowany na p.o. kierownika Sekcji 1 Wydziału III. **Kaliszczuk W.**: formalnie do 31 VIII 1950 r.; według wniosku z 7 III 1951 r. z WUBP Lublin został przeniesiony karnie z jednoczesnym obniżeniem grupy uposażenia. **Kaldunek H.**: umieszczony na wolnym etacie referenta Sekcji 4 Wydziału III. **Kania Z.**: formalnie referent Referatu 2 Wydziału III (10 VI 1951 – 31 XII 1952 r.); zwolniony z powodu zawarcia ślubu kościelnego. **Kosior L.**: zmarł 19 IV 1952 r. **Krawiec R.**: zwolniony dyscyplinarnie. **Kubiniec W.**: formalnie zwolniony dyscyplinarnie z dn. 31 X 1951 r. (na wniosek komisji z 4 XII 1956 r. rozkaz zmieniono). **Kusak M.**: zwolniony dyscyplinarnie. **Kwiatkowski S.**: umieszczony na wolnym etacie referenta. **Lower L.**: zob. Gryta L. **Łoza J.**: formalnie do 14 I 1953 r. **Macieszko E.**: formalnie młodszy referent Referatu Miejskiego Wydziału V (23 X 1952 – 31 I 1953 r.), sekretarz Wydziału V (1 II 1953 – 14 VII 1954 r.). **Majnowski H.**: formalnie do 1 IX 1952 r. **Martela Z.**: formalnie starszy referent Sekcji 3 Wydziału III (1 VIII 1950 – 4 IV 1952 r.). **Maryniowski A.**: zwolniony dyscyplinarnie 10 IV 1954 r. **Maszkiewicz S.**: zwolniony dyscyplinarnie z odszkodowaniem. **Mielniczuk Cz.**: zob. objaśnienia do tabeli 7. **Nowaczek J.**: formalnie referent. **Osiński H.**: formalnie starszy referent Sekcji 1 Wydziału III (1 IX 1953 – 14 VII 1954 r.). **Pawliszewski J.**: zob. objaśnienia do tabeli 7; zwolniony dyscyplinarnie. **Piechocki T.**: formalnie do 19 IX 1951 r. **Prokopiuk M.**: zwolniony dyscyplinarnie (karę zatarto w 1957 r.). **Puzowska W.**: formalnie maszynistka (na wolnym etacie sekretarza-maszynistki Referatu Ochrony typu „A” przy Lubelskiej Fabryce Maszyn Rolniczych) Wydziału IV (4 V 1951 – 31 I 1952 r.), maszynistka Wydziału III (1 II 1952 – 31 I 1953 r.). **Smaga M.**: zwolniony dyscyplinarnie (rozkaz zmieniono w 1957 r.). **Stefanek J.**: formalnie starszy referent Sekcji 4 Wydziału III (1 V 1952 – 30 IV 1953 r.), kierownik Sekcji 4 Wydziału III (1 V 1953 – 30 IV 1954 r.). **Stępień M.**: formalnie zastępca naczelnika Wydziału III (1 III – 30 IX 1953 r.); według sprawozdania z 12 IV 1953 r. za miesiąc marzec „obecnie przebywa na długotrwałej chorobie w Sanatorium”; stanowisko starszego referenta Sekcji 1 Wydziału III (15 XII 1953 – 14 VII 1954 r.) zajmował zapewne tylko formalnie; z dn. 1 X 1953 r. został zdjęty ze stanowiska zastępcy naczelnika Wydziału III do dyspozycji szefa WUBP Lublin zgodnie z orzeczeniem komisji lekarskiej w celu „wykorzystania w pracy administracyjnej”. **Suszczynski A.**: formalnie starszy referent Referatu „ND” Wydziału III (1 VI 1948 – 31 VIII 1950 r.). **Ścierzyński T.**: formalnie do 30 XI 1951 r., zwolniony zgodnie z orzeczeniem Wydziału ds. Funkcjonariuszy z odszkodowaniem. **Świta B.**: formalnie zastępca naczelnika Wydziału III (1 IX 1951 – 30 XI 1954 r.). **Tolak J.**: formalnie referent Referatu 2 Wydziału III (1 XII 1950 – 31 X 1952 r.). **Wiemann J.**: formalnie od 1 I 1951 r. **Witkowski E.**: formalnie referent (na wolnym etacie starszego referenta) Sekcji 4 Wydziału III (10 VI 1951 – 31 III

1954 r.); zwolniony dyscyplinarnie (w pierwotnym rozkazie zwolnienia figuruje jako zwolniony ze stanowiska referenta Sekcji 1 Wydziału III) – rozkaz został zmieniony na zwolnienie z odszkodowaniem.

Wołkow J.: formalnie do 31 III 1952 r. **Zabawa Z.:** formalnie od 1 III 1952 r.

I.7. Pion i komórki do walki z podziemiem niepodległościowym (15 lipca – grudzień 1954 r.): Wydział do Walki z Bandytyzmem, Sekcje 3 i 4 Wydziału III

Na początku drugiej połowy 1954 r. nastąpiły zmiany organizacyjne w pionach społeczno-politycznym i do walki z podziemiem. 6 lipca minister bezpieczeństwa publicznego podpisał dwa rozkazy, na których podstawie z dniem 15 lipca miano utworzyć nowe struktury:

- a) rozkazem organizacyjnym nr 053/Org. nakazał powołanie Wydziałów/Samodzielnych Sekcji WUBP do Walki z Bandytyzmem; jednocześnie unieważnione zostały etaty Sekcji 1 Wydziałów III⁸⁷;
- b) rozkazem organizacyjnym nr 054/Org. nakazał powołanie „na bazie dotychczasowych Wydziałów V i Wydziałów III (Sekcja III, IV)” nowych Wydziałów III WUBP; pracownicy Sekcji 2 dawnego Wydziału III zostali przeniesieni na etat Wydziału I⁸⁸.

Wprowadzone wówczas etaty obowiązywały do 1 kwietnia 1955 r. Faktycznie jednak likwidacja urzędu ministra bezpieczeństwa publicznego na początku grudnia 1954 r. zapoczątkowała okres przejściowy, który zostanie omówiony oddzielnie.

a) Wydział do Walki z Bandytyzmem (15 lipca – grudzień 1954 r.)

Wydział do Walki z Bandytyzmem WUBP w Lublinie tworzone według etatu nr 03/36. Nowo powstała struktura nie posiadała wewnętrznych podziałów. Składać się miała z 10 funkcjonariuszy: naczelnika Wydziału (mjr), 8 starszych referentów (por.), sekretarza-maszynistki (ppor.)⁸⁹. W WUBP Lublin wydział zwano Samodzielnym Wydziałem do Walki z Bandytyzmem, Samodzielnym Wydziałem „B” i Wydziałem „B”⁹⁰.

⁸⁷ AIPN, 1572/2594, Organizacja i etaty resortu. Rozkazy organizacyjne ministra bezpieczeństwa publicznego z 1954 r., Rozkaz organizacyjny nr 053/Org., Warszawa, 6 VII 1954 r., k. 169–170.

⁸⁸ AIPN, 1572/2594, Rozkaz organizacyjny nr 054/Org., Warszawa, 6 VII 1954 r., k. 172–173.

⁸⁹ AIPN, 1572/2663, Etat nr 03/36 Wydziału Walki z Bandytyzmem WUBP w Lublinie, k. 198.

⁹⁰ AIPN Lu, 043/49, Meldunki do WUBP i WUdsBP Lublin do byłego MBP dotyczące sytuacji na terenie woj. lubelskiego z 1954 r., Meldunek dzienny naczelnika Samodzielnego Wydziału do Walki z Bandytyzmem, Lublin, 26 VIII 1954 r., k. 98; *ibidem*, Meldunek z pracy GO na terenie woj. lubelskiego za okres od 20 września do 1 października,

Tabela 11. Obsada personalna Wydziału do Walki z Bandytyzmem WUBP Lublin (15 VII – XII 1954 r.)

Imię i nazwisko	Stopień	Stanowisko	Czas piastowania
Wydział do Walki z Bandytyzmem			
Bronisław Świta	kpt.	zastępca p.o. naczelnika	1 XII 1954 – b.d. (przed 26 III 1955)
Alfred Goncerz	chor./ppor.	starszy referent	15 VII 1954 – ^r
Jan Kłapeć	ppor./por.	starszy referent	15 VII – 31 VIII 1954
Bronisław Mazurek	por.	starszy referent	15 VII 1954 – ^r
Henryk Osiriski	por.	starszy referent	15 VII 1954 – ^r
Eugeniusz Baran	por.	starszy referent	1 IX 1954 – ^r
Bronisław Nowak	chor.	starszy referent	1 IX 1954 – ^r
Ryszard Trąbka	chor.	starszy referent	1 IX 1954 – ^r
Konstanty Lewczuk	por.	starszy referent	15 – 30 IX 1954
Kazimierz Mikołajczuk	chor.	starszy referent	15 IX 1954 – ^r
Edward Rudnicki	por.	starszy referent	1 X 1954 – ^r
Bolesław Barwiński	st. sierż./ chor.	referent	15 VII 1954 – ^r
Jadwiga Zakrzewska	sierż./chor.	sekretarz-maszynistka	15 VII 1954 – ^r

Objaśnienia: **Barwiński B.**: umieszczony na wolnym etacie starszego referenta. **Rudnicki E.**: wg raportu z 22 XI 1958 r. do Wydziału III przeniesiony w 1954 r. **Świta B.**: formalnie do 31 III 1955 r.

b) Sekcje Wydziału III (15 lipca – grudzień 1954 r.)

Utworzony na podstawie etatu nr 05/33 Wydział III WUBP Lublin składał się z 8 komórek organizacyjnych: Kierownictwa, Sekcji 1–4, 6–8. Łącznie miały one zatrudniać 44 funkcjonariuszy⁹¹. Według Wojciecha Frazika (który ekstrapolował na grunt wojewódzki ustalenia Zbigniewa Nawrockiego dotyczące centrali MBP) w zakres zainteresowań komórek wchodziły: Sekcja 1 – „wrogie elementy na wsi: PSL, BCh i inne”; Sekcja 2 – PPS-WRN;

Lublin, 5 X 1954 r., k. 126; *ibidem*, Meldunek z pracy GO na terenie woj. lubelskiego za okres od 30 września do 10 października, Lublin, 12 X 1954 r., k. 134.

^r Odwołanie zob. tabela 13.

⁹¹ AIPN, 1572/2663, Etat nr 05/33 Wydziału III WUBP w Lublinie, k. 199.

Sekcja 3 – „sanacja i podziemie »sanacyjne«”; Sekcja 4 – narodowcy; Sekcja 6 – „prawdopodobnie młodzież akademicka”; Sekcja 7 – „objekty naukowe, kulturalne, administracja państwowa, prasa, radio, film”; Sekcja 8 – „prawdopodobnie nielegalny kolportaż, ulotki”⁹². Etat ten obowiązywał do 1 kwietnia 1955 r.

W skład 8-osobowego Kierownictwa wchodzić mieli: naczelnik Wydziału (mjr), 2 zastępców naczelnika (kpt.), 2 starszych referentów (por.), sekretarz (ppor.), starsza maszynistka (pracownica cywilna), maszynistka (pracownica cywilna). 6-osobową Sekcję 3 tworzyć mieli: kierownik Sekcji (kpt.), 3 starszych referentów (por.), 2 referentów (ppor.). 5-osobowa Sekcja 4 składać się miała z: kierownika Sekcji (kpt.), 3 starszych referentów (por.), referenta (ppor.)⁹³.

Tabela 12. Obsada personalna Kierownictwa, Sekcji 3 i 4 Wydziału III WUBP Lublin (15 lipca – grudzień 1954 r.)

Imię i nazwisko	Stopień	Stanowisko	Czas piastowania
Wydział III			
Kierownictwo			
Bolesław Dudek	mjr	naczelnik	30 IX 1954 – ^s
Kazimierz Kolenderski	kpt.	zastępca naczelnika	15 – po 27 VII 1954
Zygmunt Ogrodniczak	por.	p.o. zastępca naczelnika	VIII 1954 – ^s
Bronisław Świta	por./kpt.	zastępca naczelnika	[15 VII (?)] – 30 XI 1954
Michał Rubin	por.	zastępca naczelnika	15 VIII 1954 – ^s
Janina Bazyl	st. sierż./ chor.	starszy referent	15 VII 1954 – ^s
Edmund Gadomski	ppor./por.	starszy referent	15 VII 1954 – ^s
Zofia Kudła	sierż.	sekretarz	^t – 31 VIII 1954
Emilia Hernas (z d. Macieszko)	sierż./chor.	sekretarz	15 VII 1954 – ^s
Mieczysława Gaik	–	starsza maszynistka	15 VII 1954 – ^s
Władysława Puzowska	–	maszynistka	15 VII 1954 – ^s

^s Odwołanie zob. tabela 14.

^t Mianowanie zob. tabela 10.

⁹² W. Frazik, *Struktura...*, s. 25.

⁹³ AIPN, 1572/2663, Etat nr 05/33 Wydziału III..., k. 200–201.

Imię i nazwisko	Stopień	Stanowisko	Czas piastowania
Sekcja 3			
Antoni Adamus	por.	kierownik	VIII – 30 IX [?] 1954
Jan Major	ppor.	starszy referent	15 VII – 31 X 1954
Aleksander Nowosad	chor./ppor.	starszy referent	15 VII 1954 – ^s
Edward Szyszkowski	st. sierż./ chor.	starszy referent	15 VII 1954 – ^s
Józef Jazłowiecki	chor.	referent	15 VII 1954 – ^s
Stefan Ligeza	chor./ppor.	referent	15 VII 1954 – ^s
Leszek Jończyk	chor.	referent	27 VIII – jesień 1954
Sekcja 4			
Józef Pawluk	ppor./por.	starszy referent	15 VII 1954 – ^s
Józef Stefanek	ppor.	starszy referent	15 VII 1954 – ^s
Stefan Kwiatkowski	st. sierż./ chor.	referent	15 VII 1954 – ^s
Tomasz Jankowski	chor.	referent	27 VIII 1954 – ^s

Objaśnienia: **Adamus A.**: formalnie w dyspozycji szefa WUBP Lublin (31 VIII – 30 IX 1954 r.). **Kolenderski K.**: formalnie zastępca naczelnika Wydziału V (1 XII 1953 – 15 XI 1954 r.; w tym czasie delegowany na nieustalone przeszkolenie). **Jończyk L.**: formalnie referent Sekcji 3 Wydziału III (27 VIII 1954 – 31 III 1955 r.). **Major J.**: zwolniony dyscyplinarnie (karę zatarto w 1957 r.). **Ogrodniczak Z.**: formalnie kierownik Sekcji 3 Wydziału III (15 VII 1954 – 31 III 1955 r.). **Pawluk J.**: w rozkazie odwołującym referent.

II. Piony zwalczające podziemie niepodległościowe Wojewódzkiego Urzędu do Spraw Bezpieczeństwa Publicznego w Lublinie (1954–1956)

II.1. Pion i komórki do walki z podziemiem niepodległościowym w okresie przejściowym (grudzień 1954 – 31 marca 1955 r.): Wydział do Walki z Bandytyzmem, Sekcje 3 i 4 Wydziału III

Dekretem Rady Państwa z 7 grudnia 1954 r. z dniem 14 grudnia został zlikwidowany urząd ministra bezpieczeństwa publicznego, utworzono natomiast urząd ministra spraw wewnętrznych i Komitet do Spraw Bezpieczeństwa Publicznego przy Radzie Ministrów⁹⁴ (najczęściej

⁹⁴ Dekret z 7 XII 1954 r. o naczelnych organach administracji państwowej w zakresie

jako datę rozwiązania MBP przyjmuje się 9 grudnia 1954 r.). Pismem z 10 grudnia dyrektor Gabinetu Przewodniczącego KdsBP ppłk Michał Drzewiecki polecił, aby w dokumentach używać nowych nazw jednostek aparatu bezpieczeństwa, natomiast działać one miały w oparciu o przepisy MBP „aż do czasu uchylecia ich przez nowe przepisy Komitetu do Spraw Bezpieczeństwa Publicznego”, a także do chwili otrzymania nowych używać miano dotychczasowych pieczęci⁹⁵.

W Lublinie nową nazwę – WUdsBP – zaczęto stosować jeszcze przed połową grudnia 1954 r.⁹⁶ Struktura organizacyjna urzędu pozostała bez zmian, aż do wprowadzenia z dniem 1 kwietnia 1955 r. nowych etatów.

a) Wydział do Walki z Bandytyzmem (grudzień 1954 – 31 marca 1955 r.)

Tabela 13. Obsada personalna Wydziału do Walki z Bandytyzmem WUdsBP Lublin (grudzień 1954 – 31 marca 1955 r.)

Imię i nazwisko	Stopień	Stanowisko	Czas piastowania
Wydział do Walki z Bandytyzmem			
Eugeniusz Baran	por.	starszy referent	^u – 31 III 1955
Bronisław Mazurek	por.	starszy referent	^u – 31 III 1955
Kazimierz Mikołajczuk	chor.	starszy referent	^u – 31 III 1955
Bronisław Nowak	chor.	starszy referent	^u – 31 III 1955
Henryk Osieński	por.	starszy referent	^u – 31 III 1955
Edward Rudnicki	por.	starszy referent	^u – 31 III 1955
Ryszard Trąbka	chor.	starszy referent	^u – 31 III 1955
Bolesław Barwiński	chor.	referent	^u – 31 III 1955
Jadwiga Zakrzewska	chor.	sekretarz-maszynistka	^u – 31 III 1955

Objaśnienia: **Rudnicki E.**: zob. objaśnienia do tabeli 11.

spraw wewnętrznych i bezpieczeństwa publicznego (Dz.U., 1954, nr 54, poz. 269).

^u Mianowanie zob. tabela 11.

⁹⁵ *Pismo dyrektora Gabinetu Przewodniczącego KdsBP do kierowników jednostek centralnych Komitetu, wojewódzkich i powiatowych Urzędów do Spraw Bezpieczeństwa Publicznego, Warszawa, 10 XII 1954 r.* [w:] *Księga bezprawia...*, płyta DVD, s. 2631–2632.

⁹⁶ AIPN Lu, 04/788, Rozkazy personalne szefa WUBP/WUdsBP Lublin wydane za okres 31 VIII – 31 XII 1954 r., Rozkaz personalny nr 124 z 14 XII 1954 r., k. 96.

b) Sekcje Wydziału III (grudzień 1954 – 31 marca 1955 r.)

Tabela 14. Obsada personalna Kierownictwa, Sekcji 3 i 4 Wydziału III WUdsBP Lublin (grudzień 1954 – 31 marca 1955 r.)

Imię i nazwisko	Stopień	Stanowisko	Czas piastowania
Wydział III			
Kierownictwo			
Bolesław Dudek	mjr	naczelnik	^v – 31 III 1955
Michał Rubin	por.	zastępca naczelnika	^v – 31 III 1955
Zygmunt Ogrodniczak	por.	p.o. zastępca naczelnika	^v – 31 III 1955
Bronisław Świta	kpt.	zastępca naczelnika	przed 26 III 1955 – ^w
Janina Bazyl	chor.	starszy referent	^v – 31 III 1955
Edmund Gadomski	por.	starszy referent	^v – 31 III 1955
Emilia Hernas	chor.	sekretarz	^v – 31 III 1955
Mieczysława Gaik	–	starsza maszynistka	^v – 31 III 1955
Władysława Puzowska	–	maszynistka	^v – 31 III 1955
Sekcja 3			
Aleksander Nowosad	ppor.	starszy referent	^v – 31 III 1955
Edward Szyszkowski	chor.	starszy referent	^v – 31 III 1955
Józef Jazłowiecki	chor.	referent	^v – 31 III 1955
Stefan Ligęza	ppor.	referent	^v – 31 III 1955
Sekcja 4			
Józef Pawluk	por.	starszy referent	^v – 31 III 1955
Józef Stefanek	ppor.	starszy referent	^v – 31 III 1955
Tomasz Jankowski	chor.	referent	^v – 31 III 1955
Stefan Kwiatkowski	chor.	referent	^v – 31 III 1955

Objaśnienia: **Ogrodniczak Z.:** formalnie kierownik Sekcji 3 Wydziału III (15 VII 1954 – 31 III 1955 r.). **Pawluk J.:** w rozkazie odwołującym referent. **Świta B.:** formalnie zastępca p.o. naczelnik Wydziału do Walki z Bandytyzmem (1 XII 1954 – 31 III 1955 r.).

^v Mianowanie zob. tabela 12.

^w Odwołanie zob. tabela 15.

II.2. Komórki do walki z podziemiem niepodległościowym (1 kwietnia 1955 – 31 grudnia 1956 r.): Sekcje 1 i 5 Wydziału III

a) Etat obowiązujący w okresie 1 kwietnia 1955 – 31 marca 1956 r.

Reorganizację terenowego aparatu represji przeprowadzono z dniem 1 kwietnia 1955 r. na podstawie rozkazu organizacyjnego nr 023/Org. z 11 marca. Zostały wówczas unieważnione „wszystkie dotychczasowe etaty b[ylego] WUBP wydane przez b[yle] MBP do dnia 01 grudnia 1954 r.”. Na bazie byłego WUBP miały zostać zorganizowane nowe jednostki⁹⁷.

Według etatu nr 03/8 Wydział III składał się z: Kierownictwa, Sekcji 1–2, 4–6, Referatu 7, Sekretariatu. Ogółem miał zatrudniać 40 funkcjonariuszy⁹⁸. Według Wojciecha Frazika Sekcja 1 rozpracowywała „środowiska tzw. tradycyjne, wszelkie pozostałości opozycji i podziemia, z wyjątkiem ludowców”; Sekcja 2 – środowiska ludowe; Sekcja 4 – środowiska młodzieżowe i sportowe; Sekcja 5 „zwalczała przestępstwa o podłożu politycznym, tzw. bandytyzm polityczny”; Sekcja 6 – „środowiska i instytucje naukowe i kulturalne, środki masowego przekazu, służbę zdrowia, organizacje społeczne”; Referat 7 – „autorów nielegalnego kolportażu druków i ulotek”⁹⁹.

W skład 3-osobowego Kierownictwa wchodzić mieli: naczelnik Wydziału (ppłk), 2 zastępców naczelnika Wydziału (mjr). 10-osobowa Sekcja 1 składać się miała z: kierownika Sekcji (kpt.), 4 starszych referentów (por.), referenta (ppor. – por.), 4 referentów (ppor.)¹⁰⁰. Z dniem 1 lutego 1956 r. zmniejszono obsadę etatową Sekcji do 9 osób, wyłączając 1 etat referenta (ppor.)¹⁰¹. Obsadę 7-osobowej Sekcji 5 tworzyć mieli: kierownik Sekcji (kpt.), 3 starszych referentów (por.), 3 referentów (ppor. – por.). W skład 4-osobowego Sekretariatu wchodzić mieli: referent sprawozdawczości (ppor. – por.), sekretarz (chor.), starsza maszynistka (etat cywilny), maszynistka (etat cywilny)¹⁰².

⁹⁷ AIPN, 1583/608, Rozkazy organizacyjne Komitetu ds. Bezpieczeństwa Publicznego z 1955 r., Rozkaz organizacyjny nr 023/Org., Warszawa, 11 III 1955 r., k. 52–53.

⁹⁸ AIPN, 1583/649, Etaty – Wojewódzki Urząd ds. Bezpieczeństwa Publicznego w Lublinie, zestawienia liczbowe 1955–1956, Etat nr 03/8 Wydziału III WUdsBP w Lublinie, k. 13.

⁹⁹ W. Frazik, *Struktura...*, s. 43.

¹⁰⁰ AIPN, 1583/649, Etat nr 03/8 Wydziału III..., k. 14 (stopnie etatowe w Kierownictwie zostały poprawione: w przypadku naczelnika z majora na podpułkownika, w przypadku jego zastępców z kapitanów na majorów; podstawy tej zmiany nie odnotowano – przyjęto, że stało się to na etapie przygotowywania etatu).

¹⁰¹ AIPN, 1583/609, Rozkazy organizacyjne Komitetu ds. Bezpieczeństwa Publicznego z 1956 r., Rozkaz organizacyjny nr 07/ORG., Warszawa, 12 I 1956 r., k. 23.

¹⁰² AIPN, 1583/649, Etat nr 03/8 Wydziału III..., k. 15 (w Sekretariacie przy stanowiskach „starsza maszynistka” i „maszynistka” wykreślono stopnie wojskowe, odpowiednio st. sierż. i sierż.; podstawy tej zmiany nie odnotowano – przyjęto, że stało się to na etapie przygotowywania etatu).

Tabela 15. Obsada personalna Kierownictwa, Sekcji 1 i 5 oraz Sekretariatu Wydziału III WUdsBP Lublin (1 kwietnia 1955 – 1 kwietnia 1956 r.)

Imię i nazwisko	Stopień	Stanowisko	Czas piastowania
Wydział III			
Kierownictwo			
Bolesław Dudek	mjr	naczelnik	1 IV – 31 VII 1955
Bronisław Świta	kpt.	naczelnik	przed 1 IX 1955 – ^x
Zygmunt Ogrodniczak	por.	zastępca naczelnika	1 IV 1955 – b.d. (przed 27 I 1956)
Stanisław Sobański	kpt.	zastępca naczelnika	1 X 1955 – ^x
Sekcja 1			
Jan Kość	por./kpt.	kierownik	1 IV 1955 – 31 III 1956
Michał Adamiec	ppor.	starszy referent	1 IV 1955 – 31 III 1956
Aleksander Nowosad	ppor.	starszy referent	1 IV 1955 – 31 III 1956
Stanisław Piotrowski	por.	starszy referent	1 IV – 31 V 1955
Józef Stefanek	ppor./ por.	starszy referent	1 IV 1955 – 31 III 1956
Stanisław Dąbrowski	chor.	starszy referent	1 VII 1955 – 31 III 1956
Józef Dadej	chor.	referent	1 IV 1955 – 31 III 1956
Stanisław Dąbrowski	chor.	referent	1 IV – 30 VI 1955
Tomasz Jankowski	chor.	referent	1 IV – 31 XII 1955
Józef Jazłowiecki	chor./ ppor.	referent	1 IV – 31 X 1955
Stefan Kwiatkowski	st. sierż.	referent	1 IV – 31 VIII 1955
Edward Szyszowski	chor.	referent	1 IV 1955 – 31 III 1956
Edward Małyszka	b.s.	referent*	15 VII – 31 VIII 1955
Aleksander Cichocki	chor.	referent	1 XII 1955 – 31 III 1956
Stanisław Kutkowski	b.d.	referent	1 I – 31 III 1956
Hieronim Kłós	chor.	referent	23 – 31 III 1956

^x Odwołanie zob. tabela 16.

Imię i nazwisko	Stopień	Stanowisko	Czas piastowania
Sekcja 5			
Henryk Osirski	por.	kierownik	1 IV 1955 – 31 III 1956
Kazimierz Mikołajczuk	chor. / ppor.	starszy referent	1 IV 1955 – 31 III 1956
Bronisław Nowak	chor./ ppor.	starszy referent	1 IV – 1 IX 1955
	ppor.		1 I – 31 III 1956
Edward Rudnicki	por.	starszy referent	1 IV 1955 – 31 III 1956
Bolesław Barwiński	chor.	referent	1 IV 1955 – 31 III 1956
Jan Szewczyk	ppor.	referent	1 IV 1955 – 31 III 1956
Jerzy Urbański	ppor.	referent	1 IV – 31 XII 1955
Józef Dudziak	ppor.	referent	1 VIII 1955 – 31 III 1956
Sekretariat			
Janina Bazyl	chor.	referent sprawozdawczy	1 IV 1955 – 31 III 1956
Maria Buda	chor.	sekretarz	1 IV 1955 – 31 III 1956
Mieczysława Gaik	–	starsza maszynistka	1 – 30 IV 1955
Irena Kalisz	kpr.	starsza maszynistka	1 VII – 31 VIII 1955
Regina Włodarczyk	sierz.	starsza maszynistka	1 IX 1955 – 31 III 1956
Władysława Puzowska	–	maszynistka	1 IV 1955 – 31 III 1956

Objaśnienia: **Jankowski T.**: wydalony z resortu (rozkaz zmieniono w 1956 r.). **Ogrodniczak Z.**: formalnie do 31 I 1956 r. **Szyszkowski E.**: formalnie referent Sekcji 2 Wydziału III (1 IV 1955 – 31 III 1956 r.). **Świta B.**: formalnie zastępca naczelnika Wydziału III (1 IV – 31 X 1955 r.), naczelnik Wydziału III (1 XI 1955 – 31 VIII 1956 r.).

b) Etat obowiązujący w okresie od 1 kwietnia do 31 grudnia 1956 r.

Na podstawie rozkazu organizacyjnego nr 079/Org. z 25 kwietnia 1956 r. z dniem 1 kwietnia nastąpiła reorganizacja WUdsBP w Lublinie¹⁰³. Zmiana ta wynikała z wprowadzenia nowych nazw stanowisk. Wiązała się ona rów-

¹⁰³ AIPN, 1583/609, Rozkaz organizacyjny nr 079/Org., Warszawa, 25 IV 1956 r., k. 180–181.

Struktury i obsada personalna pionów zwalczających polskie podziemie niepodległościowe

niez z przeniesieniem obsady sekretariatów oraz „wielu komórek nieoperacyjnych” na etaty cywilne; nie wpłynęła natomiast na samą strukturę ani liczebność jednostek organizacyjnych¹⁰⁴. Wydział III według nowo wprowadzonego etatu nr 03/27 miał zatrudniać 38 funkcjonariuszy¹⁰⁵. Etat ten obowiązywał do końca grudnia 1956 r.¹⁰⁶ 3-osobowe Kierownictwo tworzyć mieli: naczelnik Wydziału (ppłk), 2 zastępców naczelnika Wydziału (mjr). 9-osobowa Sekcja 1 składać się miała z: starszego oficera operacyjnego (kpt.), 5 oficerów operacyjnych (por.), 3 oficerów operacyjnych (ppor.). Obsadę 7-osobowej Sekcji 5 tworzyć mieli: starszy oficer operacyjny (kpt.), 6 oficerów operacyjnych (por.). W skład 4-osobowego Sekretariatu wchodzić mieli pracownicy cywilni: referent sprawozdawczości, sekretarz, starsza maszynistka, maszynistka¹⁰⁷.

Tabela 16. Obsada personalna Kierownictwa, Sekcji 1 i 5 oraz Sekretariatu Wydziału III WUdsBP Lublin (1 kwietnia – 31 grudnia 1956 r.)

Imię i nazwisko	Stopień	Stanowisko	Czas piastowania
Wydział III			
Kierownictwo			
Bronisław Świta	kpt.	naczelnik	^y – 31 VIII 1956
Bolesław Dudek	mjr	naczelnik	1 IX – 31 XII 1956
Stanisław Sobański	kpt.	zastępca naczelnika	^y – 31 XII 1956
Jan Haponiuk	kpt.	zastępca naczelnika	1 IX – 31 XII 1956

^y Mianowanie zob. tabela 15.

¹⁰⁴ W. Frazik, *Struktura...*, s. 42.

¹⁰⁵ AIPN, 1583/649, Etat nr 03/27 Wydziału III WUdsBP w Lublinie, k. 74. Z dn. 1 II 1956 r. wyłączono z etatu nr 03/8 Wydziału III dwa stanowiska etatowe, stąd różnica w ich liczbie.

¹⁰⁶ W WUdsBP Lublin funkcjonariuszy zwalniano z dn. 31 XII 1956 r.; zakwalifikowanych „w związku z reorganizacją Aparatu Bezpieczeństwa Publicznego” do przeniesienia do MO przekazywano do dyspozycji komendanta wojewódzkiego MO z dn. 15, 31 XII 1956 r. lub 1 I 1957 r. Przed połową grudnia 1956 r. w rozkazach personalnych dotychczasowy kierownik WUdsBP mjr Artur Mickiewicz zaczął określać się mianem „pełniącego funkcję kierownika b[yłego] Wojewódzkiego Urzędu w Lublinie” (zob. np. AIPN Lu, 04/792, Rozkaz personalny nr 113 z 12 XII 1956 r., k. 116; *ibidem*, Rozkaz personalny nr 114 z 15 XII 1956 r., k. 117; *ibidem*, Rozkaz personalny nr 117 z 20 XII 1956 r., k. 122–129; *ibidem*, Rozkaz personalny nr 118 z 21 XII 1956 r., k. 130; *ibidem*, Rozkaz personalny nr 127 z 31 XII 1956 r., k. 170–171).

¹⁰⁷ AIPN, 1583/649, Etat nr 03/27 Wydziału III..., k. 75–76.

Jarosław Piotr Ptak

Imię i nazwisko	Stopień	Stanowisko	Czas piastowania
Sekcja 1			
Stanisław Gomoła	ppor.	starszy oficer operacyjny	1 IV – 31 XII 1956
Jan Kość	kpt.	starszy oficer operacyjny	1 IV – 31 XII 1956
Michał Adamiec	ppor.	oficer operacyjny	1 IV – 14 XI 1956
Aleksander Cichocki	chor./ ppor.	oficer operacyjny	1 IV – 31 X 1956
Józef Dadej	chor./ ppor.	oficer operacyjny	1 IV – 31 XII 1956
Józef Dudziak	ppor.	oficer operacyjny	1 IV – 31 XII 1956
Stanisław Kutkowski	b.d./ sierż.	oficer operacyjny	1 IV – 30 XI 1956
Aleksander Nowosad	ppor./ por.	oficer operacyjny	1 IV – 31 XII 1956
Edward Szyszkowski	chor.	oficer operacyjny	1 IV – 31 VII 1956
Stefan Kwiatkowski	ppor.	oficer operacyjny	1 IX – 31 X 1956
Sekcja 5			
Henryk Osiński	por./kpt.	starszy oficer operacyjny	1 IV – 31 XII 1956
Bolesław Barwiński	ppor.	oficer operacyjny	1 IV – 31 XII 1956
Hieronim Kłós	chor.	oficer operacyjny	1 IV – 31 VIII 1956
Kazimierz Mikołajczuk	ppor.	oficer operacyjny	1 IV – 31 XII 1956
Witold Pałka	chor./ ppor.	oficer operacyjny	1 IV – 31 XII 1956
Edward Rudnicki	por.	oficer operacyjny	1 IV – 31 XII 1956
Jan Szewczyk	ppor.	oficer operacyjny	1 IV – 31 VIII 1956
Eugeniusz Katiuszyn	kpt.	oficer operacyjny	1 IX – 14 X 1956
Józef Pachuta	ppor.	oficer operacyjny	1 – 30 IX 1956

Imię i nazwisko	Stopień	Stanowisko	Czas piastowania
Aleksander Cichocki	ppor.	oficer operacyjny	1 XI – 31 XII 1956
Stefan Kwiatkowski	ppor.	oficer operacyjny	1 XI – 31 XII 1956

Sekretariat

Janina Bazyl	– / chor. ^z	referent sprawozdawczy	1 IV – 31 XII 1956
Maria Buda	–	sekretarz	1 IV – 31 XII 1956
Regina Włodarczyk	–	starsza maszynistka	1 IV – 31 XII 1956
Władysława Puzowska	–	maszynistka	1 IV – 31 XII 1956

^z Na podstawie zarządzenia z 21 XI 1956 r. funkcjonariusze, którzy po 31 III 1956 r. zostali przeniesieni z etatów wojskowych na cywilne, a do 31 XII 1956 r. okres ich wysługi lat łącznie na etacie wojskowym i cywilnym wynosiły co najmniej 10 lat lub też stali się inwalidami „w związku ze służbą”, byli traktowani „przy ustalaniu uprawnień emerytalnych” jako „będący w dalszym ciągu na etatach wojskowych”. W ich aktach osobowych Wydziały Kadr i Szkolenia miały dokonać adnotacji o traktowaniu zajmowanych przez nich stanowisk jako etatów wojskowych (AIPN, 01225/249, Zarządzenia Komitetu ds. Bezpieczeństwa Publicznego z 1956 r., Zarządzenie nr 92/56, Warszawa, 21 XI 1956 r., k. 157–158).

Aneks

Obsada personalna pionów do walki z polskim podziemiem niepodległościowym WUBP/WUdsBP Lublin (1944–1956)¹

Abramek Jadwiga, c. Marka, ur. 18 XI 1911 r.; pracownica biurowa Sekcji II Kontrwywiadu/Wydziału Kontrwywiadu (15 IX – 24 XI 1944 r.)²

Adamczyk Kazimierz, s. Bolesława, ur. 15 II 1930 r.; goniec Wydziału I (rozkaz z 21 II 1945 – [I 1946 r.])³

Adamiec Michał, s. Michała, ur. 24 I 1924 r.; starszy referent Sekcji I Wydziału III (1 IV 1955 – 31 III 1956 r.); oficer operacyjny Sekcji I Wydziału III (1 IV – 14 XI 1956 r.)

¹ W opracowaniu pominięto funkcjonariuszy tylko formalnie zatwierdzonych na etat pionów do walki z polskim podziemiem niepodległościowym: **Emilię Bownik** (formalnie maszynistkę Wydziału Miejskiego od 25 VII do 1 IX 1949 r.; faktycznie pracującą w Wydziale I); **Franciszkę Chlopek** (formalnie kancelistkę Wydziału Miejskiego od 25 VII do 1 IX 1949 r.; faktycznie pracującą w Wydziale IV); **Wandę Krzewińską** (formalnie maszynistkę Wydziału Miejskiego od 1 I do 30 VI 1949 r.; faktycznie pracującą w Wydziale IV); **Elizę Limek** (formalnie maszynistkę Wydziału III od 1 IX do 31 X 1951 r.; faktycznie pracującą w Wydziale IV); **Adolfa Petryszyna** (formalnie rozkazem MBP przeniesionego z absolwenta Centralnej Szkoły BP do WUBP Lublin na młodszego referenta Wydziału Walki z Bandytyzmem WUBP Lublin z dn. 20 VI 1945 r., rozkazem WUBP Lublin z 13 VII 1945 r. przyjętego [sic] jako skierowany z Centralnej Szkoły Oficerów MBP w Łodzi w charakterze referenta Sekcji Walki z Bandytyzmem PUBP Tomaszów Lubelski z dn. 23 czerwca; skierowanie do PUBP Tomaszów Lubelski datowane jest 4 VII 1945 r.); **Maksymilianą Sępnia** (formalnie mianowanego na wolny etat referenta Referatu 3 Wydziału Miejskiego do spraw KBW i WOP [sic] od 10 I do 28 II 1949 r., referenta Sekcji 2 Wydziału III od 1 III 1949 do 31 VII 1950 r., referenta Sekcji 3 Wydziału III od 1 VIII do 1 XII 1950 r.; faktycznie wg wniosków z sierpnia 1950 r. i 2 XII 1950 r. pracującego od 1949 r. w ochronie sekretarza KW PZPR); **Antoniego Zarembiuka** (właśc. **Ananija Zarembiuka**; rozkazem z 13 II 1945 r. przeniesionego na stanowisko kierownika Wydziału Walki z Bandytyzmem; wg pisma z 10 IV 1945 r. [na pieczęci data: 14 IV 1945 r.] o przeniesienie chor. Zarembiuka na stanowisko starszego oficera śledczego Sekcji VIII Wydziału I „dotychczas nie objął stanowiska Kierownika [Wydziału Walki z Bandytyzmem], lecz pełnił funkcje st[arszego] oficera śledczego”); **Eugenię Żydak** (formalnie młodszego referenta Referatu III Wydziału Miejskiego od 1 VI do 1 IX 1949 r.; faktycznie pracującą w Wydziale Personalnym). Ponadto w przypadku funkcjonariuszy pionów zwalczających polskie podziemie niepodległościowe pominięto tę część przebiegu służby, kiedy to tylko formalnie byli zatwierdzeni na etat tychże pionów. Sytuacja taka dotyczyła: **Romalda Krawca** (formalnie młodszego referenta Sekcji 1 Wydziału III od 20 VI 1949 do 1 VIII 1950 r.; faktycznie od czerwca 1949 do 1950 r. pracującego jako młodszy referent w Wydziale IV); **Ryszarda Laskowskiego** (formalnie młodszego referenta Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem od 12 do 13 X 1945 r.; faktycznie początkowo słuchacza Centralnej Szkoły MBP w Łodzi).

² Formalnie zatwierdzona na stanowisko sekretarza Sekcji II z dn. 26 IX 1944 r.

³ Formalnie do 31 V 1946 r.

Adamus Antoni, s. Józefa, ur. 18 IV 1923 r.; kierownik Sekcji 3 Wydziału III (VIII – 30 IX [?] 1954 r.)⁴

Andrzejewski Leopold, s. Henryka, ur. 5 V 1925 r.; referent Sekcji II Wydziału I (4 X – 31 XII 1945 r.)

Baca Lucyna, c. Stanisława, ur. 17 II 1924 r.; wywiadowca Sekcji II Kontrwywiadu/Wydziału Kontrwywiadu (7 X 1944 – 28 II 1945 r.)

Bagińska Jadwiga, c. Czesława, ur. 12 X 1922 r.; sekretarka Wydziału III (24 V – 31 VII 1949 r.)⁵

Banaś Stanisław, s. Franciszka, ur. 4 VII 1924 r.; młodszy referent Sekcji 1 Wydziału III ([6 VIII] 6 IX 1946 – 31 X 1947 r.), referent Sekcji 1 Wydziału III (1 XI 1947 – 31 V 1948 r.); referent Sekcji 1 Wydziału III (1 VI 1948 – [VI 1950 r.]); referent Sekcji 3 Wydziału III ([VI 1950] – b.d.); starszy referent sprawozdawczy Wydziału III (b.d. – 31 X 1951 r.)⁶

Baran Eugeniusz, s. Andrzeja, ur. 18 III 1923 r.; starszy referent Wydziału do Walki z Bandytyzmem (1 IX 1954 – 31 III 1955 r.)⁷

Bartkowiec (Bartkiewicz) Kazimierz, s. Szczepana, ur. 7 XII 1927 r.; młodszy referent Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem (11 VI – 1 X 1945 r.)

Barwiński Bolesław (od 21 VI 1954 r.; właśc. **Bąk**), s. Dominika, ur. 9 (10) VII 1925 r.; młodszy referent Sekcji 1 Wydziału III (1 XI 1951 –

⁴ Formalnie: w dyspozycji szefa WUBP Lublin (31 VIII – 30 IX 1954 r.). Według sprawozdania za sierpień 1954 r. w okresie sprawozdawczym został skierowany na kierownika Sekcji 3 Wydziału III – przyjęto, że funkcję tę pełnił przez cały okres pozostawania w dyspozycji szefa WUBP (AIPN Lu, 043/46, Sprawozdania Wydziału III WUBP i WUdsBP Lublin za rok 1954, Sprawozdanie z pracy Wydziału III za miesiąc sierpień, 8 IX 1954 r., k. 74).

⁵ Zwolniona jako „element politycznie niepewny”.

⁶ W dokumentach też data ur. 14 VII 1924 r. Formalnie: młodszy referent Sekcji 1 Wydziału III (6 IX 1946 – 31 X 1947 r.), referent Sekcji 1 Wydziału III (1 VI 1948 – 31 VII 1950 r.), referent Sekcji 3 Wydziału III (1 VIII 1950 – 31 X 1951 r.; zwolniony dyscyplinarnie; karę zatarto w 1956 r.). Według charakterystyki z 12 XII 1946 r. w UB od 6 VIII 1946 r. Na wniosku o przeniesienie formułka do rozkazu o mianowaniu na stanowisko referenta Sekcji 4 Wydziału III z dn. 1 VIII 1950 r. – mimo to rozkazem został przeniesiony do Sekcji 3 tego wydziału. Według sprawozdania z 9 XI 1951 r. starszy referent sprawozdawczy, zwolniony dyscyplinarnie z dn. 1 października. Według charakterystyki z 25 III 1952 r.: „Ostatnio [Jan Tolak] został przeniesiony na pracę ref. ewidencji w tut. Wydziale z powodu zdjęcia z tego stanowiska b. pracownika tut. Urzędu Banasia Stanisława” (*ibidem*, 043/30 Sprawozdania miesięczne Wydziału III WUBP Lublin, Sekcji 1 i 2 oraz analiza działań operacyjnych z 1951 r., Sprawozdanie okresowe z pracy Wydziału III i Referatów III PUBP za miesiąc październik, Lublin, 9 XI [19]51 r., k. 93; *ibidem*, 028/1367, Akta osobowe Jana Tolaka, Charakterystyka Jana Tolaka, wystawiona przez naczelnika Wydziału III WUBP Lublin kpt. Zabawę, Lublin, 25 III [19]52 r., k. 51).

⁷ W dokumentach też data ur. 13 III 1923 r. W 1957 r. zmienił nazwisko na Bogusiewicz.

14 VII 1952 r.); referent Sekcji 1 Wydziału III (15 VII 1952 – 14 VII 1954 r.); referent Wydziału do Walki z Bandytyzmem (15 VII 1954 – 31 III 1955 r.); referent Sekcji 5 Wydziału III (1 IV 1955 – 31 III 1956 r.); oficer operacyjny Sekcji 5 Wydziału III (1 IV – 31 XII 1956 r.)⁸

Bazyl Janina, z d. Kuś, c. Michała, ur. 22 XII 1926 r.; maszynistka Wydziału III (5 VI 1946 – 14 IV 1947 r.); starszy referent w Kierownictwie Wydziału III (15 VII 1954 – 31 III 1955 r.); referent sprawozdawczy Wydziału III (1 IV 1955 – 31 III 1956 r.); referent sprawozdawczy Wydziału III (1 IV – 31 XII 1956 r.)⁹

Bąk Bolesław – zob. Barwiński Bolesław

Bereza Irena, c. Józefa, ur. 12 VII 1931 r.; maszynistka Wydziału III (1 IV – 31 VIII 1951 r.)

Białokowska Irena, c. Leona, ur. 10 XII 1925 r.; sekretarz Wydziału III (1 I – 14 VII 1954 r.)¹⁰

Biernat Hieronim, s. Stanisława, ur. 9 XII 1911 r.; wywiadowca Sekcji II Wydziału Kontrwywiadu ([10] 15 XII 1944 – 28 II 1945 r.)¹¹

Biernat Zofia, z d. Markowska, c. Jana, ur. 10 VII 1928 r.; pomoc biurowa Wydziału III (17 VI 1946 – 31 V 1948 r.); maszynistka Wydziału III (1 VI 1948 – 31 I 1950 r.); sekretarz Wydziału III (1 II 1950 – 31 III 1953 r.); starszy referent ewidencji i statystyki Wydziału III (1 IV 1953 – 14 VII 1954 r.)¹²

Bobrowski Zbigniew, s. Jana, ur. 5 IV 1927 r.; referent Sekcji 3 Wydziału III (1 V – 30 VI 1952 r.)¹³

Bojarczuk Stanisława, c. Józefa, ur. 13 VIII 1922 r.; maszynistka Wydziału Walki z Bandytyzmem (1 I – [3 dekada I 1946 r.]); maszynistka Wydziału VII/III ([3 dekada I 1946] – 20 IX 1946 r.)¹⁴

⁸ Po przeniesieniu do Wydziału do Walki z Bandytyzmem umieszczony na wolnym etacie starszego referenta. Do 1952 r. podawał błędną datę urodzenia – 10 V 1925 r.

⁹ W dokumentach podawała błędną datę urodzenia – 22 XII 1927 r. Na chrzcie otrzymała imię Janina (i tego imienia używała), lecz wg metryki – Joanna, co zgodnie z jej wyjaśnieniami, wynikało z pomyłki organisty. Zmiana nazwiska w 1948 r. Formalnie przyjęta z dn. 26 VI 1946 r.

¹⁰ Umieszczona na wolnym etacie referenta Sekcji 3 Wydziału III.

¹¹ Formalnie przyjęty z dn. 15 XII 1944 r. Według ankiety z 13 XI 1947 r. w WUBP od 10 XII 1944 r.

¹² Zmiana nazwiska w 1949 r.

¹³ Formalnie: referent Sekcji 4 Wydziału III (1 V – 30 VI 1952 r.). Według sprawozdania za maj 1952 r. przydzielony do Sekcji 3 tego Wydziału – przyjęto, że pracował tam do czasu zwolnienia. Zwolniony dyscyplinarnie ze skierowaniem sprawy na drogę sądową (AIPN Lu, 043/33, Sprawozdania Wydziału III WUBP Lublin za rok 1952, Sprawozdanie z pracy Wydziału III i Referatów III PUBP za miesiąc maj, Lublin, 10 VI 1952 r., k. 95).

¹⁴ Formalnie przeniesiona rozkazem z 5 I 1946 r. na stanowisko maszynistki Wydziału Walki z Bandytyzmem z dn. 1 stycznia, a następnie rozkazem z 28 II 1946 r. przenie-

- Bojko Włodzimierz**, s. Piotra, ur. 19 XII 1923 r.; referent Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem (12 – 19 X 1945 r.)¹⁵
- Borkowski Henryk**, s. Józefa, ur. 19 XII 1919 r.; referent Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem (3 VI 1945 – [3 dekada I 1946 r.]); referent Sekcji 1 Wydziału VII/III ([3 dekada I 1946] – 1 V 1946 r.)¹⁶
- Borowski Mieczysław**, s. Józefa, ur. 2 (V) VII 1922 r.; młodszy referent Sekcji II Wydziału I (1 VII – 4 VIII 1945 r.); młodszy referent Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem (5 VIII – 7 IX 1945 r.)¹⁷
- Bownik Albin**, s. Stanisława, ur. 26 II 1913 r.; wywiadowca Sekcji II Wydziału Kontrwywiadu ([10] 15 XII 1944 – b.d.)¹⁸
- Brzozowski Jan**, s. Edwarda, ur. 24 VI 1923 r.; referent Sekcji 3 Wydziału III (27 V 1946 – 31 V 1948 r.); referent Referatu „ND” Wydziału III (1 VI 1948 – [VI 1950 r.]); referent Sekcji 3 Wydziału III ([VI 1950] – VI 1951 r.)¹⁹
- Buczak Marian**, s. Jana, ur. 17 VII 1928 r.; starszy referent Sekcji 1 Wydziału III (1 V – 9 IX 1952 r.)²⁰
- Buda Maria**, c. Mateusza, ur. 15 I 1926 r.; sekretarz Wydziału III (1 IV 1955 – 31 III 1956 r.); sekretarz Wydziału III (1 IV – 31 XII 1956 r.)
- Budzyński Zbigniew**, s. Michała, ur. 28 III 1924 r.; młodszy referent Sekcji Walki z Dezercją Wydziału Walki z Bandytyzmem (24 VII

siona na stanowisko maszynistki Wydziału VII z dn. 1 stycznia. Formalnie zwolniona z dn. 16 IX 1946 r.

¹⁵ Formalnie przyjęty z dn. 12 X 1945 r., a następnie zwolniony z dn. 13 października. Faktycznie od 20 października słuchacz Centralnej Szkoły MBP.

¹⁶ Zdezerterował.

¹⁷ Formalnie przeniesiony na stanowisko młodszego referenta Sekcji Walki z Dezercją Wydziału Walki z Bandytyzmem z dn. 5 VIII 1945 r. Natomiast wg wniosku z 7 IX 1945 r. oraz rozkazu dotyczącego zwolnienia młodszy referent Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem.

¹⁸ Formalnie: przyjęty na wywiadowcę Sekcji IV rozkazem z 7 II 1945 r.; następnie przeniesiony z wywiadowcy Sekcji IV „A” na kuriera poczty specjalnej Wydziału III z dn. 1 III 1945 r.; rozkazem z 19 I 1962 r. sprostowano datę przyjęcia na 15 XII 1944 r. Przydziel do Sekcji II za Wykazem nr 2. Na podaniu adnotacja z poleceniem przyjęcia na stanowisko wywiadowcy Sekcji II z dn. 15 XII 1944 r. Według charakterystyki z 19 XII 1947 r. w UB służył od 10 XII 1944 r.

¹⁹ Formalnie: referent Referatu „ND” Wydziału III (1 VI 1948 – 31 VII 1950 r.), referent Sekcji 3 Wydziału III (1 VIII 1950 – 15 VII 1951 r.; zwolniony dyscyplinarnie). Według sprawozdania z 7 VII 1951 r. za miesiąc czerwiec zwolniony w okresie sprawozdawczym. AIPN Lu, 043/30, Sprawozdanie okresowe z pracy Wydziału III i Referatów III PUBP za miesiąc czerwiec, Lublin, 7 VII [19]51 r., k. 47.

²⁰ Według rozkazu odwołującego referent. W 1964 r. zmienił nazwisko na Buczkowski.

1945 –); młodszy referent Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem (– [3 dekada I 1946 r.]), sekretarz Wydziału VII/III ([3 dekada I 1946] – 31 VIII 1946 r.)²¹

Cecerski Piotr, s. Antoniego, ur. (2, 4) 21 IV 1921 r.; referent Sekcji II Wydziału I (rozkaz z 1 III 1945 – 30 XI 1945 r.); starszy referent Sekcji II Wydziału I (1 XII 1945 – b.d. [przed 30 XII 1945 r.); kierownik Sekcji II Wydziału I (przed 30 XII 1945 – [3 dekada I 1946 r.); starszy referent Sekcji 2 Wydziału VII/III ([3 dekada I 1946] – 30 XI 1946 r.); starszy referent Sekcji 3 Wydziału III (1 XII 1946 – 30 XI 1947 r.)²²

Chachaj Tadeusz, s. Franciszka, ur. 16 (18) X 1925 r.; referent Sekcji II Wydziału I (25 IX 1945 – [3 dekada I 1946 r.); referent Sekcji 2 Wydziału VII/III ([3 dekada I 1946] – 14 X 1947 r.); starszy referent Sekcji I Wydziału III (b.d. [po 19 XI 1947] – 31 V 1948 r.); starszy referent Referatu Terenowego Sekcji 2 Wydziału III (1 VI 1948 – 25 VIII 1949 r.); zastępca naczelnika Wydziału III WUBP Lublin (1 IX 1950 – 30 VI [?] 1951 r.)²³

Chądzyński Klemens, s. Władysława, ur. 10 I 1892 r.; wywiadowca Sekcji II Kontrwywiadu/Wydziału Kontrwywiadu (5 X 1944 – 28 II 1945 r.)²⁴

Chłoń Andrzej, s. Franciszka, ur. (12) 19 XII 1919 r.; starszy wywiadowca Sekcji II Wydziału Kontrwywiadu (19 [20] XII 1944 – rozkaz z 1 III 1945 r.); referent Sekcji II Wydziału I (rozkaz z 1 III – 11 XII 1945 r.)²⁵

²¹ Formalnie: młodszy referent Sekcji Walki z Dezercją Wydziału Walki z Bandytyzmem od 24 VII 1945 r., jednakże w rozkazy dotyczącym przeniesienia na stanowisko sekretarza Wydziału VII z dn. 1 I 1946 r. figuruje jako przeniesiony ze stanowiska młodszego referenta Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem.

²² W styczniu 1946 r. jednocześnie kierownik Sekcji Pierwszej Wydziału I. Zob. przyp. 55 i 63 artykułu.

²³ Formalnie przeniesiony ze stanowiska referenta Sekcji 2 Wydziału III na stanowisko starszego referenta Sekcji 1 tego Wydziału z dn. 1 XI 1947 r.; faktycznie od 15 X 1947 r. na miesięcznym Kursie Aktywu WUBP w Centrum Wyszkożenia MBP (rozkaz dotyczący ukończenia kursu z dn. 19 XI 1947 r. nie zawiera daty końcowej przeszkolenia). Formalnie przeniesiony na etat słuchacza Rocznej Szkoły Oficerskiej Centrum Wyszkożenia MBP z dn. 1 IX 1949 r. Z dn. 5 VII 1951 r. przeniesiony formalnie na stanowisko zastępcy naczelnika Wydziału III WUBP Kraków – faktyczne pełnienie tej funkcji wymaga potwierdzenia. Według Artura Piekarza wkrótce po tym mianowaniu został przydzielony do GO „Włodawa” powołanej w celu rozpracowania oddziału Edwarda Taraszkiewicza „Żelaznego”. 6 X 1951 r. został zabity przez oddział „Żelaznego”. Według cytowanej przez Grzegorza Makusa niedatowanej notatki urzędowej sporządzonej przez kierownika Sekcji 1 Wydziału III WUBP Lublin ppor. Karola Pawłowicza był zastępcą naczelnika Wydziału III WUBP Lublin (A. Piekarz, *Ostatnia walka grupy Edwarda Taraszkiewicza „Żelaznego” w świetle zeznań żołnierzy Korpusu Bezpieczeństwa Wewnętrznego*, „Aparat Represji w Polsce Ludowej 1944–1989” 2012, nr 1(10), s. 272; *Ostatnia walka ppor. „Żelaznego”*, cz. 6, podziemiezbrojne.pl/?cat=7&paged=4, dostęp 11 VIII 2020 r.).

²⁴ Formalnie przyjęty z dn. 1 XI 1944 r.

²⁵ Formalnie przyjęty na stanowisko starszego wywiadowcy Sekcji II z dn. 20 I 1945 r. – w kartotece odnotowano 19 XII 1944 r. jako datę przyjęcia, mimo że w rozkazy będącym podstawą wpisu była późniejsza o miesiąc. Na podaniu o przyjęcie adnotacja

Chmielewski Józef, s. Bolesława, ur. (22) 26 VI 1919 r.; zastępca naczelnika Wydziału III (15 II 1948 – 31 VIII 1950 r.); naczelnik Wydziału III (1 IX 1950 – 14 II 1951 r.)

Cichocki Aleksander, s. Wojciecha, ur. 18 XI 1933 r.; referent Sekcji 1 Wydziału III (1 XII 1955 – 31 III 1956 r.); oficer operacyjny Sekcji 1 Wydziału III (1 IV – 31 X 1956 r.); oficer operacyjny Sekcji 5 Wydziału III (1 XI – 31 XII 1956 r.)

Cieszyńska Klara, c. Kazimierza, ur. 5 XII 1924 r.; maszynistka Wydziału I (1 VII 1945 – [I 1946 r.])²⁶

Cieślak Bronisław, s. Władysława, ur. 18 V 1918 r.; wywiadowca Sekcji II Wydziału Kontrwywiadu (1 I – rozkaz z 12 V 1945 r.)

Czencyk Franciszek, s. N.N. i Heleny, ur. (5) 6 IX 1926 r.; młodszy referent Sekcji 1 Wydziału III (16 V 1949 – [VI 1950 r.]; w tym czasie słuchacz czteromiesięcznego kursu Szkoły Podstawowej b.d. – 1 XII 1949 r.); referent Sekcji 3 Wydziału III ([VI 1950] – 31 X 1952 r.); starszy referent Sekcji 3 Wydziału III (1 XI 1952 – 30 VI 1953 r.)²⁷

Czubacki Władysław, s. Władysława, ur. 14 VI 1928 r.; młodszy referent Sekcji 3 Wydziału III (15 VI – 31 XII 1946 r.)

Dadej Józef, s. Wincentego, ur. 28 I 1931 r.; referent Sekcji 1 Wydziału III (1 IV 1955 – 31 III 1956 r.); oficer operacyjny Sekcji 1 Wydziału III (1 IV – 31 XII 1956 r.)

Daniel Aleksander, s. Stanisława, ur. 6 VIII 1924 r.; pracownik Sekcji II Kontrwywiadu (rozkaz z 22 VIII – po 28 X 1944 r.); instruktor Sekcji II Wydziału Kontrwywiadu (przed XII 1944 – b.d.)²⁸

Dąbrowski Stanisław, s. Andrzeja, ur. 29 II 1928 r.; referent Sekcji 1 Wydziału III (1 IV – 30 VI 1955 r.); starszy referent Sekcji 1 Wydziału III (1 VII 1955 – 31 III 1956 r.)

---

z poleceniem przydzielenia do Sekcji II z dn. 19 XII 1944 r. (taka sama data na wniosku o zatwierdzenie); wg charakterystyki wystawionej przez kierownika Sekcji II Jana Pawliszewskiego (data nieczytelna) od 20 XII 1944 r.

²⁶ Formalnie: maszynistka Wydziału I (1 VII 1945 – 14 II 1946 r.). Po mężu Żybura (od 1952 r.).

²⁷ Formalnie: młodszy referent Sekcji 1 Wydziału III (16 V 1949 – 31 VII 1950 r.), referent Sekcji 3 Wydziału III (1 VIII 1950 – 31 X 1952 r.). Według charakterystyki z 25 III 1952 r. w Sekcji 3 Wydziału III od grudnia 1950 r.

²⁸ Formalnie rozkazem z 22 VIII 1944 r. skierowany z dn. 21 sierpnia do dyspozycji WUBP w Lublinie (mimo to w kartotece i karcie przebiegu służby odnotowano, że rozkazem tym został zatwierdzony na funkcjonariusza/pracownika Sekcji II; ponadto w karcie przebiegu służby błędnie data rozkazu – 22 VII 1944 r.), rozkazem z 12 I 1945 r. przeniesiony ze stanowiska wywiadowcy Sekcji III WUBP Lublin na stanowisko kierownika grupy operacyjnej Opoczno Powiat. Przydział do Sekcji II i zajmowane stanowiska za Wykazem nr 1 i Wykazem nr 2.

- Deresiewicz Henryk**, s. Romana, ur. 18 XI 1914 r.; kierownik Wydziału Walki z Bandytyzmem (28 IV – 24 V 1945 r.)²⁹
- Deryło Henryk**, s. Szczepana, ur. 28 III 1916 r.; starszy referent Sekcji 4 Wydziału III (15 XI 1950 – 31 I 1952 r.)
- Drozd Aleksander**, s. Jana, ur. 4 X 1926 r.; młodszy referent Sekcji II Wydziału I (1 – 31 XII 1945 r.)
- Dubaj Waclaw**, s. Stanisława, ur. 2 II 1928 r.; starszy referent Sekcji 3 Wydziału III (8 VIII 1952 – 31 VIII 1953 r.)
- Duczmalewski Zdzisław**, s. Kazimierza, ur. 19 VIII 1923 r.; młodszy referent Sekcji Walki z Dezercją Wydziału Walki z Bandytyzmem (20 VI 1945 – 16 I 1946 r.)³⁰
- Dudek Bolesław**, s. Wincentego, ur. 28 XII 1916 r.; naczelnik Wydziału III (30 IX 1954 – 31 III 1955 r.); naczelnik Wydziału III (1 IV – 31 VII 1955 r.); naczelnik Wydziału III (1 IX – 31 XII 1956 r.)
- Dudziak Józef**, s. Franciszka, ur. 24 II 1931 r.; referent Sekcji 5 Wydziału III (1 VIII 1955 – 31 III 1956 r.); oficer operacyjny Sekcji 1 Wydziału III (1 IV – 31 XII 1956 r.)
- Dziadosz Władysław**, s. Ludwika, ur. 20 (22) I 1918 r.; pracownik (zastępca kierownika) Sekcji II Kontrwywiadu (22 VIII 1944 –); zastępca kierownika Sekcji II Wydziału Kontrwywiadu (– 15 I 1945 r.)³¹
- Engiel Tadeusz**, s. Józefa, ur. 18 VIII 1924 r.; referent Sekcji 3 Wydziału III (1 V – 6 IX 1952 r.)³²

²⁹ Przeniesienie do Wydziału wnioskowane z dn. 26 IV 1945 r. Zabity w czasie ucieczki z miejsca walki z oddziałem mjr. Mariana Bernaciaka „Orlika” w Lesie Stockim (mimo to pośmiertnie odznaczony Krzyżem Walecznych za walkę „po bohatersku do ostatniej chwili”).

³⁰ Formalnie: rozkazem MBP jako absolwent Centralnej Szkoły BP przeniesiony na stanowisko młodszego referenta Wydziału Walki z Bandytyzmem z dn. 20 VI 1945 r.; rozkazem WUBP Lublin przyjęty w charakterze młodszego referenta Sekcji Walki z Dezercją Wydziału Walki z Bandytyzmem z dniem rozkazu, tj. 11 VII 1945 r. z zaliczeniem pracy od 24 czerwca; przeniesiony do dyspozycji kierownika WUBP Łódź z dn. 21 I 1946 r. Data odwołania za kartą przeniesienia z dn. 16 I 1946 r.

³¹ Formalnie rozkazem z 22 VIII 1944 r. skierowany do dyspozycji WUBP Lublin – bez wyznaczenia pionu, do którego został przydzielony (mimo to w karcie ewidencyjnej wpisano, że rozkazem tym został przyjęty na pracownika Sekcji II). W karcie ewidencyjnej wpisano również informację o pełnieniu funkcji zastępcy kierownika Sekcji II – bez odnotowania podstawy tegoż wpisu. Według Wykazu nr 1 i Wykazu nr 2 zastępca kierownika Sekcji II. Data odwołania z tej funkcji za rozkazem z 12 I 1945 r. wyznaczającym członków grup operacyjnych dla województwa kieleckiego – rozkaz ten nakazywał zbiorczą funkcjonariuszy w WUBP Lublin w dniu 16 stycznia na godzinę 8.00, dlatego dzień poprzedzający tę datę przyjęto za datę końcową pełnienia tego stanowiska.

³² Zwolniony dyscyplinarnie.

Filipowicz Julian, s. Franciszka, ur. 19 V 1926 r.; młodszy referent Sekcji I Wydziału III (19 XII 1949 – 15 I 1950 r.)

Fiuto Alina, c. Adama, ur. (25) 26 VII 1929 r.; maszynistka Wydziału III (1 V 1949 – przed VI 1950 r.)³³

Florek Barbara, c. Józefa, ur. 12 I (1927) 1929 r.; referent ewidencji i statystyki Wydziału III (1 IV – 19 V 1952 r.)³⁴

Fryda Kazimierz, s. Jana, ur. 19 VII 1908 r.; wywiadowca Sekcji II Kontrwywiadu/Wydziału Kontrwywiadu (rozkaz z 10 VIII 1944 – rozkaz z 13 II 1945 r.)³⁵

Frydman Feliks, s. Jakuba, ur. 29 XII 1908 r.; wywiadowca Sekcji II Kontrwywiadu (1 – 11 XI 1944 r.)³⁶

Gadomski Edmund, s. Bolesława, ur. 26 VIII 1924 r.; młodszy referent Sekcji II Wydziału I (8 IX 1945 – [3 dekada I 1946 r.]); referent Sekcji 2 Wydziału VII/III ([3 dekada I 1946] – 30 XI 1946 r.); referent Sekcji 3 Wydziału III (1 XII 1946 – 14 XI 1947 r.); starszy referent Sekcji 1 Wydziału III (1 IV 1953 – 14 VII 1954 r.); starszy referent w Kierownictwie Wydziału III (15 VII 1954 – 31 III 1955 r.)

Gaik Mieczysława, c. Jana, ur. 14 XII 1934 r.; maszynistka Wydziału III (przed 25 III 1952 – 14 VII 1954 r.); starsza maszynistka Wydziału III (15 VII 1954 – 31 III 1955 r.); starsza maszynistka Wydziału III (1 IV – 30 IV 1955 r.)³⁷

³³ Formalnie: maszynistka Wydziału III (1 V 1949 – 31 XII 1950 r.); maszynistka Wydziału III (na wolnym etacie starszego referenta ewidencji tegoż wydziału) (1 I – 11 VII 1951 r.). Od czerwca do września 1950 r. przebywała w sanatorium. Ewentualna praca po tym terminie wymaga potwierdzenia: wg wniosku z 3 V 1951 r. od dłuższego czasu niezdolna do pracy, ciągle przebywała na leczeniu; wg orzeczenia komisji lekarskiej z 9 maja od stycznia do marca 1951 r. przebywała w sanatorium, a także 6 tygodni na urlopiach zdrowotnych. Z d. Łukasik. Po mężu Fiuto (od 11 IV 1948 r.), Bielecka (od 17 VII 1961 r.).

³⁴ Po mężu Środek (od 1953 r.).

³⁵ Formalnie rozkazem z 10 VIII 1944 r. przyjęty na stałego pracownika RBP do dyspozycji kierownika WBP na woj. i m. Lublin – bez wyznaczenia przydziału służbowego. Mimo to w kartotekach informacja, że tym rozkazem dostał przydział na wywiadowcę (pracownika) do Sekcji II.

³⁶ Formalnie: wywiadowca Sekcji IV od 1 XI 1944 r. Z raportu z 8 XI 1944 r. wiadomo jednak, że był wywiadowcą Sekcji II (i z tej komórki został przeniesiony do Sekcji IV rozkazem WUBP Lublin) (Oddziałowe Archiwum IPN w Gdańsku [dalej AIPN Gd], 214/745, Akta osobowe Mieczysława Korzeniowskiego, Raport kierownika Sekcji II o zwolnieniu wywiadowców, Lublin, 8 XI 1944 r., k. 140). Przyjęto, że do Sekcji II przydzielony był od początku służby w UB. W wykazach nr 1 i 2 nieodnotowany.

³⁷ Formalnie maszynistka Wydziału III (10 XII 1951 – 15 VII 1954 r.). Faktycznie od grudnia 1951 r. pracowała w Wytwórni Sprzętu Komunikacyjnego (w dokumencie FSK) w Świdniku.

Gogol Teodor, s. Teofila, ur. 18 X 1918 r.; referent Sekcji 2 Wydziału III (1 III – [VI 1950 r.])³⁸

Gol Teodor, s. Władysława, ur. 19 VI 1925 r.; młodszy referent Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem (11 VI 1945 – [3 dekada I 1946 r.]), referent Sekcji 2 Wydziału VII ([3 dekada I 1946] – 2 IV 1946 r.)³⁹

Golec Stefan, s. Michała, ur. (24) 27 VII 1927 r.; referent sprawozdawczy Wydziału III (– 1950 –); referent Sekcji 1 Wydziału III (przed 9 VIII – 14 IX 1951 r.); referent Sekcji 3 Wydziału III (31 VII [?] 1952 – 28 II 1954 r.)⁴⁰

Gomoła Stanisław, s. Aleksandra, ur. 4 VI 1923 r.; starszy oficer operacyjny Sekcji 1 Wydziału III (1 IV – 31 XII 1956 r.)

Gomuła Kazimierz, s. Romana, ur. 28 XII 1926 r.; młodszy referent Sekcji Walki z Dezercją Wydziału Walki z Bandytyzmem (20 VII – 1 X 1945 r.)

Gonczarz Alfred, s. Michała, ur. 7 XI 1925 r.; starszy referent Sekcji 1 Wydziału III (15 X 1952 – 14 VII 1954 r.); starszy referent Wydziału do Walki z Bandytyzmem (15 VII 1954 – 31 III 1955 r.)

Gontarek Jan, s. Franciszka, ur. 25 X 1924 r.; młodszy referent Sekcji 1 Wydziału III (17 X 1947 – 31 V 1948 r.)

³⁸ Formalnie: referent Sekcji 2 Wydziału III od 1 III 1950 r., przeniesiony do dyspozycji szefa WUBP Koszalin z dn. 1 IX 1950 r. Na skierowaniu do szefa WUBP Koszalin z 28 VII 1950 r. data stawiennictwa 10 sierpnia. W karcie przeniesienia z 5 VIII 1950 r. widnieje jako referent Wydziału III (brak informacji o przydziale do sekcji).

³⁹ Oddany pod sąd wojskowy.

⁴⁰ Formalnie: młodszy referent Sekcji 1 (na wolnym etacie referenta tejże sekcji) Wydziału III (1 XI 1950 – 14 IX 1951 r.); słuchacz Krajowego Ośrodka Szkolenia BP w Gdańsku od 15 IX 1951 r., po ukończeniu przeszkolenia skierowany do dyspozycji WUBP z dn. 31 VII 1952 r.; przeniesiony na referenta Sekcji 1 Wydziału III z dn. 1 VII 1952 r.; zwolniony dyscyplinarnie 28 II 1954 r. Według charakterystyki z 9 VIII 1951 r. w Wydziale III od października 1950 r.; w czasie jej sporządzania był referentem Sekcji 1. Według raportu z 11 III 1953 r. w 1950 r. pracował jako referent sprawozdawczy Wydziału III. Według niedatowanej charakterystyki służbowej wystawionej przez naczelnika Świte początkowo pracował w Referacie 2, po czym był delegowany na roczną szkołę międzywojewódzką i po szkole w 1953 r. został skierowany do Sekcji 3 na stanowisko referenta (charakterystykę kończy wniosek o zwolnienie, co pozwala ją datować na 1954 r.; ponadto gdyby była z poprzedniego roku, zapewne by nie napisano o skierowaniu do Sekcji 3 w roku 1953, lecz bieżącym). Według raportu z 11 III 1953 r. był referentem Sekcji 3 Wydziału III. Natomiast wg wniosku Wydziału Kadr WUBP Lublin z 18 II 1954 r. był referentem Sekcji 1 Wydziału III – przyjęto, że informacja ta odnosi się do formalnie zajmowanego etatu (nie zgadza się bowiem z tą podaną przez Świte) (AIPN Lu, 028/1367, Raport dotyczący starszego referenta ewidencji i statystyki Wydziału III st. sierż. Jana Tolaka, Lublin, 11 III [19]53 r., k. 53).

Gorczyca Stanisław, s. Józefa, ur. 25 III 1925 r.; starszy referent Sekcji 1 Wydziału III (14 IX 1951 – 29 III 1952 r.)⁴¹

Gruszecki Jan, s. Jana, ur. 22 VI 1926 r.; starszy referent Sekcji 1 Wydziału III (15 XII 1950 – 14 IX 1951 r.); starszy referent p.o. kierownik Sekcji 4 Wydziału III (8 VIII 1952 – 19 IV 1953 r.)⁴²

Gryta Leokadia – zob. Lower Leokadia

Grzelak Zdzisław, s. Franciszka, ur. 1 XI 1920 r.; referent Sekcji II Wydziału I (rozkaz z 1 III – 29 VIII 1945 r.)

Grzybek Stanisław, s. Jana, ur. 7 (17) V 1903 r.; sekretarz Wydziału Walki z Bandytyzmem (16 V – 10 VI 1945 r.), referent Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem (11 VI – 26 VIII 1945 r.), starszy referent Sekcji 3 Wydziału VII/III (b.d. (po 27 II) – 31 X 1946 r.)⁴³

Haponiuk Jan, s. Prokopa, ur. 13 VII 1926 r.; kierownik Sekcji 4 Wydziału III (kon. VIII – po 30 XI 1950 r.); kierownik Sekcji 3 Wydziału III (b.d. [po 30 XI 1950] – 30 VIII 1954 r.); zastępca naczelnika Wydziału III (1 IX – 31 XII 1956 r.)⁴⁴

Haponiuk Janina, z d. Szymczyk, c. Stanisława, ur. 2 IX 1932 r., maszynistka Wydziału III (8 VIII 1951 – 14 VIII 1952 r.)⁴⁵

Hawrył Mieczysław, s. Jana, ur. 5 (15) VIII 1925 r.; szofer Wydziału III (1 VIII 1946 – 31 V 1948 r.)

⁴¹ Tymczasowo aresztowany. Zwolniony dyscyplinarnie z dn. 31 marca ze skierowaniem sprawy na drogę sądową.

⁴² Formalnie: starszy referent Sekcji 4 Wydziału III (8 VIII 1952 – 19 IV 1953 r.). Według sprawozdania za kwiecień 1953 r. starszy referent był p.o. kierownik Sekcji 4 Wydziału III został przeniesiony do PUBP Włodawa – przyjęto, że przez cały okres, w którym był starszym referentem, pełnił funkcję p.o. kierownika tejże Sekcji – przypuszczenie to jednak wymaga potwierdzenia (AIPN Lu, 043/40, Sprawozdanie z pracy Wydziału III za miesiąc kwiecień, Lublin, 6 V 1953 r., k. 86 [w dokumencie przekreślone nazwisko – Groszecki]).

⁴³ Formalnie: sekretarz Wydziału Walki z Bandytyzmem (16 V – 10 VI 1945 r.), referent Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem (11 VI – 31 XII 1945 r.), starszy referent Sekcji 3 Wydziału VII/III (1 I – 31 X 1946 r.). 26 VIII 1945 r. został ranny; w szpitalu przebywał do 27 II 1946 r. W tym czasie, z dn. 23 I 1946 r. został przydzielony do Sekcji 3 Wydziału VII. Zwolniony z powodu wniesienia sprawy do sądu.

⁴⁴ Formalnie: kierownik Sekcji 3 Wydziału III (1 IX 1950 – 30 VIII 1954 r.). Według sprawozdania z 6 IX 1950 r. za sierpień: „pod koniec ubiegłego m[iesi]a[ca] pp[o]r. Suszczyński przekazywał Sekcję IV nowemu Kierownikowi chor. Haponiukowi”. Według oświadczenia z 30 XI 1950 r. kierownik Sekcji 4 Wydziału III (AIPN Lu, 043/22, Sprawozdanie po linii Sekcji 4 Wydziału III odnośnie [do] pionu endeckiego za okres od 1 do 31 sierpnia, Lublin, 6 IX 1950 r., k. 246).

⁴⁵ Zmiana nazwiska 25 IV 1952 r.

Hernas Emilia, z d. Macieszko, c. Tomasza, ur. 23 IX 1927 r.; sekretarz Wydziału III (23 X 1952 – 14 VII 1954 r.); sekretarz Wydziału III (15 VII 1954 – 31 III 1955 r.)⁴⁶

Hirszman Chaim, s. Jankiela, ur. 24 X 1912 r.; (starszy) referent Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem (15 VI 1945 – [3 dekada I 1946 r.]); (starszy) referent Wydziału VII ([3 dekada I 1946] – 1 III 1946 r.)⁴⁷

Humer Wanda, c. Wincentego, ur. 1 X 1919 r.; starszy sekretarz Wydziału I (rozkaz z 1 III 1945 – [I 1946 r.])⁴⁸

Iskra Edward, s. Józefa, ur. 29 XI 1925 r.; wywiadowca Sekcji II Wydziału Kontrwywiadu (11 XII 1944 – b.d.)⁴⁹

Iwaszczuk Stefan, s. Piotra, ur. 15 IV 1919 r., wywiadowca Sekcji II Kontrwywiadu/Wydziału Kontrwywiadu (15 IX – 17 XII 1944 r.); młodszy referent Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem (15 V 1945 – [3 dekada I 1946 r.]); p.o. kierownik Sekcji 1 Wydziału VII III ([3 dekada I 1946] – b.d. [przed 16 IV 1947 r.]); zastępca kierownika Sekcji 3 Wydziału III (przed 16 IV – 31 XII 1947 r.; w tym czasie na kursie kierowniczym)⁵⁰

⁴⁶ Zmiana nazwiska 17 VII 1954 r. Formalnie: młodszy referent Referatu Miejskiego Wydziału V (23 X 1952 – 31 I 1953 r.); sekretarz Wydziału V (1 II 1953 – 14 VII 1954 r.); sekretarz Wydziału III (15 VII 1954 – 1 IV 1955 r.). Według charakterystyki z 2 III 1955 r. w Wydziale III pracowała od października 1952 r.

⁴⁷ Formalnie referent Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem 15 VI 1945 – 1 III 1946 r. 22 I 1946 r. jego charakterystykę wystawił kierownik Wydziału VII.

⁴⁸ Formalnie przeniesiona rozkazem personalnym MBP nr 43 z 1 III 1945 r. ze stanowiska kierownika Działu Personalnego PUBP Tomaszów Lubelski na stanowisko sekretarki kierownika Wydziału I WUBP Lublin; następnie rozkazem WUBP Lublin nr 72 z 26 VI 1945 r. przeniesiona ze stanowiska sekretarza Wydziału I na stanowisko starszego sekretarza Wydziału I z dn. 1 III 1945 r. [sic]. Według Wykazu nr 3 starszy sekretarz Wydziału I. Część rodziny używała nazwiska w wersji Umer. Po mężu Feldman (od kwietnia 1946 r.).

⁴⁹ Wnioskowany i formalnie przyjęty na wywiadowcę Sekcji II z dn. 15 XII 1944 r. Jednakże w rozkazu z 12 I 1945 r. dotyczącym sformowania grup operacyjnych dla woj. kieleckiego figuruje jako przeniesiony ze stanowiska wywiadowcy Sekcji IV „A”.

⁵⁰ Formalnie: przeniesiony z wywiadowcy Sekcji II WUBP Lublin do PUBP Zamość z dn. 18 XII 1944 r. rozkazem WUBP, a następnie to samo przeniesienie przeprowadzono rozkazem MBP z 10 I 1945 r. (rozkaz nie zawiera daty przeniesienia); młodszy referent Wydziału Walki z Bandytyzmem (15 V – 31 XII 1945 r.), zastępca kierownika Sekcji 3 Wydziału VII (1 I 1946 – 31 XII 1947 r.; w tym czasie na Kursie Kierowniczym w Centrum Wyszkolenia MBP przeniesiony rozkazem z 28 IV 1947 r. – w rozkazu nie uzupełniono daty rozpoczęcia kursu, mimo to w kartotece zamieszczono informację, że tym rozkazem został przeniesiony na kurs z dn. 21 IV; w rozkazu z 24 XI 1947 r. dotyczącym przeniesienia absolwentów kursu do dyspozycji szefów WUBP został wykreślony, jednakże niedatowana karta egzaminacyjna słuchacza Centralnej Szkoły MBP potwierdza ukończenie szkoły – w dokumencie jako ostatnio zajmowane stanowisko odnotowano: zastępca kierownika „III Sekcji WzB”). Według opinii służ-

Jabłoński Jan, s. Michała, ur. 1 IV 1926 r.; referent Sekcji 2 Wydziału III (1 III – [VI 1950 r.])⁵¹

Jabłoński Jan, s. Stanisława, ur. 16 V 1911 r.; kierownik Sekcji Walki z Dezercją Wydziału Walki z Bandytyzmem (przed 11 VI 1945 – [3 dekada I 1946 r.]), zastępca kierownika Sekcji 2 Wydziału VII ([3 dekada I 1946] – 10 VIII 1946 r.)⁵²

Jagiello Stanisław, s. Franciszka, ur. 21 XII 1929 r.; referent Sekcji 4 Wydziału III (5 VIII 1951 – 30 X 1952 r.); starszy referent Sekcji 4 Wydziału III (1 XI 1952 – II 1953 r.)⁵³

Janicki Bolesław, s. Dionizego, ur. 8 V 1913 r.; sekretarz Wydziału III (19 VIII 1946 – 30 XI 1947 r.)

Jankowski Tomasz, s. Jana, ur. 8 IV 1930 r.; referent Sekcji 4 Wydziału III (27 VIII 1954 – 31 III 1955 r.); referent Sekcji 1 Wydziału III (1 IV – 31 XII 1955 r.)⁵⁴

---

bowej z 18 X 1945 r. młodszy referent Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem. Pod niedatowaną charakterystyką służbową, którą wystawił razem z kierownikiem Wydziału VII mjr. Pietraszkiewiczem widnieje jako p.o. kierownika Sekcji 1 Wydziału VII (Pietraszkiewicz został przeniesiony z Wydziału z dn. 1 IV 1946 r.) – przyjęto, że stanowisko to zajmował od czasu reorganizacji, przypuszczenie to wymaga jednakże potwierdzenia. Według charakterystyki z 16 IV 1947 r. zastępca kierownika Sekcji 3 Wydziału III (AIPN Lu, 028/330, Akta osobowe Wiktora Wilka, Charakterystyka służbowa, wystawiona przez kierownika Wydziału VII i p.o. kierownika Sekcji 1 tegoż wydziału, b.d., k. 9; Oddziałowe Archiwum we Wrocławiu, AIPN Wr, 058/707 Akta osobowe Bronisława Mańki, Charakterystyka służbowa, wystawiona przez kierownika Sekcji 1 Wydziału VII mjr. Pietraszkiewicza i p.o. kierownika Sekcji 1 tegoż Wydziału Iwaszczuka, b.d., k. 39).

⁵¹ Formalnie: referent Sekcji 2 Wydziału III (1 III – 19 IX 1950 r.). Nie ustalono, do jakiej Sekcji został przydzielony po reorganizacji Wydziału III.

⁵² Formalnie: przyjęty z dn. 18 VIII 1944 r. w charakterze stałego współpracownika w RBP do dyspozycji ob. Palki (mimo to w kartotece odnotowano, że został przyjęty na zastępcę kierownika PUBP Lubartów), jednakże w rozkazy dotyczącym przeniesienia na stanowisko kierownika Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem z dn. 15 VI 1945 r. widnieje jako przenoszony ze stanowiska zastępcy kierownika PUBP Lubartów, rozkazem z 9 VIII 1945 r. zmieniono treść poprzedniego rozkazu na przeniesienie do Sekcji Walki z Dezercją Wydziału Walki z Bandytyzmem z dn. 15 VI 1945 r., zastępca kierownika Sekcji 2 Wydziału VII (1 I – 10 VIII 1946 r.) (AIPN Lu, 043/5, Sprawozdania i raporty specjalne Wydziału Walki z Bandytyzmem WUBP w Lublinie za rok 1945, Sprawozdanie z wyjazdu służbowego celem zorganizowania Sekcji Walki z Bandytyzmem przy PUBP Puławy, Lublin, 14 VI [19]45 r., k. 29). Z dokumentu wynika, że kierownik Sekcji Walki z Dezercją ppor. Jabłoński wyjechał do PUBP Puławy 11 VI 1945 r.

⁵³ W dokumentach także Jagiello. Formalnie: starszy referent Sekcji 4 Wydziału III (1 XI 1952 – 14 I 1953 r.). Według sprawozdania za luty 1953 r. przeniesiony w okresie sprawozdawczym (AIPN Lu, 043/40, Sprawozdanie z pracy Wydziału III za miesiąc luty, Lublin, 13 III 1953 r., k. 41).

⁵⁴ Wydalony z resortu (rozkaz zmieniono w 1956 r.).

Janusz Eugeniusz, s. Jana, ur. 27 XI 1929 r.; młodszy referent Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem* (1 XII 1945 – [3 dekada I 1946 r.]), młodszy referent Sekcji 3 Wydziału VII/III ([3 dekada I 1946] – 19 VII 1946 r.)⁵⁵

Januszewski Bronisław, s. Kazimierza, ur. 21 VIII 1917 r.; wywiadowca Sekcji II Kontrwywiadu (3 – 16 XI 1944 r.)⁵⁶

Jaroszuk Wiktor, s. Aleksego, ur. 17 XII 1926 r.; młodszy referent Sekcji II Wydziału I (7 IV 1945 – [3 dekada I 1946 r.]); starszy referent Sekcji 3 Wydziału VII/III ([3 dekada I 1946] – 3 VI 1946 r.)⁵⁷

Jaśkowski Edward, s. Stefana, ur. 4 lipca 1926 r.; referent Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem (6 XI – 14 XII 1945 r.)

Jazłowiecki Józef, s. Mariana, ur. 22 III 1930 r.; referent Sekcji 3 Wydziału III (26 VII 1952 – 14 VII 1954 r.); referent Sekcji 3 Wydziału III (15 VII 1954 – 31 III 1955 r.); referent Sekcji 1 Wydziału III (1 IV – 31 X 1955 r.)

Jedut Aleksandra, c. Grzegorza, ur. 10 VIII 1927 r.; maszynistka Wydziału III (17 IX – 31 XII 1946 r.)

Jończyk Leszek, s. Feliksa, ur. 19 IV 1933 r.; referent Sekcji 3 Wydziału III (27 VIII – jesień 1954 r.)⁵⁸

⁵⁵ Podawał fałszywą datę urodzenia – 7 VI 1926 r. Aresztowany 19 VII 1946 r. Zwolniony w związku z aresztowaniem i przekazaniem sprawy do WPR. Formalnie: oddziałowy MUBP Lublin (27 VI – 30 XI 1945; w rozkazie odwołującym figuruje jako oddziałowy komendant); młodszy referent Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem (1–31 XII 1945 r.), młodszy referent Sekcji 2 Wydziału VII/III (1 I – 1 VIII 1946 r.). Wbrew treści rozkazu dotyczącego zwolnienia w kartotece odnotowano, że został zwolniony z dn. 24 VII 1946 r. Według niedatowanej charakterystyki wystawionej przez kierownika Wydziału VII mjr. Pietraszkiewicza i kierownika Sekcji 3 tego Wydziału Henryka Nowakowskiego – w Wydziale I (?) od 16 X 1945 r., a od 22 I 1946 r. w Sekcji 3 Wydziału VII. Przyjęto, że ten ostatni przydział zajmował do czasu zwolnienia – przypuszczenie to wymaga jednakże potwierdzenia.

⁵⁶ W jednej z ankiet data ur. 12 VII 1917 r. Formalnie z dn. 3 XI 1944 r. przeniesiony do dyspozycji WUBP Lublin. Według kartoteki był wywiadowcą Sekcji II (przydział potwierdzają akta osobowe, lecz nie zawierają informacji o zajmowanym stanowisku). Zabity w czasie akcji przez nieporozumienie.

⁵⁷ W dokumentach też Jaroszczuk. 24 V 1945 r. upozorował dezercję z organów BP w celu przyłączenia się do oddziału Józefa Wojtunika ps. „Sek” i jego rozbicia. Po zrealizowaniu zadania powrócił do UB. Samowolnie wyjechał do ZSRS – z ewidencji skreślony jako dezercer z dn. 3 VI 1946 r. (AIPN Lu, 028/713, Akta osobowe Wiktora Jaroszuka, Oświadczenie ppłk. rez. Adama Górki, Lublin, 20 VI 1979 r., k. 32; por. A. Górka, *Z Kujbyszewa do służby operacyjnej Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Lublinie (lipiec 1944 – maj 1945)*, „Zeszyty Historyczne ASW” 1986, t. 6, s. 119–120).

⁵⁸ W jednym z dokumentów błędnie Lesław Jańczyk. Formalnie: referent Sekcji 3 Wydziału III (27 VIII 1954 – 31 III 1955 r.). Według charakterystyki z 2 III 1955 r. w Sekcji 1 Wydziału III pracował od jesieni 1954 r. AIPN Lu, 043/46, Sprawozdanie..., 8 IX 1954 r., k. 74 (tu z imieniem Lech).

Joszczuk Bazyle, s. Macieja, ur. 20 (22) IX 1918 r.; młodszy referent Sekcji 3 Wydziału III (28 XI 1946 – 16 I 1948 r.); młodszy referent Sekcji 1 Wydziału III (– 10 VI 1947 r.)⁵⁹

Jurak Kazimierz, s. Michała, ur. 18 V 1924 r.; młodszy referent Sekcji 1 Wydziału III (10 XI 1949 – [VI 1950 r.]); referent Sekcji 1 Wydziału III ([VI 1950] – 31 I 1952 r.); starszy referent Sekcji 1 Wydziału III (1 II 1952 – 25 III 1953 r.)⁶⁰

Jurkowski Jan, s. Romualda, ur. 19 X 1924 r.; wywiadowca Sekcji II Kontrwywiadu/Wydziału Kontrwywiadu (przed XI – [18] 19 XII 1944 r.)⁶¹

Kalisz Irena, c. Łukasza, ur. 26 XI 1932 r.; starsza maszynistka Wydziału III (1 VII – 31 VIII 1955 r.)

Kaliszczuk Włodzimierz, s. Jana, ur. 10 IX (9 X) 1914 r.; naczelnik Wydziału III (1 V 1949 – 1 VII 1950 r.)⁶²

Kałdunek Henryk, s. Szczepan, ur. 8 XII 1927 r.; młodszy referent Sekcji 4 Wydziału III (1 – 30 XI 1950 r.)⁶³

⁵⁹ Formalnie: młodszy referent Sekcji 3 Wydziału III (28 XI 1946 – 24 I 1948 r.). 28 XI 1946 r. Wydział III WUBP Lublin wyraził zgodę na zatrudnienie go na stanowisku referenta Sekcji 3; wg charakterystyki z 10 VI 1947 r. młodszy referent Sekcji 1 Wydziału III; wg skierowania do naczelnika Wydziału VII Biura Personalnego MBP z dn. 19 I 1948 r. młodszy referent Sekcji 3 Wydziału III (to samo stanowisko na karcie przeniesienia z 16 I 1948 r.). Z WUBP Lublin został przeniesiony w ramach akcji „U”.

⁶⁰ Formalnie: młodszy referent Sekcji 1 Wydziału III (10 XI 1949 – 31 VII 1950 r.), referent Sekcji 1 Wydziału III (1 VIII 1950 – 31 I 1952 r.). Zwolniony dyscyplinarnie z zaliczeniem do rezerwy MON. W składanych w latach osiemdziesiątych dokumentach twierdził, że w 1953 r. został awansowany na p.o. kierownika Sekcji 1 Wydziału III.

⁶¹ Formalnie: rozkazem z 7 III 1945 r. przyjęty na stanowisko wywiadowcy Sekcji II PUBP Zamość z dn. 22 X 1944 r., a z dniem rozkazu na młodszego referenta, rozkazem z 28 IV 1945 r. przeniesiony ze stanowiska wywiadowcy [sic] Sekcji II PUBP Zamość na stanowisko kierownika Sekcji Miejskiej KW tegoż urzędu z dn. 1 kwietnia. 10 XI 1944 r. PUBP Kraśnik wystawił mu zaświadczenie stwierdzające, że pracował na terenie gminy Zakrzówek-Wilkołaz od 5 IX 1944 r. – na podstawie akt trudno jednoznacznie rozstrzygnąć, czy był pracownikiem UB (wywiadowcą?), czy może jednak współpracował agenturalnie. Dokumenty (m.in. zobowiązanie współpracownika RBP) wypełnił 4 listopada. Dziesięć dni później WUBP Lublin wnioskuje o zatwierdzenie go na stanowisko wywiadowcy Sekcji II WUBP Lublin z dn. 22 października (kierownik WUBP przekreślił proponowane stanowisko, wpisując młodszego referenta PUBP Zamość). Według Wykazu nr 2 wywiadowca Sekcji II WUBP Lublin. Według wniosku z 5 II 1945 r. przysłany z Lublina do Zamościa 20 XII 1944 r., natomiast wg charakterystyki z 3 VI 1945 r. – w Zamościu od 19 grudnia.

⁶² Formalnie naczelnik Wydziału III 1 V 1949 – 31 VIII 1950 r. Według wniosku z 7 III 1951 r. z WUBP Lublin został przeniesiony karnie z jednoczesnym obniżeniem grupy uposażenia. Według wniosku z 25 V 1953 r. naczelnikiem Wydziału III WUBP Opole był od 2 VII 1950 r.

⁶³ Umieszczony na wolnym etacie referenta Sekcji 4 Wydziału III.

Kamiński Antoni, s. Małgorzaty, ur. 8 VI 1912 r.; wywiadowca Sekcji II Wydziału Kontrwywiadu (15 XII 1944 – 6 II 1945 r.)⁶⁴

Kania Zdzisław, s. Józefa, ur. 1 III 1927 r.; referent Sekcji 1 Wydziału III (10 VI 1951 – 31 XII 1952 r.)⁶⁵

Karaś Mieczysława, z d. Rej, c. Jana, ur. 6 VII 1926 r.; maszynistka Wydziału I ([15] 22 III 1945 – [I 1946 r.]); maszynistka Wydziału III* (1 VII 1947 – b.d.)⁶⁶

Kardasz Jan, s. Szymona, ur. 6 I 1913 r.; starszy referent Sekcji 2 Wydziału III (1 VIII – 30 XI 1946 r.); kierownik Sekcji 1 Wydziału III (1 XII 1946 – 30 XI 1947 r.); kierownik Sekcji 3 Wydziału III (1 XII 1947 – 31 V 1948 r.); kierownik Sekcji 2 Wydziału III (1 VI – 14 X 1948 r.)⁶⁷

Karlicki Zygmunt, s. Piotra, ur. 7 VIII 1923 r.; zastępca kierownika Sekcji Walki z Dezercją Wydziału Walki z Bandytyzmem (4 VI – 1 X 1945 r.)⁶⁸

⁶⁴ Zabity przez żandarmów WP.

⁶⁵ Formalnie: referent Referatu 2 Wydziału III (10 VI 1951 – 31 XII 1952 r.). Według charakterystyki z 25 III 1952 r. referent Sekcji 4 Wydziału III, lecz pracował w Sekcji 1. We wniosku o zwolnienie i karcie zwolnienia podano formalnie zajmowane stanowisko. Przyjęto, że do Sekcji 1 przydzielony był przez cały okres, kiedy to formalnie zajmował stanowisko referenta Referatu 2 – przypuszczenie to wymaga jednakże potwierdzenia. Zwolniony z powodu zawarcia ślubu kościelnego (jako „element niepewny ulegający wpływom kleru”) – wg sprawozdania z 10 II 1953 r. za styczeń zwolniony w okresie sprawozdawczym (AIPN Lu, 043/40, Sprawozdanie z pracy Wydziału III za okres od 1 do 31 stycznia, Lublin, 10 II 1953 r., k. 17).

⁶⁶ Zmiana nazwiska 28 X 1945 r. Formalnie: maszynistka Wydziału I (22 III – 31 XII 1945 r.); maszynistka Wydziału III (1 VII – 30 VIII 1947 r.). Według charakterystyki z 25 III 1947 r. w UB od 15 III 1945 r. Według adnotacji z 6 IX 1947 r. sporządzonej na raporcie z 2 sierpnia: „obecnie pracuje w Wydz. IV”. Według wniosku o zwolnienie i karty zwolnienia maszynistka Wydziału III – ale biorąc pod uwagę cytowany raport, informacje te muszą dotyczyć tylko formalnego przebiegu służby.

⁶⁷ Formalnie: starszy referent Sekcji 1 Wydziału III (1 XII 1946 – 14 III 1947 r.), kierownik Sekcji 1 Wydziału III (15 III – 30 XI 1947 r.). Odnotowano go jako kierownika Sekcji 1 Wydziału III pod sprawozdaniami teje Sekcji za okres od grudnia 1946 do lutego 1947 r. (pod dokumentami brak jednakże jego podpisu). Dlatego przyjęto, że w okresie kiedy formalnie był zatwierdzony na etat starszego referenta Sekcji 1, faktycznie był jej kierownikiem (AIPN Lu, 043/7, Sprawozdania dekadowe, miesięczne Wydziału III WUBP Lublin za rok 1946, Charakterystyka wystąpień bandyckich, b.d. [po 31 XII 1946 r.], k. 104 [zapewne jest to fragment sprawozdania o wynikach przeprowadzonych walk z bandytyzmem na terenie woj. lubelskiego za okres od 1 do 31 XII 1946 r., *ibidem*, k. 57]; AIPN Lu, 043/9, Sprawozdania dekadowe, miesięczne i roczne Sekcji 1, 2, 3 Wydziału III WUBP Lublin z 1947 r., Sprawozdanie o wynikach przeprowadzonych walk z bandytyzmem i wystąpieniach bandyckich na terenie woj. lubelskiego za okres od 1 II do 1 III 1947 r., b.d., k. 234).

⁶⁸ Formalnie: zastępca kierownika Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem (4 VI – 1 X 1945 r.). Według charakterystyki z 2 VII 1945 r. był zastępcą kierownika Sekcji Walki z Dezercją Wydziału Walki z Bandytyzmem – przyjęto, że stanowisko to zajmował do czasu przeniesienia do PUBP Chełm.

Katuszyn Eugeniusz, s. Bazylego, ur. 2 VI 1926 r.; kpt.; oficer operacyjny Sekcji 5 Wydziału III (1 IX – 14 X 1956 r.)

Każmierak Robert, s. Jana, ur. 7 VI 1926 r.; referent Sekcji 3 Wydziału III (15 IV – 14 IX 1953 r.)

Kierdaszuk Paweł, s. Mikołaja, ur. 11 I 1909 r.; młodszy referent Sekcji 2 Wydziału III (8 VIII 1947 – 5 III 1948 r.)⁶⁹

Kijko Józef, s. Jerzego, ur. 14 II 1914 r.; starszy referent z jednoczesnym p.o. kierownika Sekcji 2 Wydziału III (15 IV – 31 VIII 1947 r.); kierownik Sekcji 2 Wydziału III (1 IX 1947 – 31 V 1948 r.)

Klimczuk Emilia, c. Pawła, ur. 25 VI 1921 r.; pomoc biurowa Wydziału I ([5 IX] 17 X 1945 – [I 1946 r.]⁷⁰)

Klimkiewicz Mikołaj, s. Bronisława, ur. 2 V 1919 r.; kierownik Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem (10 IX 1945 – [3 dekada I 1946 r.]), starszy referent Sekcji 1 Wydziału VII/III ([3 dekada I 1946] – b.d. [przed 12 XII 1946 r.]); (p.o.) kierownik Sekcji 2 Wydziału III (przed 12 XII 1946 – po 27 II 1947 r.); starszy referent Sekcji 2 Wydziału III (przed 10 IV – 31 V 1947 r.)⁷¹

⁶⁹ Aresztowany. Formalnie zwolniony z dn. 1 IV 1948 r. z powodu skierowania sprawy na drogę sądową. Faktycznie przebywał w areszcie do 31 III 1949 r., kiedy to podprokurator WPR w Lublinie wydał postanowienie o umorzeniu dochodzenia.

⁷⁰ Formalnie: pomoc biurowa Wydziału I (17 X 1945 – 14 V 1947 r.). Według charakterystyki z 18 XI 1946 r. od 3 X 1945 r.; wg niedatowanej karty statystycznej – od 5 IX 1945 r.; natomiast wg niedatowanej charakterystyki – od 11 IX 1945 r.

⁷¹ Skierowany do ZSRS. Formalnie: referent Wydziału Walki z Bandytyzmem (10 IX – 31 XII 1945 r.), starszy referent Sekcji 1 Wydziału VII/III (1 I – 30 XI 1946 r.), starszy referent Sekcji 2 Wydziału III (1 XII 1946 – 31 V 1947 r.). 3 X 1945 r. wystawił charakterystykę Teodorowi Golowi, podpisując się jako kierownik Sekcji Walki z Bandytyzmem. W charakterystyce z 12 XII 1946 r. pierwotnie odnotowano, że zajmuje stanowisko p.o. kierownika Sekcji 2 Wydziału III, następnie informację tę poprawiono, wpisując odręcznie starszego referenta Sekcji 1 Wydziału III. Pod sprawozdaniem z pracy agencyjnej Sekcji 2 Wydziału III za okres od 20 XII 1946 do 1 I 1947 r. oraz pod pismem z 27 II 1947 r. podpisał się jako kierownik tej sekcji. Z kolei pod sprawozdaniem z 26 II 1947 r. jako kierownika tej Sekcji wpisano Franciszka Potykę, lecz podpisał je Klimkiewicz. Pod pismem z 10 IV 1947 r. odnotowano go jako starszego referenta Sekcji 2 Wydziału III. To stanowisko zajmował również wg pisma do Biura Personalnego MBP z 31 V 1947 r. sporządzonego w związku ze skierowaniem do ZSRS. Biorąc pod uwagę fakt, że ze stanowiska starszego referenta Sekcji 1 Wydziału III został przeniesiony na stanowisko starszego referenta Sekcji 2 tego Wydziału rozkazem z 27 XII 1946 r. z dn. 1 grudnia, uznano, że poprawka naniesiona w charakterystyce odnosi się tylko do formalnie zajmowanego stanowiska, a pierwotnie odnotowana informacja – do faktycznie pełnionej funkcji (AIPN Lu, 028/615, Akta osobowe Teodora Goła, Służbowa opinia, wystawiona przez kierownika Sekcji Walki z Bandytyzmem Mikołaja Klimkiewicza, Lublin, 3 X 1945 r., k. 11; *ibidem*, 043/9, Pismo przewodnie do sprawozdania Sekcji 2 Wydziału III za okres od 31 stycznia do

Kłapeć Jan, s. Stanisława, ur. 10 VI 1926 r.; referent Sekcji 1 Wydziału III (1 IX 1950 – 31 XII 1951 r.); starszy referent Sekcji 1 Wydziału III (1 I 1952 – 14 VII 1954 r.); starszy referent Wydziału do Walki z Bandytyzmem (15 VII – 31 VIII 1954 r.)

Kłos Hieronim, s. Feliksa, ur. 6 VI 1933 r.; referent Sekcji 1 Wydziału III (23 – 31 III 1956 r.); oficer operacyjny Sekcji 5 Wydziału III (1 IV – 31 VIII 1956 r.)⁷²

Knap Krystyna, c. Jakuba, ur. 4 II 1926 r.; maszynistka Wydziału I (23 VI – 21 VIII 1945 r.)

Kolenderski Kazimierz, s. Jana, ur. 10 XI 1922 r.; zastępca naczelnika Wydziału III (15 – po 27 VII 1954 r.)⁷³

Kołaczk Józef, s. Ignacego, ur. 20 V 1927 r.; referent Sekcji 1 Wydziału III (10 VI 1951 – 31 V 1952 r.)

---

20 lutego, 27 II 1947 r., k. 198 [kierownik Sekcji 2 Wydziału III Klimkiewicz]; *ibidem*, Sprawozdanie z sytuacji politycznej, Lublin, 26 II 1947 r., k. 209 [jako kierownika Sekcji 2 Wydziału III odnotowano Potykę, lecz podpisał Klimkiewicz]; *ibidem*, Pismo przewodnie do dekadowego sprawozdania z pracy Sekcji 2 Wydziału III za okres od 1 lutego [sic] do 10 marca, Lublin, 19 III 1947 r., k. 223 [jako kierownika Sekcji 2 Wydziału III odnotowano mjr. Potykę, lecz w zastępstwie podpisał Klimkiewicz]; *ibidem*, Pismo przewodnie do sprawozdania Sekcji 2 Wydziału III za okres od 10 marca do 10 kwietnia, 10 IV 1947 r., k. 245 [starszy referent Sekcji 2 Wydziału III Klimkiewicz; bez podpisu]; *ibidem*, Sprawozdanie z pracy agencyjnej Sekcji 2 Wydziału III za okres od 20 XII 1946 do 1 I 1947 r., b.d., k. 423 [kierownik Sekcji 2 Wydziału III Klimkiewicz]).

⁷² W karcie ewidencyjnej i na okładce akt osobowych poprawiono imię na Jan (bez odnotowania podstawy tej zmiany).

⁷³ W dokumentach z akt osobowych z okresu służby w WSW błędna data urodzenia – 11 XI 1922 r. Formalnie zastępca naczelnika Wydziału V (1 XII 1953 – 15 XI 1954 r.), 27 VII 1954 r. wystawił charakterystykę Stanisławowi Dąbrowskiemu jako zastępca naczelnika Wydziału III. W sprawozdaniu Wydziału III za miesiąc sierpień 1954 r. czytamy: „Nadmieniam, że Z[astępca N[aczelni]ka kpt. Kolenderski delegowany jest na szkołę”. Nie ustalono, o jakie przeszkolenie chodzi ani też jak długo ono trwało (akt osobowych funkcjonariusza z okresu służby w aparacie bezpieczeństwa nie odnaleziono, w kartotece brak informacji o szkole). Przyjęto, że stanowisko zastępcy naczelnika Wydziału III objął w czasie reorganizacji (która zgodnie z rozkazem miała zostać przeprowadzona 15 VII 1954 r.), kiedy to w miejsce dotychczasowych Wydziałów III i V utworzono nowy Wydział III. Rozkaz z 1 XII 1954 r. dotyczący przeniesienia go z dn. 15 listopada na stanowisko zastępcy naczelnika Wydziału IV nie uwzględnia zaszłej w tym czasie zmiany w strukturze organizacyjnej – widnieje w nim jako przeniesiony ze stanowiska zastępcy naczelnika Wydziału V (AIPN Lu, 028/1814, Akta osobowe Stanisława Dąbrowskiego, Charakterystyka, wystawiona przez zastępcę naczelnika Wydziału III kpt. Kazimierza Kolenderskiego, Lublin, 27 VII 1954 r., k. 36; *ibidem*, 043/46, Sprawozdanie..., k. 75; AIPN, 0990/39, Rozkazy personalne Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego za rok 1954, Rozkaz personalny nr 1376 z 1 XII 1954 r., k. 69. W *Aparacie...* przekręcono nazwisko – Kolendarski [s. 269–270]).

Kołtuniuk (później Kołtuniak) Józef, s. Leona, ur. 14 VII 1912 r.; starszy referent Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem (20 IX 1945 – [3 dekada I 1946 r.]), zastępca kierownika Sekcji I Wydziału VII ([3 dekada I 1946] – 28 X 1947 r.)

Konopko (Konopka) Henryk, s. Bolesława (w ZSRS używał nazwiska Konopko Genadi s. Borysa), ur. 9 XII (później podawał 9 I) 1922 r.; pracownik Sekcji II Kontrwywiadu (rozkaz z 22 VIII – 13 IX 1944 r.)⁷⁴

Korkosz Weronika, c. Teodora, ur. 8 I 1924 r.; sekretarz Wydziału III (6 II – 31 V 1948 r.); sekretarz Wydziału III (1 VI – 30 IX 1948 r.)

Korzeniowski Mieczysław, s. Jana, ur. 14 II 1910 r.; wywiadowca Sekcji II Kontrwywiadu (1 IX – 12 XI 1944 r.)⁷⁵

Kosior Leszek (Lech), s. Pawła, ur. 18 II 1924 r.; młodszy referent Referatu Terenowego Sekcji 2 Wydziału III (27 VII 1949 – [VI 1950 r.]); referent Sekcji 1 Wydziału III ([VI 1950] – 31 V 1951 r.); referent Sekcji 1 Wydziału III (1 XI 1951 – 19 IV 1952 r.)⁷⁶

Kościow Bronisław, s. Józefa, ur. 25 I 1931 r.; referent Sekcji 3 Wydziału III (5 VIII 1951 – 31 III 1952 r.)⁷⁷

Kość Jan, s. Michała, ur. 5 VIII 1919 r.; kierownik Sekcji 1 Wydziału III (1 IV 1955 – 31 III 1956 r.); starszy oficer operacyjny Sekcji 1 Wydziału III (1 IV – 31 XII 1956 r.)

Kowalski Henryk, s. Feliksa, ur. 15 VII 1906 r.; referent Sekcji II Wydziału I* (18 X 1945 – b.d.)⁷⁸

⁷⁴ Formalnie: skierowany do dyspozycji WUBP Lublin z dn. 21 VIII 1944 r. – bez przydziału służbowego. Mimo to w kartotece widnieje, że został zatwierdzony na pracownika Sekcji II.

⁷⁵ 2 IX 1944 r. skierowany przez Mikołaja Orechwę do kpt. Dudy w celu wykorzystania w charakterze „stałego pracownika w Sekcji 2-jej na terenie Lublina”. Formalnie z dn. 1 IX 1944 r. przyjęty w charakterze stałego pracownika do dyspozycji kpt. Dudy – bez wyznaczania przydziału służbowego (mimo to w kartotece odnotowano, że został przyjęty na pracownika Sekcji II); z dn. 12 XI 1944 r. zwolniony jako „nieodpowiadający do pracy w służbie bezpieczeństwa z odkomenderowaniem do RKU w Lublinie” (brak informacji, z jakiego stanowiska został zwolniony).

⁷⁶ Formalnie: młodszy referent Sekcji 2 Wydziału III od 27 VII 1949 r., lecz w rozkazy dotyczącym przeniesienia na stanowisko referenta Sekcji 1 Wydziału III z dn. 1 VIII 1950 r. figuruje jako przeniesiony ze stanowiska młodszego referenta Referatu Terenowego tegoż wydziału, referent Sekcji 1 Wydziału III (1 VIII 1950 – 31 V 1951 r.). Zmarł 19 IV 1952 r. – w akcie zejścia widnieje jako Lech Kosior.

⁷⁷ W styczniu 1954 r. zmienił nazwisko na Kwiatkowski.

⁷⁸ Formalnie referent Sekcji II Wydziału I (6 X 1945 – 31 III 1946 r.). Faktycznie do Lublina przybył 18 X 1945 r. (brak danych o przydziale służbowym); 5 listopada polecono referentowi rozkazów personalnych przyjęcie go na stanowisko referenta Sekcji II Wydziału I z dn. 6 października; wg raportu z 13 listopada pracował w PUBP Biała

Kowalski Stefan, s. Józefa, ur. 2 II 1928 r.; młodszy referent Sekcji 1 Wydziału III (26 VIII – 28 IX 1946 r.)

Kozak Wanda, c. Jana, ur. 23 XI 1923 r.; pomoc biurowa Wydziału I (10 IV – 31 XII 1945 r.)⁷⁹

Krawiec Romuald, s. Feliksa, ur. (25) 26 VIII 1926 r.; referent Sekcji 3 Wydziału III (1 VIII 1950 – 25 III 1953 r.)⁸⁰

Królikowski Waclaw, s. Józefa, ur. 28 IX 1921 r.; młodszy referent Sekcji 1 Wydziału III ([22] 25 IX 1946 – 31 V 1948 r.; w tym czasie ukończył III dwumiesięczny Kurs Szkoły Specjalnej, b.d. – rozkaz z 14 V 1947 r.); referent Sekcji 1 Wydziału III (1 VI 1948 – 31 V 1949 r.); referent Referatu 3 Wydziału Miejskiego (1 VI – 31 VIII 1949 r.); referent Referatu Miejskiego Wydziału III (1 IX 1949 – b.d.); referent Referatu Terenowego Sekcji 2 Wydziału III (b.d. – [VI 1950 r.]); referent Sekcji 1 Wydziału III ([VI 1950] – 30 XI 1951 r.)⁸¹

Kubiniec Waclaw, s. Józefa, ur. 16 IX 1916 r.; starszy referent Sekcji 4 Wydziału III (1 XII 1950 – 31 X 1951 r.)⁸²

Kuciapa Stanisław, s. Marcina, ur. 14 I 1920 r.; wywiadowca Sekcji II Wydziału Kontrwywiadu (15 XII 1944 – 15 I 1945 r.)⁸³

Kudła Zofia, c. Antoniego, ur. 14 I 1918 r.; sekretarz Wydziału III (1 I – 31 VIII 1954 r.)

Podlaska (brak daty przeniesienia); wg pisma z 23 I 1946 r. pracownik operacyjny WUBP (brak danych o przydziale służbowym).

⁷⁹ Formalnie przyjęta z dn. 12 IV 1945 r.

⁸⁰ Formalnie: młodszy referent Sekcji 1 Wydziału III 20 VI 1949 – 31 VII 1950 r. Według charakterystyki z 25 III 1952 r. od czerwca 1949 r. pracował jako młodszy referent w Wydziale IV, a w 1950 r. został przeniesiony na stanowisko referenta Sekcji 3 Wydziału III. Założono, że data przeniesienia była zgodna z rozkazem personalnym zatwierdzającym owo przeniesienie. Zwolniony dyscyplinarnie.

⁸¹ Formalnie: referent Referatu Miejskiego Wydziału III od 1 IX 1949 r., jednakże na stanowisko referenta Sekcji 1 Wydziału III przeniesiony z dn. 1 VIII 1950 r. ze stanowiska referenta Referatu Terenowego Sekcji 2 Wydziału III, referent Sekcji 1 Wydziału III do 30 XI 1951 r. Według charakterystyki z 10 VI 1947 r. w UB od 22 IX 1946 r.

⁸² Formalnie zwolniony dyscyplinarnie z dn. 31 X 1951 r. Na wniosek komisji z 4 XII 1956 r. zmieniono rozkaz dotyczący zwolnienia. Według sprawozdania za październik 1951 r. zwolniony dyscyplinarnie z dn. 1 X (AIPN Lu, 043/30, Sprawozdanie..., 9 XI [19]51 r., k. 93).

⁸³ Przeniesiony rozkazem z 12 I 1945 r. dotyczącym sformowania grup operacyjnych dla woj. kieleckiego (w rozkazie tym błędnie nazwisko – Kociaba) – rozkaz ten nakazywał zbiórkę wyznaczonych funkcjonariuszy w gmachu WUBP Lublin w dniu 16 stycznia na godz. 8.00, dlatego dzień poprzedzający przyjęto jako datę końcową pełnienia funkcji wywiadowcy Sekcji II.

Kukuryk Helena, c. Jana, ur. 26 XII 1924 r.; maszynistka Sekcji II Wydziału Kontrwywiadu (23 XI 1944 – 28 II 1945 r.); wywiadowca Sekcji II Wydziału Kontrwywiadu (– [XII 1944 r. (?) –]; maszynistka Wydziału I (1 III – 12 VI 1945 r.)⁸⁴

Kulpa Waclaw, s. Władysława, ur. 11 XII 1928 r.; młodszy referent Sekcji 2 Wydziału III (22 III – 22 VII 1946 r.)⁸⁵

Kuresza Olga, c. Filipa, ur. 16 VII 1924 r.; maszynistka Wydziału III (10 VIII 1946 – 30 IX 1947 r.)

Kusak Marian, s. Stanisława, ur. 8 II 1927 r.; referent Sekcji 1 Wydziału III (8 XI 1950 – 31 VII 1951 r.)⁸⁶

Kuś Janina – zob. Bazyl Janina

Kutkowski Stanisław, s. Stanisława, ur. 17 V 1931 r.; referent Sekcji 1 Wydziału III (1 I – 31 III 1956 r.); oficer operacyjny Sekcji 1 Wydziału III (1 IV – 30 XI 1956 r.)

Kuźma Stanisław, s. Franciszka, ur. 9 II 1905 r.; wywiadowca Sekcji II Wydziału Kontrwywiadu (22 XI 1944 – rozkaz z 1 III 1945 r.); referent Sekcji 2 Wydziału III (19 VIII 1946 – 2 VI 1947 r.)⁸⁷

Kwiatkowski Stefan, s. Jana, ur. 10 VI 1927 r.; referent Sekcji 4 Wydziału III (10 VI 1951 – 14 VII 1954 r.); referent Sekcji 4 Wydziału III (15 VII 1954 – 31 III 1955 r.); referent Sekcji 1 Wydziału III (1 IV – 31 VIII 1955 r.); oficer operacyjny Sekcji 1 Wydziału III (1 IX – 31 X 1956 r.); oficer operacyjny Sekcji 5 Wydziału III (1 XI – 31 XII 1956 r.)⁸⁸

Kwietniewski Aleksander, s. Bronisława, ur. 3 V 1925 r.; starszy referent Sekcji 3 Wydziału III (20 VIII 1946 – 7 XII 1947 r.); referent Sekcji 3 Wydziału III (10 X 1950 – 31 VII 1951 r.)⁸⁹

Lachowski Mikołaj, s. Romana, ur. 19 IV 1925 r.; funkcjonariusz Sekcji II Kontrwywiadu/Wydziału Kontrwywiadu (rozkaz z 22 VIII – 17 XII 1944 r.); naczelnik Wydziału III (przed 18 VI 1946 – 21 II 1949 r.)⁹⁰

⁸⁴ Po mężu Mysłowska. Formalnie: maszynistka Sekcji II (23 XI 1944 – 28 II 1945 r.). Według Wykazu nr 2 wywiadowca Sekcji II.

⁸⁵ Według prośby z 26 IV 1983 r. pracował w Sekcji 3 Wydziału III.

⁸⁶ Zwolniony dyscyplinarnie.

⁸⁷ Zginął w walce.

⁸⁸ Umieszczony na wolnym etacie starszego referenta od 10 VI 1951 r.

⁸⁹ Rozkazem z 17 X 1950 r. mianowany z dn. 10 października referentem Sekcji 3 Wydziału III – w karcie przebiegu służby odnotowano błędnie 1 października jako datę przeniesienia.

⁹⁰ Formalnie rozkazem z 22 VIII 1944 r. skierowany z dn. 21 sierpnia do dyspozycji WUBP w Lublinie (mimo to w kartotece odnotowano, że rozkazem tym został zatwierdzony

Laskowski Ryszard, s. Józefa, ur. 12 I 1925 r.; referent Sekcji 1 Wydziału III* (1 V – 30 IX 1946 r.); referent Sekcji 3 Wydziału III (– 25 VII 1946 –)⁹¹

Lewczuk Konstanty, s. Adama, ur. 9 IX 1920 r.; starszy referent Wydziału do Walki z Bandytyzmem (15 – 30 IX 1954 r.)

Ligeza Stefan, s. Józefa, ur. 23 XI 1929 r.; referent Sekcji 3 Wydziału III (26 VII 1952 – 14 VII 1954 r.); referent Sekcji 3 Wydziału III (15 VII 1954 – 31 III 1955 r.)⁹²

Lower Leokadia, z d. Gryta, c. Bolesława, ur. 12 VIII 1928 r.; referent ewidencji i statystyki Wydziału III (15 V – 30 IX 1952 r.); maszynistka Wydziału III (1 X 1952 – 31 III 1953 r.); sekretarz Wydziału III (1 IV – 31 XII 1953 r.)⁹³

Łaszcz Antoni, s. Ignacego, ur. 17 III 1920 r.; referent Sekcji 2 Wydziału I (25 IX 1945 – [3 dekada I 1946 r.]); referent Sekcji 3 Wydziału VII/III ([3 dekada I 1946] – 27 IX 1946 r.)

Łojek Stefan, s. Mikołaja, ur. 15 III 1921 r.; wywiadowca Sekcji II Wydziału Kontrwywiadu (15 XII 1944 – 15 I 1945 r.)⁹⁴

Łoza Józef, s. Józefa, ur. 21 I 1931 r.; referent Sekcji 1 Wydziału III (26 VII 1952 – 14 I 1953 r.)⁹⁵

---

na funkcjonariusza Sekcji II), rozkazem WUBP Lublin przeniesiony z dn. 18 XII 1944 r. na stanowisko zastępcy kierownika PUBP Zamość, kierownik PUBP Zamość (9 VI 1945 – 30 VI 1946 r.); naczelnik Wydziału III (1 VII 1946 – 21 II 1949 r.). 18 VI 1946 r. podpisał raport jako naczelnik Wydziału III (AIPN Lu, 043/8, Raporty sytuacyjne i telefonogramy dotyczące napadów terrorystyczno-rabunkowych, zabójstw i przeprowadzonych operacji na terenie województwa lubelskiego w 1946 r., Raport specjalny, Lublin, 18 VI [19]46 r., k. 9).

⁹¹ Formalnie: referent Sekcji 1 Wydziału III 1 V – 30 IX 1946 r. Według charakterystyki z 25 VII 1946 r. pracownik Sekcji 3 Wydziału III. 14 września zatrzymany przez Wydział ds. Funkcjonariuszy WUBP Lublin, zwolniony z miesięczną odprawą na podstawie orzeczenia dyscyplinarnego.

⁹² Rozkazem z 15 VIII 1952 r. mianowany z dn. 26 lipca referentem Sekcji 3 Wydziału III – w karcie przebiegu służby odnotowano błędnie 25 lipca jako datę przeniesienia.

⁹³ Zmiana nazwiska 16 XI 1953 r. Formalnie przeniesiona z dn. 20 V 1952 r. na referenta ewidencji i statystyki Wydziału III.

⁹⁴ Przeniesiony rozkazem z 12 I 1945 r. dotyczącym sformowania grup operacyjnych dla woj. kieleckiego – rozkaz ten nakazywał zbiorke wyznaczonych funkcjonariuszy w gmachu WUBP Lublin w dniu 16 stycznia na godzinę 8.00, dlatego dzień poprzedzający tę datę przyjęto jako datę przyjęto za datę końcową pełnienia funkcji wywiadowcy Sekcji II.

⁹⁵ Formalnie: referent Sekcji 1 Wydziału III (26 VII 1952 – 14 I 1953 r.). Według sprawozdania za luty 1953 r. przeniesiony w okresie sprawozdawczym (AIPN Lu, 043/40, Sprawozdanie..., 13 III 1953 r., k. 41).

Maciak Antoni, s. Piotra, ur. 15 V 1901 r.; wywiadowca Sekcji II Kontrwywiadu (25 IX – 12 XI 1944 r.)

Maciejewska Maria, c. Jana, ur. 1 III 1923 r.; młodszy referent Sekcji II Wydziału I (11 VI 1945 – [3 dekada I 1946 r.]); referent Sekcji 2 Wydziału VII/III ([3 dekada I 1946] – 15 X 1947 r.)

Macieszko Emilia – zob. Hernas Emilia

Maiński Stanisław, s. Ignacego, ur. 4 V 1913 r.; wywiadowca Sekcji II Kontrwywiadu (25 IX – 14 XI 1944 r.)⁹⁶

Majewski Stanisław, s. Wiktora, ur. 1 I 1928 r.; naczelnik Wydziału III (1 II – 30 IV 1949 r.)⁹⁷

Majnowski Henryk, s. Stefana, ur. 24 III 1928 r.; referent Sekcji 1 Wydziału III (5 VIII 1951 – pocz. VII 1952 r.)⁹⁸

Major Jan, s. Jana, ur. 27 V 1928 r.; starszy referent Sekcji 4 Wydziału III (1 – 14 VII 1954 r.); starszy referent Sekcji 3 Wydziału III (15 VII – 31 X 1954 r.)⁹⁹

Małysz Józef, s. Stanisława, ur. 28 XII 1925 r. (1 I 1926 r.; 28 XII 1926 r.); referent Sekcji 1 Wydziału III (15 III – [VI 1950 r.]); referent Sekcji 1 Wydziału III ([VI 1950] – 31 VIII 1950 r.)¹⁰⁰

⁹⁶ Formalnie: wywiadowca Sekcji II PUBP Lublin (25 IX 1944 – 31 III 1945 r.). Przydział do Sekcji II za rozkazem WUBP dotyczącym przeniesienia do Sekcji II PUBP Lublin z 14 XI 1944 r. W Wykazie nr 1 i Wykazie nr 2 niewymieniony. Przyjęto, że do Sekcji II WUBP przydzielony był od początku służby w UB.

⁹⁷ W dokumentach z okresu służby w UB fałszywe daty urodzenia: 1 I 1925 oraz 1 I 1926 r. Według złożonych w 1974 r. wyjaśnień fałszywą datę urodzenia podał, aby walczyć w szeregach Armii Czerwonej, a następnie na podstawie dokumentów z tejeże został przyjęty do służby w organach BP.

⁹⁸ Formalnie referent Sekcji 1 Wydziału III 5 VIII 1951 – 1 IX 1952 r. Faktycznie na początku lipca 1952 r. skierowany do PUBP Łuków.

⁹⁹ W rozkazie dotyczącym mianowania na stanowisko starszego referenta z dn. 1 VII 1954 r. poprawiono przydział służbowy – z Sekcji 3 Wydziału V na Sekcję 4 Wydziału III. Mimo to w karcie przebiegu służby i kartotece odnotowano, że został przeniesiony do Sekcji 3 Wydziału V. Zwolniony dyscyplinarnie (karę zatarto w 1957 r.).

¹⁰⁰ Jako referent Referatu III PUBP Tomaszów Lubelski za torturowanie aresztowanych rozkazem z 14 XII 1949 r. został zwolniony dyscyplinarnie z dn. 30 listopada ze skierowaniem sprawy na drogę sądową. Sprawa została jednak umorzona przez Wojskową Prokuraturę Rejonową w Lublinie, wobec czego 16 II 1950 r. Wydział ds. Funkcjonariuszy WUBP w Lublinie złożył wniosek o powtórne przyjęcie go do pracy w organach BP z dn. 1 marca z przeniesieniem na inny teren (w areszcie przebywał od 28 XI 1949 do 15 II 1950 r.). 17 lutego mjr Jan Gorliński polecił przesłać wniosek do decyzji Biura Personalnego MBP (faktycznie od lipca 1949 r. jednostka ta nosiła nazwę Departament Kadry). Po otrzymaniu zgody tegoż rozkazem z 13 IV 1950 r. anulowano poprzedni rozkaz, przenosząc Małysza na stanowisko referenta Sekcji 1 Wydziału III WUBP Lublin z 15 marca z wypłaceniem mu połowy poborów za okres od 30 XI 1949 do

Małysza Edward, s. Antoniego, ur. 4 II 1934 r.; referent Sekcji I Wydziału III* (15 VII – 31 VIII 1955 r.)¹⁰¹

Mańka Bronisław, s. Pawła, ur. 7 I 1923 r.; młodszy referent Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem (1 XII 1945 – [3 dekada I 1946 r.]), młodszy referent Sekcji I Wydziału VII/III ([3 dekada I 1946] – 26 VI 1946 r.)¹⁰²

Markowska Zofia – zob. Biernat Zofia

Marszałek Franciszek, s. Jana, ur. 10 X 1897 r.; p.o. kierownik Wydziału I (rozkaz z 13 IX – 30 XI 1945 r.)¹⁰³

---

15 III 1950 r. Formalnie referent Sekcji I Wydziału III do 31 VIII 1950 r., a następnie przeniesiony do dyspozycji szefa WUBP Opole; wg raportu z 25 IV 1952 r. od lutego do sierpnia 1950 r. wchodził w skład grupy operacyjnej, której zadaniem była likwidacja Inspektoratu Zamojskiego AK – dlatego przyjęto, że po reorganizacji został przydzielony do Sekcji I Wydziału III.

¹⁰¹ Przydział służbowy wymaga potwierdzenia. 19 V 1955 r. wnioskowano przyjęcie go na stanowisko referenta Sekcji I Wydziału III z dn. 15 lipca – co zostało przeprowadzone rozkazem z 27 lipca. Jednakże na wniosku znajduje się adnotacja zastępcy naczelnika Wydziału IV WUBP Lublin z 15 lipca ze zgodą na przyjęcie Małyszki do Wydziału IV. Z kolei w niedatowanym wniosku komisji kwalifikacyjnej do szkoły podwyższenia kwalifikacji referentów (przeszkolenie rozpoczął 1 IX 1955 r.) jako zajmowane stanowisko wpisano: „kandydat z poza aparatu b[ezpieczeństwa] p[ublicznego]”.

¹⁰² W kartotece odnotowano błędnie, że do PUBP Hrubieszów został przeniesiony z dn. 27 VII 1946 r. (faktycznie nastąpiło to miesiąc wcześniej).

¹⁰³ Według publikacji (*Aparat bezpieczeństwa...*, t. 1, s. 266–267; *Twarze lubelskiej bezpieki...*, s. 37, 41) był p.o. naczelnikiem Wydziału I od 13 IX 1945 do 14 IV 1946 r. oraz p.o. kierownikiem/szefem WUBP Lublin od 1 XII 1945 do 14 IV 1946 r. Informacje te prowadzą do wniosku, że od 1 XII 1945 do 14 IV 1946 r. łączył obie funkcje. Tymczasem ze źródeł wynika, że sytuacja taka (także pod względem formalnym) nie miała miejsca. Rozkazem personalnym z 13 IX 1945 r. przeniesiony został na stanowisko p.o. kierownika Wydziału I WUBP Lublin i zajmował je wg charakterystyki z 2 X 1945 r. Niewykluczone, że stanowisko to objął jeszcze w końcu sierpnia 1945 r. (odnaleziono sprawozdanie Sekcji I Wydziału I z 30 VIII 1945 r. za ostatnią dekadę tego miesiąca, gdzie odnotowano, że Marszałek był kierownikiem Wydziału I – brak jednakże jego własnoręcznego podpisu, ale wg sprawozdań innych Sekcji z tego samego dnia był nim w dalszym ciągu Wróblewski – również i w ich przypadku brak własnoręcznego podpisu). W rozkazie z 7 XII 1945 r. dotyczącym objęcia funkcji p.o. kierownika WUBP umieszczono formułkę: „Z[astępcę] kierownika Woj. Urz. Bezp. Publ. w Lublinie MARSZAŁKA FRANCISZKA prz[e]noszę na stanowisko p.o. kierownika Woj. Urzędu Bezp. Publ. w Lublinie z dn. 1 XII 1945 r.”. Wynika więc z niego jednoznacznie, że formalnie został przeniesiony na nowe stanowisko (a nie, że jednocześnie powierzono mu pełnienie obowiązków kierownika WUBP – w takiej sytuacji stosowano inną formułkę; osobną kwestią wymagającą wyjaśnienia jest informacja, jakoby został przeniesiony ze stanowiska zastępcy kierownika WUBP). Ze sprawozdawczości wiemy również, że między 20 a 30 XII 1945 r. p.o. kierownikiem Wydziału I został Jan Pawliszewski (jedynie pod sprawozdaniami Sekcji I Wydziału I do 2 I 1946 r. odnotowywano Marszałka jako kierownika Wydziału I – brak jednakże jego własnoręcznego podpisu) (AIPN, 0990/4, Rozkazy personalne MBP za rok 1945, Rozkaz personalny nr 308 z 7 XII 1945 r., k. 192; Analiza akt AIPN Lu, 035/9).

Martela Zygmunt, s. Szczepana, ur. 21 (31) III 1917 r.; starszy referent Sekcji 3 Wydziału III (1 XII 1947 – 31 V 1948 r.); starszy referent Referatu Terenowego Sekcji 2 Wydziału III (1 VI 1948 – [VI 1950 r.]); starszy referent Sekcji 3 Wydziału III ([VI 1950] – IX 1950 r.); p.o. kierownik Sekcji 3 Wydziału III (IX 1950 – 4 IV 1952 r.)¹⁰⁴

Maryniowski Antoni, s. Franciszka, ur. 15 X 1923 r.; młodszy referent Sekcji 4 Wydziału III (1 XI 1951 – 14 VII 1952 r.); referent Sekcji 4 Wydziału III (15 VII 1952 – 10 IV 1954 r.)¹⁰⁵

Maszkiewicz Stefan, s. Bolesława, ur. 28 XI 1923 r.; młodszy referent Sekcji 1 Wydziału III (31 VII 1947 – 31 V 1948 r.); referent Sekcji 1 Wydziału III (1 VI 1948 – [VI 1950 r.]); referent Sekcji 1 Wydziału III ([VI 1950] – 1 VIII 1950 r.)¹⁰⁶

Mazur Władysław, s. Adama, ur. 16 X 1921 r.; młodszy referent Sekcji II Wydziału I (przed 7 IV 1945 – b.d.); referent Sekcji 2 Wydziału III (24 IX – 1 XII 1947 r.)¹⁰⁷

Mazurek Bronisław, s. Kazimierza, ur. 9 XI 1925 r.; kierownik Sekcji 1 Wydziału III (1 IV – 14 VII 1954 r.); starszy referent Wydziału do Walki z Bandytyzmem (15 VII 1954 – 31 III 1955 r.)

Michalski Henryk, s. Józefa, ur. 17 V 1925 r.; starszy referent Sekcji 3 Wydziału III (20 VIII 1951 – 15 XII 1952 r.)

Mielniczuk Czesław, s. Michała, ur. 2 II 1923 r.; młodszy referent Sekcji 1 Wydziału III (1 VIII 1949 – 5 II 1950 r.; 18 VI 1950 – 31 I 1951 r.)¹⁰⁸

Mikita Stefan, s. Stanisława, u. 24 XI 1922 r.; sekretarz Wydziału Kontrwywiadu (przed 28 X 1944 – rozkaz z 13 II 1945 r.); sekretarz Wydziału I (rozkaz z 13 II – 31 VIII 1945 r.)¹⁰⁹

¹⁰⁴ Formalnie: starszy referent Referatu Terenowego Sekcji 2 Wydziału III (1 VI 1948 – 31 VII 1950 r.), starszy referent Sekcji 3 Wydziału III (1 VIII 1950 – 4 IV 1952 r.).

¹⁰⁵ Zwolniony dyscyplinarnie.

¹⁰⁶ Formalnie: referent Sekcji 1 Wydziału III (1 VI 1948 – 1 VIII 1950 r.). Zwolniony dyscyplinarnie z odszkodowaniem.

¹⁰⁷ W połowie lutego 1945 r. wnioskowany na młodszego referenta Sekcji II Wydziału I; na podaniu o przyjęcie do WUBP Lublin znajduje się adnotacja z poleceniem zatwierdzenia go na to stanowisko, lecz rozkazem personalnym został przyjęty na stanowisko referenta ds. wydawania zezwoleń na broń (12 III 1945 – 14 VII 1946 r.).

¹⁰⁸ W okresie od 6 II do 17 VI 1950 r. słuchacz IV Kursu Szkoły Podstawowej WUBP Lublin (był to odpowiednik Szkoły Specjalnej przy WUBP Kraków; rozkazów dotyczących przeszkolenia nie odnotowano w karcie przebiegu służby załączonej do akt osobowych). W formułce rozkazu z 31 XII 1956 r. zmieniającego kwalifikację zwolnienia (które miało miejsce 15 VII 1952 r.) określono go błędnie mianem referenta Wydziału III WUBP Lublin – pracował wówczas w PUBP Lublin.

¹⁰⁹ W dokumentach także błędnie rok urodzenia – 1923. Formalnie przyjęty z dn. 10 VIII 1944 r. w charakterze stałego pracownika RBP do dyspozycji kierownika WBP na

Mikołajczuk Kazimierz, s. Jakuba, ur. 20 XI 1926 r.; starszy referent Wydziału do Walki z Bandytyzmem (15 IX 1954 – 31 III 1955 r.); starszy referent Sekcji 5 Wydziału III (1 IV 1955 – 31 III 1956 r.); oficer operacyjny Sekcji 5 Wydziału III (1 IV – 31 XII 1956 r.)

Mitelman Majer, s. Mordki, ur. 22 VII 1919 r.; wywiadowca Sekcji II Wydziału Kontrwywiadu* (25 I 1945 – b.d.)¹¹⁰

Najduk Leon, s. Kazimierza, ur. 30 X 1919 r.; młodszy referent Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem (18 IX 1945 – [3 dekada I 1946 r.]), referent Sekcji 1 Wydziału VII/III ([3 dekada I 1946] – 22 VIII 1946 r.)¹¹¹

Najduk Mieczysław, s. Kazimierza, ur. 1 I 1925 r.; młodszy referent Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem (1 VIII 1945 – b.d.); młodszy referent Sekcji II Wydziału I (b.d. – [3 dekada I 1946 r.]); referent Sekcji 2 Wydziału VII/III ([3 dekada I 1946] – b.d. [przed 25 VII 1946 r.]); referent Sekcji 1 Wydziału III (przed 25 VII 1946 – 30 IV 1947 r.)¹¹²

Niemczuk Jan, s. Antoniego, ur. 23 I 1921 r.; starszy referent Sekcji 1 Wydziału III (1 VI 1947 – po 7 VI 1948 r.); p.o. kierownik Sekcji 1 Wydziału III (– 3 II 1948 r. –); kierownik Sekcji 1 Wydziału III (b.d. [po 7 VI 1948] – po 25 IV 1949 r.); kierownik Sekcji 2 Wydziału III (przed 9 V 1949 – 1949/50)¹¹³

---

woj. i m. Lublin – bez wyznaczenia przydziału służbowego. Mimo to w kartotece odnotowano, że rozkazem tym został zatwierdzony na stanowisku pracownika Sekretariatu Ogólnego; ponadto odnotowano tam pełnienie funkcji sekretarza KW – bez podania podstawy tegoż (zajmowanie tego stanowiska potwierdzają Wykaz nr 1 i rozkaz odwodujący). Według Wykazu nr 3 sekretarz Wydziału I.

¹¹⁰ Wnioskowany do Sekcji I. Formalnie: przyjęty na wywiadowcę (w rozkazy poprawiono numer Sekcji z I na II lub odwrotnie; wg kartoteki do Sekcji II) z dn. 25 I 1945 r., w związku z wprowadzeniem nowego etatu rozkazem z 1 III 1945 r. przeniesiony na stanowisko młodszego referenta Sekcji I Wydziału I (figuruje w nim jako przenoszony ze stanowiska wywiadowcy Sekcji I).

¹¹¹ Formalnie przyjęty rozkazem z 14 I 1946 r. na stanowisko młodszego referenta Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem z rozkazu (następnie rozkazem z 6 III 1946 r. sprostowano datę przyjęcia, zaliczając pracę od 18 IX 1945 r.), referent Sekcji 1 Wydziału VII (1 I – 22 VIII 1946 r.), aresztowany, sprawę przekazano do prokuratury sądu wojskowego.

¹¹² Formalnie: młodszy referent Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem od 1 VIII 1945 r., jednakże w rozkazy dotyczącym przeniesienia na stanowisko referenta Sekcji 2 Wydziału VII/III z 1 I 1946 r. figuruje jako przenoszony ze stanowiska młodszego referenta Sekcji II Wydziału I, referent Sekcji 1 Wydziału III (1 XII 1946 – 30 IV 1947 r.). Według charakterystyki z 25 VII 1946 r. pracownik Sekcji 1 Wydziału III. Zwolniony z powodu skierowania sprawy do WPR w Lublinie.

¹¹³ Formalnie: starszy referent Sekcji 1 Wydziału III (1 VI 1947 – 31 V 1948 r.); kierownik Sekcji 1 Wydziału III (1 VI 1948 – 31 III 1949 r.); kierownik Sekcji 2 Wydziału III

Niewiadomski Władysław, s. Jana, ur. 17 V 1913 r.; wywiadowca Sekcji II Wydziału Kontrwywiadu (15 XII 1944 – rozkaz z 1 III 1945 r.); młodszy referent Sekcji II Wydziału I (rozkaz z 1 III – 9 VI 1945 r.); młodszy referent Sekcji Walki z Dezercją Wydziału Walki z Bandytyzmem (10 VI 1945 – 1 II 1946 r.)

Nowaczek Jerzy, s. Antoniego, ur. 13 II 1927 r.; referent Sekcji 4 Wydziału III (15 IV 1953 – 30 III 1954 r.)¹¹⁴

Nowak Bronisław, s. Jakuba, ur. 12 I 1923 r.; starszy referent Wydziału do Walki z Bandytyzmem (1 IX 1954 – 31 III 1955 r.); starszy referent Sekcji 5 Wydziału III (1 IV – 1 IX 1955 r.); starszy referent Sekcji 5 Wydziału III (1 I – 31 III 1956 r.)

Nowakowski Henryk, s. Adama, ur. 15 VII 1907 r.; starszy referent Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem (5 X 1945 – [3 dekada I 1946 r.]); (p.o.) kierownik Sekcji 3 Wydziału VII/III ([3 dekada I 1946] – 14 XI 1947 r.)¹¹⁵

Nowijalis Józef, s. Piotra, ur. 15 I (22 II) 1928 r.; referent Sekcji 3 Wydziału III (5 VIII 1951 – 5 IX 1952 r.)

Nowosad Aleksander, s. Piotra, ur. 4 VII 1929 r.; referent Sekcji 3 Wydziału III (5 VIII 1951 – 31 X 1952 r.); starszy referent Sekcji 3 Wydziału III (1 XI 1952 – 14 VII 1954 r.); starszy referent Sekcji 3 Wydziału III (15 VII 1954 – 31 III 1955 r.); starszy referent Sekcji 1 Wydziału III (1 IV 1955 – 31 III 1956 r.); oficer operacyjny Sekcji 1 Wydziału III (1 IV – 31 XII 1956 r.)

Ogrodniczak Zygmunt, s. Jakuba, ur. 15 IV 1923 r.; p.o. zastępca naczelnika Wydziału III (VIII 1954 – 31 III 1955 r.); zastępca naczelnika Wydziału III (1 IV 1955 – b.d. [przed 27 I 1956 r.])¹¹⁶

(1 IV 1949 – 15 VII 1950 r.). Według charakterystyki z 17 XI 1947 r. starszy referent Sekcji 1 Wydziału III; wg charakterystyki z 3 II 1948 r. p.o. kierownik Sekcji 1 Wydziału III; wg wniosku o przeniesienie na stanowisko kierownika Sekcji 1 Wydziału III z 3 VI 1948 r. stanowisko to dotychczas nie było obsadzone; wg charakterystyki z 7 VI 1948 r. starszy referent Sekcji 1 Wydziału III; wg raportu z 25 IV 1949 r. kierownik Sekcji 1 Wydziału III; wg raportu z 9 V 1949 r. kierownik Sekcji 2 Wydziału III. Zob. też przyp. 171.

¹¹⁴ Formalnie: referent Sekcji 4 Wydziału III (15 IV 1953 – 30 III 1954 r.). Według sprawozdania za kwiecień 1953 r. przeniesiony na stanowisko starszego referenta Sekcji 4 Wydziału III (AIPN Lu, 043/40, Sprawozdanie..., 6 V 1953 r., k. 86).

¹¹⁵ Formalnie: starszy referent Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem (5 X 1945 – 15 III 1946 r.); kierownik Sekcji 3 Wydziału III (16 III 1946 – 14 XI 1947 r.).

¹¹⁶ Formalnie: kierownik Sekcji 3 Wydziału III (15 VII 1954 – 31 III 1955 r.), zastępca naczelnika Wydziału III (1 IV 1955 – 31 I 1956 r.). Według sprawozdania za sierpień

Olaś Franciszek, s. Feliksa, ur. 13 IX 1908 r., wywiadowca Sekcji II Wydziału Kontrwywiadu (b.d. – 15 I 1945 r.)¹¹⁷

Olbryk Waclaw, s. Józefa, ur. 1 II 1917 r.; młodszy referent Wydziału Walki z Bandytyzmem (14 IV 1945 –); młodszy referent Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem (– [3 dekada I 1946 r.]); starszy referent Sekcji 1 Wydziału VII/III ([3 dekada I 1946] – 30 XI 1946 r.); starszy referent Sekcji 2 Wydziału III (1 XII 1946 – 29 II 1948 r.)

Olejarz Barbara, c. Jana, ur. 30 VII (8 VIII) 1930 r.; maszynistka Wydziału III (17 IV – 31 V 1948 r.)¹¹⁸

Oleszczuk Edward, s. Mikołaja, ur. 25 XII 1930 r.; referent Sekcji 1 Wydziału III (26 VII 1952 – 31 III 1954 r.)

Olik Władysław, s. Wawrzyńca, ur. (5) 7 VIII 1910 r.; starszy referent Sekcji 3 Wydziału III (1 IX 1947 – 31 V 1948 r.); starszy referent Referatu „ND” Sekcji 2 Wydziału III (1 VI 1948 – 7 I 1950 r.)¹¹⁹

Osiński Henryk, s. Józefa, ur. 15 X (23 XII) 1925 r.; kierownik Sekcji 1 Wydziału III (1 IX – po 13 X 1953 r.); starszy referent Sekcji 1 Wydziału III (b.d. [po 13 X 1953] – 14 VII 1954 r.); starszy referent Wydziału do Walki z Bandytyzmem (15 VII 1954 – 31 III 1955 r.); kierownik Sekcji 5 Wydziału III (1 IV 1955 – 31 III 1956 r.); starszy oficer operacyjny Sekcji 5 Wydziału III (1 IV – 31 XII 1956 r.)¹²⁰

1954 r. p.o. zastępca naczelnika; z takim stanowiskiem widnieje też pod charakterystyką Henryka Klorka z 26 III 1956 r. Według wniosku o zatwierdzenie na stanowisko zastępcy naczelnika Wydziału III Jana Haponiuka z 27 I 1956 r. Ogrodniczak został zdjęty z zajmowanego stanowiska „w ostatnim okresie” (AIPN Lu, 043/46, Sprawozdanie..., 8 IX 1954 r., k. 74; AIPN Po, 059/6563, Akta osobowe Henryka Klorka, Charakterystyka służbowa, wystawiona przez p.o. zastępcę naczelnika Wydziału III WUdsBP w Lublinie por. Z. Ogrodniczaka, Lublin, 26 III 1955 r., k. 105; AIPN Lu, 028/1863, Akta osobowe Jana Haponiuka, Wniosek o zatwierdzenie kandydata na stanowisko zastępcy naczelnika Wydziału III, Lublin, 27 I 1956 r., k. 48). W dokumentach też błędnie Ogrodniczek, także z błędnym imieniem ojca – Jan.

¹¹⁷ Formalnie przyjęty na stanowisko wywiadowcy Sekcji IV „A” z dn. 15 XII 1944 r., jednakże w rozkazie z 12 I 1945 r. dotyczącym przekazania w charakterze wywiadowcy do grupy operacyjnej na powiat Częstochowa figuruje jako przeniesiony ze stanowiska wywiadowcy Sekcji II.

¹¹⁸ Po mężu Skowrońska.

¹¹⁹ Pierwotnie zwolniony z dn. 31 XII 1949 r., ponieważ jednak pracował faktycznie do 7 I 1950 r. rozkaz dotyczącym zwolnienia zmieniono celem wypłacenia mu poborów i zwolniono go formalnie z dn. 31 I 1950 r.

¹²⁰ Formalnie: starszy referent Sekcji 1 Wydziału III (1 IX 1953 – 14 VII 1954 r.). Według opinii w sprawie wniosku o mianowanie na stanowisko kierownika Sekcji 1 Wydziału III z 13 X 1953 r.: „pracuje już od przeszło miesiąca na stanowisku Kier[ownika] Sekcji” – przyjęto, że stanowisko to objął bezpośrednio po ukończeniu przeszkolenia w Centrum Wyszkożenia MBP.

Ostrowska Genowefa, c. Michała, ur. 8 III 1925 r.; maszynistka Wydziału Walki z Bandytyzmem (11 [17] VII – b.d. [przed 18 X 1945 r.]); sekretarz Wydziału Walki z Bandytyzmem (przed 18 X – 24 XI 1945 r.)¹²¹

Pachuta Józef, s. Stefana, ur. 27 V 1922 r.; oficer operacyjny Sekcji 5 Wydziału III (1 – 30 IX 1956 r.)¹²²

Palka Henryk, s. Mariana, ur. 3 XII 1908 r.; kierownik KW (31 VIII 1944 – rozkaz z 13 II 1945 r.); kierownik Wydziału I (rozkaz z 13 II – rozkaz z 10 III 1945 r.)¹²³

Pałka Witold, s. Piotra, ur. 21 XII 1934 r.; oficer operacyjny Sekcji 5 Wydziału III (1 IV – 31 XII 1956 r.)¹²⁴

Pawliszewski Jan, s. Jakuba, ur. 7 IX (1919) 1920 r.; starszy wywiadowca Sekcji II Kontrwywiadu/Wydziału Kontrwywiadu (rozkaz z 22 VIII 1944 – rozkaz z 13 II 1945 r.); kierownik Sekcji II Wydziału I (rozkaz z 13 II – po 20 XII 1945 r.); p.o. kierownik Wydziału I (przed 20 XII 1945 – 15 I 1946 r.); starszy referent Sekcji 1 Wydziału III (1 IV – [VI 1950 r.]); starszy referent Sekcji 1 Wydziału III ([VI 1950] – 15 VIII 1952 r.)¹²⁵

Pawluczuk Zofia, c. Dymitra, ur. 24 (26) IX 1928 (1927) r.; maszynistka Wydziału III (1 VIII 1947 – 15 III 1948 r.)¹²⁶

Pawluk Józef, s. Jana, ur. 17 II 1909 r.; starszy referent Sekcji 4 Wydziału III (1 V 1952 – 14 VII 1954 r.); starszy referent Sekcji 4 Wydziału III (15 VII 1954 – 31 III 1955 r.)¹²⁷

¹²¹ Formalnie: maszynistka Wydziału Walki z Bandytyzmem (11 VII – 24 XI 1945 r.). Zwolniona m.in. za zatajenie przynależności do BCh i wrogie ustosunkowanie się do PPR.

¹²² W rozkazie odwołującym błędnie imię ojca – Jan.

¹²³ W rozkazie z 10 III 1945 r. figuruje błędnie jako przeniesiony ze stanowiska kierownika KW.

¹²⁴ We wrześniu 1957 r. zmienił nazwisko na Ostrowski.

¹²⁵ Formalnie: skierowany do dyspozycji WUBP Lublin z dn. 21 VIII 1944 r. (rozkaz z 22 VIII 1944 r.); kierownik Sekcji II Wydziału I (rozkaz z 13 II 1945 – 15 I 1946 r.), starszy referent Sekcji 1 Wydziału III (1 IV – 31 VII 1950 r.), starszy referent Sekcji 1 Wydziału III (1 VIII 1950 – 15 VIII 1952 r.). Według niedatowanej charakterystyki sporządzonej przez naczelnika Wydziału III kpt. Zabawę: „Za czas swej pracy w Wydz[iałe] III-cim początkowo tj. maj–sierpień 1950 r. zastępował kier[ownika] Sekcji I-szej a następnie został delegowany w teren pow. Włodawa celem rozpracowania byłej bandy »Żelaznego« jako Kier[ownik] G[rupy] O[peracyjnej] we Włodawie a następnie w Urszulinie pow. Chełm”. Zwolniony dyscyplinarnie. Zob. też przyp. nr 55.

¹²⁶ Zwolniona jako „politycznie niepewna”.

¹²⁷ W rozkazie odwołującym figuruje jako referent.

Pawłowicz Karol, s. Władysława, ur. 3 IX 1924 r.; referent Sekcji 1 Wydziału III (1 – 31 VII 1950 r.); starszy referent Sekcji 1 Wydziału III (1 VIII 1950 – 30 IX 1951 r.); kierownik Sekcji 1 Wydziału III (1 X 1951 – 14 II 1952 r.); zastępca naczelnika Wydziału III (15 II – 24 XI 1952 r.)

Piechocki Tadeusz, s. Władysława, ur. 30 VII 1925 r.; starszy referent Sekcji 3 Wydziału III (1 XII 1950 – 1 IX 1951 r.)¹²⁸

Piechowicz Kazimierz, s. Augusta, ur. 8 I 1926 r.; młodszy referent Sekcji 2 Wydziału III (4 II – 31 VII 1949 r.)¹²⁹

Pielesiek Waclaw, s. Stanisława, ur. 14 VIII 1918 r.; referent Sekcji II Wydziału I (4 VI – 31 XII 1945 r.)¹³⁰

Pietraszkiewicz Aleksander, s. Teodora, ur. 18 VI (VII) 1918 r.; zastępca kierownika Wydziału I (1 – po 24 V 1945 r.); kierownik Wydziału Walki z Bandytyzmem (b.d. [po 24 V 1945] – b.d. [przed 22 I 1946 r.]); (p.o.) kierownik/naczelnik Wydziału VII (przed 22 I – 31 III 1946 r.)¹³¹

Pikuła Mieczysław, s. Stefana, ur. 17 I 1911 r.; funkcjonariusz Sekcji II Kontrwywiadu (b.d. – 30 IX 1944 r.)¹³²

Piotrowski Stanisław, s. Antoniego, ur. 8 XII 1924 r.; pracownik Sekcji II Wydziału Kontrwywiadu (1 I – [II 1945 r.]); młodszy referent Sekcji II Wydziału I ([II 1945] – 22 V 1945 r.); starszy referent Sekcji 1 Wydziału III (1 IV – 31 V 1955 r.)¹³³

¹²⁸ Formalnie: starszy referent Sekcji 3 Wydziału III (1 XII 1950 – 19 IX 1951 r.). Według sprawozdania za wrzesień 1951 r. zwolniony z dn. 1 września. W karcie przebiegu służby odnotowano błędnie datę zwolnienia – 19 VIII 1951 r. (AIPN Lu, 043/30, Sprawozdanie okresowe z pracy Wydziału III i Referatów III PUBP za miesiąc wrzesień, Lublin, 16 X [19]51 r., k. 75).

¹²⁹ Wnioskowany na młodszego referenta, lecz z braku etatu zatwierdzony na referenta. Zwolniony dyscyplinarnie.

¹³⁰ W dokumentach również Pielesiak.

¹³¹ Formalnie: zastępca kierownika Wydziału I (1 V – rozkaz z 2 XI 1945 r.), kierownik Wydziału Walki z Bandytyzmem (rozkaz z 2 XI 1945 – 31 III 1946 r.). Faktycznie obowiązki kierownika Wydziału Walki z Bandytyzmem objął na polecenie kierownika WUBP po śmierci Henryka Deresiewicza (AIPN Lu, 028/672, Służbowa charakterystyka..., k. 11).

¹³² Formalnie przyjęty z dn. 10 VIII 1944 r. w charakterze stałego pracownika RBP do dyspozycji kierownika WBP na woj. i m. Lublin, rozkazem wewnętrznym przeniesiony z Sekcji II na stanowisko kierownika Wydziału Gospodarczego WUBP Lublin z 1 X 1944 r.

¹³³ Formalnie przyjęty na stanowisko młodszego referenta Sekcji II Wydziału I z dn. 1 I 1945 r.

Piskorska Janina, c. Bolesława, ur. 28 I 1922 r.; maszynistka Wydziału Walki z Bandytyzmem (rozkaz z 21 II – IV 1945 r.); maszynistka Wydziału I (IV – 31 XII 1945 r.)¹³⁴

Płaskociński Stefan, s. Franciszka, ur. 30 VII 1920 r.; referent Sekcji 1 Wydziału III (1 XII 1946 – 3 III 1947 r.)¹³⁵

Podolak Teodozja, c. Jerzego, ur. 28 II 1929 r.; maszynistka Wydziału III (15 XII 1948 – 30 IV 1949 r.)¹³⁶

Podstawka Jan, s. Ignacego, ur. 12 XII 1906 r.; wywiadowca Sekcji II Kontrwywiadu/Wydziału Kontrwywiadu (4 X – 9 XII 1944 r.)¹³⁷

Pogada (Pogado) Bronisław, s. Antoniego, ur. 20 IX 1922 r.; młodszy referent Sekcji 1 Wydziału III (15 XI 1947 – 31 V 1948 r.); młodszy referent Sekcji 1 Wydziału III (1 VI – 5 XI 1948 r.)

Popiołek Władysław, s. Wawrzyńca, ur. 21 XI 1918 r.; wywiadowca Sekcji II Kontrwywiadu (1 X – 12 XI 1944 r.)¹³⁸

Potyka Franciszek, s. Aleksandra, ur. 11 II 1908 r.; kierownik Sekcji 2 Wydziału III (6 II – 20 III 1947 r.)¹³⁹

Prokopiuk Marian, s. Franciszka, ur. 25 VII 1925 r.; młodszy referent Sekcji 3 Wydziału III (9 XI 1946 – 31 V 1948 r.); referent Referatu „ND” Wydziału III (1 VI 1948 – 30 IV 1950 r.); starszy referent Sekcji 1 Wydziału III (1 V – [VI 1950 r.]); starszy referent Sekcji 1 Wydziału III ([VI 1950] – 30 VIII 1950 r.)¹⁴⁰

Przybycień Władysław, s. Jana, ur. 15 VI 1905 r.; wywiadowca Sekcji II Wydziału Kontrwywiadu (15 XII 1944 – 28 II 1945 r.)¹⁴¹

¹³⁴ Formalnie: rozkazem z 12 IV 1945 r. przeniesiona ze stanowiska maszynistki Wydziału Walki z Bandytyzmem na stanowisko maszynistki Wydziału I, następnie rozkazem z 24 IV 1945 r. ponownie przeniesiona ze stanowiska maszynistki Wydziału Walki z Bandytyzmem na stanowisko maszynistki Wydziału I z dn. 20 kwietnia.

¹³⁵ Aresztowany za zabójstwo. Formalnie zwolniony z dn. 3 II 1947 r. z powodu przekazania sprawy do WPR w Lublinie.

¹³⁶ Zwolniona jako „politycznie niepewna”.

¹³⁷ Z dn. 9 XII 1944 r. zwolniony rozkazem WUBP (wbrew obowiązującym przepisom). Umieszczony w rozkazie MBP z 10 I 1945 r. jako zwolniony (rozkaz nie zawiera daty zwolnienia).

¹³⁸ Formalnie zatwierdzony z dn. 1 X 1944 r. – brak informacji o przydziale służbowym (mimo to w kartotece odnotowano, że został zatwierdzony na pracownika Sekcji II). Według raportu z 8 XI 1944 r. był wywiadowcą Sekcji II (AIPN Gd, 214/745, Raport kierownika Sekcji II..., k. 140).

¹³⁹ Zwolniony jako „niepewny politycznie”. Według akt sprawy sądowej kierownik „Lotnej Komisji Ujawnienia” w Lublinie. Zob. też przyp. 71.

¹⁴⁰ Formalnie przyjęty z dn. 9 XI 1946 r. – wbrew treści rozkazu w karcie przebiegu służby odnotowano datę 19 listopada, starszy referent Sekcji 1 Wydziału III (1 V – 30 VIII 1950 r.). Zwolniony dyscyplinarnie (karę zatarto w 1957 r.).

¹⁴¹ Według karty statystycznej z 12 III 1947 r. w UB od 4 I 1945 r.

- Przydatek Czesław**, s. Józefa, ur. 7 XI 1928 r.; goniec Wydziału I (16 X – 31 XII 1945 r.); młodszy referent Sekcji 3 Wydziału III (24 V – 9 VI 1946 r.)¹⁴²
- Puzowska Władysława**, c. Wojciecha, ur. 28 III 1924 r.; maszynistka Wydziału III ([1] 4 V 1951 – II 1953 r.); maszynistka Wydziału III (15 VII 1954 – 31 III 1955 r.); maszynistka Wydziału III (1 IV 1955 – 31 III 1956 r.); maszynistka Wydziału III (1 IV – 31 XII 1956 r.)¹⁴³
- Radosz Józefa**, c. Józefa, ur. 19 III 1922 r.; pomoc biurowa Wydziału I (16 III – 31 VIII 1945 r.), sekretarz Wydziału I (1 IX – 31 XII 1945 r.)¹⁴⁴
- Radzikowski Zdzisław**, s. Waława, ur. 6 II 1916 r.; sekretarz Sekcji II Kontrwywiadu ([26] 28 VIII – 24 X 1944 r.)¹⁴⁵
- Rej Mieczysława** – zob. Karaś Mieczysława
- Rogoża Władysław**, s. Stanisława, ur. 1 V 1920 r.; referent Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem (4 VI – 1 X 1945 r.)
- Rubin Michał**, s. Arnolda, ur. 31 V 1922 r.; zastępca naczelnika Wydziału III (15 VIII 1954 – 31 III 1955 r.)
- Rudnicki Edward**, s. Jakuba, ur. 1 XII 1923 r.; starszy referent Wydziału Walki z Bandytyzmem (1 X 1954 – 31 III 1955 r.); starszy referent Sekcji 5 Wydziału III (1 IV 1955 – 31 III 1956 r.); oficer operacyjny Sekcji 5 Wydziału III (1 IV – 31 XII 1956 r.)¹⁴⁶
- Rudzki Jan**, s. Antoniego, ur. 6 VI 1920 r.; wywiadowca Sekcji II Kontrwywiadu (26 IX – 12 XI 1944 r.)¹⁴⁷

¹⁴² Według raportu z 15 XII 1945 r. był gońcem Sekcji 1 Wydziału I. Zabity.

¹⁴³ Formalnie: maszynistka (na wolnym etacie sekretarza-maszynistki Referatu Ochrony typu „A” przy Lubelskiej Fabryce Maszyn Rolniczych) Wydziału IV (4 V 1951 – 31 I 1952 r.), maszynistka Wydziału III (1 II 1952 – 31 I 1953 r.). Według charakterystyki z 25 III 1952 r.: „z chwilą przyjęcia do pracy została zatwierdzona na maszynistkę Wydziału IV-go, lecz z powodu braku w tym czasie maszynistek w Wydziale III-cim została przydzielona tymczasowo do pomocy”. Według sprawozdania za luty 1953 r. przeniesiona z Wydziału w okresie sprawozdawczym (AIPN Lu, 043/40, Sprawozdanie..., 13 III 1953 r., k. 41).

¹⁴⁴ Po mężu Żukowska.

¹⁴⁵ Formalnie z dn. 28 VIII 1944 r. przyjęty w charakterze stałego współpracownika WUBP w Lublinie do dyspozycji ppor. Palki – bez wyznaczenia przydziału służbowego (mimo to w kartotekach odnotowano, że rozkazem został zatwierdzony na pracownika Sekcji II), rozkazem WUBP Lublin z 25 X 1944 r. przeniesiony z dn. 24 października ze stanowiska sekretarza Sekcji II na stanowisko inspektora WUBP Lublin. Według ankiety specjalnej z 31 I 1946 r. sekretarz Sekcji II od 26 VIII 1944 r.

¹⁴⁶ Według raportu z 22 XI 1958 r. przeniesiony do Wydziału III w 1954 r.

¹⁴⁷ Z dn. 12 XI 1944 r. zwolniony rozkazem WUBP (wbrew obowiązującym przepisom). Umieszczony w rozkazie MBP z 10 I 1945 r. jako zwolniony (rozkaz nie zawiera daty zwolnienia).

Rybicki Jan, s. b.d., ur. b.d.; referent Sekcji II Wydziału I (– b.d. [przed 7 IV 1945 r.] –)¹⁴⁸

Rywka Mieczysław, s. Wincentego, ur. 27 VII 1922 r.; wywiadowca Sekcji II Kontrwywiadu/Wydziału Kontrwywiadu (14 IX 1944 – [II 1945 r.]); młodszy referent Sekcji II Wydziału I ([II 1945] – 30 XI 1945 r.), referent Sekcji II Wydziału I (1 XII 1945 – [3 dekada I 1946 r.]); starszy referent Sekcji 3 Wydziału VII/III ([3 dekada I 1946] – 31 V 1948 r.); starszy referent Sekcji 1 Wydziału III (1 VI – 11 X 1948 r.)¹⁴⁹

Rzepka Władysław, s. Pawła, ur. 15 XII 1925 r.; wywiadowca Sekcji II Wydziału Kontrwywiadu (18 XII 1944 – b.d.)¹⁵⁰

Sandecki Tadeusz, s. Jana, ur. 14 X 1918 r.; wywiadowca Sekcji II Kontrwywiadu (3 X [?] – po 28 X 1944 r.)¹⁵¹

Saniewski Piotr, s. Jana, ur. 3 IX 1925 r. (właśc. **Jaszuk Hieronim**, ur. 11 I lub 1 XI 1924 r.); wywiadowca Sekcji II Kontrwywiadu/Wydziału Kontrwywiadu (przed 18 IX 1944 – rozkaz z 10 I 1945 r.)¹⁵²

Sapko Józef, s. Zenona, ur. 23 VIII 1919 r.; młodszy referent Sekcji 1 Wydziału III (15 VI 1949 – [VI 1950 r.]); referent Sekcji 4 Wydziału III ([VI 1950] – 31 III 1953 r.)¹⁵³

Schechter Zygmunt, s. Majera, ur. 14 XI 1918 r.; referent Wydziału Walki z Bandytyzmem (1 V 1945 – [3 dekada I 1946 r.]), referent Sekcji 1 Wydziału VII/III ([3 dekada I 1946] – 15 VI 1946 r.)¹⁵⁴

Serafin Aleksandra, c. Piotra, ur. 3 XI 1920 r.; wywiadowca Sekcji II Kontrwywiadu/Wydziału Kontrwywiadu ([IX] 6 X 1944 – 28 II 1945 r.)¹⁵⁵

¹⁴⁸ Przydział za Wykazem nr 3. Bliższych danych nie ustalono.

¹⁴⁹ W dokumentach także błędnie Ryfka. Formalnie: pracownik Sekcji nr 2 od 14 IX 1944 r., przeniesiony ze stanowiska wywiadowcy Sekcji II na stanowisko młodszego referenta Sekcji II Wydziału I z dn. 1 IV 1945 r. 11 X 1948 r. samowolnie opuścił pracę, aresztowany 21 października, wydany z resortu z dn. 30 XI 1948 r.

¹⁵⁰ Formalnie: szofer Sekcji IV „A” od 18 XII 1944 r., skreślony z ewidencji jako zbieg z dn. 1 VII 1945 r. Przydział do Sekcji II za Wykazem nr 2. W Wykazie nr 3 wymieniono starszego wywiadowcę Sekcji VIII Władysława Repkę – zapewne osoba tożsama.

¹⁵¹ Formalnie: kancelista Sekcji VII (3 X 1944 – 1 II 1945 r.). Przydział do Sekcji II za Wykazem nr 1 – przyjęto, że pracował tam od chwili wstąpienia do UB.

¹⁵² Formalnie wywiadowca Sekcji II od 22 IX 1944 r. Na podaniu z 13 IX 1944 r. adnotacja z 18 września informująca, że został skierowany do Sekcji II jako wywiadowca.

¹⁵³ Formalnie: młodszy referent Sekcji 1 Wydziału III (15 VI 1949 – 31 VII 1950 r.), referent Sekcji 4 Wydziału III (1 VIII 1950 – 31 III 1953 r.).

¹⁵⁴ Aresztowany. Formalnie: aresztowany, sprawę oddano pod sąd wojskowy 7 VI 1946.

¹⁵⁵ Po mężu Brzezina. Formalnie od 6 X 1944 r. Według ankiety specjalnej z lipca 1945 r. w WUBP Lublin od września 1944 r.

Siepsiak Wacława, c. Stefana, ur. 27 X 1927 r.; maszynistka Wydziału III (1 X 1947 – 31 V 1948 r.); maszynistka Wydziału III (1 VI – 14 XII 1948 r.)¹⁵⁶

Sikora Józef, s. Wawrzyńca, ur. 3 V 1926 r.; referent Sekcji 4 Wydziału III (15 II – 31 V 1951 r.)

Siwek Aurelia, c. Edwarda, ur. 14 XI 1928 r.; maszynistka Wydziału III (15 IV 1953 – 31 III 1954 r.)

Skawski Lucjan, s. Stanisława, ur. 19 I 1924 r.; referent Sekcji 3 Wydziału III (29 XII 1947 – 31 V 1948 r.); referent Sekcji 1 Wydziału III (1 VI 1948 – 31 III 1949 r.)¹⁵⁷

Skiba Marian, s. Stanisława, ur. 18 IX 1922 r.; referent Sekcji Walki z Dezercją Wydziału Walki z Bandytyzmem (13 VI 1945 – b.d.); kierownik Sekcji 1 Wydziału VII/III (– III 1946 r. [?] –); funkcjonariusz Wydziału III (b.d. [po 23 V] – b.d. [przed 15 VII 1946 r.])¹⁵⁸

Skoczylas Jan, s. Pawła, ur. 24 II 1906 r.; wywiadowca Sekcji II Kontrwywiadu/Wydziału Kontrwywiadu (19 IX 1944 – rozkaz z 1 III 1945 r.)¹⁵⁹

---

¹⁵⁶ Po mężu Goszczyńska. Według niedatowanej charakterystyki wystawionej w PUBP Lubartów pracowała na stanowisku gońca; w rubryce „Od kiedy pracuje w BP” podano datę 30 XII 1947 r. Jeśli nie wpisano jej omyłkowo, można przypuszczać, że jest to data przybycia do PUBP Lubartów (ponieważ do służby została przyjęta jako goniec PUBP Włodawa z dn. 20 X 1946 r.). Przypuszczenie to jednakże wymaga potwierdzenia. Według wniosku z 10 XII 1948 r. była maszynistką Wydziału III WUBP.

¹⁵⁷ Formalnie: referent Sekcji 3 Wydziału III (15 XII 1947 – 31 V 1948 r.). Według karty przeniesienia z 7 I 1948 r. przeniesiony z dn. 29 XII 1947 r.

¹⁵⁸ Formalnie: referent Sekcji Walki z Dezercją Wydziału Walki z Bandytyzmem (4 VI 1945 – 31 VII 1946 r.). Według zawiadomienia do Wydziału Walki z Bandytyzmem przybył 13 VI 1945 r. 16 III 1946 r. WUBP Lublin złożył wniosek o zatwierdzenie go na stanowisko kierownika Sekcji 1 Wydziału VII; w dokumencie znajduje się informacja, że „obecnie” delegowany jest na kurs wykładawców przy MBP (wniosek o zatwierdzenie kandydata na przeszkolenie datowany jest 12 II 1946 r.). Z raportu z 19 VII 1946 r. wiadomo, że 23 maja został skierowany z kursu do pracy w Sekcji Szkoleniowej, jednakże szef WUBP przydzielił go do pracy w Wydziale Walki z Bandytyzmem; dopiero po interwencji MBP został przydzielony do Sekcji Szkoleniowej (brak daty; przed 15 VII 1946 r.). Według niedatowanej charakterystyki wystawionej przez naczelnika Wydziału III mjr. Pietraszkiewicza oraz H. Nowakowskiego z Referatu 3 [sic] „ostatnio” zajmował stanowisko kierownika Sekcji 1 – biorąc pod uwagę, że Pietraszkiewicz został formalnie przeniesiony z Wydziału III z dn. 1 IV 1946 r. oraz że w dokumencie używane są już nazwy „Wydział III” (wymiennie z Wydziałem VII) i „naczelnik Wydziału” należałoby przyjąć, że została ona wystawiona po 25 III 1946 r. Według skierowania z 25 X 1946 r. starszy referent Sekcji 3 Wydziału III. Według prośby z 10 XI 1975 r. był kierownikiem Sekcji ds. dezercji Wydziału ds. Walki z Bandytyzmem.

¹⁵⁹ Formalnie z dn. 19 IX 1944 r. zatwierdzony na wywiadowcę WUBP Lublin – bez przydziału do pionu. Mimo to w kartotece odnotowano, że rozkazem został zatwierdzony na pracownika Sekcji II wywiadowcę (w rozkazie odwołującym figuruje jako przeniesiony z pracownika Sekcji II).

Skoczylas Władysław, s. Antoniego, ur. 12 VI 1917 r.; pracownik biurowy Sekcji II Kontrwywiadu (14 IX 1944 – b.d.); wywiadowca Sekcji II Wydziału Kontrwywiadu (b.d. – 27 XII 1944 r.)¹⁶⁰

Skorża Irena, c. Stanisława, ur. 9 XI 1926 r.; sekretarz Wydziału Miejskiego (1 III – 31 VIII 1949 r.)¹⁶¹

Skubik Franciszek, s. Franciszka, ur. (21) 28 VII 1920 r.; młodszy referent Sekcji 2 Wydziału III (1 IX 1946 – 31 X 1947 r.), referent Sekcji 2 Wydziału III (1 XI 1947 – 31 V 1948 r.); referent Referatu „Sanacji” Sekcji 2 Wydziału III (1 VI 1948 – [VI 1950 r.])¹⁶²

Skulimowski Henryk, s. Stanisława, ur. 7 XII 1919 r.; referent Sekcji 3 Wydziału III (23 V – 16 VI 1946 r.)¹⁶³

Słowik Edward, s. Kazimierza, ur. 2 (9) II 1922 r.; starszy referent Sekcji 2 Wydziału III (11 III – 26 VI 1946 r.)¹⁶⁴

Smaga Mieczysław, s. Łukasza, ur. 16 IV 1916 r.; starszy referent Sekcji 2 Wydziału III (1 VIII 1946 – 31 V 1948 r.); starszy referent Sekcji 1 Wydziału III (1 VI 1948 – 31 III 1949 r.); kierownik Sekcji 1 Wydziału III (1 IV 1949 – [VI 1950 r.]); kierownik Sekcji 1 Wydziału III ([VI 1950] – 31 VIII 1950 r.)¹⁶⁵

Smyczek Jan, s. Marcina, ur. 8 XII 1922 r.; referent Sekcji II Wydziału I (4 VI – 30 XI 1945 r.)

¹⁶⁰ Formalnie zatwierdzony w charakterze stałego pracownika WUBP Lublin z dn. 14 IX 1944 r. – bez przydziału służbowego. Mimo to w kartotece widnieje jako pracownik biurowy Sekcji II. Na podaniu adnotacja Henryka Palki z poleceniem przyjęcia w charakterze pracownika Sekcji I. Według raportu o zwolnieniu z 27 XII 1944 r. wywiadowca Sekcji II (i z takiego stanowiska został zwolniony rozkazem personalnym). 27 XII 1944 r. zwolniony jako nienadający się do pracy w UB rozkazem WUBP (wbrew obowiązującym przepisom). Umieszczony w rozkazie MBP z 10 I 1945 r. jako zwolniony (rozkaz nie zawiera daty zwolnienia).

¹⁶¹ Po mężu Mozgawa.

¹⁶² Formalnie: referent Referatu „Sanacji” Wydziału III (1 VI 1948 – 31 VIII 1950 r.). Brak danych na temat przydziału po reorganizacji Wydziału III (formalnie z dn. 1 IX 1950 r. został przeniesiony na stanowisko administratora domów Sekcji Administracyjno-Gospodarczej Kwatermistrzostwa).

¹⁶³ Zlikwidowany przez podziemie.

¹⁶⁴ Data objęcia funkcji wymaga potwierdzenia. 26 IV 1946 r. WUBP Lublin zwrócił się do Biura Personalnego MBP o zdjęcie Słowika ze stanowiska szefa PUBP Siedlce do dyspozycji szefa WUBP Lublin. Zostało to przeprowadzone rozkazem personalnym z 31 V 1946 r. z dn. 11 marca. Z przytoczonego wniosku nie wynika, czy WUBP Lublin najpierw przeprowadził zmianę we własnym zakresie i dopiero później zwrócił się do MBP o jej usankcjonowanie (w tym przypadku data z rozkazu mogłaby być datą rzeczywistej zmiany), czy też czekano na decyzję MBP i dopiero po otrzymaniu rozkazu personalnego przeprowadzono zmianę.

¹⁶⁵ Formalnie: kierownik Sekcji 1 Wydziału III (1 IV 1949 – 31 VIII 1950 r.). Zwolniony dyscyplinarnie; rozkaz zmieniono w 1957 r.

Sobański Stanisław, s. Józefa, ur. 22 I 1921 r.; zastępca naczelnika Wydziału III (1 X 1955 – 31 XII 1956 r.)

Sobstyl Danuta, c. Jana, ur. 15 II 1935 r.; maszynistka Wydziału III (1 VI – 31 VII 1953 r.)¹⁶⁶

Stadnik Stanisław, s. Michała, ur. (12 II) 14 IV 1925 r.; młodszy referent Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem (11 VI 1945 – [3 dekada I 1946 r.]), referent Sekcji 1 Wydziału VII/III ([3 dekada I 1946] – 31 VII 1947 r.)¹⁶⁷

Stefanek Józef, s. Antoniego, ur. 12 II 1925 r.; starszy referent Sekcji 3 Wydziału III (1 V 1952 – IV 1953 r.); kierownik Sekcji 4 Wydziału III (IV 1953 – 30 IV 1954 r.); starszy referent Sekcji 4 Wydziału III (1 V – 14 VII 1954 r.); starszy referent Sekcji 4 Wydziału III (15 VII 1954 – 31 III 1955 r.); starszy referent Sekcji 1 Wydziału III (1 IV 1955 – 31 III 1956 r.)¹⁶⁸

Stesłowicz Helena, c. Władysława (właśc. **Schreiber Fryderyka**, c. Markusa), ur. 11 V 1918 r.; sekretarz Wydziału Walki z Bandytyzmem (rozkaz z 21 II – 15 V 1945 r.)¹⁶⁹

Stępień Mieczysław, s. Władysława, ur. 5 IV 1926 r.; referent Sekcji 2 Wydziału III (6 X 1947 – 31 V 1948 r.); referent Referatu Terenowego Sekcji 2 Wydziału III (1 VI 1948 – 30 IV 1950 r.); starszy referent Referatu Terenowego Sekcji 2 Wydziału III (1 V – [VI 1950 r.]); starszy referent Sekcji 3 Wydziału III ([VI 1950] – 1 V 1952 r.); kierownik Sekcji 1 Wydziału III (1 V 1952 – 28 II 1953 r.); zastępca naczelnika Wydziału III (b.d. [po 12 IV] – 30 IX 1953 r.); starszy referent Sekcji 1 Wydziału III* (15 XII 1953 – 14 VII 1954 r.)¹⁷⁰

¹⁶⁶ Po mężu Fik (od 1960 r.).

¹⁶⁷ Formalnie przyjęty na młodszego referenta Wydziału Walki z Bandytyzmem. Według opinii służbowej z 3 X 1945 r. w Sekcji Walki z Bandytyzmem tegoż wydziału. 7 VI 1946 r. został ranny w wypadku samochodowym – w szpitalu przebywał co najmniej do 22 sierpnia. 31 VII 1947 r. przeniesiony w stan spoczynku.

¹⁶⁸ Formalnie: starszy referent Sekcji 4 Wydziału III (1 V 1952 – 30 IV 1953 r.), kierownik Sekcji 4 Wydziału III (1 V 1953 – 30 IV 1954 r.). Według sprawozdania za kwiecień 1953 r. przeniesiony w okresie sprawozdawczym ze stanowiska starszego referenta Sekcji 3 na stanowisko kierownika Sekcji 4 Wydziału III – przyjęto, że do Sekcji 3 był przydzielony przez cały okres od 1 V 1952 r. – przypuszczenie to wymaga jednakże potwierdzenia. AIPN Lu, 043/40, Sprawozdanie..., 6 V 1953 r., k. 86.

¹⁶⁹ Według jednego z życiorysów ur. 11 V 1913 r.

¹⁷⁰ Formalnie: starszy referent Referatu Terenowego Sekcji 2 Wydziału III (1 V – 31 VII 1950 r.), starszy referent Sekcji 3 Wydziału III (1 VIII 1950 – 1 V 1952 r.), zastępca naczelnika Wydziału III (1 III – 30 IX 1953 r.). Według sprawozdania z 12 IV 1953 r. za miesiąc marzec: „W okresie sprawozdawczym Kier[ownik] Sek[cji] I. Stępień Mieczysław został zatwi[er]dzony na II-go Z[astę]pcę Nacz[elnika] Wydz[iału] III. w związku

Surmacz Józef, s. Stanisława, ur. 10 VIII 1925 r.; referent Sekcji 1 Wydziału III (15 IV 1952 – 31 III 1954 r.)

Suszczyński Aleksander, s. Franciszka, ur. 15 IX 1918 r.; referent Sekcji 1 Wydziału III (25 III 1947 – 31 V 1948 r.); starszy referent Referatu „ND” Wydziału III (1 VI 1948 – b.d. [przed 4 II 1950]); kierownik Sekcji 2 Wydziału III (pocz. I – [VI 1950 r.]); kierownik Sekcji 4 Wydziału III ([VI 1950] – kon. VIII 1950 r.)¹⁷¹

Suszczyński Stefan (właśc. Szczepan), s. Franciszka, ur. 19 XII 1920 r. (24 XII 1921 r.); młodszy referent Sekcji 2 Wydziału III (10 IX – po 13 XII 1946 r.); młodszy referent Sekcji 1 Wydziału III (b.d. [po 13 XII 1946] – b.d.); młodszy referent Sekcji 3 Wydziału III (b.d. – 31 III 1947 r.)¹⁷²

z powyższym Sek[cja] I. dotychczas pozostała bez Kierownika, w/w obecnie przebywa na długotrwałej chorobie w Sanatorium” (AIPN Lu, 043/40, Sprawozdanie z pracy Wydziału III za miesiąc marzec, Lublin, 12 IV 1953 r., k. 63). Stanowisko starszego referenta Sekcji 1 Wydziału III (15 XII 1953 – 14 VII 1954 r.) zajmował zapewne tylko formalnie. Z dn. 1 X 1953 r. został zdjęty ze stanowiska zastępcy naczelnika Wydziału III do dyspozycji szefa WUBP Lublin zgodnie z orzeczeniem komisji lekarskiej w celu „wykorzystania w pracy administracyjnej”; wg notatki służbowej z 9 VII 1957 r. odwołany w celu „wykorzystania w pracy nieoperacyjnej”, początkowo pracował w Referacie Skarg, Zażaleń i Interwencji Wydziału Ogólno-Administracyjnego, a następnie w Wydziale Finansowym.

¹⁷¹ Formalnie: starszy referent Referatu „ND” Wydziału III (1 VI 1948 – 31 VIII 1950 r.). Według niedatowanego wyjaśnienia: „Nadmieniam, że Kierownictwo Sekcji do 1950 r. prowadził NIEMCZUK JAN ppor., który obecnie jest w zawieszaniu czynnościach służbowych, natomiast ja [Aleksander Suszczyński] objąłem Kierownictwo Sekcji w pierwszych dniach stycznia 1950 r.”; pierwszy chronologicznie odnaleziony dokument, który podpisał jako kierownik Sekcji 2 Wydziału III, datowany jest 4 II 1950 r.; pierwszy chronologicznie odnaleziony dokument, który podpisał jako kierownik Sekcji 4 Wydziału III, datowany jest 5 VIII 1950 r. (przyjęto, że stanowisko objął w czasie reorganizacji) (AIPN Lu, 043/22, Sprawozdanie po linii Sekcji 2 Wydziału III za okres od 1 stycznia do 1 lutego, Lublin, 4 II 1950 r., k. 130; *ibidem*, Wyjaśnienie dotyczące nieprzysłania sprawozdania wg nowego wzoru, b.d., k. 131 [prawdopodobnie zostało załączone do sprawozdania z 4 II 1950 r.]; *ibidem*, Sprawozdanie po linii Sekcji 2 Wydziału III odnośnie do pionu endeckiego za okres od 1 do 31 maja, Lublin, 5 VI [19]50 r., k. 164; *ibidem*, Sprawozdanie po linii Sekcji 2 Wydziału III odnośnie do pionu sanacyjnego za okres od 1 do 31 maja, Lublin, 5 VI [19]50 r., k. 170; *ibidem*, Sprawozdanie po linii Sekcji 4 Wydziału III odnośnie do pionu endeckiego za okres od 1 do 31 lipca, Lublin, 5 VIII [19]50 r., k. 243). Według charakterystyki służbowej wystawionej 15 XII 1950 r. przez naczelnika Wydziału III WUBP Opole Włodzimierza Kaliszczuka: „W/w pracując jeszcze w WUBP Lublin był zatwierdzony na stanowisku st[arszego] referenta i wykonywał obowiązki służbowe jako Kierownik Sekcji”. Zob. też przyp. 151.

¹⁷² Formalnie: młodszy referent Sekcji 2 Wydziału III od 10 IX 1946 r., młodszy referent Sekcji 1 Wydziału III od 1 XII 1946 r. (przeniesiony na to stanowisko rozkazem z 27 grudnia), z dn. 1 IV 1947 r. przeniesiony do Wydziału „A” – w rozkazie odwołującym figuruje jako przenoszony ze stanowiska młodszego referenta Sekcji 3 Wydziału III. Według charakterystyki z 13 XII 1946 r. młodszy referent Sekcji 2 Wydziału III.

Szabat Jan, s. Macieja, ur. 22 XI (22 IX) 1905 r.; młodszy referent Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem (3 X 1945 – [3 dekada I 1946 r.]), młodszy referent Sekcji 1 Wydziału VII/III ([3 dekada I 1946] – 20 IX 1946 r.)¹⁷³

Szafranek Tadeusz, s. Józefa, ur. 24 VIII 1924 r.; młodszy referent Sekcji Walki z Dezercją Wydziału Walki z Bandytyzmem (4 VI 1945 – [3 dekada I 1946 r.]), młodszy referent Sekcji 3 Wydziału VII/III ([3 dekada I 1946] – b.d. [przed 16 X 1947 r.]); młodszy referent Sekcji 1 Wydziału III (przed 16 – 30 X 1947 r.); referent Sekcji 1 Wydziału III (1 XI 1947 – 31 V 1948 r.); referent Referatu Terenowego Sekcji 2 Wydziału III (1 VI 1948 – 25 I 1950 r.)¹⁷⁴

Szarapka Lidia, c. Konstantego, ur. 10 VI 1922 r.; sekretarz Wydziału Miejskiego (1 I – 31 VIII 1949 r.)¹⁷⁵

Szcześniak Daniela, c. Łukasza, ur. 11 II 1937 r.; maszynistka Wydziału III (16 V – 30 VI 1955 r.)

Szeliga Halina, c. Wacława, ur. 15 VIII 1919 r.; pomoc biurowa Wydziału I (20 IV – 31 XII 1945 r.)¹⁷⁶

Szewczyk Jan, s. Józefa, ur. 7 VI 1923 r.; referent Sekcji 5 Wydziału III (1 IV 1955 – 31 III 1956 r.); oficer operacyjny Sekcji 5 Wydziału III (1 IV – 31 VIII 1956 r.)

Szewczyk Marian, s. N.N. i Łucji, ur. 18 II 1923 r.; wywiadowca Sekcji II* Wydziału I (b.d. – 31 III 1945 r.)¹⁷⁷

¹⁷³ Formalnie: młodszy referent Sekcji 2 Wydziału VII/III (1 I – 20 IX 1946 r.). Według niedatowanej charakterystyki sporządzonej przez kierownika Wydziału VII mjr. Pietraszkiewicza i kierownika Sekcji 1 tegoż Wydziału Stefana Iwaszczuka (brak jego podpisu) pracownik Sekcji 1 Wydziału VII – przyjęto, że od chwili reorganizacji (Pietraszkiewicz został odwołany z Wydziału z dn. 1 IV 1946 r.); wg pisma z 14 III 1950 r. były pracownik Sekcji 1 Wydziału III. Od b.d. aresztowany; miał zostać wydany z resortu, jednakże po zwolnieniu z aresztu nie dopełnił formalności zwolnienia i dlatego skreślono go z ewidencji jako dezertera.

¹⁷⁴ Formalnie przeniesiony ze stanowiska młodszego referenta Sekcji 3 Wydziału III na stanowisko referenta Sekcji 1 tego Wydziału z dn. 1 XI 1947 r. Według charakterystyki służbowej z 16 X 1947 r. młodszy referent Sekcji 1 Wydziału III. Aresztowany 25 I 1950 r. Z dn. 31 I 1950 r. zwolniony dyscyplinarnie ze skierowaniem sprawy na drogę sądową.

¹⁷⁵ Nazwisko paniieńskie Wornik. Zmiana nazwiska 12 I 1946 r.

¹⁷⁶ Po mężu Kubińska.

¹⁷⁷ Przydział wymaga potwierdzenia. Formalnie przyjęty rozkazem z 7 II 1945 r. na stanowisko wywiadowcy Sekcji IV WUBP Lublin (wbrew treści rozkazu w kartotece odnotowano, że został przyjęty do Sekcji II), jednakże z dn. 1 IV 1945 r. przeniesiony na stanowisko młodszego wywiadowcy Sekcji VII Wydziału I ze stanowiska wywiadowcy Sekcji II (rozkazem z 2 V 1945 r., a następnie ponownie rozkazem z 11 VI

Szychiewicz Stefan, s. Marka, ur. 24 VIII 1921 r.; młodszy referent Sekcji 2 Wydziału III (25 II – [VI 1950 r.]); referent Sekcji 4 Wydziału III ([VI 1950] – 14 IX 1951 r.)¹⁷⁸

Szymczyk Janina – zob. Haponiuk Janina

Szypałkowski (Szyplakowski) Marian, s. Antoniego, ur. 27 IV 1898 r.; wywiadowca Sekcji II Wydziału Kontrwywiadu ([X] 17 XI 1944 – rozkaz z 13 II 1945 r.)¹⁷⁹

Szyszkowski Edward, s. Stefana, ur. 28 III 1926 r.; starszy referent Sekcji 3 Wydziału III (1 IV 1953 – 14 VII 1954 r.); starszy referent Sekcji 3 Wydziału III (15 VII 1954 – 31 III 1955 r.); referent Sekcji 1 Wydziału III (1 IV 1955 – 31 III 1956 r.); oficer operacyjny Sekcji 1 Wydziału III (1 IV – 31 VII 1956 r.)¹⁸⁰

Szyszkowski Jan, s. Jana, ur. 27 VI 1927 r.; młodszy referent Sekcji 2 Wydziału III (10 IV – po 5 VIII 1946 r.); młodszy referent Sekcji 1 Wydziału III (b.d. [po 5 VIII] – 16 IX 1946 r.)¹⁸¹

Ścierzyński Tadeusz, s. Jakuba, ur. 25 IX 1925 r.; referent Sekcji 2 Wydziału III (1 IV – 31 V 1948 r.); referent Referatu „Sanacji” Sekcji 2 Wydziału III (1 VI 1948 – [VI 1950 r.]); referent Sekcji 4 Wydziału III ([VI 1950] – 30 XI 1951 r.)¹⁸²

Świeca Marian, s. Józefa, ur. 15 IV 1912 r.; referent Sekcji II Wydziału I (rozkaz z 1 III – 10 IX 1945 r.)¹⁸³

Świta Bronisław, s. Jana, ur. (28 IV, 5 V) 2 V 1922 r.; kierownik Sekcji 1 Wydziału III (1 IX 1950 – 31 VIII 1951 r.); zastępca naczelnika

---

1945 r., w którym użyto nieco zmienionej formułki – o przeniesieniu na młodszego wywiadowcę Brygady Wywiadu Sekcji VII Wydziału I). W niedatowanym wykazie sporządzonym przed 7 IV 1945 r. widnieje jako młodszy wywiadowca Sekcji VII.

¹⁷⁸ Formalnie: młodszy referent Sekcji 2 Wydziału III (25 II – 31 VII 1950 r.), referent Sekcji 4 Wydziału III (1 VIII 1950 – 14 IX 1951 r.).

¹⁷⁹ Według pisma z 28 VII 1947 r. w UB od X 1944 r. Wymieniony jest tylko w Wykazie nr 3.

¹⁸⁰ Formalnie referent Sekcji 2 Wydziału III 1 IV 1955 – 31 III 1956 r.

¹⁸¹ Według raportu z 5 VIII 1946 r. młodszy referent Sekcji 2 Wydziału III; wg karty zwolnienia z 16 IX 1946 r. młodszy referent Sekcji 1 tego wydziału. Formalnie: młodszy referent Sekcji 2 Wydziału III (10 IV – 16 IX 1946 r.).

¹⁸² Formalnie: referent Referatu „Sanacji” Sekcji 2 Wydziału III (1 VI 1948 – 31 VII 1950 r.), referent Sekcji 4 Wydziału III (1 VIII 1950 – 30 XI 1951 r.). Zwolniony zgodnie z orzeczeniem Wydziału ds. Funkcjonariuszy z odszkodowaniem. Według sprawozdania za listopad 1951 r. zwolniony z dn. 5 listopada (AIPN Lu, 043/30, Sprawozdanie okresowe z pracy Wydziału III i Referatów III PUBP za miesiąc listopad, Lublin, 14 XII [19]51 r., k. 105).

¹⁸³ Zwolniony z powodu nadużycia władzy.

Wydziału III (1 IX 1951 – IX 1953 r.); p.o. naczelnik Wydziału III (IX 1953 – [14 VII 1954 (?) r.]); zastępca naczelnika Wydziału III ([15 VII (?) – 30 XI 1954 r.); zastępca p.o. naczelnika Wydziału do Walki z Bandytyzmem (1 XII 1954 – b.d. [przed 26 III 1955 r.]); zastępca naczelnika Wydziału III (przed 26 III – [VIII] 1955 r.); naczelnik Wydziału III ([przed 1 IX 1955] – 31 VIII 1956 r.)¹⁸⁴

Tarka Janina, c. Wojciecha, ur. 26 V 1929 r.; maszynistka Wydziału Walki z Bandytyzmem (16 V – 12 XII 1945 r.)

Tęcza Józef, s. Michała, ur. 27 VII 1907 r.; wywiadowca Sekcji II Wydziału Kontrwywiadu (15 XII 1944 –); młodszy referent Sekcji II Wydziału I (– 25 IV 1945 r.)¹⁸⁵

Tolak Jan, s. Jana, ur. 6 III 1924 r.; referent ewidencji Wydziału III (przed 11 II – 31 X 1952 r.); starszy referent ewidencji i statystyki Wydziału III (1 XI 1952 – 31 III 1953 r.)¹⁸⁶

Trąbka Ryszard, s. Bolesława, ur. 15 X 1924 r.; starszy referent Wydziału do Walki z Bandytyzmem (1 IX 1954 – 31 III 1955 r.)

¹⁸⁴ Formalnie: zastępca naczelnika Wydziału III (1 IX 1951 – 30 XI 1954 r.), zastępca p.o. naczelnika Wydziału do Walki z Bandytyzmem (1 XII 1954 – 31 III 1955 r.), zastępca naczelnika Wydziału III (1 IV – 31 X 1955 r.), naczelnik Wydziału III (1 XI 1955 – 31 VIII 1956 r.). Według charakterystyki z 19 V 1954 r. „Zastępca Naczelnika Wydz. III-go (p.o. Naczelnik Wydziału III-go)”. Według wniosku z 7 IX 1954 r. byłym Wydziałem III kierował od września 1953 r. 26 III 1955 r. wystawił charakterystykę służbową Henrykowi Osińskiemu jako zastępca naczelnika Wydziału III WUdsBP (AIPN Lu, 0211/4415, Akta osobowe Henryka Osińskiego, Charakterystyka służbowa, 26 III 1955 r., k. 95). Według niedatowanej charakterystyki wystawionej przez kierownika WUdsBP Lublin ppłk. Bolesława Krzywińskiego (przed 7 X 1955 r.) „W ostatnim okresie po odejściu mjr. Dudka – Nacz[elnika] Wydz[iału] – kieruje Wydziałem [...] [Bolesław Dudek został odwołany z zajmowanego stanowiska z dn. 1 VIII 1955 r. w związku ze skierowaniem na Kurs Specjalny do Moskwy; wg karty »Przebiegu przeszkolenia« kurs rozpoczął się 1 września]”.

¹⁸⁵ Formalnie: młodszy referent Sekcji II Wydziału I (15 XII 1944 – 25 IV 1945 r.) – rozkaz personalny dotyczący przyjęcia został wydany 1 III 1945 r., już po wprowadzeniu nowego etatu. Na podaniu adnotacja z 14 XII 1944 r. z poleceniem przyjęcia w charakterze wywiadowcy Sekcji II z dn. 15 grudnia.

¹⁸⁶ Formalnie: referent Referatu 2 Wydziału III (1 XII 1950 – 31 X 1952 r.). Według charakterystyki z 25 III 1952 r. „ostatnio” został przeniesiony na referenta ewidencji z powodu zdjęcia z tego stanowiska Stanisława Banasia (Banaś został zwolniony dyscyplinarnie ze stanowiska referenta Sekcji 3 Wydziału III z dn. 1 X 1951 r.). Zob. przyp. 6 Aneksu. Pod sprawozdaniem statystycznym z 11 II 1952 r. podpisał się w rubryce przeznaczony na podpis starszego referenta sprawozdawczości (AIPN Lu, 043/33, Wypadki wrogiej propagandy pisanej i akty dywersji rozpracowywane przez Wydział III za miesiąc luty, Lublin, 11 II 1952 r., k. 42).

Troć Maria, c. Jana, ur. 4 IV 1926 r.; sekretarz Wydziału III (4 X 1948 – XI 1949 r.)¹⁸⁷

Trojanowski Kazimierz, s. Stanisława, ur. 2 XII 1902 r.; młodszy referent Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem (1 IX – 30 XI 1945 r.); młodszy referent Sekcji 3 Wydziału III (15 XI – 1 XII 1947 r.)¹⁸⁸

Tudruj Edward, s. Jana, ur. 10 VI 1926 r.; młodszy referent Sekcji II Wydziału I (rozkaz z 1 III – 14 VI 1945 r.), referent Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem (15 VI – 1 X 1945 r.)

Twardzisz Ludwik, s. Wojciecha, ur. 20 VIII 1927 r.; młodszy referent Wydziału Walki z Bandytyzmem (15 IV 1945 –); młodszy referent Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem (– [3 dekada I 1946 r.]); młodszy referent Sekcji 1 Wydziału VII/III ([3 dekada I 1946] – 20 IX 1946 r.)¹⁸⁹

Tyszkiewicz Henryk, s. Bronisława, ur. 23 IX 1923 r.; młodszy referent Referatu Terenowego Sekcji 2 Wydziału III (15 VII 1949 – 30 VI 1950 r.)

Urbański Jerzy, s. Franciszka, ur. 8 IV 1932 r.; referent Sekcji 1 Wydziału III (5 VIII 1951 – 14 X 1952 r.); referent Sekcji 5 Wydziału III (1 IV – 31 XII 1955 r.)

Urbański Kazimierz, s. Jana, ur. 21 II 1926 r.; referent Sekcji 2 Wydziału III (13 IX 1946 – 4 IV 1947 r.)¹⁹⁰

Wachulec Kazimierz, s. Piotra, ur. 22 I 1920 r.; referent Sekcji II Wydziału I (4 VI – 15 VII 1945 r.)¹⁹¹

Walczyzna Edward, s. Aleksandra, ur. 3 IX 1925 r.; młodszy referent Referatu Terenowego Sekcji 2 Wydziału III (4 VII 1949 – [VI 1950 r.])¹⁹²

¹⁸⁷ Formalnie przeniesiona do dyspozycji szefa WUBP na okres leczenia z dn. 1 III 1950 r.; faktycznie od listopada 1949 r. przebywała w sanatorium.

¹⁸⁸ Aresztowany. Formalnie zwolniony z dn. 31 XII 1947 r. jako element niepewny politycznie; sprawa skierowana na drogę sądową.

¹⁸⁹ Skreślono go z ewidencji jako dezertera z powodu niedopełnienia formalności zwolnienia.

¹⁹⁰ Według raportu z 3 XII 1946 r. w UB od 13 września. Aresztowany 4 IV 1947 r. Z więzienia zwolniony 31 I 1948 r. z powodu umorzenia sprawy. Formalnie: od 26 IX 1946 r., zwolniony z dn. 30 IV 1947 r. z powodu skierowania sprawy na drogę sądową. Rozkazem z 25 VI 1973 r. stwierdzono „dla celów ewidencyjnych” pełnienie służby w okresie 29 IX 1946 – 31 I 1948 r.

¹⁹¹ Zmarł 15 VII 1945 r. w wyniku postrzału spowodowanego przez nieumiejętne obchodzenie się z bronią.

¹⁹² Przydziel do Referatu Terenowego za rozkazem odwołującym ze stanowiska. Formalnie: młodszy referent Sekcji 2 Wydziału III od 4 VII 1949 r., z dn. 1 X 1950 r. [sic] przeniesiony na młodszego referenta Referatu III PUBP Włodawa, rozkazem z 30 X

- Wawrzonek Antoni**, s. Wawrzyńca, ur. 4 I 1912 r.; wywiadowca Sekcji II Wydziału Kontrwywiadu (10 [15] XII 1944 – 28 II 1945 r.)¹⁹³
- Wątróbka Alfred**, s. Piotra, ur. 3 X 1919 r.; referent Sekcji 3 Wydziału III (17 VIII 1946 – 20 VII 1947 r.)¹⁹⁴
- Weizenhofer (Weisenhofer) Maria**, c. Markusa, ur. 6 V 1910 r.; sekretarz Wydziału Walki z Bandytyzmem ([5]11 VI – 31 X 1945 r.)
- Węgrzynowski Michał**, s. Pawła, ur. 16 (IX) X 1919 r.; starszy referent Sekcji 2 Wydziału III (1 VI – 12 X 1946 r.)
- Wiechnik Jan**, s. Jana, ur. 23 VI 1925 r.; młodszy referent Sekcji Walki z Dezercją Wydziału Walki z Bandytyzmem (4 VI 1945 – [3 dekada I 1946 r.]), referent Sekcji 1 Wydziału VII/III ([3 dekada I 1946] – 26 IV 1946 r.)
- Wiemann Jan**, s. Antoniego, ur. 29 V 1922 r.; starszy referent Sekcji 3 Wydziału III (IV 1951 – 29 II 1952 r.)¹⁹⁵
- Wierzbicki Jan**, s. Stanisława, ur. (1 IX) 7 (14) X 1919 r. (1 IX 1917 r.); wywiadowca Sekcji II Kontrwywiadu/Wydziału Kontrwywiadu (12 X [?] – b.d. [przed 21 XII 1944 r.])¹⁹⁶
- Wilk Wiktor**, s. Stanisława, ur. 26 I 1926 r.; młodszy referent Sekcji II Wydziału I (1 VII – 4 VIII 1945 r.), młodszy referent Sekcji Walki z Dezercją Wydziału Walki z Bandytyzmem (5 VIII 1945 – [3 dekada I 1946 r.]), referent Sekcji 1 Wydziału VII/III ([3 dekada I 1946] – 19 VI 1946 r.)¹⁹⁷

1950 r. zwolniony dyscyplinarnie z dn. 30 września. Aresztowany od 2 IX 1950 r. Według raportu z 3 X 1950 r. „ostatnio” młodszy referent Referatu III PUBP Włodawa. Brak danych na temat przydziału do Sekcji po reorganizacji Wydziału III.

¹⁹³ Także błędnie rok ur. – 1919. Formalnie przyjęty do WUBP Lublin z dn. 7 II 1945 r. (w rozkazy figuruje błędnie jako Wawrzynek). Według karty statystycznej z 13 III 1947 r. od 10 XII 1944 r. młodszy referent Sekcji II, natomiast z 31 I 1951 r. – do UB wstąpił 10 XII 1944 r. i pracował jako wywiadowca. W 1965 r. sprostowano datę przyjęcia na 15 XII 1944 r.

¹⁹⁴ Zwolniony z uwagi na niepewność polityczną („antyżydowskie zachowanie”).

¹⁹⁵ Formalnie starszy referent Sekcji 3 Wydziału III 1 I 1951 – 29 II 1952 r. Według charakterystyki z 28 VIII 1951 r. do Wydziału III przeniesiony w kwietniu 1951 r.

¹⁹⁶ Formalnie z dn. 12 X 1944 r. przeniesiony do dyspozycji UBP m. Lublin (mimo to w kartotece odnotowano, że rozkazem tym został zatwierdzony na stanowisko wywiadowcy Sekcji II WUBP Lublin; natomiast w karcie przebiegu służby – wywiadowcy RBP), rozkazem WUBP Lublin z 31 XII 1944 r. przydzielony na stanowisko starszego wywiadowcy MUBP Lublin. 21 XII 1944 r. MUBP Lublin wnioskował o zatwierdzenie go na stanowisko starszego wywiadowcy Sekcji II z dn. 12 października.

¹⁹⁷ Zdezerterował.

Wiśniewska Danuta, c. Aleksandra, ur. 15 I 1926 r.; maszynistka Wydziału I (18 VI 1945 – [I 1946 r.])¹⁹⁸

Witkowski Edward, s. Józefa, ur. 23 IX 1927 r.; referent Sekcji 4 Wydziału III (10 VI 1951 – b.d. [przed 24 III 1952 r.]); referent Sekcji 1 Wydziału III (przed 24 III 1952 – 31 III 1954 r.)¹⁹⁹

Włodarczyk Regina, c. Władysława, ur. 22 XII 1925 r.; starsza maszynistka Wydziału III (1 IX 1955 – 31 III 1956 r.); starsza maszynistka Wydziału III (1 IV – 31 XII 1956 r.)

Wołkow Jan, s. Arona, ur. 22 VI 1917 r.; naczelnik Wydziału III (5 II 1951 – II 1952 r.)²⁰⁰

Woźniak Edward, s. Antoniego, ur. 6 VIII 1927 r.; młodszy referent Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem (11 VI 1945 – [3 dekada I 1946 r.]); młodszy referent Sekcji 1 Wydziału VII ([3 dekada I 1946] – b.d.); młodszy referent Sekcji 3 Wydziału III* (b.d. – 23 IX 1946 r.)²⁰¹

Wójcik Adam, s. Józefa, ur. 28 V 1919 r.; referent Sekcji 1 Wydziału III (26 IX – 20 XI 1946 r.)

Wójcik Ignacy, s. Piotra, ur. 17 I 1898 r.; pracownik Sekcji II Kontrwywiadu/Wydziału Kontrwywiadu (12 IX – 20 XI 1944 r.)²⁰²

¹⁹⁸ W dokumentach też błędna data ur. – 15 XI 1926 r. Formalnie maszynistka Wydziału I 27 VI 1945 – 1 V 1947 r. Według charakterystyki z 18 XI 1946 r. była maszynistką Wydziału I od 18 VI 1945 r., a następnie p.o. sekretarką tegoż Wydziału od 1 XI 1946 r.

¹⁹⁹ Formalnie: referent (na wolnym etacie starszego referenta) Sekcji 4 Wydziału III (10 VI 1951 – 31 III 1954 r.; w rozkazy błędnie imię – Edmund). Według charakterystyk z 24 III 1952 i 25 III 1954 r. referent Sekcji 1 Wydziału III. Zwolniony dyscyplinarnie (w pierwotnym rozkazy zwolnienia widnieje jako zwolniony ze stanowiska referenta Sekcji 1 Wydziału III) – rozkaz został zmieniony na zwolnienie z odszkodowaniem.

²⁰⁰ Formalnie: naczelnik Wydziału III (5 II 1951 – 31 III 1952 r.). Według sprawozdania za luty 1952 r.: „W okresie sprawozdawczym Naczelnik Wydziału III-go WUBP w Lublinie mjr. Wołkow Jan został przeniesiony do MBP na miejsce mjr. Wołkowa objął Wydział kpt. Zabawa Z.” (AIPN Lu, 043/33, Sprawozdanie z pracy Wydziału III i Referatów III PUBP za miesiąc luty, Lublin, 8 III [19]52 r., k. 41).

²⁰¹ Formalnie: młodszy referent Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem (11 VI – 31 XII 1945 r.), młodszy referent Sekcji 3 Wydziału III (1 I – 23 IX 1946 r.). Według niedatowanej charakterystyki służbowej wystawionej przez kierownika Wydziału VII mjr. Pietraszkiewicza i p.o. kierownika Sekcji 1 tegoż Wydziału Iwaszczyka pracownik Sekcji 1 Wydziału VII – przyjęto, że funkcję tę pełnił od czasu reorganizacji (Pietraszkiewicz został przeniesiony z Wydziału z dn. 1 IV 1946 r.). Zlikwidowany przez podziemie.

²⁰² Formalnie: funkcjonariusz Sekcji II od 22 IX 1944 r. Zwolniony, aresztowany, skierowany do więzienia.

Wójcik Jan, s. Józefa, ur. (23 II, 21 XI) 23 XI 1919 r.; referent Sekcji II Wydziału I (rozkaz z 1 III – 10 V 1945 r.); (młodszy) referent Sekcji II Wydziału I (1 IX – 12 X 1945 r.)

Wróblewski Borys, s. Jana, ur. 13 VI 1922 r.; kierownik Sekcji II Kontrwywiadu/Wydziału Kontrwywiadu (22 VIII 1944 – 15 I 1945 r.); kierownik Wydziału I z jednoczesnym pełnieniem obowiązków zastępcy kierownika WUBP (10 III – rozkaz z 9 VIII 1945 r.)²⁰³

Wtorek Piotr, s. Michała, ur. 28 VI 1921 r.; młodszy referent Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem (12 VI 1945 – [3 dekada I 1946 r.]), starszy referent Sekcji 1 Wydziału VII/III ([3 dekada I 1946] – b.d. [„dłuższy czas” przed 5 XII 1946 r.]; w tym czasie na V Kursie KW przy Centralnej Szkole MBP, który ukończył 4 VI 1946 r.); starszy referent Sekcji 2 Wydziału III („dłuższy czas” przed 5 XII 1946 – b.d. [przed 10 VI 1947 r.]); starszy referent Sekcji 1 Wydziału III* (przed 10 VI – 14 X 1947 r., b.d. [po 19 XI 1947] – 31 V 1948 r.); starszy referent Referatu „Sanacji” Sekcji 2 Wydziału III (1 VI 1948 – 31 XII 1949 r.)²⁰⁴

²⁰³ Później używał imienia Bronisław. Formalnie: skierowany do dyspozycji WUBP Lublin z dn. 21 VIII 1944 r. (bez przydziału służbowego – mimo to w kartotece, że rozkazem został zatwierdzony na stanowisko kierownika Sekcji II), rozkazem personalnym MBP z 12 I 1945 r. dotyczącym sformowania grup operacyjnych dla woj. kieleckiego przeniesiony ze stanowiska kierownika Sekcji II WUBP Lublin na stanowisko zastępcy kierownika WUBP Kielce (przeniesienie nie doszło do skutku), rozkazem personalnym WUBP z 16 I 1945 r. z dniem rozkazu przeniesiony ze stanowiska kierownika Sekcji II WUBP Lublin na stanowisko kierownika MUBP Lublin (wbrew obowiązującym przepisom) – fomulkę o przeniesieniu umieszczono w rozkazie personalnym MBP z 7 II 1945 r. (rozkaz nie zawiera daty przeniesienia), rozkazem z 10 III 1945 r. przeniesiony ze stanowiska kierownika MUBP Lublin na stanowisko kierownika Wydziału I WUBP Lublin z jednoczesnym pełnieniem obowiązków zastępcy kierownika WUBP, rozkazem z 9 VIII 1945 r. przeniesiony ze stanowiska kierownika Wydziału I i p.o. zastępcy kierownika WUBP Lublin do dyspozycji kierownika Wydziału Personalnego MBP, rozkazem z 22 VIII 1945 r. pozostawiony na stanowisku zastępcy kierownika WUBP Lublin. Według wniosku o udzielenie pochwały i nagrody pieniężnej z 13 VII 1945 r.: od 22 VIII 1944 r. kierownik Sekcji II, od 16 I 1945 r. kierownik MUBP Lublin, od 10 III 1945 r. kierownik Wydziału I i zastępca kierownika WUBP Lublin.

²⁰⁴ Formalnie: młodszy referent Wydziału Walki z Bandytyzmem (12 VI – 31 XII 1945 r.), starszy referent Sekcji 1 Wydziału VII/III (1 I – 30 XI 1946 r.; rozkazem z 18 VI 1946 r. stwierdzono ukończenie V Kursu KW przy Centralnej Szkole MBP), starszy referent Sekcji 2 Wydziału III (1 XII 1946 – 31 V 1948 r.; w tym czasie słuchacz Kursu Aktywu Wojewódzkiego w Centrum Wyszkożenia MBP 15 X – rozkaz z 19 XI 1947 r.). Według opinii służbowej z 18 X 1945 r. młodszy referent Sekcji Walki z Bandytyzmem Wydziału Walki z Bandytyzmem. Karta egzaminacyjna słuchacza Centralnej Szkoły MBP z 4 VI 1946 r. Według wniosku o przeniesienie z 5 XII 1946 r. „od dłuższego czasu pełni funkcję st[arszego] referenta Sekcji 2 Wydz[iału] III”. Według charakterystyki z 10 VI 1947 r. starszy referent Sekcji 1 Wydziału III – przyjęto założenie, że w Sekcji tej pozostał aż do czasu reorganizacji przeprowadzonej z 1 VI 1948 r., wymaga to jednak potwierdzenia). W karcie przebiegu przeszkolenia błędnie daty kursów (V Kurs KW 18 VI – 27 XII 1946 r., Kurs Aktywu Wojewódzkiego 15 X 1947 – VI 1948 r.).

Wtorkiewicz Stanisław, s. Stanisława, ur. 1 V 1923 r.; referent Sekcji 1 Wydziału III (1 VI 1946 – 30 IV 1947 r.); zastępca kierownika Sekcji 1 Wydziału III (– b.d. [po 7 IX 1946] –); kierownik Sekcji 1 Wydziału III (– 21 IX 1946 –)²⁰⁵

Wtykło Stanisław, s. Józefa, ur. 12 I 1909 r.; zastępca kierownika Sekcji 2 Wydziału III (1 VIII 1947 – 31 III 1948 r.)

Zabawa Zdzisław, s. Konstantego, ur. 21 VII 1922 r.; naczelnik Wydziału III (II 1952 – 14 I 1954 r.)²⁰⁶

Zajac Waclaw, s. Józefa, ur. 10 I 1903 r.; zastępca kierownika Wydziału Walki z Bandytyzmem (1 V 1945 – [3 dekada I 1946 r.]); zastępca kierownika Wydziału VII ([3 dekada I 1946] – b.d. [przed 18 IV 1946 r.]); naczelnik Wydziału III (przed 18 IV – po 28 V 1946 r.); zastępca naczelnika Wydziału III (b.d. [po 28 V 1946] – 14 V 1947 r.)²⁰⁷

Zakrzewska Jadwiga, c. Jakuba, ur. 12 X 1930 r.; sekretarz–maszynistka Wydziału do Walki z Bandytyzmem (15 VII 1954 – 31 III 1955 r.)

²⁰⁵ Formalnie: referent Sekcji 1 Wydziału III (1 VI 1946 – 30 IV 1947 r.). Według niedatowanego sprawozdania sporządzonego po 7 IX 1946 r. zastępca kierownika Sekcji 1 Wydziału III, a wg sprawozdania z 21 IX 1946 r. kierownik tejże Sekcji (pod oboma dokumentami brak jego podpisu). Zwolniony z dn. 30 IV 1947 r. z powodu skierowania sprawy do WPR w Lublinie (AIPN Lu, 043/7, Sprawozdanie o wynikach walk z bandytyzmem na terenie woj. lubelskiego za okres od 1 do 30 września, Lublin, 21 IX 1946 r., k. 43; *ibidem*, Charakterystyka przeprowadzonych operacji, b.d. [po 7 IX 1946 r.], k. 74).

²⁰⁶ Formalnie: naczelnik Wydziału III (1 III 1952 – 14 I 1954 r.). Zob. przyp. 200 Aneksu.

²⁰⁷ Formalnie: zastępca kierownika Wydziału Walki z Bandytyzmem (1 V 1945 – 15 III 1946 r.), zastępca kierownika/naczelnika Wydziału III (16 III 1946 – 14 V 1947 r.) (AIPN Lu, 043/14, Raporty specjalne dotyczące napadów, zabójstw oraz przeprowadzonych operacji przeciwko oddziałom podziemia zbrojnego za okres od 3 I 1946 do 4 I 1947 r., Raport specjalny zastępcy kierownika Wydziału VII WUBP Lublin kpt. Zająca, Lublin, 28 I [19]46 r., k. 12 [brak własnoręcznego podpisu]). Przepuszczalnie stanowisko naczelnika Wydziału III objął bezpośrednio po odwołaniu Aleksandra Pietraszkiewicza (w tym czasie nastąpiła też zmiana oznaczenia Wydziału z VII na III). Pierwszym chronologicznie odnalezionym dokumentem potwierdzającym pełnienie tej funkcji przez Zająca jest akt zdawczo-odbiorczy Wydziału III z 18 IV 1946 r., będący załącznikiem do aktu zdawczo-odbiorczego WUBP Lublin sporządzonego w związku ze zmianą na stanowisku szefa urzędu (AIPN Lu, 055/12, Akt zdawczo-odbiorczy..., 18 IV [19]46 r., k. 16; zob. też: *ibidem*, Akt zdawczo-odbiorczy WUBP w Lublinie dotyczący zdania urzędu przez ustępującego szefa Franciszka Marszałka Franciszkowi Piątkowskiemu, 18 IV 1946 r., k. 15; AIPN Lu, 028/1244, Akta osobowe Zygmunta Schechtera, Skierowanie wystawione przez naczelnika Wydziału III kpt. Zająca, Lublin, 6 V 1946 r., k. 23). Ostatnim chronologicznie odnalezionym dokumentem, wg którego Zajac był naczelnikiem Wydziału III, jest odpis niedatowanego raportu dotyczącego ataku WiN i UPA na Hrubieszów (*ibidem*, 043/8, Raport naczelnika Wydziału III WUBP Lublin kpt. Zająca, b.d. [po 29 V 1946 r.], odpis, k. 7).

Zalewska Henryka, c. Franciszka, ur. 20 III 1921 r.; maszynistka Wydziału Kontrwywiadu (15 XI 1944 – 28 II 1945 r.); maszynistka Wydziału I (1 III 1945 – 1 I 1946 r.)²⁰⁸

Zaręba Edward, s. Stanisława, ur. 16 I 1924 r.; starszy referent Sekcji 2 Wydziału III (15 III – 31 V 1948 r.); starszy referent Referatu „Sanacji” Sekcji 2 Wydziału III (1 VI 1948 – 3 IV 1949 r.)²⁰⁹

Złotkiewicz Lucyna, c. Adolfa, ur. 7 V (1927) 1930 r.; maszynistka Wydziału III (1 VIII 1950 – 14 XII 1951 r.)

Złotkowski Sroil (Sroił), s. Chaima, ur. 14 III 1912 r.; referent Sekcji II Wydziału Kontrwywiadu (15 I – rozkaz z 1 III 1945 r.)²¹⁰

Zychman Antoni, s. Leona, ur. 17 I 1925 r.; referent Referatu „ND” Wydziału III (15 XII 1949 – [VI 1950 r.]); starszy referent statystyki i sprawozdawczości Wydziału III ([VI 1950] – 4 XI 1950 r.)²¹¹

---

²⁰⁸ Po mężu Wegrzynowska.

²⁰⁹ Formalnie: starszy referent Sekcji 2 Wydziału III (1 VI 1948 – 3 IV 1949 r.). Według charakterystyki z 4 I 1949 r. w Referacie „Sanacji”. Zmarł z ran odniesionych w Łuszczowie 2/3 IV 1949 r. w czasie akcji przeciwko oddziałowi Zdzisława Brońskiego „Uskoka”.

²¹⁰ Formalnie przyjęty na stanowisko referenta Sekcji II z dn. 15 I 1945 r. Na podaniu adnotacja z poleceniem przyjęcia w charakterze wywiadowcy tejże Sekcji II z dn. 13 stycznia. Rozkazem z 8 VII 1945 r. kierownik Wydziału Personalnego MBP mjr Orechwa zezwolił mu na zmianę imienia na Stefan „w związku z wymaganiami służby”.

²¹¹ Formalnie: referent Referatu „ND” Wydziału III (15 XII 1949 – 31 VII 1950 r.), starszy referent statystyki i sprawozdawczości Wydziału III (1 VIII – 4 XI 1950 r.).

Bibliografia

Źródła archiwalne

- Archiwum IPN w Warszawie (AIPN).
Oddziałowe Archiwum IPN w Białymstoku (AIPN Bi).
Oddziałowe Archiwum IPN w Gdańsku (AIPN Gd).
Oddziałowe Archiwum IPN w Katowicach (AIPN Ka).
Oddziałowe Archiwum IPN w Krakowie (AIPN Kr).
Oddziałowe Archiwum IPN w Lublinie (AIPN Lu).
Oddziałowe Archiwum IPN w Szczecinie (AIPN Sz).
Oddziałowe Archiwum IPN we Wrocławiu (AIPN Wr).

Opracowania

- Aparat bezpieczeństwa w latach 1944–1956. Taktyka, strategia, metody*, cz. 1: *Lata 1945–1947*, oprac. A. Paczkowski, Warszawa 1994.
- Aparat bezpieczeństwa w Polsce. Kadra kierownicza*, t. 1: *1944–1956*, red. nauk. K. Szwagrzyk, Warszawa 2005.
- Atlas polskiego podziemia niepodległościowego 1944–1956*, red. R. Wnuk, S. Poleszak, A. Jaczyńska, M. Śladecka, Warszawa–Lublin 2007.
- Biernacki S., *Początki kształtowania się aparatu bezpieczeństwa w Polsce*, „Biuletyn Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Instytutu Pamięci Narodowej” 1992, t. 34.
- Bilińska-Gut A., *Struktura i organizacja Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego w latach 1944–1954*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2001, nr 15.
- Czubarą K., *Bezpieka. Urząd Bezpieczeństwa na Zamojszczyźnie 1944–1947*, Zamość 2003.
- Dominiczak H., *Organy bezpieczeństwa PRL 1944–1990. Rozwój i działalność w świetle dokumentów MSW*, Warszawa 1997.
- Dudek J., *Działalność struktur WUBP w Lublinie odpowiedzialnych za walkę z podziemiem niepodległościowym w latach 1944–1954. Zarys problemu* [w:] *Pion walki z podziemiem niepodległościowym RBP/MBP 1944–1954*, red. T. Ruzikowski, Warszawa 2016.
- Frazik W., *Struktura organizacyjna Urzędu Bezpieczeństwa w województwie krakowskim w latach 1945–1956 w świetle aktów normatywnych* [w:] *Strażnicy sowieckiego imperium. Urząd Bezpieczeństwa i Służba Bezpieczeństwa w Małopolsce 1945–1990*, red. F. Musiał, M. Wenklar, Kraków 2009.
- Górka A., *Z Kujbyszewa do służby operacyjnej Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Lublinie (lipiec 1944 – maj 1945)*, „Zeszyty Historyczne Akademii Spraw Wewnętrznych” 1986, t. 6.
- Korkuć M., „Kujbyszewiacy” – awangarda UB, „Arcana” 2002, nr 4–5(46–47).

- Księga bezprawia. Akta normatywne kierownictwa Resortu Bezpieczeństwa Publicznego (1944–1956)*, wybór i oprac. B. Kopka, Warszawa 2011.
- Nawrocki Z., *Zamiast wolności. UB na Rzeszowszczyźnie 1944–1949*, Rzeszów 1998.
- Nieznany etat Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego z lutego 1945 r.*, oprac. J.P. Ptak, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2014, nr 39.
- Ostatnia walka ppor. „Żelaznego”*, cz. 6, podziemiebrojne.pl/?cat=7&paged=4, dostęp 11 VIII 2020 r.
- Piekarz A., *Ostatnia walka grupy Edwarda Taraszkiewicza „Żelaznego” w świetle zeznań żołnierzy Korpusu Bezpieczeństwa Wewnętrznego*, „Aparat Represji w Polsce Ludowej 1944–1989” 2012, nr 1(10).
- Piłat L., *Struktura organizacyjna i działalność WUBP w Lublinie 1944–1945*, „Studia Rzeszowskie” 1999, t. 6.
- Poleszak S., *Narodziny bezpieki. Powstanie powiatowych Urzędów Bezpieczeństwa Publicznego na Lubelszczyźnie od sierpnia 1944 do czerwca 1945 roku* [w:] „Zwycajny” resort. *Studia o aparacie bezpieczeństwa publicznego 1944–1956*, red. K. Krajewski, T. Łabuszewski, Warszawa 2005.
- Ptak J.P., *Struktury terenowych jednostek aparatu bezpieczeństwa województwa krakowskiego [1945–1956]*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2015, nr 41.
- Rok pierwszy. Powstanie i działalność aparatu bezpieczeństwa publicznego na Lubelszczyźnie (lipiec 1944 – czerwiec 1945)*, wybór i oprac. L. Pietrzak, S. Poleszak, R. Wnuk, M. Zajączkowski, Warszawa 2004.
- Twarze lubelskiej bezpieki*, oprac. M. Choma-Jusińska, M. Durakiewicz, S. Poleszak, R. Surmacz, Lublin 2007.

Streszczenie: W artykule omówiono zmiany w strukturze i obsadzie personalnej pionów przeznaczonych do walki z polskim podziemiem niepodległościowym Wydziału Bezpieczeństwa Publicznego na województwo i miasto/ Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego i Wojewódzkiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Publicznego w Lublinie w latach 1944–1956.

Słowa kluczowe: Urząd Bezpieczeństwa, pion do walki z podziemiem niepodległościowym, Lublin

Jarosław Piotr Ptak (ur. 1986), historyk, mgr, Oddziałowe Biuro Lustracyjne Instytutu Pamięci Narodowej w Krakowie, zainteresowania badawcze: komunistyczny aparat represji 1944–1956, antykomunistyczne podziemie niepodległościowe; autor publikacji m.in. na łamach periodyków: „Zeszyty Historyczne WiN-u”, „Sowiniec. Materiały historyczne”, m.in. *Struktury terenowych jednostek aparatu bezpieczeństwa województwa krakowskiego (1945–1956)*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2015, nr 41; *Wolańcy. Grupa Jana Jaszczuka (1945–1946). Oddział pozorowany czy banda rabunkowa?*, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 2018, nr 47.

The Structures and Staffing of the Divisions Combating the Polish Independence Underground of the Voivodeships' and Cities' Departments of Security, the Provincial Office of Public Security and the Voivodeship Department of Security in Lublin in the Years 1944–1956

Abstract: The article discusses changes in the structures and staffing of the units assigned to combat the Polish independence underground in the Voivodeships' and Cities' Departments of Security and in the Voivodeship Department of Security in Lublin in 1944–1956.

Keywords: Department of Security, department for fight against the independence underground, Lublin

Jarosław Piotr Ptak (b. 1986), MA, historian, employee of the Branch Lustration Bureau of the Institute of National Remembrance in Cracow. His research interests: the communist apparatus of repression in 1944–1956, anti-communist independence underground; publishes in, among others, the periodicals *Zeszyty Historyczne WiN-u* and *Sowiniec. Materiały historyczne*, including 'Struktury terenowych jednostek aparatu bezpieczeństwa województwa krakowskiego (1945–1956)', *Zeszyty Historyczne WiN-u* 41/2015; 'Wolańcy. Grupa Jana Jaszczuka (1945–1946). Oddział pozorowany czy banda rabunkowa?', *Zeszyty Historyczne WiN-u*, 47/2018.